

HUGH
MILLER

PROCLAMAT
cu SÎNGE

POVESTEA UNOR
CRIME ADEVĂRATE,
REZOLVATE DE
EXPERTI
CRIMINALIȘTI...

Hugh Miller a scris numeroase cărți documentare
și câteva romane, inclusiv best-seller-urile
**AMBULANȚA, PROSECTORUL,
MARTOR TĂCUT și VICTIMA.**

Este un expert recunoscut în medicina criminalistică
și figurează pe multe generice de televiziune, printre
care **EMMERDALE** și **CEI DIN EAST END.**
Recentele sale romane polițiste, cu charismaticul
detectiv Mike Fletcher, au atras laude constante din
partea criticilor de pe ambele maluri ale
Atlanticului.

Este autorul lucrării
**MINȚI NELINIȘTITE:
LUMEA PSIHIATRIEI CRIMINALISTICE.**

A decorative rectangular border with ornate floral and scrollwork designs at each corner, enclosing the text.

HUGH MILLER

*Proclamat
cu sînge*

Proclaimed in Blood
by Hugh Miller

© copyright for romanian language
by MIRON

Toate drepturile rezervate
Editurii MIRON.

Nici o parte a acestei cărți nu poate fi
reprodusă sau transmisă sub nici o formă
și prin nici un fel de mijloc – electronic
sau mecanic – inclusiv prin fotocopiere,
înregistrare magnetică sau prin alt sistem
de stocare și redare a informației,
fără permisiunea scrisă a Editorului.

HUGH MILLER

*Proclamat
cu sînge*

Traducere de Mihnea Columbeanu

Editura MIRON

București

Tehnoredactor: Claudia FETICU

Corector: Georgeta TOMA

Moartea unei animatoare

În anul 1959, Vanessa Clyde era o adevărată raritate locală a orașului Glasgow, o prostituată de înaltă clasă.

Urmase cursurile de pedagogie și predase la clasele mici, în școala primară din Rutherglen, situată la periferia orașului Glasgow, pînă în 1957, cînd se pare că prostituția a devenit ocupația ei permanentă.

„Mi-a spus odată că intrase în joc accidental,” declară Dinah Lewis, într-o perioadă asistentă socială psihiatrică, care a cunoscut-o pe Vanessa cu ocazia singurei sale fricțiuni cu legea.

„Pe-atunci avea nouăsprezece ani, era încă studentă și ducea lipsă de bani pentru mîncare, cărți și chirie. Avea o bursă destul de decentă, însă îi dădea mult prea mult din ea tatălui ei văduv.

Era un tîrîie-brîu clasic, un individ, realmente, respîgător, cu burta umflată de bere, o cardiopatie imaginară și o fiică încredințată că-i strălucea soarele din tîrîță."

Vanessa i s-a plîns despre mizerabila ei situație financiară unei prietene, tot studentă, care locuia în aceeași clădire unde închiriasă ea o cameră.

Prietena i-a spus de-a dreptul că, dacă avea într-adevăr nevoie de bani și nu era prea mofturoasă cu privire la modul de a-i cîștiga, se putea scoate un beneficiu bun și regulat din circuitul de hoteluri și baturii ale orașului Glasgow.

„Cealaltă fată se prostitua în weekend-uri, de vreun an,” continuă Lewis. „În anii '50, nu era un lucru prea ieșit din comun. Un procentaj din tînerile femei care erau studente, sau lucrau în meserii prost plătite, ieșeau adeseori la agățat.

Le era mai greu să găsească slujbe cu normă parțială. În general, cîmpul muncii încă mai era orientat spre bărbați, iar cînd o femeie putea primi un post, leafa era de obicei îngrozitoare și întotdeauna mult mai mică decît cea pe care ar fi primit-o un bărbat pentru aceeași activitate.

Prietena Vanessei a spus că aduna zece lire sterline pentru o seară de muncă, ceea ce reprezenta un cîștig mediu, fiindcă și ea avea o frumusețe medie. Cînd avea chef, făcea trotuarul două-trei nopți la rînd și strîngea destul ca să-i ajungă comod pentru cîteva săptămîni. A spus că Vanessa putea cîștiga mult mai mult, fiind o blondă veritabilă, cu trup bun, cîrnos, și înfățișare distinsă."

Vanessa n-a fost șocată de această propunere, dar a bănuit că munca era periculoasă și n-a urmat sfatul prietenei.

Pe măsură ce trecea timpul înșă situația financiară i s-a înrăutățit, iar o ciocnire deosebit de neplăcută cu bancherul – întîlnire cu ocazia căreia acesta i-a luat carnetul de cecuri și i l-a rupt în două – a trimis-o înapoi la prietena ei, ca să-i ceară detalii despre posibilitatea de a intra în ocupația cu program parțial.

„După primul client,” relatează Lewis, „a crezut că niciodată n-avea să-și mai revină din șocul a ceea ce se silise să facă, cu un om complet străin. Nu că era virgină, sau așa ceva, dar experiențele ei sexuale de pînă atunci fuseseră foarte convenționale și nu era pregătită pentru excesele necontrolate ale circuitului de hoteluri.

Au fost necesare mari eforturi și o stare de disperare reală, pentru a o determina să facă primul pas, iar după aceea aproape nu-i venea să creadă că mersese pînă la capăt. E ciudat cît de multe fete spun asta, iar apoi nici nu știi cînd au ajuns să-și cîștige existența exclusiv din prostituție."

La prima tentativă, Vanessa s-a lăsat agățată într-un bar de hotel, de către un bărbat cu aspect neliniștit, care vorbea bîlbîit și părea aproape la fel de nervos ca ea.

Avea o cameră într-un alt hotel și, pe drum într-acolo, într-un taxi, s-a așezat în capătul opus al banchetei și nu i-a vorbit deloc Vanessei. „Acest lucru i-a înrăutățit nervozitatea, tipul nu spunea nimic, tăcerea se prelungea, iar ea avea timp să se neliniștească.

Mi-a spus că, la coborîrea din taxi, aproape a luat-o la fugă, dar își tot reamintea că era săracă, avea datorii și, pentru doar cîteva minute de nefericire, putea scăpa de multe neajunsuri ale situației ei.

În camera clientului, acesta a continuat să n-o atingă. În schimb, a băut rapid cam vreo două pahare de whisky, după care i-a comunicat ce voia să facă. Nu s-a uitat la ea cînd i-a spus și, cînd a terminat de vorbit, Vanessa era sigură că avea s-o tulsească."

În cele din urmă, n-a plecat pînă nu și-a cîștigat banii – zece lire și un supliment de mărunțiș pentru taxiul pînă acasă.

După aceea, timp de trei zile încheiate, n-a reușit să se împace cu gîndul la ceea ce făcuse, dar pe la sfîrșitul săptămînii începuse să vadă în perspectivă și, odată cu asta, să aibă simțul proporțiilor. Vanessa și-a dat seama că scosese bani foarte frumoși și nu se angajase în ceva ce-ar fi numit activitate sexuală.

Mai mult, băgase în buzunar zece lire date de bunăvoie de un om care n-o atinsese nici cu un deget, în tot timpul tranzației.

„În cele din urmă, a ajuns la gîsul rațiunii,” comentează Lewis. „Așa se întîmplă de obicei. A adoptat cea mai optimistă viziune posibilă, care îi putea ușura reluarea experienței. Mi-a spus că și-a rînduit faptele clar în minte, astfel încît să poată cîntări totul logic, neemotiv, și să hotărască dacă, în fond, fusese vătămată, sau atît de tulburată și de îndurerată, încît n-ar mai fi putut-o apuca din nou pe același drum, cînd avea nevoie de un ban în plus”.

Pentru oricine din domeniul prostituției sau de pe

scena psihiatrică, încă de pe-atunci, tranzația dintre Vanessa și client nu era foarte neobișnuită. De fapt, era chiar blîndă, fiindcă nici măcar nu trebuise să se dezbrace.

Tot ce făcuse fusese să îngenuncheze călare pe el, în timp ce stătea culcat pe o mușama, și să-i urineze pe față. Bizar lucru, mai ales pentru o fată care nu mai auzise niciodată de asemenea lucruri, dar nu atît de traumatic ca alte devieri sexuale.

„În cele din urmă, timpul și-a făcut datoria ca de obicei, nivelînd totul, iar Vanessa a ajuns la concluzia că, la naiba, au fost bani cîștigați pe gratis. Șocul se datorase pur și simplu *ineditului* experienței, caracterului neconvențional al acesteia.

Dincolo de orice capacitate a moravurilor ușoare, era o pragmatică și a hotărît că se putea adapta la orice noutate, dacă prețul corespundea.”

Lewis consideră că, după acel moment de acceptare, Vanessa hotărîse – la nivelul subconștientului, cel puțin – ce direcție profesională avea să adopte în cel din urmă. Pedagogia nu avusese niciodată efect asupra entuziasmului ei, deși părea să aibă un talent autentic ca învățătoare.

„Oricum o privea, prostituția era cea mai șic muncă din lume. Renta mai mult decît oricare altă slujbă pe care și-ar fi imaginat că o putea primi.

Prima sumă fusese cîștigată foarte simplu și, dacă se întinase cineva, acela era clientul. Vanessa scăpase nevătămată și rămăsese cu echivalentul lefii de învățătoare pe o săptămînă.”

Singurul contact al Vanesei cu legea s-a produs

pe la începutul carierei, când a fost suficient de imprudentă ca să cadă într-o capcană a poliției, întinsă la cererea unei administrații de hotel. Vanessa a ajuns în instanță și a fost doar amendată, dar i-a măturisat lui Dinah Lewis că niciodată n-avea să se mai lase pusă într-o asemenea situație umiltoare.

„Mi-a spus că dăduse atît de multă atenție altor aspecte ale meseriei, încît omisese unele procedee tactice, ca de pildă atenția acordată polițiștilor ce pîn-deau.”

Celelalte aspecte ale muncii incluseră cultivarea unei clientele mai interesate în fetișuri și perversiuni minore decît în sexul convențional: „Încerc să mă concentrez asupra acelor care preferă mai degrabă să le fac eu lor diverse lucruri, decît viceversa,” i-a declarat ea lui Lewis.

Planul consta în a-și stabili o listă de clienți regulați, a o pune în aplicare conform unui sistem de înțîniri stabilite și, în cele din urmă, a ajunge la un nivel de comerț stabil care să nu mai presupună oferirea serviciilor.

În afară de Dinah Lewis, nu se știe ca Vanessa Clyde să mai fi avut și alți confidenți și, după un an, a întrerupt legătura cu Lewis. Prin urmare, datele cunoscută despre viața de animatoare a Vanessei sînt foarte superficiale.

Dosarul ei arată că își făcea meseria la domiciliile clienților, în camerele lor de hotel sau într-un apartament pe care-l avea în cartierul de categorie medie Byres Road, din Glasgow.

Nu avea pește și nici un dosar la poliție, cu ex-

cepția acelei inculpări pentru prostituție. Noii clienți erau găsiți prin recomandări personale. Printre cei mai bănoși clienți ai Vanessei se numărau trei ofițeri superiori de poliție – nici unul nefiind angajat în Poliția Glasgow – și un reputat avocat pledant penal.

Se socotește că activitatea de prostituție a Vanessei a durat doar puțin peste douăzeci și trei de luni, la o săptămînă după împlinirea vârstei de douăzeci și doi de ani, pînă cu cîteva zile înainte de a fi împlinit douăzeci și patru.

În zorii zilei de 15 februarie 1959, trupul neînsuflețit al Vanessei a fost găsit în curtea din spate a unui bloc de locuințe din Gallowgate, în centrul orașului Glasgow.

Atîrna de un gard metalic, cu subsuoara străpunsă de o țeapă. Mașina ei, un *Rover 90* nou, era parcată la două străzi distanță.

Doctorul Peter Strachan, lector pensionar în criminologie, domiciliat actualmente în La Jolla, California, lucra ca patolog criminalist la Glasgow, în momentul asasinării Vanessei.

Procuratorul fiscal l-a însărcinat pe doctorul Strachan să efectueze examenul post-mortem asupra trupului Vanessei.

„Fusese omorîtă în bătaie,” povestește el. „Vîntăile se intensifică și se întind după moarte și, cînd am văzut eu cadavrul, adică la aproximativ douăsprezece ore după deces, avea abdomenul, brațele și picioarele acoperite de enorme pete vinete, ici și colo aproape negre, iar abdomenul era lovit și moale, indicînd leziuni interne extinse.”

Conform notelor de autopsie, examenul superficial a revelat fracturi costale bilaterale, ruperea dinților din față și rădăcinile citorva incisivi ieșind prin gingii și buze. Mandibula și oasele craniene frontale erau fracturate; capul îi fusese lovit repetat de o suprafață solidă (un zid de cărămidă), după cum a reieșit), iar părul era înclaiat de țesut cerebral.

La doar câteva ore după transportarea cadavrului la morgă, doctorul Strachan a efectuat o necropsie Crown completă.

A constatat că Vanessa Clyde suferise o ruptură de ficat, ruptură de splină, sfișierea intestinului gros în trei locuri și fracturarea a șase coaste.

Loviturile repetate făcuseră ca o coastă ruptă să producă o profundă rană, străpungând plămînul stîng. Majoritatea oaselor faciale erau zdrobite, iar o fractură cominutivă a craniului vătămase masiv creierul. De sub două unghii s-au prelevat particule de iarbă, pămînt și argilă, precum și fragmente de țesut negricios, cleios.

În momentul autopsiei, substanța nu a prezentat nici o semnificație vizibilă, dar speciemenle au fost depuse într-o fiolă și păstrate.

„Cauzele decesului Vanessey Clyde au fost multiple,” declară doctorul Strachan. „Oricare din traumatismele majore putea să fi fost acela care o ucisese și, întrucît toate se produsese într-un interval de timp atît de scurt, fără nici o configurație sistematică perceptibilă, era imposibil să se reconstituie o succesiune progresivă a vătămărilor.

Am certificat cauza morții constînd în leziuni multi-

ple. La un moment dat, în timpul bătăii, inima pur și simplu a cedat.”

Avînd în vedere profesiunea Vanessey, nu era posibil să se spună dacă fusese agresată sexual cu ocazia asasinării.

La un moment dat, în cursul serii, avusese contact sexual – s-a găsit spermă pe o sondă extrasă din vagin, iar examenul microscopic imediat a demonstrat că era relativ proaspătă. În acel stadiu de dezvoltare a științei criminalistice, din analiza spermei nu era posibil să se obțină profilul A.D.N., și nici măcar grupa sanguină.

Detectivii și tehnicienii s-au prezentat imediat la apartamentul Vanessey Clyde și l-au cercetat amănunțit. Printre diferitele obiectele pe care le-au ridicat pentru examenele ulterioare se numărau trei caiete conținînd numele zecilor de clienți, cu detalii privitoare la parteneri și sumele plătite de aceștia. Figurau șaizeci și doi de bărbați în total.

„A fost o investigație de tot coșmarul,” își amintește Strachan. „Instituția legii nimerise peste genul de animatoare care putea compromite consiliul administrative întregi și, poate, o primărie sau două. Probabil că nici unul dintre clienții ei nu-și dăduse seama vreodată cît de periculoasă potențial era.

În acele caiete existau câteva nume foarte importante și nu puteam spune poliției nimic care să ajute la scurtarea listei de ștăbi pe care trebuia să-i interogheze.

Recunosc că, într-un mod pervers, îmi plăcea să-mi imaginez foiala foștilor clienți ai Vanessey Clyde cînd

erau confrunțați cu aventurile lor, dar acest fapt nu-mi afecta vigilența, vă dau cuvîntul meu. Realmente nu le puteam spune mare lucru polițiștilor – care căutau un om capabil să omoare în bătaie o femeie tînă și sănătoasă. Punct.

Nu aveam probe materiale prin care s-o putem pune în legătură cu ucigașul, și nici idee de metoda pe care o folosisse, nu se găsea nimic care să ne spună prea multe în afară de probabilitatea de a fi un om puternic și cu un temperament îngrozitor."

Jenanta trudă de eliminare a suspectilor s-a încheiat în cîteva săptămîni. Unii dintre oamenii care trebuiau să fie chestionați lipseau din țară, alții evitau să răspundă la apel, iar cîțiva din cei interogați erau atît de evazivi, încît au fost necesare zile întregi pentru a le verifica alibiurile.

După șaisprezece zile de la începerea anchetei, unul dintre oamenii nominalizați în caiete s-a sinucis, înainte ca poliția să fi apucat să-l chestioneze. O vreme, s-a crezut că putea fi el asasinul, dar detectivii au obținut în cele din urmă probe concludente care-l plasau în Newcastl la vremea decedului Vanessei. La douăzeci și patru de zile după crimă, poliția încă nu avea nici un suspect și nici o pistă de anchetă promițătoare.

"Cazul a relevat surprinzător de puține indicii și absolut nici un martor," a anunțat, în acea perioadă, un purtător de cuvînt al poliției.

"Ajunseseră într-o mare încurcătură", afirmă Strachan. "Se aflau în stadiul cînd încep să găsească semnificații în cele mai mărunte și mai prostești flea-

curi. Și eu la fel. Într-o dimineață, la șase și jumătate, am reușit să ajung într-un asemenea hal cu privire la anchetă, încît m-am dus la morgă, l-am trezit pe paznicul de noapte și am scos cadavrul din congelator.

L-am examinat centimetru cu centimetru, cît puteam de minuțios, iar la sfîrșit nu știam nimic mai mult decît la început. În aceeași zi, mai tîrziu, mi-a venit ideea că puteam descoperi ceva cercetînd țesuturile pe care i le extrăsesem de sub unghii."

Flexibilitatea și subțirimea fragmentelor sugerau că puteau fi țesuturi omenești, dar culoarea și modul în care începuseră să se descompună nu erau tipice. Textura lor avea ceva neobișnuit – mai curînd o anume lipsă, decît vreo prezență misterioasă. „Ar fi fost greu de precizat ce anume *nu* era uman la acea materie.

Dar, cînd ani de zile ai cules diverse straturi de piele și alte țesuturi omenești de pe mînuși și de pe prășelele cuțitelor, ți se dezvoltă un anume simț. Substanța de sub unghiile Vanessei avea unele dintre calitățile respective, dar altele, dificil de precizat, lipseau categoric."

Strachan a cufundat în glicerină fragmentele negre, semidescompuse, pentru a le flexibiliza și pentru a exclude oxigenul, care altminteri ar fi accelerat descompunerea.

În cîteva zile, fragmentele s-au aplatizat și au devenit suficient de maleabile pentru a fi depuse pe două lamele de microscop. Strachan a păstrat un specimen, nu mai mare decît aripa unei muște, iar pe celălalt l-a trimis la Departamentul de histologie al Clinicii

regale din Glasgow. „Încercam o eventuală eliminare științifică măcar parțial onorabilă,” explică el. „Eram sigur că substanța nu era de natură animală, dar trebuia să ajung la această certitudine pe bază metodică și doream un indiciu care să mă plaseze pe o pistă de cercetare.

Orice investigație în gol ar fi fost de preferat în locul statului cu mîinile-n sîn și gîndurile învîrtindu-se în jurul cozii.”

La laboratorul de histologie, micul specimen a fost examinat sub iluminări de diverse tipuri, într-un efort de a obține unele informații privitoare la structura lui. Studiat în lumină cu unde scurte, mărît de optzeci de ori, s-a observat că țesutul avea o rețea de vene și capilare, iar cînd a fost contraluminat direct cu mare intensitate, printre culorile mai tulburi ale descompunerii s-a văzut clar o tentă roșie.

„Ne încurcase complet materia aia,” își amintește un histolog pensionar. „Bănuiam că aveam de-a face cu ceva destul de comun, dar fără nici un indiciu în afara propriei sale structuri în curs de dezintegrare, orbecăiam în gol.”

Nu dispuneau de suficient material pentru o analiză măcar aproximativ completă, dar o parțială descompunere chimică a micului fragment a dezvăluit că țesutul avea o probabilă origine vegetală, iar în fibre erau vizibile cîteva molecule microscopice de polen.

„De cum am aflat asta, am operat o deducție riscantă,” spune Strachan.

„I-am trimis ambele lamele lui Denis Munro, botanist din Edinburgh, un specialist strălucit care ajutase

de cîteva ori poliția, cînd se adusese în discuție proveniența plantelor și a reziduurilor agricole. I-am împărțit bănuiala mea și i-am cerut să mi-o confirme sau să-mi ofere o altă alternativă.

Era un om cărui îi plăceau provocările și mi-a promis că avea să-mi dea răspunsul în douăzeci și patru de ore.” De fapt, Munro i-a telefonat lui Strachan peste douăsprezece ore.

Cercetase lamelele sub diverși coeficienți de mărire și în iluminări de felurite tipuri, iar ceea ce văzuse confirma presimțirea lui Strachan: țesuturile erau resturile descompuse ale unei petale de floare.

„Doar pînă aici a putut ajunge Munro. N-a reușit să spună ce fel de floare. Problema era descompunerea. Trăsăturile esențiale existau, dar atît de multe alte caracteristici se viciaseră, încît tot ce putea afirma cu certitudine era că îi trimisese fragmente dintr-o petală. Astfel, poziția revăzută, din punct de vedere al anchetei, era că dețineam resturile petalei unei flori recoltată de sub unghiile unei femei asinate și, din cîte știam, era singurul indiciu potențial despre cel care o ucisese.

Cred, așadar, că puteam susține că știam ceva mai mult decît în urmă cu o săptămînă, dar nu suficient pentru a sugera o cale de cercetare. Nu mă puteam mulțumi cu atît, nu-i așa?”

După ce s-a gîndit un timp, Strachan i-a telefonat unei prietene de la un institut de medicină tropicală din Paris și i-a cerut sfatul.

Aceasta i-a sugerat să-l caute pe doctorul Thomas Hinton, toxicolog din Londra. Hinton își întocmise o

biblioteca foto-micrografică, dispunând de mii de plante, și era în curs de a stabili legăturile – sarcină care i-a luat cinci ani – plantelor și ale componentelor acestora cu diverse tipuri și sub-tipuri de otrăvuri vegetale.

Printre otrăvuri figurau câteva care rezultau direct din procesul de descompunere al anumitor plante.

Strachan i-a telefonat lui Hinton, care a fost de acord să examineze speciemenele, dar l-a prevenit că era posibil să aibă nevoie de cîțva timp pînă apuca să le acorde atenție. A adăugat că nu trebuia să-l grăbească, întrucît nu suporta să fie supus presiunilor și un asemenea comportament n-ar fi dus, probabil, decît la restituirea speciemenelor neexaminat.

Strachan a avut de așteptat trei săptămîni. Între timp, poliția din Glasgow investiga mărturia unui om care susținea că o cunoscuse pe Vanessa Clyde timp de șase luni și că o ucisese într-un acces de furie, cînd încercase să-i ceară bani în plus pentru serviciile ei. Nimeni n-a luat mărturisirea în serios, dar trebuia să fie investigată, din moment ce reprezenta în sens tehnic o pistă – ba chiar, singură.

„Indiferent de defectele Vanessei Clyde,” își amintește o polițistă în retragere, „își alegea pedant clienții. Prefera bărbați inteligenți, dotați cu un anume rafinament social și, categoric, oameni scrupuloși cu igiena personală.

Cel care ne-a spus că o asasinase era un instalator de gaze particular, care părea să nu se fi spălat niciodată în viața lui.

Mirosea, după cum a spus un polițist, mai rău decît orice scăpare de gaze. Mai era și analfabet și fusese

condamnat de mai multe ori pentru încălcarea gravă a bunelor moravuri. Un psiholog l-a descris, neoficial, ca fiind de o discutabilă subumanitate.

Doctorul Hinton a restituit speciemenele la Glasgow. Anexase un scurt mesaj:

„În pofida gradului mare de descompunere a speciemenelor expediate, pot afirma cu certitudine că sînt fragmente din petalele unei flori de culoare roșu-deschis de *Dianthus caryophyllus*, garoafa de cultură.”

„Din acel moment,” spune Strachan, „întregul caz s-a redeșteptat la viață. Poliția a chemat martori care nutuseră vedea pe cineva purtînd o garoafă roșie în zona Gallowgate, în noaptea cînd fusese asasinată Vanessa Clyde. Un bărbat cu o floare la butonieră nu e o apariție prea comună în acel cartier, la orice oră din zi sau din noapte.”

În patruzeci și opt de ore, poliția deținea trei consemnări despre un bărbat purtînd o floare roșie în seara respectivă, iar două dintre ele ofereau descrieri similare în cîteva puncte majore: individul era înalt, bine clădit, bine îmbrăcat, și avea o diformitate nazală deosebit de vizibilă.

La trei zile după înapoierea speciemenelor la Strachan, a fost reținut pentru interogare un comerciant de postavuri cu amănuntul, în vîrstă de cincizeci și doi de ani, pe nume Joseph Campbell.

În afară de corespondența fizionomică – era înalt, bine îmbrăcat și avea o afecțiune desfiguratoare cunoscută ca deviație de sept nazal – Campbell era

proprietarul unui magazin din apropierea locului unde se găsisse cadavrul. Se mai știa și că purta o floare la butonieră, practic în toate zilele săptămânii.

La secția de poliție, suspectul a pledat cu un aer nevinovat, simulând credibil uimirea, dar n-a putut oferi o explicație satisfăcătoare asupra deplasărilor sale din noaptea când murise Vanessa Clyde.

S-a obținut un mandat de percheziție, iar casa lui Campbell a fost cercetată. Nu s-a găsit nici un obiect incriminator.

Apoi, s-a aflat că avea un birou pe o stradă din cartierul Springburn și s-a emis încă un mandat. Printre documente bancare și acte de asigurare, poliția a găsit un plic cu trei fotografii pornografice Polaroid ale lui Campbell împreună cu Vanessa. Confruntat cu fotografiile, Campbell a mărturisit.

Povestea care a ieșit la iveală a aruncat o lumină nouă asupra personalității atât de complexe a decedatei. Campbell, care locuia în luxosul cartier Kelvinside, din Glasgow, avea o viață personală puțin obișnuită: în anul 1956, fiul său se sinucisese, la vârsta de paisprezece ani, fiica sa era schizofrenică cronică, iar soția, alcoolică.

Campbell fusese client al Vaneșei timp de peste un an, și-i fusese prezentat de unul din ceilalți clienți ai ei, un librar din Kilmarnock.

Campbell a declarat că relația lui cu Vanessa fusese foarte deosebită și, în acel timp, știa că îi spusese despre ea lucruri pe care nimănui altcuiva nu i le mai destăinuse.

A recunoscut că, în cadrul relațiilor ei sexuale cu

alți bărbați, învățase să-și înfrângă orice urmă de sentimente omenști.

Era un truc de detașare, i-a spus ea, și se silise să-l învețe în scopul de a-și împiedica natura muncii să-i ocupe gândurile în alte momente. Deși nu discuta niciodată prea amănunțit despre ceilalți clienți, a spus totuși că, deși începuse simplu și fezabil, devenea mai complicat și, uneori, înspăimântător.

Cea mai mare temere a ei, i-a spus ea lui Campbell, era aceea că într-o zi își putea pierde disciplina mentală, iar dacă se întâmpla acest lucru, era convinsă că avea să înnebunească.

Campbell avusese o relație de durată cu Vanessa, pentru care plătea un tarif mai mare. În fiecare simbătă, își vizita magazinul cu prețuri ieftine, pentru a controla registrele și a ridica recipisele bancare; din două în două seri de simbătă, Vanessa se întâlnea cu el în apartamentul de deasupra magazinului.

„Întîlnirile erau discrete,” le-a spus Campbell polițiștilor. „Nici chiar responsabilul magazinului, care lucrează la mine de peste doisprezece ani, nu știa nimic despre ele.”

În noaptea morții ei, Vanessa s-a certat cu Campbell. „Începusem să devin foarte posesiv,” a declarat el. „Ajunsese un fel de obsesie pentru mine, într-un fel sau altul. Nu voiam să fie așa, dar ce-aș fi putut face? Doream să termin cu acel mod de viață.”

I-am spus că voiam să înceteze relațiile cu alți bărbați, oferindu-i bani cu regularitate, ca înlocuitor, pentru a nu rămîne lefteră.

Ea însă a răspuns că voiam s-o leg de mâini și

nu-și dorea sub nici o formă atașamente strîne."

Cînd Vanessa a părăsit apartamentul, Campbell a urmat-o pînă la mașină, făcîndu-i reproșuri, în parte furios, în parte rugător. În cele din urmă, ea i-a spus că nu dorea să-l mai vadă.

„Eu însă m-am ținut după ea, băusem cîteva pahare și asta oricum mă cam slobozește la gură... l-am spus că-și distrugea viața, și pe-a mea la fel, și că trebuia să se oprească pînă nu ieșea o tragedie. Dar ea nu se clintea, clătina doar încontinuu din cap."

Cînd Campbell s-a oferit să dubleze suma de bani, Vanessa s-a înfuriat. A strigat la el că nu voia să-l mai vadă niciodată, iar cînd el s-a împotrivit, fata a accentuat refuzul, spunîndu-i că era un ticălos dezgustător. „Atunci, mi-am pierdut capul. Am început s-o lovesc, orbește, luînd-o la pumni pentru că mă rănise astfel."

Vanessa a fugit de lîngă el. A alergat printr-un pasaj de lîngă un bloc, pînă în curtea din spate. Campbell a urmat-o, a prins-o și literalmente a omorît-o în bătaie.

Conform declarației lui, își mai amintea numai că o ajunsese, după care plecase de lîngă cadavrul agățat pe gard. Dosarul a arătat clar că inculpatul mai avusese de două ori probleme cu poliția. O dată, la vîrsta de douăzeci și trei de ani, bătuse cu pumnii și picioarele un portar, după ce i se refuzase intrarea în barul unui club unde îi expirase apartenența ca membru.

A doua oară, cu doi ani înainte de a o fi cunoscut pe Vanessa Clyde, Campbell s-a dus acasă la un angajat care fusese prins furînd. Îl bătuse atît de grav,

încît trebuise să fie ținut trei săptămîni într-o secție neurologică a Clinicii *Western*.

Consemnarea psihiatrului, la dosar, spunea că, în cadrul discuțiilor, Campbell prezentase semne de tulburări nevrotice serioase: „E vădit incapabil să accepte o poziție secundară sau subalternă în orice situație, cînd sînt angajate emoții puternice."

Dacă patalogul criminalist, doctorul Strachan, n-ar fi fost atît de curios cu privire la micile fragmente lipicioase pe care le găsise sub unghiile Vanessei, probabil că Joseph Campbell n-ar fi fost prins niciodată. Nu figura în nici unul dintre caietele Vanessei și toate hainele pe care le purtase în noaptea asasinatului, inclusiv pantofii, fuseseră arse complet în cuptorul boilerului de la domiciliul său. L-a asigurat pe un polițist că, dacă nu găseau fotografiile Polaroid, n-ar fi recunoscut nimic.

Acuzat de omucidere, Campbell a fost judecat în fața unui juriu, la Înalta Curte din Glasgow, în ziua de 12 octombrie 1959. A fost găsit vinovat și condamnat la douăzeci de ani de închisoare.

După zece ani în închisoarea *Barlinnie*, a fost eliberat pe cuvînt de onoare. Și-a reluat administrarea afacerilor, pe care în absența sa i le coordonase un nepot. În 1972, la Portobello, o stațiune litorală de lîngă Edinburgh, Campbell a atacat și a rănit grav un vînzător de ziare, sub pretextul că îl înșelase la rest. A apărut un polițist, iar Campbell a fugit. În mijlocul străzii, l-a lovit un autobuz care venea în viteză, iar ulterior a murit în spital, de pe urma rănilor.

Arderea

Rareori se întâmplă ca locul unei crime să ofere numai un singur indiciu de valoare și, chiar mai rareori, ca acel unic indiciu să conducă la o probă care izolează partea vinovată și o trimite după gratii.

Acest lucru, însă, s-a întâmplat când poliția suedeză a investigat o omucidere într-un district aflat la sud de Uppsala, în sud-estul Suediei, în vara anului 1983.

„Se întâmpla la mijlocul verii, iar ziarele au făcut mult caz”, relatează inspectorul Erik Österling, care a condus ancheta. „Sentimentul general, printre ocultişti și alți oameni cu aptitudini paranormale, părea a fi că moartea aceea avea o semnificație mistică amenințătoare. Pentru noi, polițiștii de rând, nu era decît un omor ca oricare altul.”

Victima fusese găsită în zorii zilei, într-o pădure,

de către un tânăr muncitor forestier. În centrul unui luminiș, omul a găsit o mașină arsă. Caroseria încă mai fumega și era fierbinte la atingere. Muncitorul a văzut ceva ce părea a fi un trup omenesc prăbușit peste volan.

Poliția a ajuns la fața locului în interval de o oră, aducînd doi ofițeri specialiști în expertiza criminalistică la locul faptei. Aceștia au confirmat că acel corp de la volan era al unui om. A fost degajat cu grijă din epavă și transportat la un furgon. „Un ochi neexersat n-ar fi putut spune, la prima vedere, dacă era un covor ars făcut sul, un ciot vechi de copac sau ce naiba o fi fost”, a conchis sterling.

După ce cadavrul a fost înlăturat, cei doi criminaliști au cercetat zona delimitată din pădure, un cerc cu diametrul de cinci metri, avînd mașina arsă în centru. Au lucrat încet, cu mare grijă, făcînd fotografii și colectînd specimene de cenușă și pămînt. Ca întotdeauna la locul unei crime, căutau orice amănunt care i-ar fi putut conduce înapoi la vreun indiciu ce se putea prelungi și mai mult, pentru a dezvălui, eventual, schița unei motivații.

„Am găsit pe pămînt urma unor prăsele de cuțit și a unei părți din lamă, imprimată vizibil și clar, și cam asta era tot ce s-ar fi putut numi probă concludentă de anchetă”, afirmă ofițerul criminalist. „Ulterior, prin tufișuri, am găsit niște haine, dar impresiunea cuțitului rămînea singura descoperire potențial- importantă.”

În mașină nu existau chei. La laboratorul criminalistic, șasiul a fost examinat și s-a găsit numărul serial de identificare a vehiculului. Era un *Citroën* înregistrat

pe numele unei persoane numite Anna Gullberg. Inspectorul sterling s-a prezentat la adresa ei, iar Anna Gullberg i-a răspuns personal la ușă. „A fost un șoc, fiindcă eram pregătit să anunț pe altcineva că probabil Anna Gullberg murise”, povestește Österling.

„Am schimbat rapid tactica și am întrebat-o dacă era proprietara legală a mașinii. A răspuns că da, deși de obicei fiica ei circula cu *Citroën*-ul. Fiica, Selma, nu se întorsese acasă în noaptea trecută.”

Österling i-a explicat despre mașina arsă și cadavrul dinăuntru. I-a cerut Annei Gullberg o fotografie a fiicei sale și numele dentistului acesteia, din moment ce radiografia mandibulei e un ghid de nădejde, când se impune necesitatea identificării unor rămășițe pămîntești irecognoscibile.

Un reputat patolog criminalist, Arthur Boye, a fost însărcinat să examineze cadavrul și să compare dișeele radiografice de la cabinetul stomatologic cu radiografiile făcute craniului calcinat.

„Existau totuși câteva structuri pe care le-am putut compara,” spune Boye. „Am putut conchide cu relativă certitudine că zona nazală inferioară și articulația mandibulei erau destul de similare pentru a fi declarate ca identice. Cîteva plombe rămase în dinți corespundeau cu cele din fișa medicală. Sinusurile frontale erau aceleași ca în radiografiile craniului și, după părerea mea, așa ceva e la fel de concludent ca o amprentă digitală.

În ansamblu, am localizat douăsprezece puncte de similaritate directă între două seturi de radiografii, ceea ce era suficient pentru a spune că trupul carboni-

zat de pe masa din morgă aparținea tinerei în vîrstă de douăzeci și doi de ani Selma Gullberg.

În aceeași zi, Boye a efectuat autopsia cadavrului. Pe dinafară, după cum observase Österling, existau foarte puține detalii care să indice că rămășițele ar fi avut mare valoare pentru un anchetator. Totuși, era clar că trupul fusese tăiat adînc la umeri, de ambele laturi ale gîtului, ca și cum s-ar fi făcut o tentativă de a-l decapita.

Protejate în cavitățile umede pectorală și abdominală, un număr de organe pot scăpa intacte din ravagiile unui incendiu. Boye a descoperit că traheea era relativ intactă și a remarcat că nu avea, în capetele superior și inferior, pete de fum sau particule de funingine. Acest lucru l-a îndemnat să presupună, cu o anume nesiguranță, că Selma nu mai respira cînd se dăduse foc mașinii.

Boye a lucrat în continuare, coborînd constant de-a lungul trupului, desprinzînd învelișul pentru a ajunge la organele interne. Cînd a ajuns la vagin, a găsit o rană care începea la deschizătură și se extindea cu cîte șase centimetri înapoi și în jos prin țesut. „Era o rană foarte adîncă. Vaginul era plin cu sînge încheag, rezultatul hemoragiei gravitaționale, probabil exacerbată de căldura focului. Am mai observat și că era în mijlocul perioadei menstruale lunare, deși acest lucru nu avea nici o legătură cu cantitatea de sînge din vagin.”

Österling a întrebat cum se putuse provoca rana vaginală, iar patologul i-a răspuns că, după înfățișarea ei dreaptă și precisă, și după modul cum se adîncea

pe măsură ce continua, probabil că arma era un pumnal foarte ascuțit.

Un sondaj vaginal a relevat că nu erau prezente celule spermatice, ceea ce putea fi o indicație fermă că nu avusese loc un contact sexual finalizat cu ejaculare. Eră semnificativă lipsa monoxidului de carbon din sânge. Acest lucru a confirmat, practic, că Selma era moartă când a luat foc mașina.

Österling nu-și făcea iluzii cu privire la poziția în care se aflau. „Era o crimă sexuală, iar victima se numea Selma Gullberg. Eram destul de convins de prima parte a acestei afirmații și complet convins de cea de-a doua parte. În rest, nu puteam fi sigur de nimic altceva. Am propus să începem prin a ancheta deplasările Selmei în seara dinaintea morții.”

Cîțiva dintre prietenii fetei decedate au fost chestionați și, în cele din urmă, s-a stabilit că își petrecuse perioada dintre ora nouă și miezul nopții la o petrecere, într-o casă a fiului primarului local. „Am obiceiul ferm de a uita fețele oamenilor”, le-a spus el poliștilor, cînd l-au căutat. „Poate că fata despre care vorbiți a venit cu contingentul de studenți ajunși aici pe la nouă și care au dispărut în jurul orei douăsprezece. Dacă oamenii declară că a fost aici, accept ideea, dar nu vă pot spune nimic despre ea, nici despre ceea ce a făcut.”

Prietena proprietarului a fost de mai mult ajutor. O cunoștea pe Selma și le-a spus poliștilor că plecase de la petrecere în jurul miezului nopții, împreună cu prietena ei, Carla Glas, și cu un tînăr numit Per Moberg. Moberg putea fi găsit la fabrica de reșapare a

cauciucurilor din apropiere, unde era muncitor.

Österling și alți doi ofițeri s-au dus la fabrică pentru a discuta cu Moberg. Acesta era înalt și destul de chipeș, într-un mod colțuros, cu păr lung și blond, și o barbă țepoasă ce părea îngrijită cu atenție. „Mi-a făcut impresia unui tînăr capricios și melancolic, foarte conștient de el însuși și foarte autoadmirator”, îl descrie Österling. „Îți dădea senzația că, dacă era făcut din ciocolată, s-ar fi mîncat singur.”

Cînd a apărut poliția, Moberg lucra într-un hangar plin de fum. A rămas acolo, continuînd să lucreze, în timp ce-l chestionau, aruncînd bucăți de cauciuc într-un enorm cazan de topit. Cînd a fost întrebat dacă o cunoștea pe Selma Gullberg, a recunoscut de bunăvoie că petrecuse cîțva timp cu ea în seara trecută, oferind și informația că plecase de la petrecere împreună cu Selma și prietena ei, Carla.

– Selma m-a dus pînă acasă cu mașina ei, adăugă el.

– V-a dus direct acasă, îl întrebă direct Österling, sau v-ați oprit undeva pe drum?

Moberg ridică din umeri.

– Ne-om fi mozzolit și giugiulit și noi pe ici-pe colo, mai știi? Nimic serios...

– Și pe urmă?

– Am intrat în casă și am ascultat niște muzică la walkman, în timp ce-mi călcam cîte ceva – cînd ești burlac, trebuie să faci chestii de-astea, dacă nu ești genul care stă acasă cu mămica.

Oricum, cînd m-am săturat de călcat, m-am culcat. Selma n-a rămas, dacă asta vreți să știi. Și-n fond, de

ce mă întrebați toate astea?

Österling i-a cerut lui Moberg să întrerupă lucrul. Era timpul să arunce o privire în apartamentul lui. Moberg a încercat să obiecteze, dar polițistul l-a avertizat calm că nu avea nici un rost să se opună înaintării unei anchete și, dacă persevera, n-ar fi făcut decât să-și înrăutățească situația. Astfel, Moberg a ridicat din umeri și s-a conformat. S-au urcat în mașină și au străbătut orașul pînă la locuința lui.

Între timp, prietena Selmei, Carla Glas, era interogată la salonul de coafură unde lucra. I s-a spus că Selma murise și, cînd și-a revenit suficient din șoc, ofițerul de poliție i-a sugerat că era posibil ca Per Moberg s-o fi asasinat pe Selma. Carlei i s-a părut o idee ridicolă.

– N-ar fi capabil să facă una ca asta, spuse ea. Oricum, aș fi știut dacă Selma era în relații strînse cu el sau dacă se întîmpla ceva între ei. I-am fost apropiată de-un car de vreme. Ne spuneam una alteia totul.

– Chiar asta vreau să zic – totul.

– Chiar și despre relațiile personale strînse? Întrebă polițistul.

– Da.

– Dar Selma avea relații cu mulți bărbați?

– Nu cu mai mulți decît majoritatea fetelor de vîrsta ei și care arată ca ea.

Polițistul nu voia s-o tulbure pe Carla mai mult decît era necesar, așa că, în acel moment, n-a insistat să-i dea o listă cu prietenii de sex masculin ai Selmei. În schimb, a întrebat-o dacă se putea gîndi la vreun bărbat

cunoscut de Selma care ar fi fost capabil s-o omoare.

– Nu, nu-mi pot imagina pe nimeni...

Carla căzu pe gînduri, apoi spuse:

– Sigur, a umblat cu Stig Ahlin o vreme, anul trecut, cîteva luni, cred.

– Ce fel de om e?

– E un porc, răspunse Carla. Mare pacoste pe capul omului. Pînă la urmă, i-a dat papucii, cînd banii nu i-au mai compensat lipsa de stil. I-a trebuit mult timp ca să se sature de el, dar cînd a făcut-o, s-a terminat repede. El încă mai încerca să se împace cu ea, însă, chiar și după ce i-a spus că nu mai aveau nici o șansă să fie din nou împreună.

Se încruntă.

– Iarăși îl apucase, chiar ieri.

În apartamentul lui Per Moberg, poliția percheziționa micul dormitor pe care-l folosea în comun cu un alt muncitor de la fabrică. Au găsit lîngă ușă, într-o pungă din plastic, pentru gunoi, o pereche de șosete albastre proaspăt spălate. Erau umede și aveau pete asemănătoare cu cele de sînge. Nu peste mult timp, un polițist a găsit urme de sînge și în spălător.

Österling l-a întrebat pe Moberg de ce aruncase o pereche de șosete perfect bune – mai ales după ce-și dăduse osteneala să le spele.

– M-am hotărît pur și simplu să le arunc, ridică din umeri Moberg, pîrînd cam plictisit. Nu reușisem să le curăț ca lumea.

– Vreți să spuneți că sîngele nu ieșea?

– Nu e sînge.

– Atunci, ce e?

– Habar n-am. Dar nu e sînge. N-are cum să fie, nu m-am apropiat nicăieri de sînge.

Österling hotărî că sosise momentul să-l ia tare pe Moberg:

– Hai să nu ne mai învîrtim în jurul cozii. Colegii mei percheziționează foarte minuțios locuința și, dacă este ceva ascuns, vor găsi. În curînd, vor avea posibilitatea să spună cu siguranță dacă pe șosetele astea este sînge, precum și dacă e sînge în spălător. Din cîte știm, ai avut două scăpări, așa că avem toate șansele să mai apară și alte mici gafe. De ce nu renunți s-o mai lungești, recunoscînd totul?

Moberg clipi din ochi, prostește:

– Ce-ar trebui să recunosc?

– Ai urme de sînge pe haine și în toaletă, spuse Österling. Pe lîngă asta, ți-ai spălat rufele în toiul nopții, ceea ce e extrem de suspect.

– Nu și pentru un burlac. Am și călcat, mai știți? Pur și simplu am uitat să vă spun despre spălat. Mi-a ieșit din minte.

– Nu ești deloc convingător, Moberg. Ce-ar fi să-ncețezi să mai faci pe deșteptul și să fii sincer? S-ar putea să ți se pară mai ușor.

Moberg îl întrebă pe Österling ce anume îl făcea să creadă că petele de pe ciorapii lui erau de sînge.

Österling se hotărî să scurteze întrevederea:

– Domnule Moberg, Selma Gullberg a fost asasinată azi-noapte. Dumneata ești ultima persoană care a fost văzută în compania ei. Te rețin în custodie temporară, pentru alte interogatorii.

În urma mărturiei depuse de Carla Glas, prietena

Selmei, cîteva cercetări directe l-au exonerat curînd de orice bănuială pe fostul iubit al victimei, Stig Ahlin. Stătuse toată noaptea în compania unor prieteni; cu toții, chestionați separat, au oferit aceleași detalii despre modul cum își petrecuse Stig noaptea, pînă la ora două și jumătate dimineața, cînd se culcaseră toți. Stig dormise pe podea, împreună cu alți trei.

O echipă criminalistică a intrat în apartamentul lui Per Moberg și a executat o cercetare meticuloasă. Au luat saci întregi de haine și alte materiale, pentru examene de laborator. Lui Moberg i s-a cerut să predea probe de sînge și a devenit vizibil un factor care complica situația: sîngele lui avea grupa 0, aceeași cu cea a Selmei Gullberg și, în fond, la fel cu o jumătate din populație, astfel că ar fi fost imposibil să se îngusteze cîmpul de identificare al urmelor din casa lui Moberg pentru a se dovedi că proveneau de la o altă persoană în afara lui Moberg însuși. O hematoloagă criminalistă a explicat că nici măcar sarcina de stabilire a grupei specimenelor nu se putea face absolut corect.

„A trebuit să verificăm grupa indirect,” relatează ea. „Acest lucru e necesar atunci cînd celulele s-au deshidratat, cum se întîmplă adeseori cu mostrele de sînge mici. O probă de pe pervazul ferestrei din apartamentul lui Moberg părea să aibă grupa 0, dar mai mult de-atît nu puteam stabili, proba *părea* de grupa 0. S-au efectuat analize microchimice asupra fluidului din spălător și din țeava de scurgere de la baie, care s-a confirmat categoric ca fiind sînge, dar în cantitate insuficientă pentru a i se stabili grupa.”

Petele de pe geaca de piele a lui Moberg au fost

identificate drept sînge omenesc, însă cu grupa imposibil de identificat, întrucît, sub testele de stabilire a grupei, anumite materiale din piele, purtătoare de enzime, prezentau proprietăți ca acelea ale grupei B, zădărnind orice încercări de identificare corectă a grupei. „Totul era foarte derutant”, spune hematoloaga. „Așa sînt unele cazuri, pline de complicații, cită vreme altele, cazuri adeseori grele și foarte importante, sînt aproape prea simple ca să fie adevărate. Cazul Moberg, însă a fost o mare porcărie. Există un tricou de-al suspectului cu o pată de sîngă clară pe el, care a fost identificat categoric la analiză ca avînd grupa B, dar apoi s-a suspectat că tricoul intrase în contact cu scurta de piele, astfel că proba n-a mai fost concludentă, iar acel test atent, care luase atîta timp, a trebuit să fie complet eliminat.”

O pereche de blugi prezentau semne de purtare recentă, dar dețineau prea puține indicii semnificative, în afara acelor de brad și molid intrate sub manșetele îndoite ale pantalonilor. Acestea au fost comparate cu resturi similare din poiana unde fusese găsit cadavru, dar cercetătorii n-au putut spune mai mult decît că era posibil să provină din acel loc. Nu exista nici o trăsătură distinctă care să lege acele de vreun loc anume. „Iar șosetele acelea,” precizează hematoloaga, „au fost o mare dezamăgire. Toată lumea se aștepta să reacționeze puternic și pozitiv la testul de sînge, dar petele au reieșit a fi de asfalt infiltrat.”

Inspectorul Österling și echipa lui nu se îndoiau că Moberg era ucigașul, dar certitudinea lor nu era de nici un folos, în condițiile jalnicei lipse de probe mate-

riale. „Testele efectuate pînă atunci erau pur și simplu inadecvate în termenii dovezilor concrete”, mărturisește sterling. „Se căutau cu îndîrjire idei noi, iar sergentul meu a decis că ar fi fost o idee bună să discutăm cu vecinul de apartament al lui Moberg.”

Vecinul de apartament, care se numea Tore Vesaas, fusese chestionat deja. A confirmat perioada de absență a lui Moberg în noaptea respectivă și ora aproximativă cînd se întorsese. A adăugat că Moberg făcuse mult mai mult zgomot ca de obicei, la întoarcere, și părea foarte agitat. În legătură cu acest martor, polițiștii aveau senzația că nu le putuse spune prea multe. Sergentul lui Österling a sugerat că acest lucru era posibil să se datoreze faptului că nu i se pusese răzvrătirea întrebările potrivite.

La a doua întrevvedere, Vesaas a fost întrebat ce haine purtase Moberg, atunci cînd a plecat de-acasă, în noaptea crimei. Răspunsul se cunoștea deja, dar sterling dorea doar un punct de pornire care ar fi putut îndrepta chestionarul într-o direcție neașteptată.

– Avea pe el geaca de piele, spuse Vesaas, blugi, adidași albi și cuțitul, bineînțeles, agățat la centură.

– Cuțitul?

– E un obiect decorativ, îl poartă uneori ca să se dea mare.

Nimeni nu mai menționase acest lucru. Era semnificativ faptul că singurul indiciu neobișnuit pe care-l găsiseră la locul faptei fusese impresiunea unui cuțit pe pămînt.

– Sînteți sigur în legătură cu cuțitul? întrebă Österling.

– Categoric. Nu e genul de lucru pe care să-l uiți – cinstit să fiu, arată cam aiurea, fiindcă e mult prea ornamentat, și pare demodat. Lui însă îi place.

Printre bunurile lui Moberg nu se găsisse nici urmă de cuțit. Deodată, se păru că, în absența altor probe, arma putea avea o importanță crucială pentru a forma baza unui caz împotriva lui. Österling a luat o fotografie care-l înfățișa pe Moberg cu cuțitul în mână și a comparat-o cu mulajul amprenteii găsite lângă mașina arsă. Modelul se potrivea, din câte își putea da seama.

Reveni la închisoare, hotărât să țină o „sedință de presiune”, cum o numea el, cu Moberg.

– Ai vreo problemă când vezi sînge? îl întrebă Österling pe deținut.

Moberg răspunse că da. De unde știa Österling?

– De la un prieten de-al dumitale.

Era vorba de Vesaas.

– Ne-a spus că odată ai fugit de la un film horror, fiindcă ți se făcea rău văzînd atîta sînge.

Moberg confirmă.

– Dar n-am fugit efectiv. Am ieșit cu pas grăbit, din cîte-mi amintesc.

– Dar e adevărat? îl privi lung Österling. Poți suporta să vezi sînge sau nu poți?

– Depinde, răspunse Moberg.

– Selma Gullberg era la ciclu?

– Nu.

– De unde știi?

– Păi...

Ochii lui Moberg șovăiră, lucru pe care Österling îl

vedea pentru prima oară.

– M-aș fi umplut tot de sînge.

– Deci, ai avut contact sexual cu ea?

– Da.

– De ce nu mi-ai spus că în noaptea aceea purtai asupra dumitale un cuțit?

Moberg se prefăcu că încerca să-și amintească, apoi declară că uitase.

– Nu era important. E mai mult ca o bijuterie, de ochii lumii, atît. Oricum, îl pierdusem mai devreme în cursul serii.

– Nu l-ai avut cu dumneata în mașină?

– Nu, se pierduse înainte de asta.

– Dacă ți-aș spune că știu cum arată cuțitul și că se potrivește perfect cu impresiunea unui cuțit pe care am găsit-o întipărită în pămînt, pe locul unde a murit Selma?

– Aș zice că e o prostie, replică Moberg.

– Ce s-a întîmplat? L-ai scăpat cînd ai sărit din mașină? Era atît de ud de sînge, încît ți-a alunecat printre degete? Asta s-a întîmplat?

Moberg începu să pară tulburat, dar făcu eforturi vizibile să rămînă calm. Îi spuse lui Österling că nu mai avea nimic de declarat.

– Dar ai folosit cuțitul asupra acelei fete, nu-i așa?

Moberg persevera în negația lui tacită. Acum era clar că, dacă avea să se constituie vreodată un dosar împotriva lui, trebuia să fie găsit cuțitul.

De la începutul anchetei, poliția încercase să găsească indicii în mașina Selmei Gullberg și, în pofida oricărei speranțe, pînă la urmă le-a găsit un scufun-

dător, într-un rîu de la marginea oraşului. Cheile zăceau pe fundul apei, într-un loc din apropierea unui pod, cam pe la jumătatea distanţei dintre micul bloc de apartamente unde locuia Moberg şi pădurea în care se comisese crima. O echipă criminalistică a vizitat locul şi a recoltat mostre. La scurt timp după aceea, Österling a revenit la închisoare şi i-a prezentat lui Moberg un scenariu:

– Ai plecat de la petrecere, împreună cu Selma Gullberg, pe la miezul nopţii. Acest lucru s-a confirmat. Aţi mers cu maşina ei, amîndoi, circa douăzeci de minute, apoi aţi luat-o pe un drum care v-a dus în locul din pădure unde a avut loc crima. Odată ajunşi acolo, ai dorit să ai contact sexual cu Selma, dar ea era la ciclu, sau n-a vrut. Ți-ai ieşit din fire, ai atacat-o şi ai ucis-o.

Moberg clătină din cap în tot timpul cît vorbea Österling.

– Îi curgea sînge, continuă inspectorul. Ți-ai pierdut capul şi ai început s-o înjunghii şi s-o mutilezi. În continuare, ai dat foc maşinii, scăpînd din mînă cuţitul, între timp. După care, l-ai ridicat din nou şi ai fugit.

Moberg continuă să tăgăduiască.

– În timp ce treceai podul peste rîu, Ți-ai dat seama că aveai cheile Selmei în buzunar. Le-ai aruncat în apă.

– Nu! strigă dintr-o dată Moberg. Vă înşelaţi! N-am avut nici o legătură cu moartea fetei ăleia!

– Ştim că ai aruncat şi cuţitul în rîu. Şi apoi, mai sînt particulele de pămînt şi asfalt de pe ciorapi...

– V-am spus că erau murdari.

– Pămîntul provine din zona podului de peste rîu, preciză Österling. Acolo este asfalt proaspăt şi Ți-a ajuns pe şosete fiindcă aveai manşetele blugilor întoarse. Ai încercat să scapi de urme.

Strigînd din nou, Moberg insistă că nu era adevărat.

– Ba este, îl contrazise cu răceală Österling. Ai căutat să înlături şi sîngele de pe haine. Cercetătorii noştri au găsit probe concludente de sînge, pe hainele dumitale, în toaletă şi în capcana ţevii de scurgere.

Moberg răspunse că așa ceva era imposibil.

Österling se aplecă spre el, vorbindu-i încet, dar ferm:

– Cu excepția cuţitului, avem toate dovezile necesare. Poţi fi convins că *vom găsi* cuţitul, chiar dacă asta înseamnă să dragăm tot rîul.

O oră mai tîrziu, Österling şi sergentul stăteau pe podul de peste rîu. Inspectorul adusese o imitaţie a cuţitului virtual folosit în noaptea crimei. Sergentul păriase deja că obiectul n-avea să plutească. Österling spusese că da, fiindcă prăselele şi partea superioară a lamei erau goale pe dinăuntru. Întinse braţul peste balustradă şi lăsă cuţitul să cadă. Acesta lovi apa cu un plescăit impresionant şi se scufundă, dispărînd. Cei doi trecură pe cealaltă parte a podului, privind rîul care curgea pe sub ei. Peste cîteva secunde, pumnalul ieşi la suprafaţă, cu cîteva metri mai în aval. Sergentul plăti banii pe care păriase.

Aplicînd teoria că, dacă Moberg îşi aruncase cuţitul în rîu, acesta putea să se agaţe de un mal sau într-un zăgaz, poliţia a întrebat pe la toate casele izo-

late, fermele și micile comunități de pe malurile râului, în aval față de pod. În cele din urmă, un excavatorist, Tarjei Jacobsen, care lucra la câțiva kilometri distanță de pod, le-a putut da o informație certă. Văzuse un cuțit sclipitor plutind pe apă și îl pescuise.

– După ce l-am curățat, am văzut că era într-o stare excelentă, i-a spus el lui Österling. L-am învelit într-un ziar și l-am pus bine, în magazie.

Österling era încântat. A cerut să vadă cuțitul, iar Jacobsen s-a dus să i-l aducă. Nu era însă în locul unde-l lăsase. După puțină nedumerire, a reieșit că soția lui Jacobsen îl aruncase odată cu gunoiul.

Distrus, lui Österling nu i-a mai rămas decât să se ducă împreună cu sergentul la crematoriul de deșeuri al comitatului. Încercarea de a găsi un biet cuțit, oricât de bătător la ochi, printre munții de gunoaie, îi se părea amîndurora o aventură sortită eșecului.

„Colegii noștri au crezut că ne pierduserăm mințile”, declară astăzi sergentul. „Și, ca să le pună capac la toate, a reieșit că oricum o apucaserăm pe un drum greșit. În ziua respectivă crematoriul fusese oprit. Deșeurile printre care era și cuțitul fuseseră duse la altă groapă de gunoi.”

Căutarea a durat zile întregi. Zeci de polițiști treceau prin ciur movile înalte de gunoi puturos, asistați de Österling, sergentul său și Tarjei Jacobsen, care se simțea în mare măsură vinovat de deranjul lor. În repetate rînduri, au fost dezgropate cuțite și bucăți de cuțite, unele semănînd, la prima vedere, cu obiectul căutat. Un studiu mai atent releva că asemănările nu erau decât minime, iar căutarea continua.

A apărut apoi un exemplar deosebit de murdar, ieșind pe jumătate dintr-un pachet de hîrtie îmbibată în murdărie. Cu toate că era într-un hal fără de hal, arăta într-adevăr ca pumnalul pe care îl căutau.

Speranțele li s-au înviorat odată cu ștergerea mizeriei. Straturile de mîzgă și jeg gros au fost înlăturate de pe lamă și, pe măsură ce ieșeau la iveală modelele încrustate, sergentul s-a încredințat că era cuțitul dorit. Apoi, în timp ce examinau îndeaproape prăselele pentru a identifica fabricația, sterling a desprins o bucată de noroi de pe latul lamei. A apărut un șir de litere gravate fin. Le-au cercetat atenți și au distins cuvintele: PROPRIETATEA LUI PERMOBERG.

Cuțitul a fost dus la laborator. Prăselele și tăișul au fost comparate cu mulajul de ipsos prelevat de la locul crimei. Modelele erau identice.

Din acel moment, întocmirea dosarului împotriva lui Moberg n-a mai fost decât o procedură de rutină. O femeie de la magazinul local de scule și unelte și-a amintit chiar și cînd cumpărase cuțitul, plătind o taxă în plus pentru a fi trimis la gravat.

Deși Per Moberg a continuat să nege orice amestec în moartea Selmei Gullberg, a fost găsit vinovat de omucidere și condamnat la cincisprezece ani închisoare.

Lovitura de grație

În zorii zilei de duminică, 7 octombrie 1990, Louise Kaplan, o fotografă de modă în vîrstă de treizeci și patru de ani, a fost găsită moartă pe o alee dintre două hoteluri din centrul Manhattan-ului.

Cadavrul era rezemat între pubelele de gunoi, cu picioarele strînse și cu capul îndesat între genunchi. Omul care l-a găsit, un inspector imobiliar venit să verifice la fața locului o scară de incendiu, a spus că o observase pe Louise numai cînd se urcase pe un palier stricat, pentru a vedea mai de aproape mecanismul de coborîre a scării mobile.

„După primul șoc, n-am putut să nu-mi spun ce tablou trist era, fata aceea fragilă, în hainele ei frumoase, udă de ploaie, îngrămădită între tomberoanele murdare, cu mîinile mici și albe întinse ca și cum

ar fi implorat să fie văzută.”

Comentariile medicului legist Buford Hamill au fost mai puțin lirice. Acesta și-a înregistrat cuvintele pe magnetofon, după ce cadavrul lui Louise fusese întins pentru examinare pe o masă de la morgă.

„Trupul unei tinere femei, între treizeci și treizeci și cinci de ani, îmbrăcată într-un tior de în gri, cu sacou negru, ambele foarte murdare de noroi și excremente de animale.

Există zgîrieturi pe fața decedatei, pe gît și pe părțile dinapoia genunchilor, sugerînd că a fost atacată de o persoană cu unghii lunguiețe și ascuțite. Congestie facială pronunțată, zgîrieturi pe laturile gîtului și impresiunea adîncă lăsată de un colier metalic galben, aflat încă la locul lui, pe pielea gîtului, probabil cauzate de mîinile care au strîns-o, producînd vînatăi neregulate pe beregată și părțile laterale ale gîtului.

Decedata nu poartă lenjerie intimă în partea de jos și prezintă semne superficiale de contact sexual forțat – din nou zgîrieturi, în jurul vulvei și pe coapse, și ceva ce pare a fi o cantitate copioasă de spermă în părul pubian și în jurul intrării vaginului.”

Louise Kaplan era a treia tînără violată și strangu-lată în acea parte din Manhattan, într-o perioadă de douăzeci și trei de zile.

O solicitare de informații cu privire la acțiunile ei imediat anterioare asasinatului nu a obținut practic nici un răspuns. Nimeni din zona unde murise nu-și amintea măcar s-o fi văzut acolo.

Secretara lui Louise fusese împreună cu ea sîmbătă seară, cînd participaseră la o recepție pentru un

creator de modă francez venit în vizită, la un hotel. De despărțiseră în fața hotelului, la scurt timp după miezul nopții, secretara luase un taxi pînă acasă, în Queens, iar Louise pornise pe jos spre un loc aflat la două sute de metri distanță, unde avea mașina parcată pe o stradă lăturalnică. Probabil că atunci a fost văzută vie pentru ultima oară de către o persoană care o cunoștea.

Mașina a fost găsită în locul unde fusese parcată, duminică după-amiază. Era descuiată, dar nu părea să fi fost vandalizată. Poliția a descoperit urme ale unei încăierări în interior.

„Era unul dintre acele scenarii în care nimic nu e prea evident,” relatează locotenentul Andrew Marsh, ofițerul care a condus ancheta. „Te uiți într-o mașină, fără să te aștepți la nimic deosebit, și simți că e ceva în neregulă, dar nu poți observa ce anume.

Apoi, te lămurești că sînt prea multe mărunțisuri în dezordine, nimic ieșit din comun, dar, luate la un loc, pot avea o semnificație importantă.”

Oglinda retrovizoare era răsucită mult într-o parte, astfel că reflecta imaginea văzută prin fereastra portierei din dreapta. Pe suprafața interioară a parbrizului se găseau minjiture late, în formă de arc, pe care Marsh a trebuit să le studieze o vreme pînă au căpătat sens.

„Genunchi. După toate probabilitățile, Louise fusese apucată pe la spate, în timp ce se așeza la volan, iar reacția, într-o asemenea situație, constă în aceea că toată partea trupului inferioară locului imobilizat – care de obicei se află la nivelul gîtului – se smuște înainte, folosindu-și toată greutatea și ca-

pacitatea de smulgere pentru a scăpa de cel care s-a agățat astfel.

Mașina era un model sport, nefiind deci prea spațioasă; avea o distanță foarte redusă între fotoliu și parbriz, deci era verosimil ca genunchii să fi lovit geamul, lunecînd dintr-o parte în alta, în timp ce se zbătea.”

Tetiera de la scaunul șoferului era mai ridicată într-o parte, indicînd și mai mult o luptă, iar pe podea, lîngă tunelul de transmisie, zăceau două carnete și un pix. „Pînă și husa fotoliului demonstra că se luptaseră”, explică Marsh. Era dintr-un material catifelat, bleumarin, iar pe scaunul șoferului era mototolită complet, ca și cum cineva ar fi învîrțit ceva la nesfîrșit în loc. Nu arăta netedă, regulată, adîncită, ca atunci cînd omul se așează pur și simplu.”

Era însemnată și bancheta din spate, dar numai de-a lungul marginii anterioare, ceea ce a sugerat poliției că atacantul stătuse așezat pe margine, aplecat, așteptîndu-și victima.

Au mai găsit și un semn ciudat, un grup de înțepături în capitonajul interior al curburii dinapoi de sub plafonul mașinii. „Trebuie să spun că nu i-am dat prea multă atenție”, recunoaște Marsh, „dar doctorului Hamill i-a trezit interesul și bine a făcut.”

Omorul nu avusese loc în mașină. Se întîmplase la cincizeci de metri distanță, pe o alee insalubră unde, probabil, Louise fugise ca să scape de atacant.

Pe locul unde îi fusese înghesuit trupul între lăzile de gunoi s-au găsit și alte probe ale unei lupte violente.

„Nu i-a ușurat deloc treaba ticălosului,” comenta-ză Marsh. „Era foarte tinăra, puternică și, aș spune, o luptătoare, fiindcă multe femei cu aceeași constituție și capacitate fizică, atunci cînd sînt atacate, nu fac decît să se chircească.

De frică, mai ales – paralizia pură a groazei. Fata asta, însă, a ripostat. Într-un caz ca ăsta, cînd o tinăra femeie e silită să treacă printr-un asemenea purgatoriu, și vezi că a avut loc o luptă, ți se cuibărește în suflet speranța arzătoare să-i fi scos canaliei un ochi, iar ăla să stea ascuns undeva, suferind...”

O echipă criminalistică a închis accesul pe aleea unde murise Louise. Într-un interval de opt ore, s-au colectat toate gunoaiile udate de ploaie, li s-a marcat poziția pe o reprezentare-grilă a locului, apoi au fost ambalate, etichetate și trimise la laborator.

„Laboratorul era presat să obțină un factor de legătură între cele trei cazuri de viol”, continuă Marsh. „M.O.-ul (*modus operandi*-ul) asasinului era, mai mult sau mai puțin, același – victimele erau pline de zgîrie-turi și se configura un sistem aproximativ.

Toate cele trei femei fuseseră strangulate, iar profilurile A.D.N. ale mostrelor de spermă de la prima și a doua victimă dovediseră că autorul era unul și același.

Problema, însă, e că nu ne spuneau cine era. Nici măcar nu indicau vreo direcție.

Proble de genul ăsta sînt excelente pentru coroborări, dar în termeni investigativi sînt egale cu zero. Doream o pistă spre violator. Ceva în genul unei amprente digitale ar fi putut da startul căutărilor, dar pînă acum bulangiuul avusese noroc, puținele amprente ră-

mase fiind prea deformate ca să ne mai poată fi de vreun folos.

La drept vorbind, chiar și un plic de chibrituri scăpat neglijent pe jos ne-ar fi putut ajuta.

Așa cum stăteau lucrurile, nu aveam ce direcție să alegem. Continuam să ne învîrtim în loc, ciocnindu-ne unii de alții.” Expertiza A.D.N. asupra spermei prelevate de pe cadavrul lui Louise n-a reușit. Cercetătorii nu erau deosebit de surprinși. „Mostră se degradase grav,” explică un tehnician, „și nu era posibil să se producă un rezultat al analizelor care să aibă credibilitate în fața legii. Se mai întîmplă și așa. Ceva anume din biochimia victimei acționează rapid asupra componentelor de spermă și le fragmentează pînă la nivelul unde devin inutilizabile în analiză.”

Peste doi ani de la momentul celui caz, o mostră degradată pentru testarea A.D.N. n-ar mai fi reprezentat un obstacol, dat fiind că sensibilitatea echipamentelor de analiză a progresat radical.

În New York-ul lunii octombrie 1990, însă, cercetătorii criminaliști ajunseseră într-un impas: trei violuri păreau identice, dar în cazul unuia dintre ele nu puteau obține profilul A.D.N. al autorului ca element cert.

Marsh nu era dispus să creadă că Louise fusese asasinată de un alt vinovat decît ucigașul celorlalte două femei, dar trebuia să recunoască și posibilitatea improbabilă a unei crime prin imitație. „Încep să te apuce nevrozele, cu posibilitățile astea improbabile.

Ei bine, pe mine da, și știu că li se mai întîmplă și multor altora. După cum vedeam eu problema, depar-tamentul nu dăduse publicității prea multe informații

despre M.O.-ul crimelor, nu pe cale oficială.

Însă cineva din M.Y.P.D., care lucra la caz, putea să fi spus ceva ce nu trebuia, sau poate cineva de la procuratura districtuală ori din suita medicului legist putea să fi vorbit – înțelegeți, ca să-și dea importanță cu cunoștințele lor confidentiale – și-apoi, poate că vreun individ denaturat o prinsese din zbor și o folosisese pentru a comite o crimă la indigo."

Fiind conștient de existența unei asemenea posibilități, insista Marsh, imaginația activă a unui detectiv de omucideri poate scăpa de sub control. Subordonatul său, sergentul Louis Gordon, întrezărea și alte posibilități dezavantajoase. „Careva de la presă putea să fi tras cu ochiul la documente, lăsînd apoi să-i scape o vorbă, sau chiar să comită el însuși crima.

La fel cum se putea s-o fi făcut și un polițist. Cînd stai să te gîndești, oricît era de privilegiată, informația asta putea foarte ușor să cadă în mîinile oricui din cîteva sute de indivizi."

Fără tragere de inimă, Marsh a confirmat. „Era improbabil, dar trebuia să avem în vedere și posibilitățile cele mai proaste. Oricum priveai situația, evoluția asta cu sperma degradată nu era deloc un motiv de veselie."

Peste cîteva zile, însă, ansamblul investigației a început să se lumineze, spre marea surprindere a echipei de experți criminaliști, precum și a polițiștilor. Datorită ploii din noaptea cînd murise Louise Kaplan, majoritatea resturilor aduse la laborator pentru examinare se udaseră într-o măsură în care devenea foarte improbabil să se mai găsească indicii reziduale.

Cu toate acestea, a fost controlat totul și s-a găsit ceva neașteptat – o batistă de hîrtie. Fusese mototilită și aruncată pe jos, lîngă cadavru, unde o apărase de ploaie o cornișă de cărămizi aflată la cîteva centimetri deasupra solului.

Șervețelul rămăsese aproape complet uscat, iar cînd un tehnician l-a desfăcut cu grijă, s-a constatat că avea înăuntru genul de material care tinde să-i însuflețească pe cercetătorii criminaliști.

„Era o pată galbenă", explică un tehnician criminalist superior, „iar cînd am examinat-o la microscop, a părut să fie de origine nazală. Conținea mucus și coloaze mari de leucocite – celule sanguine albe. Ei bine, specimenul era ideal pentru identificarea A.D.N. datorită marii cantități de material nucleic."

Leucocitele au nucleu, ceea ce, în acest context, înseamnă o mare componentă a celulei, conținînd materialul genetic – și astfel, nucleul, sau un grup de nuclee, poate fi supus analizelor care să ofere un profil genetic clar al persoanei ce depusese celulele în șervețelul de hîrtie.

„Totuși, nu era o amprentă digitală pe care s-o putem confrunta cu documentele din arhive", spune Marsh, „dar îmi dădeam seama de ce se bucurau că găsiseră șervețelul acela. Cu acel specimen, sperau să recîștige cît de cît teren."

S-a efectuat un profil A.D.N., pe baza materialului din șervețelul de hîrtie, iar acesta a corespuns cu sperma de la primele două asasinat.

„Cred că sentimentul de a fi salvați m-a energizat", mărturisește doctorul Hamill.

„Dintr-o dată, m-am pomenit gîndindu-mă altfel la acele crime. Mi-a trecut prin minte că ar fi trebuit să căutăm indicii mai puțin evidente – reușiserăm cu un șervețel de hîrtie, atunci de ce n-ar fi mers și cu alte reziduuri probatorii?”

Îndepărtîndu-se de specialitatea sa medicală, doctorul Hamill a obținut permisiunea de a examina mașina lui Louise. Și-a luat un aparat de recoltare prin sucțiune, bandă adezivă pentru culegerea firelor de păr și a fibrelor, un aparat cu teleobiectiv pentru detalii fotografice și o trusă de prelevare a prafului.

O echipă criminalistică cercetase deja mașina, dar Hamill era convins că mai existau destule de găsit. A recunoscut, în particular, că în același timp nu avea altă justificare în afară de propriu-i entuziasm. Din fericire, nimeni n-a cerut mai mult de atît.

„Imediat, am găsit trei urme de picior clare în partea din spate a mașinii,” povestește Hamill. „Am folosit trusa de prelevare, care încarcă electrostatic o folie de plastic, ridicînd apoi de pe orice suprafață, limpezi, urmele de pași latente, astfel că pot fi examinate desprinse de fundal și fotografiate clar. Două dintre urme au reieșit ca aparținînd pantofilor de hîrtie purtați de băieții de la criminalistică – pantofii ăia *lasă* impresiuni, cînd piciorul e destul de cald – dar a treia provenea de la un străin. Era dungată, cu un model relativ neobișnuit și, din fericire, se distingea foarte deslușit.”

Urma de pantof a fost trimisă la laboratorul fotografic, pentru a fi copiată și distribuită diverselor divizii de anchetă din Departamentul Poliției New York.

Între timp, Hamill făcea alte fotografii, concentrîndu-se asupra curiosului aranjament de înțepături din căptușeala interioară a tavanului.

„Am luat zece imagini, toate instantanee, și le-am întins pe bordul mașinii la uscat. Cînd au fost gata, l-am pus pe asistentul meu să le ducă la ofiterii superiori ai anumitor echipe – omucideri, jafuri, tîlhării și așa mai departe – și să-i roage să privească aranjamentul de înțepături, ca să vadă ce anume le sugera.

Eram pregătit să nu însemne nimic, să fie vreun soi de defect al căptușelii, fără nici o legătură cu crima. Eram gata să accept asta, dar speram în toți dracii să fie ceva mai semnificativ, și să înțeleagă cineva care anume era acea semnificație.”

La scurt timp după ce Hamill a terminat să lucreze la mașină, s-a primit de la o unitate specializată în tîlhării vestea că urma de pantof se potrivea exact cu una pe care o culeseseră dintr-un magazin de băuturi jefuit cu două săptămîni în urmă.

Ancheta era în curs de desfășurare. Pe baza imaginilor video ale instalației de pază, erau căutați trei suspecți, arestările fiind iminente.

În ciuda faptului că mai mulți tehnicieni criminaliști examinaseră mașina lui Louise Kaplan, Hamill a oferit și el probe proaspete, sub forma unor mostre de păr și fibră. „Unii mă acuzau pe la spate că eram băgăreț, fiindcă efectiv scormoneam prin crăpături după mostre. Se argumenta că dovezile recente se găsesc numai la suprafață, sau cel puțin majoritatea lor.

Știu însă din experiență că în zona unei lupte vio-

lente, mai ales cînd are loc într-un spațiu strîmt, probele se pot găsi oriunde în vecinătate, de la suprafață pînă în adîncul tapițeriei și în oricare alte spații există întîmplător prin jur."

Fibrele au fost examinate cu un microscop de joasă magnitudine, descoperindu-se că erau un amestec de lînă și poliester, vopsit în albastru-închis, nuanță găsită adeseori la anumite mărci de salopete și uniforme.

Fibrele găsite printre alte resturi, pe locurile primelor două crime, au fost comparate cu acestea și s-a constatat că erau identice, dar pe moment asemănările s-au eliminat din vedere, domnind convingerea că fibrele erau prea banale ca să prezinte vreo semnificație aparte.

Părul – din care se găsiseră doar două fire – era brun și ondulat în spirală. Cînd a fost tăiat și examinat la microscop, s-a constatat că avea secțiunea turtită și eliptică. „Era păr de pe capul unui negru,” precizează Hamill.

„Cînd am anunțat că era posibil să căutăm un om de culoare, e posibil să fi sunat cam triumfător, iar pe ici-pe colo s-au auzit risete, căci toți cei trei suspecti căutați pentru jaful de la magazinul cu băuturi erau negri. Cred că părerea generală era că avusesem noroc cu urma de pantof, dar restul nu era decît o pierdere de timp amatoricească."

Răspunsurile despre fotografiile înțepăturilor din capitonajul mașinii au fost încete, iar cînd au sosit, nu erau deloc entuziaște.

În două situații, punctele fuseseră unite cu pixul,

pentru a alcătui mutre prostești; un al treilea și al patrulea ofițer credeau că era un soi de infestație cu insecte.

Cel de-al cincilea răspuns, care a sosit la două zile după celelalte, era mai serios. Un ofițer a spus că mai văzuse și înainte același efect și, deși nu considera că modelul se repeta, avea destulă încredere că se datora unei cauze identice.

„A spus că era amprenta unei insigne," conchide Hamill. „O insignă cu vîrfuri și fațete ascuțite, gen pretențios, cum le emit angajaților unele firme de pază."

Această posibilitate a declanșat o alta. Urma insignei putea să provină de la casca unui paznic care lăsase fibre din uniformă pe tapițeria mașinii lui Louise Kaplan. „Am supus fibrele unei analize serioase," relatează Hamill, „și am obținut procentajul probabil dintre lînă și poliester, precum și o identificare spectrografică a colorantului albastru cu care se vopsise materialul."

Informațiile au fost corelate și s-a luat legătura cu fabricanții de textile. A durat mult mai puțin decît ar fi fost necesar în urmă cu cîțiva ani, fiindcă majoritatea producătorilor de textile dobîndiseră obiceiul de a păstra documente detaliate pe computer despre fabricația diferitelor linii de produse.

Un computer căruia i se cere să găsească o anumită combinație de lînă, poliester și colorant găsește răspunsul – dacă are ce răspuns să găsească – mult mai rapid decît orice ființă omenească.

Hamill afirmă: „Am avut rezultatul peste două zile. Un fabricant en gros din Bronx a găsit materialul res-

pectiv, plus o listă de clienți cărora li-l vînduse, conștind întîmplător în numai trei companii, toate aflate în New York.

Între timp, toți cei trei suspecți din cazul jafului la magazin fuseseră arestați și, în timpul interogatoriului, unul dintre ei a mărturisit. Ceilalți doi erau reținuți încă pentru testele care să determine dacă vreunul din ei era violatorul.

În mod logic, dacă urma de pantof i se putea atribui unui om anume, atunci acela era ucigașul. Actualmente, însă, delincvenții și avocații care-i reprezintă se pricep să profite de posibilitățile inerente conceptului de îndoială rezonabilă.

Un om poate spune că i-a rămas urma într-un autovehicul pentru că a fost luat înăuntru cînd făcea autostopul și, oricît de improbabil ar fi, argumentul constituie o îndoială rezonabilă.

Proprietarul respectivelor pantofi mai poate spune și că i-a cumpărat de ocazie – din nou, foarte la îndemînă și greu credibil, dar iarăși trebuie să se admită ca factor generator de îndoială rezonabilă, mai ales într-un caz penal grav.

„Situația cînd îndoiala rezonabilă clachează este aceea în care suspectul e indicat de prea multe săgeți,” precizează Hamill.

„Cînd îndoiala rezonabilă se transformă în îndoială fantastic de nerezonabilă, atunci sistemul zice stop, stai așa, aici nu mai vorbim despre coincidență sau confuzie, e vinovăție curată.”

În împrejurări ideale, probele A.D.N. obținute pe baza specimenelor de spermă culese de la două din-

tre femeile moarte și din mucusul nazal găsit în cazul celei de-a treia, ar trebui să fie adecvate pentru a obține condamnarea, dacă A.D.N. unui suspect se dovedește corespunzător.

Dar și aici exista o capcană, căci avocații apărării se pricep foarte bine la a-i face pe jurați să creadă că identificarea A.D.N. este disperat de nedemnă de încredere.

„Trebuia să-l declarăm pe făptaș vinovat pe baza unor dovezi multiple,” declară locotenentul Marsh. „Nici unul dintre avocații suspecților n-a obiectat să prelevăm mostre nazale, ceea ce era o ironie a sorții, fiindcă știu că ne-ar fi făcut cu ou și cu oțet dacă insistam pentru mostrele de spermă, și totuși A.D.N.-ul nazal putea fi întru totul la fel de incriminator.

Astfel, analizele s-au efectuat și, așteptînd un rezultat care se potrivea cu probele de spermă și mucus de la toate cele trei crime, știam deja cine era autorul. Nouă, însă, ne place să ne credem oameni civilizați, așa că n-am spus nimic.”

În realitate, Marsh nu se îndoia cine era vinovatul și a recunoscut că-i fusese greu să nu-l interogheze pe individ înainte de primirea rezultatelor.

„Am așteptat și iar am așteptat, și în sfîrșit au sosit rezultatele. În cazul analizei A.D.N., se dă întotdeauna un coeficient de probabilitate, iar în acest caz, probabilitatea era că numai șase oameni de pe tot cuprinsul Statelor Unite ar fi putut depune aceea configurație A.D.N. în trupurile primelor două victime și pe șervețelul găsit lîngă trupul lui Louise Kaplan, iar unul dintre aceștia șase era chiar principalul nostru sus-

pect, Dudley Friar. „Cînd am văzut raportul, m-am repezit la individul ăla ca și cum l-aș fi smuls pe un terorist de lingă bunică-mea.

E o senzație extraordinară să operezi un interogatoriu cînd nu mai ai absolut nici o îndoială. După atîția ani de cînd fac meseria asta, un asemenea sentiment nu mai apare prea des și cred că l-am impresionat pe suspect cu certitudinea mea strălucitoare, căci a cedat în mai puțin de zece minute și mi-a spus toate detaliile, inclusiv convingerea lui că viola și asasina femeii fiindcă, în copilărie, fusese silit să bea, împotriva voinței lui, suc de portocale îmbogățit cu prea multe vitamine suplimentare, și mai ales vitamina E.”

Dudley Friar avea douăzeci și nouă de ani. Lucra noaptea ca paznic la un hotel și, în timpul zilei, făcea clovnerii pentru petrecerile copiilor, în cadrul cărora își spunea „domnul Sunshine”.

Avea un cazier de furturi mărunte și violențe minore, datînd de la vîrsta de paisprezece ani; la douăzeci de ani, încercase să violeze o polițistă care lucra sub acoperire și, ulterior, reușise să violeze o infirmieră, în timp ce fuma o țigară, așezată într-un părculeț, la foarte mică distanță de locul unui accident grav, unde tocmai intervenise.

„Cred că un psihiatru isteț l-ar fi putut salva pe Dudley Friar de pușcărie,” presupune Marsh: „Era categoric zdruncinat și se zbuciuma tot mai mult.” Friar n-a vrut să vorbească nici un psihiatru în numele lui, fiind de părere că orice fel de boală mintală implica o profundă dizgrație, nedorind să sugereze nimeni că era în vreun sens nebun.

În plus, avea convingerea că problema lui era de natură fizică, activarea unor anumiți centri nervoși în mod normal adormiți, datorită excesului de acid citric, stimulat cu vitamina E.

„Astfel, ne-a rămas libertatea de a instrumenta un caz clar de violuri și asasinat multiple, fără nici o șmecherie psihologică intervenind din culise,” afirmă Marsh. „În final, am dat o adevărată lovitură de grație cu dovezile, adică exact ceea ce ne trebuia.”

Un ziar de seară din New York a rezumat parada de dovezi a acuzării.

S-au adus probe care demonstrează că fibre textile identice cu cele existente în uniforma lui Friar s-au găsit la locurile tuturor celor trei crime; insigna companiei de protecție și pază purtată pe partea din față a caschetei lui Friar se potrivea perfect cu o configurație de semne din mașina celei de-a treia victime; o urmă de încălțăminte găsită în aceeași mașină corespundea exact cu modelul tălpii pantofului drept al perechii folosite de Friar la serviciu; profilul A.D.N. al spermei prelevate de la victimele unu și doi se corobora cu A.D.N.-ul mucusului luat dintr-un șervețel găsit la locul celei de-a treia crime – iar A.D.N.-ul în chestiune era identic cu cel al lui Dudley Friar.

Jurații s-au pronunțat, iar Friar a fost condamnat la trei termene de închisoare pe viață.

„Mulți oameni citează cazul ăsta ca exemplu al expertizei A.D.N. pentru a prinde un asasin și a-l închide,” încheie Marsh.

„Dar, deși cred în exactitatea identificării A.D.N. și

în capacitatea ei de a indica o ființă omenească din câteva milioane, mai sînt și de părere că dacă n-am fi avut nimic altceva decît A.D.N.-ul, oricît era de concludent, am fi pierdut procesul."

Doctorul Hamill e de acord. „Lucrurile sînt sortite să se schimbe. Istoria identificărilor A.D.N. se va fortifica într-un catalog al metodelor de identificare categorice, ajungînd suficientă, în sine, pentru a aduce condamnarea.

Pînă atunci însă, cazul Dudley Friar trebuie să rămînă un model de incriminare solidă. A fost un succes al acuzării, datorită zelului investigației, care de prea multe ori e absent în actuala muncă polițienească, dacă pot spune așa.

Nu pot nega că de multe ori cazul Friar este citat ca un succes al cercetărilor A.D.N.-ului, dar rămîne faptul că buna și demodată căutare de indicii și abundența probelor necomplicate sînt cele care ne-au ajutat să cîștigăm."

Răzbunarea

„Pînă în jurul vîrstei de douăzeci și nouă de ani, n-am crezut în existența a ceea ce s-ar putea numi răutate implacabilă," declară doctorul Peter Kline, fost patolog criminalist în Departamentul medico-legal din New York City.

„În pofida ocupației mele, purtam un respect destul de înalt umanității. Eram convins că văzusem totul, dar îmi era totuși clar că pînă și în oamenii cei mai răi se găsește o bunătate de neînvins, după cum și cei mai buni au o doză de răutate, și că în ultimă instanță, după o îndelungată analiză, omenirea e profund civilizată.

Pe scurt, nu știam nimic. Cum spuneam însă, pînă pe la împlinirea vîrstei de douăzeci și nouă de ani, nu înțilnisem încă omul cu adevărat negru-la-înimă, cel

absolut rău. Și, deodată, a apărut, împachetat cu grijă într-o singură persoană care, după cum îmi garantau colegii mai bătrâni și mai pricepuți ca mine, nu era deloc unică."

În perioada respectivă, doctorul Kline era director adjunct al unei echipe de jurisprudență medicală, însărcinată să se ocupe de aspectele medico-legale ale agresiunilor grave, ale omuciderilor „casnice” și ale altor cazuri speciale. „Cazul Trask s-a petrecut acum opt ani îndelungați,” își amintește el. „Încă îl mai văd, în depărtare, ca fiind cel care mi-a luat albeața de pe ochi.”

La orele 02:15 a.m. ale zilei de marți, 18 noiembrie 1986, o patrulă de noapte a poliției a fost chemată la un bloc de apartamente din zona Melrose a cartierului Bronx, în apropiere de Yankee Stadium.

Bătrînul care telefonase aștepta la intrarea blocului și le-a spus că auzise urlete îngrozitoare și zgomote de sticlă spartă din apartamentul de vizavi de al lui, unde locuia o pereche numită Trask. „Sînt un cuplu liniștit, respectabil, nu deranjează pe nimeni. Știu doar că s-a întîmplat ceva rău...”

Polițiștii au găsit ușa familiei Trask întredeschisă. Locuința era cufundată în întuneric și dinăuntru nu se auzea nici un sunet. Cel mai vîrstnic dintre cei doi polițiști s-a strecurat cu atenție pe coridorul îngust, luminînd în jur cu lanterna, spre a observa că tablourile de pe pereți erau strîmbe, o măsura pentru telefon zăcea răsturnată, iar cablul telefonului fusese smuls din perete. „În apartament era cald,” a consemnat în raport ofițerul, „și se simțea un miros clar de sînge.”

Undeva în întuneric, după ușa unui dormitor, geamea o femeie. Un polițist a deschis ușa, iar celălalt a găsit comutatorul electric de pe perete. Cînd s-a aprins lumina, amîndoi au rămas privind fix un moment, incapabili să înțeleagă ce vedeau.

Toate mobilele din cameră – patul, noptierele, măsuța de toaletă, două comode înalte și un scrin de rufărie – erau răsturnate. Un covor mare, gri cu roz, era adunat și dat la o parte în centrul încăperii, iar polițiștii au crezut, la prima vedere, că era pătat cu vopsea.

„Era alit de mult”, a afirmat după aceea primul ofițer. „Mînjea covorul cu dungi late, pe alocuri de șase degete, materia aia de un roșu mat, o culoare foarte densă, și bineînțeles că, stînd în ușă, ne-am dat seama că de acolo se simțea mirosul. Era sînge, nu vopsea. Numai Dumnezeu știe cît de mult era. Cînd am intrat în cameră, l-am văzut pe bărbat. Zăcea dincolo de partea din mijloc a covorului făcut sul.”

Bărbatul era Michael Trask, în vîrstă de treizeci și opt de ani, designer electronist particular. Era gol și avea trupul întins pe toată lungimea, pe jumătate răscutit din talie.

Apropiindu-se, polițiștii au văzut că avea capul tăiat și depus lîngă trup, întors invers. Gîtul fusese retezat la nivelul umerilor, iar cartilagiul tăiat al laringelui atîrna răsfrînt peste adîncitura claviculei.

„Încă n-o vedeam pe femeia pe care o auziserăm gemînd. Colegul meu a traversat camera și s-a uitat sub pat, care era răsturnat pe o parte și rezemat de perete. Femeia era dedesubt, culcată pe podea.

Era complet goală. Stătea ghemuită ca un copil mic, suspinînd în pumni. Avea fața plină de sînge."

Cei doi polițiști au scos femeia de sub pat și au acoperit-o cu pătura. Cel mai vîrstnic a chemat prin radio o ambulanță, apoi a anunțat divizia de omucideri, în timp ce colegul său căuta prin restul apartamentului.

Ambulanța și ofițerii de la omucideri au sosit aproximativ în același timp. Cu toții au început imediat să se înghesuie în apartament. Polițiștii în uniformă care răspuseseră la apel au reușit să-i conducă pe infirmieri pînă la femeie, care acum părea să zacă în stare de șoc. După ce a fost fotografiată în decorul camerei deranjate, apoi de aproape, pentru ca diversele urme de pe față și brațe să fie immortalizate clar, a fost dusă la spital.

Detectivul de la comanda echipei de omucideri, locotenentul Charlie Grossett, i-a însărcinat pe cei doi polițiști din patrută să-i țină la distanță pe vecini și pe alți spectatori din ușă, după care au început să facă ordine în haosul din apartament.

„Inevitabil, treptat-treptat s-au găsit lucruri în neregulă,” relatează el. „Cineva a descoperit că o fereastră din spate era deschisă și a găsit o bucată de material textil închis la culoare, agățată în exterior de lemnăria ferestrei. Altul a stabilit că ușa de la intrare fusese forțată din afară – teoria lui era că acest lucru se făcuse cu una din acele pîrghii care se folosesc la spargerea ușilor din fabricile ilegale de droguri.”

Echipa de colectare criminalistică a găsit o pădure întreagă de obiecte – smocuri de păr, pete de sînge în

locuri absurd de inaccesibile, particule de unghii rupte... iar apoi, unul dintre ei, lucrînd pe o alee întunecoasă din spatele clădirii, a găsit un cuțit mare de bucătărie, cu lama de douăsprezece degete¹.

Era mînjit de sînge pe toată lama și pe prăsele. Părea să fi fost ascuțit de un expert – era tăios ca briciul.

Nu era totuși cel mai grav caz de crimă întîmplat vreodată în Bronx, dar datorită naturii absolut neobișnuite a omorului – decapitarea deliberată necesită o concentrare de proporții maniacale și nu se întîlnește prea des – doctorul Christopher Lawton a fost rugat să-i ajute cu cunoștințele lui pe anchetatorii de la fața locului. Lawton era expert în investigarea crimelor cu elemente psihotice vădite. Cînd a ajuns, și-a alăturat un fost protejat, doctorul Peter Kline, care lucra deja cu echipa lui la locul faptei, făcînd fotografii. Kline a fost încîntat să-l ajute pe doctorul Lawton. „Îmi plăcea să lucrez cu el”, mărturisește Kline. „Era un privilegiu, deși știam că mi se cerea să-l ajut fiindcă mă pricep la aparate foto și am echipament personal complet. În noaptea aceea, însă, fascinația mea față de munca procedurală a doctorului Lawton n-a fost atît de intensă pe cît s-ar fi putut. Aveam atenția divizată. Mai văzusem și înainte mutilări – le vedeam aproape zilnic – dar aceea, cu trupul bărbatului arătînd atît de zvult și de sănătos, atît de relaxat, pe podea, aproape ca și

1. Treizeci cm.

cum s-ar fi întins după somn, dar fără afurisitul de cap pe umeri... ei bine, nu știu. Era un paradox vizual, cred, și faptul că eram foarte obosit nu mă ajuta deloc. Nici nu știu când am început să simt că mi se făcea rău.

Cît am stat acolo, am făcut eforturi, fotografiînd atunci cînd doctorul Lawton mi-o cerea, colectînd specimene, asigurîndu-mă că tipii de la N.Y.P.D. aveau și ei specimene identice – nu făceam decît să execut, la modul general, dar fără să mă gîndesc *serios* la caz. Nici chiar după ce am citit raportul medical asupra femeii și m-am întors la fața locului pentru o recapitulare, n-am fost de părere că era altceva decît ceea ce părea – Dumnezeu mi-e martor că și-așa era destul de urît..."

Femeia găsită zăcînd sub patul răsturnat era Angie Trask, în vîrstă de treizeci și patru de ani, soția mortului. La spital, au examinat-o doi medici, lucrînd ca echipă de diagnosticare în regim de urgență, în timp ce un al treilea colecta toate mostrele necesare în cazurile de agresiune gravă. Ceea ce urmează e un extras din raportul preliminar al doctorilor care au examinat-o pe Angie Trask la sosire, în cabinetul de accidente și urgențe.

Angela Mary Trask; data nașterii: 16-03-1952

Pacienta este o femeie de rasă caucaziană, bine hrănită, fără diformități superficiale. Prezintă multiple contuzii pe picioare, fese, brațe și față, și hemoragie intermitentă prin ambele nări. Părul din creștetul capu-

lui e îndeiat de sînge și are răni mici în mai multe locuri ale scalpului. Degetele ambelor mîini sînt umflate, iar trei unghii au fost rupte. La sosire, pacienta părea a fi în stare de șoc hipovolemic: avea pielea rece și palidă, cu buzele și degetele învinețite, fiind confuză și agitată. Transferul într-un mediu ajutător și administrarea unei soluții saline prin perfuzie i-au ridicat temperatura, i-au ameliorat culoarea pielii și i-au refăcut orientarea mentală corectă.

Vînătăile, zgîrieturile și umflăturile localizate sînt evidente în jurul organelor genitale externe, iar în jurul anusului se găsește sînge uscat. Cu ajutorul unui speculum, i s-a examinat vaginul și s-a recoltat din jurul colului uterin o cantitate abundentă de substanță avînd aparența și viscozitatea spermei. Peretele anterior al vaginului prezintă zgîrieturi accentuate.

Perimetrul anusului este tăiat în mai multe locuri, iar orificiul se prezintă tumefiat. Examinarea cu speculumul arată că în cavitatea rectală se află o minge dură de cauciuc (identificabilă cu minge de squash): suprafața foarte abrazivă a mingii pare să fi provocat considerabile vătămări ale țesuturilor și pereților tronsonului inferior din intestinul gros. S-a hotărît să se lase mingea acolo unde se află, pînă se va putea administra fără riscuri un anestezic general pentru a fi extrasă.

Examinarea preliminară a pacientei, în lipsa unor

1. Varietate de tenis, jucat la perete, cu rachetă rigidă.

coroborări ferme, indică faptul că a fost cîrunt bătută și supusă unor molestări fizice de proporții neobișnuite, pîrînd să includă și violul. În urma evaluării inițiale, rănile au fost spălate, i s-a administrat un vaccin antitetanic și a trecut în grija unei echipe chirurgicale pentru tratamentul de specialitate.

„Politia a ținut sub control total locul faptei, timp de douăsprezece ore,” povestește Kline, „dar în cele din urmă, cînd a început să se așeze praful, micii mele echipe i-a revenit sarcina de a efectua un chinuitor studiu medico-legal asupra cazului. Eram confrunțați cu o mulțime de probe și relatarea încă neverificată asupra celor ce se întîmplaseră în acea noapte în apartamentul soților Trask. Am început cu ceea ce știam și am ordonat totul într-o succesiune cît de logică puteam concepe.”

Rezumatul circumstanțelor privitoare la asasinarea lui Michael Trask și agresiunea cu viol asupra soției sale, Angie, decurge după cum urmează. Trask, designer independent de dispozitive electronice miniaturale și compacte, locuise împreună cu soția sa, Angie, scenografa la un teatru comunitar, care aspira la dramaturgie, în același apartament de la etajul întîi, timp de trei ani. Apartamentul se găsea într-un sector la modă din Bronx, colonizat în proporție crescîndă de artiști și oameni de afaceri independenți, începînd de la jumătatea anilor '80.

Într-o convorbire înregistrată pe bandă, în salonul de spital, Angie le-a spus polițiștilor că în seara zilei de 17 noiembrie Michael lucrase acasă.

Era pe cale de a concepe un circuit pentru teleco-

manda de deschidere a ușilor de garaje dintr-o zonă a orașului unde se constatasese recent că aparatele de telecomandă convenționale se interferau cu recepția televiziunii prin satelit. De fapt, Michael terminase modelul și, în acea perioadă, lucra la o carcasă compactă pentru aparat. La un moment dat, în jurul orei unu noaptea, s-a hotărît să bea o a doua și ultimă ciocolată fierbinte, și apoi să se culce. Angie era încă trează, uitîndu-se la televizor, în salon. Au băut ciocolata împreună și s-au dus la culcare.

Peste aproximativ o oră, Angie a auzit un zgomot la ușa apartamentului. L-a trezit din somn pe Michael și au ascultat amîndoi. Se auzeau trosnete sonore, ca ale lemnului rupîndu-se sub presiune. Michael a sărit din pat și a alergat în hol, fără a se opri să îmbrace un halat.

Angie, speriată, a rămas pe loc, dar cînd l-a auzit pe soțul ei strigînd a apucat telefonul, pentru a forma 911. Legătura era întreruptă. Îngrozită, s-a dat jos din pat și a aruncat pe ea un capot. S-a repezit în hol, agîtînd o riglă metalică solidă din trusa de proiectare a lui Michael, care stătea deschisă pe un scaun.

Făcuse doar cîțiva pași pe culoar, cînd un om a venit spre ea cu ambele mîini întinse, tropăind îndesat pe covor, cu pași mari. A luat-o în brațe cu totul și a aruncat-o înapoi în dormitor.

Angie a spus că s-a lovit cu capul de marginea inferioară a măsutei de toaletă și, probabil, a leșinat pentru un timp. Cînd și-a revenit, lumina din plafonul dormitorului ardea, iar individul stătea îngenunchat pe covorul strîns.

Făcea mișcări ample cu o mină, în timp ce cu cealaltă ținea ceva jos.

„Am ridicat capul,” spune Angie în cadrul înregistrării, privind oarecum în lungul propriului meu trup, iar dincolo de mine am văzut forma aceea deasupra căreia stătea aplecat individul. Am înțeles că lucrul ținut jos era soțul meu, era Michael, iar omul acela îl tăia cu un cuțit, un cuțit mare, care scotea scrișnete, tăind prin carne. Michael nu se împotriva. Am sărit în picioare și-mi amintesc că m-a apucat greața, amețeala și leșinul în același timp. Dar m-am ridicat iarăși în genunchi și am văzut că gîtul lui Michael era căscat ca o gură roșie, oribilă. Christoase, era de necrezut, încă nu-mi vine să cred – distrugerea lui, porcăria aia...”

Atacantul s-a întors, cînd Angie s-a ridicat în genunchi și l-a recunoscut. Era Don Richards, cîndva prieten al celor doi. Se îndepărtaseră, cînd succesele comerciale ale lui Richards – care lucra și el în domeniul electronicii – au început să scadă, cam în același ritm cu progresele lui Michael.

„A venit spre mine, și nu-mi puteam lua ochii de la cuțit,” continuă Angie. „Mi-amintesc că am fost ușurată o secundă, cînd l-a aruncat. Dar a continuat să se apropie și rînjea într-un mod oribil, furios, și m-a prins, m-a înșfăcat la fel ca în hol, m-a ridicat cu o mină proptită între picioare și cu cealaltă ridicîndu-mi cămașa de noapte la piept și m-a trîntit de perete. Mi s-a tăiat răsufierea. Am început să-mi pierd din nou cunoștința.”

Peste cîteva secunde, sau poate minute, Angie nu

știa, a fost conștientă că zăcea pe podea, iar Richards devasta camera, călcînd pe mobilele trîntite, răsturnînd patul și mîrîind: „Ticălosule!”, „Căcat necredincios!” și „Labagiu hot!”

„Și atunci, s-a întors spre mine, a îngenucheat și am știut ce avea de gînd să facă. Am încercat să-l opresc, dar era puternic și brutal și credeam cu adevărat că oricum avea să mă omoare, fie înainte, fie după. M-a trîntit pe jos și s-a culcat peste mine. Era o durere îngrozitoare, *îngrozitoare*, mai întîi și-a folosit degetele, deschizîndu-mă ca pe-o pungă cu șiret la gură. Apoi, a început să mormăie și să gîfîie și să se pompeze în mine.

După ce a terminat, m-a răsucit pe burtă și am simțit o durere incredibilă, cînd mi-a împins ceva în dos – aveam impresia că mă sîfșia în două. Niciodată n-am mai simțit o asemenea durere.”

Din acel moment, declară Angie, conștiența a început să-i revină și să se piardă, în faze suprapuse. Își amintea că se țirise la adăpostul patului răsturnat, încercînd să se ferească de durere și de posibilitatea altor lovituri, dacă rămînea expusă și vulnerabilă. Ur-mătorul lucru pe care și-l amintea clar era că fusese scoasă de sub pat de către doi polițiști.

„Prima noastră sarcină a constat în a confrunța declarația lui Angie cu probele pe care le aveam, încercînd apoi să întocmim un tablou mai detaliat și mai coerent al crimei,” povestește Kline.

„Un adaos ulterior pe lîngă dovezile existente a fost faptul că, în ziua cînd și-a făcut Angie declarația, polițiștii au vizitat apartamentul lui Don Richards pen-

tru a-l interoga și l-au găsit mort, cu un pistol în mână. Părea că se împușcase în cap."

După ce poliția și tehnicienii criminaliști au părăsit apartamentul soților Trask, Kline și doi asociați de-ai săi au făcut o „recapitulare” la locul crimei, efectuînd o reconstituire bazată pe mărturii și probe. Echipelile medicale primesc adeseori această sarcină, atunci cînd grosul dovezilor se înscriu în categoria medico-legală.

„Începînd de la intrare, am refăcut scenariul pe care îl trasase Angie, operînd schimbări în locurile unde probabil se înșelase, sau unde lăsase cîte un gol pe care-l puteam completa cu ajutorul vreunor indicii reziduale."

Reieșea că toate evenimentele se desfășuraseră mai mult sau mai puțin așa cum le descrisese Angie Trask. Din cine știe ce motiv, Don Richards intrase în apartament cu intenții criminale și își aplicase planul rapid, fără ezitare sau îndoieli. Singura nedumerire a lui Kline era aceea că Richards n-o ucisese și pe Angie.

Între timp, Angie fusese încurajată de un consultant psihiatric să se gîndească foarte atentă la atacul asupra ei înseși. O făcuse, iar acum bănuia că Richards înfăptuise cu trupul ei un lucru care, pentru el, reprezenta suprema și cea mai extremă faptă pe care o putea comite, cea pe care Angie știuse tot timpul că o dorea și îi interzisese să încerce.

„În trecut, îmi făcuse avansuri. I-am spus în termeni foarte clari că nu eram disponibilă. Mi-a acceptat poziția, la suprafață cel puțin, dar știu că a continuat să mă dorească – era tipul obsesiv și mi-era ușor

să-mi dau seama ce simțea. În același timp, însă, se temea să încerce măcar, nefiind genul care poate înfrunta refuzurile – a observat-o cînd l-am respins prima oară."

De asemenea, mai credea că Richards n-ar fi putut suporta consecințele, dacă Michael Trask afla despre avansurile lui. Richards era un om care nu putea să înfrunte răfuielele – o recunoscuse atît față de Angie, cît și față de Michael, și văzuseră dovada cînd intrase accidental în conflict cu oameni din domeniul profesional, sau chiar cu ocazia unor neînțelegeri minore, la petreceri.

„Așadar, cu cît mă gîndesc mai mult la asta și la modul cum s-a purtat în noaptea cînd a pătruns în casă – era, înțelegeți, *avid* – cu atît mai mult îmi spun: mda, a cedat, s-a întors cu o sută optzeci de grade și mi-a făcut lucrul suprem, a făcut ceea ce venise să facă, iar fapta cu mînea a fost pedeapsa mea pentru că-l refuzasem la început, nu?"

În timp ce Kline și asociații lui își alcătuiau raportul despre locul faptei, s-a aflat că doctorul Lawton avea dificultăți cu evaluările lui asupra cazului. „În ce mă privește, cazul nu-mi pune nici o problemă," afirmă Kline. „Nu se instrumenta nici o acuzare și nu se pregătea nici un fel de urmărire; nu era nici o grabă, la sfîrșit cazul avea să se claseze imediat. Așa că asamblam documentația cu o anume măsură de nepăsare și în sfîrșit am avut timp să-mi încheg gîndurile și să le analizez obiectiv. Nu aveam nici o bănuială, nici o suspiciune că lucrurile n-ar fi stat așa cum păreau. Nu cred că mi-aș fi schimbat părerea, dacă aș fi lucrat

sub presiune, dar acum știu că, supus presiunilor, am toate șansele să funcționez mult mai bine."

„Dacă n-ar fi existat îndoielele doctorului Lawton, adaugă Kline, e posibil ca ancheta să nu-și fi schimbat direcția în acel moment. Cred că poliția ar fi mers destul de departe cu clasarea întregii afaceri, îndosariind-o pe un raft înainte de a mirosi cineva că era ceva putred."

Doctorul Lawton tocmai își redacta propriile observații scrise asupra cazului Trask, ilustrat cu un număr de fotografii făcute de Kline, când o observat ceva care a declanșat întreaga suită de îndoieli.

I-a atras atenția lui Kline asupra fotografiilor. În-deosebi, pe Lawton îl interesau imaginile în detaliu ale stropilor de sânge din dormitor. Aceștia fuseseră testați și se știa că sângele îi aparținea lui Michael Trask. Stropii căzuseră grupați și aveau o trăsătură comună.

„Sînt ceea ce par a fi," i-a spus Lawton lui Kline. „Sînt niște simpli stropi. Nu sînt stropituri. Omul ăsta fusese ciopîrțit de moarte, i se tăiase capul. Dumneata ești patalog, știi că, atunci cînd un subiect e tăiat, chiar și lucrînd cu viteză moderată, se produc inevitabil stropituri oblice cînd tai organele mari."

Kline s-a simțit ca un nătărău pentru că omisese discrepanța. „Stropii și stropiturile de sânge sînt importante, foarte importante," declară el.

„Sînt indicatori ai evenimentelor petrecute la locul unei crime. Cînd zboară prin aer o cantitate de sânge în stare liberă, forma stropiturii poate indica direcția de deplasare și, în consecință, locul și poziția armei – iar stropiturile pot sugera adeseori numărul minim de lovi-

turi care au fost aplicate. Un strop de sânge în mișcare prin aer este precedat de o mică globulă, iar cînd lovește o suprafață, în unghiul direcției de deplasare, produce o stropitură care seamănă mult cu un semn de exclamare, avînd punctul în față. Acele depuneri de sânge nu arătau astfel."

Nici pe pereți nu se găsiseră stropituri de sânge, cu excepția citorva care arătau mai mult a mînjituri și ștersături, decît stropituri.

Fotografiile înfățișau clar stropi de sânge circulari, indicînd o sursă staționară. „Cînd sângele picură drept în jos pe podea, dintr-un punct imobil, întotdeauna va forma cercuri aproape perfecte – uneori cu marginile colțuroase, ca niște explozii stelare, dar tot cercuri regulate rămîn."

Părerea lui Lawton era că Michael Trask nu fusese omorît prin ciopîrțire, cum spusese soția lui. Pentru a produce niște urme de sânge atît de nespectaculoase, decapitarea trebuia să se fi efectuat metodic, capul fiind desprins de trup relativ încet.

O altă nepotrivire care îl tulbura pe Lawton consta în ora estimativă a morții din raportul de autopsie asupra lui Don Richards. Aceasta e o parte foarte dificilă a muncii patologului criminalist, un domeniu unde niciodată nu e posibil să fii exact și, prin urmare, niciodată nu se indică un moment precis.

În schimb, se stabilește o „paranteză", declarînd cel mai lung și cel mai scurt interval probabil, trecut de la producerea decesului.

În cazul lui Richards, se luaseră măsuri absolut speciale, omul însărcinat cu autopsia avînd reputația

de a fi o autoritate asupra diverselor moduri de a estima momentul morții.

„Patologul folosisese trei metode separate pentru a ajunge la o estimatie,” relatează Kline, „iar ceea ce am aflat era că Richards murise la un moment dat, în intervalul dintre miezul nopții de 16 noiembrie și amiaza zilei de 17. Nu mai devreme, nu mai târziu. Date fiind implicațiile, doctorul Lawton a luat neobișnuita măsură de a examina însemnările și constatările de laborator privitoare la cele trei estimări, și a fost nevoit să accepte descoperirile.

Prin urmare, Don Richards murise cu peste douăsprezece ore – minimum – înainte de a fi fost asasinat Michael Trask.

Kline recunoaște că a început să se simtă ca un idiot. „E atât de ușor să-ți scape un amănunt vital, ceva ce poate întoarce complet pe dos un caz. Ei, desigur, simțeam și eu că omiseseam ceva – ba chiar, mai multe lucruri – și, parcă pentru a înrăutăți situația, exista posibilitatea clară că lăsasem să mi se facă intenționat figura. Mi se servise o levată completă, de la fundul pachetului. Orice lucrător criminalist – patologist, avocat, chimist, psihiatru, ce-o fi – se îngrozește la gândul că a fost păcălit deliberat și cu succes.”

Toate grijile pentru discrepanțele din cadrul cazului au fost puse momentan deoparte: era clar că Angie Trask mințise și, din moment ce numai ea rămăsese în viață dintr-un caz care implica trei persoane, era firesc ca toate suspiciunile să se concentreze asupra ei. În conformitate cu aceasta, declarația i-a fost disecată și s-au verificat toate detaliile esențiale.

Povestea a început să se destrame.

„De exemplu,” reia Kline, „smocurile din părul lui Angie găsite pe podeaua dormitorului: când au fost examinate, s-a descoperit să fuseseră tăiate, nu smulse, așa cum ne spusese ea. În aparență, nu era grav – se potrivea cu relatarea, fiind tunsă foarte scurt – dar odată ce s-a demascată minciuna, când am privit cu lupa capetele acelea tăiate net, tot cazul a început să arate ca o cacealma amatoricească străvezie, așteptînd doar să fie demontată.”

Detectivii au primit sarcina de a cerceta trecutul lui Angie Trask. Au fost încurajați să urmărească toate piste. Între timp, Kline a făcut câteva descoperiri proprii. „Era vorba de rănile mici, în special zgîrieturile de pe față, brațe și picioare,” relatează el, „Erau autoprovocate, în mod destul de evident – «evident» acum, când eram pregătit să fiu suspicios, desigur. Caracteristica zgîrieturilor dintr-un atac constă în aceea că sînt arbitrare, se găsesc peste tot. Poți spune cu deplină siguranță că sînt distribuite aproximativ egal pe ambele laturi ale victimei. Zgîrieturile autoprovocate, pe de altă parte, tind să fie puțin cam unilaterale – sau, ca în cazul lui Angie, foarte unilaterale – mereu pe partea opusă minii care a acționat. Cu alte cuvinte, oamenii dreptaci își rănesc mai mult partea stîngă, și viceversa.

De asemenea, urmele prezintă o anume regularitate a înfățișării, și se evită sistematic zonele sensibile, ca ochii.

Odată ce am observat aceste ultime nepotriviri, mi-am jurat ca, de-atunci încolo, să nu mai cred nici

cea mai aparent-nevinovată trăsătură a cazului pînă nu aveam dovezi concrete."

S-a produs o evoluție și în cheștiunea mingii de squash care fusese introdusă în anusul lui Angie. Chirurgical care a extras mingea a consemnat în raport că „anusul avea marginile ușor cheratinizate, iar la un examen atent părea să sufere de abraziuni cronice." Acest lucru însemna că Angie nu era complet nedeprinsă să i se împingă obiecte în anus și, într-adevăr, marginile cheratinizate (cheratina este o proteină fibroasă existentă în pielea dură) și abraziunea cronică sînt tipice pentru persoanele care au obiceiul de a participa la contact anal pasiv.

În continuare, chirurgul și-a exprimat opinia că tăieturile din jurul anusului și zgîrieturile din interior nu se produsese incidentale, prin presiunea mingii, dat fiind faptul că abraziunile nu corespundeau cu genul de urme pe care le-ar fi lăsat mingea. I s-a cerut părerea și unui ginecolog. Acesta a spus că multiplele răni mici semănau cel mai mult cu zgîrieturi de unghii – „unghii de femeie", a adăugat el, atrăgînd atenția spre faptul că tăieturile erau scurte și accentuat arciuite, ca provocate de virfurile unor unghii mici, pilite cu grijă.

Nu peste mult timp, laboratorul balistic a raportat că, deși pistolul găsit în mîna lui Don Richards era în mod cert cel cu care fusese împușcat, nu exista nici o posibilitate de a fi apăsător el însuși pe trăgaci.

„Unghiul era nepotrivit," explică doctorul Kline. „Ar fi trebuit să-și țină mîna într-o poziție extrem de dificilă, din care i-ar fi fost imposibil să apese pe trăgaci.

Chiar dacă făcuse asta, era exclus ca arma să-i rămînă într-o poziție firească între degete, așa cum o găsisese poliția. Se crease sentimentul că nu era decît reluarea unui vechi șiretlic: pistolul fusese folosit de altcineva, care apoi îl pusese în mîna mortului, crezînd că avea să păcălească poliția.

Autopsia lui Richards inclusese totuși recoltarea unor probe de sînge și din conținutul stomacului, pentru examene de laborator.

Cînd au sosit rezultatele analizelor asupra conținutului stomacului, acestea indicau prezența unei mari concentrări de sedativ comercial amytal. Mostrele de sînge prezentau de asemenea o cantitate de somnifer corespunzător de mare.

„Într-o epocă a subtilității în execuția crimei premeditate, începea să pară o aiureală," susține Kline. „Deveniserăm destul de siguri, deja, că Angie îi asasinase pe amîndoi bărbații. În loc s-o confrunte cu ceea ce aveau, însă, polițiștii au considerat că ar fi fost bine să găsească mai multe dovezi, înainte ca suspecta să aibă posibilitatea de a apela la un avocat. După cum se prezentau probele, apreciam că le puteam acumula pînă aveam destule ca s-o atacăm decisiv. Ar putea să pară un exces de zel punitiv, dar cînd te gîndești cum crează avocații, în zilele noastre, iluzia de îndoială rezonabilă în instanță, o abundență probatorie n-ar fi prins deloc rău."

Locotenentul Charlie Grossett l-a chestionat pe patronul unui restaurant din cartierul Queens, care-l cunoștea pe Don Richards atît de bine, încît îl considera ca pe unul dintre clienții săi speciali. „Respectivul a

spus că Richards era un băiat cu-adevărat fericit, afacerile îi mergeau bine și cheltuia cu multă dare de mînă," explică locotenentul Grossett. „A mai spus și că era afemeiat, venind mereu în local cu diverse femei și distrîndu-se."

Grossett a obținut un teanc de fotografii din colecția proprietarului, reprezentînd diferiți clienți mîncînd în restaurant. Două imagini îl arătau pe Don Richards la masă cu Angie, zîmbind spre obiectiv. Fuseseră făcute cu zece zile înainte de moartea lui Richards.

„Tot personalul restaurantului," continuă Grossett, „considera că aceștia doi aveau să formeze un cuplu într-o bună zi, căci, cu toate că Richards continua să aducă multe alte femei, cu ultima ocazie Angie Trask păruse foarte emoționată și păreau să aibă o relație serioasă."

Lui Kline și celorlalți membri ai echipei lui, obișnuiți să demonteze rațional scenariile criminale, aproape că nu le venea să creadă ce se întîmpla în acel caz. Părea că Angie Trask își pusese în cap să fie condamnată pentru omor calificat. La scurt timp după ce Grossett a adus fotografiile, un alt detectiv a obținut bonul de vînzare al pistolului *Heckler and Koch* de 9 mm cu care fusese asasinat Don Richards. Îi fusese vîndut lui Angie Trask, care nici măcar nu se deranjase să-și falsifice numele.

Torentul de dovezi se accelera. Un vînzător dintr-un magazin universal de pe Fifth Avenue și-a amintit că vînduse cuțitul folosit la decapitarea lui Michael Trask; era un instrument foarte scump, marcat chiar cu un număr de serie. Îi fusese vîndut unui deținător de car-

telă de credit, iar cînd s-a verificat numărul, a fost găsit ca reprezentînd contul lui Angie Trask.

O analiză de laborator a mostrei recoltate din colul lui Angie a demonstrat că sperma nu-i aparținea lui Don Richards. Un specimen prelevat din cadavrul lui Michael Trask a oferit o corespondență exactă.

Kline, la îndemnul doctorului Lawton, a reexaminat mutilările cadavrului și a confirmat că tăieturile aparent haotice din jurul gîtului formau o serie de incizii deliberate, prin apăsare, nu spintecări.

Starea marginilor tăiate ale pielii și țesuturilor arăta că, la începutul decapitării, Trask fusese viu, ceea ce ridica problema modalității în care fusese redus la inactivitate. S-a ordonat o analiză a sîngelui. Cînd au sosit rezultatele, acestea au denotat o concentrare foarte mare din puternicul sedativ amobarbital.

Doi detectivi care cercetau farmaciile și drogheriile cu orar permanent au obținut o rețetă de amytal, varietate comercială a amobarbitalului, pe numele Angie Trask.

A fost găsit medicul care eliberase rețeta, iar acesta a putut confirma că îi prescriesese de cîteva ori amobarbitalul clienței sale, pentru somn.

„Poliția a conchis că, fiind adunate suficiente probe, sosise momentul s-o inculpe pe Angie," spune Kline.

Ceea ce aveau, considera locotenentul Grossett, era o femeie care abordase înscenarea unei crime exact la fel, în concepție, ca și cum ar fi regizat un spectacol de teatru. „Și era scenografă, nu? În teatru, aparențele sînt totul, dedesubturile nu prea contează,

cîtă vreme efectul e reușit și iluzia rezistă. Femeia asta, însă, n-a ținut seama de faptul că în investigarea criminalistică aparențele sînt date deoparte, pentru ca să se vadă și să se poată examina faptele. Acest lucru părea să-i depășească puterea de înțelegere, nefiind capabilă nici măcar să-l conceapă.”

Pe baza dovezilor acumulate, Angie Trask a fost inculpată pentru asasinarea soțului ei și a lui Don Richards.

După cîteva minute de proteste și afirmare a nevinovăției, s-a oprit brusc și a ridicat din umeri. „Bine, în regulă, da,” a recunoscut ea, aproape nerăbdătoare. „Eu am făcut-o, i-am omorît pe amîndoi.” A adăugat că, dacă ar fi avut posibilitatea, ar fi făcut-o din nou – numai că data viitoare avea să se asigure că sufereau mai mult. „Pentru mine, nici unul din ei n-a suferit destul.”

Soțul ei, a spus ea, avea o amantă, secretara unui client. Acest lucru în sine nu fusese suficient pentru a o înfuria pe Angie, din moment ce și ea avea o aventură cu Don Richards de peste un an. Problema era aceea că Michael plănuia s-o părăsească, să divorțeze și să se însoare cu cealaltă femeie. Ba chiar îi mărturisise acest lucru lui Don Richards.

„Don mi-a spus,” a continuat Angie, „și în timp ce mi-a spus, mi-am putut da seama că se pregătea să mă părăsească. Era una să mă aibă lîngă el ca decor și pentru o cordeelă bună cînd îi venea chef, dar ca angajament n-avea nevoie de mine. Pe- asta, nici n-a fost nevoie să mi-o spună. Unele lucruri se citesc cel mai clar din ochi.

Ca să le pună capac la toate, am descoperit că soțul meu transfera economiile noastre și capitalul reunit într-un alt cont, altundeva. Nu numai că urma să mă arunce la gunoi, dar nici bani n-aveau să-mi rămînă, și nici Don, ca să mă bazez pe el. Slabe șanse. Așa că, dintr-o viață rezonabilă cu o undă de aventură pe fundal, mă îndreptam spre o depresie oribilă și permanentă.”

Odată cu trecerea timpului, văzînd semne ale pregătirilor soțului ei de a o părăsi pentru totdeauna, Angie a descoperit că Don Richards nu mai voia s-o vadă atît de des.

Odată, cu o săptămînă și ceva înainte de a muri, a invitat-o la cină, dar cu scopul de a-și lua rămas bun, un fel de blîndă predare a lui Angie în mîinile unei soarte unde Don nu mai avea nici un rol. „Voiam să mă sinucid,” a afirmat ea. „Voiam să iau amytalul. Apoi, mi-am zis, de ce futu-i mă-sa să fac asta? Nu mă uram pe mine însămi, pe ei îi uram. M-am gîndit un timp și mi-a venit ideea să-i omor, luminoasă și caldă ca soarele.”

A început să-și facă planuri foarte serios. I-a spus locotenentului Grossett că oricui îi vine din cînd în cînd ideea să omoare pe cineva, dar gîndul de a o face ca pe un exercițiu serios, practic, e cu totul altceva; are o anume ținută. „Timp de o săptămînă am tot plănuit, după care l-am dat drumul și am făcut-o. M-am dus la Don sub un pretext oarecare – ca să-i cer referințe pentru o slujbă, spunîndu-i că mă hotărîsem să încerc un nou start în Los Angeles – și am luat amytalul cu mină. Scosesem praful din zece cap-

sule și i l-am pus în cafea, care îi plăcea tare. Eu i-am făcut-o extratare, în timp ce-mi scria referințele. I-a căzut capul la vreo zece minute după ce cînd a băut cafeaua. Am spălat ceașca, am așteptat să mă asigur că dormea buștean, apoi am făcut figura cu pistolul. Trebuie să spun că a fost unul dintre cele mai simple lucruri pe care le-am făcut vreodată."

Singurul lucru surprinzător, a spus ea, fusese zgomotul. Tranziția vizibilă a lui Don din viața îmbujorată la paloarea de ceară a morții n-a avut nimic dramatic. Ba chiar, a sîngerat mult mai puțin decît se așteptase.

„Revenită acasă, noaptea, l-am făcut același lucru lui Michael, decît că, mai întîi, l-am convins să mă fută, ceea ce n-a fost prea ușor, dar aveam nevoie de spermă în mine ca să se lege planul. Am împărțit amytalul în cele două căni de ciocolată care formau ritualul lui din fiecare seară. A picat în timp ce-și scootea ciorapii. Am devastat totul, răsturnînd lucrurile și trăgînd covorul din dormitor. Am lăsat urme de forțare a ușii cu un ciocan cu gheare și am atîrnat de pervaz o cîrpă pe care o luasem de-acasă de la Don.

Apoi, m-am lucrat pe mine, zgîriindu-mă, lovind-mă cu capul de un frăgezitor de fripturi, și toate celelalte. Pot suporta anumite dureri, nu-i o problemă – ba chiar, în unele sensuri, chiar dimpotrivă. Mînea avea să adauge o tușă sadică de-a dreptul, mi-am zis – chiar dacă a fost o diversie masochistă, știu acum, n-a fost decît un capriciu neașteptat de-al meu. Oricum, după ce am terminat să mă transform în victimă, l-am tras pe Michael în mijlocul camerei și am început să-l tai cu cuțitul."

Din nou, a spus ea, nu simțise nici o reacție deosebită față de faptul că era ucisă o ființă omenească. N-a avut nici vreo repulsie cu privire la decapitare. „Poate că forța simbolului m-a făcut, mai mult decît orice altceva, să mă simt răzbunată. Consideram că merita ceea ce-i făceam. Îl uram, Țineți minte."

Tăcu o clipă.

– Și încă îl mai urăsc. Îl urăsc pe toți trei.

– Pe toți trei? Întrebă Grossett.

– Da.

– Vă referiți la femeia cu care avea relații soțul dumneavoastră? Și pe ea o urăți?

– Exact, răspunse rece Angie. Se numește Maisie Haxton.

Ezită, apoi zîmbi vag.

– Am cochetat cu ideea de a nu vă spune, dar, dacă stau să mă gîndesc, ce mama dracu' – am invitat-o să stăm de vorbă, cu două zile înainte de a-l omorî pe Michael. E în garajul nostru.

Peste douăzeci de minute, poliția a deschis poarta rabatabilă a garajului cu numărul 8 din blocul familiei Trask. Înăuntru, au găsit un banc de lucru, un rastez de scule ordonat și un sac de plastic. În sac se afla cadavrul unei tinere femei.

Purta un costum de birou elegant, dîsonînd bizar cu restul înfățișării ei. Avea ochii străpunși cu frigărui pentru știuleții de porumb și gura astupată cu vată Angie o drogase și o sufocase, îndesîndu-i vata pe gît cu o andrea.

Angie a explicat cum transportase cadavrul cu un

cărucior pentru baloți, coborîndu-l cu liftul de serviciu, și că plănuia să-l ducă din garaj la crematoriul de gunoi, de îndată ce se rezolva cu morțile lui Michael și Don.

„A trebuit să-i spun,” povestește Kline, „că nu înțelegeam cum putea cineva să-și facă un plan de asasinat atât de complex, să-l aplice întocmai, și totuși să se ocupe atât de puțin de problemele de bază — atât de puțin, de fapt, încît era inevitabil să fie depistat.”

Angie a răspuns că se concentrase în primul rînd asupra uciderii celor trei oameni și nu-și luase alte măsuri serioase de prevedere decît pentru a se asigura că n-o întrerupea nimeni. „Și, cum spuneam, aș face-o și a doua oară. Și le-o recomand și altor femei.”

Doctorul Lawton a considerat că, dacă ura lui Angie n-ar fi avut o atît de puternică influență care să-i distorsioneze judecata, poate ar fi fost mai atentă. O distrăsese fierbințeala răzbinării, a afirmat el, în loc să acționeze cu sînge rece.

„După ce am vorbit cu ea, partea teoretică n-a mai avut nici o importanță pentru mine,” încheie Kline. „Îmi era clar, privindu-i fața, că femeia aceea era capabilă de orice. Spusese că ar mai fi ucis, dacă trebuia, și vorbise serios. Mai rău, îți puteai da seama că s-ar fi dat peste cap ca să omoare pe cineva. Nimeni în lume n-ar fi fost în siguranță, din partea unei asemenea persoane, dacă și-o făcea dușmancă.”

Angie Trask a fost judecată și găsită vinovată de trei omoruri calificate. A fost condamnată la închisoare pe viață, într-o instituție de corecție.

Păsărarul

„Tot ceea ce făcea Eddie, era ca să se dea în spectacol,” afirmă inspectorul detectiv Ivan Pace. „Pînă și afacerea cu păsările, cînd a cumpărat tot felul de specii de la crescătorii din toată țara și le-a băgat în colivii și într-un aviar mare, în grădina din spatele casei — a început totul dintr-un imbold de a face paradă, după reclama care i se făcuse filmului cu Burt Lancaster. Eddie dorea să fie considerat ca o persoană ieșită din comun, un om deosebit.

Eddie Lawrence văzuse filmul *Păsărarul din Alcatraz* în 1962, la vîrsta de douăzeci și opt de ani. Era timplă, complet instruit și calificat, și pe vremea aceea lucra într-o echipă de întreținere a primăriei, în sud-vestul Londrei. La vîrsta de douăzeci și șase de ani, executase două scurte condamnări la închisoare,

pentru complicitate la spargeri. Într-un mod destul de exotic, răspîndise prin intermediul unor amici și iubite naive zvonul că ar fi fost creierul unei lungi serii de spargeri ale depozitelor de siguranță, nerezolvate, din West End și la filialele a două bănci din oraș.

„L-am adus de două ori la interogatoriu, mai mult pentru a încerca să-l speriem și să se cumintească, decît din vreun alt motiv”, povestește D.I. Pace. „În public, insinua mereu că știa multe despre infracțiunile în stil mare: spunea că fusese implicat, ca specialist, ani de zile; susținea că învățase despre explozivi în timpul serviciului militar și că aruncase în aer niște seifuri din Germania de Est, sub acoperire, la însărcinarea guvernului. Cînd vorbea cu noi, era altfel. Nicio dată nu recunoștea să se fi lăudat că era un mare spărgător de seifuri, dar mărturisea că-i plăcea să exagereze. «Sînt inofensiv», ne spunea, iar noi îi răspundeam că știam, dar ar fi trebuit să înceteze se se mai prefacă a nu fi.”

Pe vremea aceea, poliția considera că micile furturi-șaguri erau cele mai grave delict pe care avea șanse să le comită vreodată Eddie Lawrence. Cînd s-a susținut că era capabil să provoace vătămări grave altor persoane, nici unul dintre polițiștii care-l cunoșteau n-a crezut. „Eddie era un personaj, alțita tot,” afirmă Pace. „Nu exista nici un indiciu că firea lui ar fi avut vreo latură întunecată, sau ascunsă în mod neplăcut. Cînd am auzit prima oară șoapta că ar fi fost un asasin, se afla în primele stadii ale încarnării lui de păsărar – din zi în zi începeau să circule noi povești despre cum își cheltuia Eddie pleșca pe păsări și

șirme speciale cu care să-și delimiteze zonele din grădină, pentru a-și face un aviar la fel ca perimetrul Snowdon de la Grădina zoologică din Londra.”

Pleșca se cifra la opt sute cincizeci de lire, o moștenire neașteptată pe care i-o lăsase prin testamente Cynthia Hambleton, o profesoară pensionară, căreia îi făcuse diverse treburi pe o perioadă de cîțiva ani și îi îngrijise cu regularitate grădina.

Cynthia îi predase lui Eddie la școala secundară și, în general, se simțea că tînărul nutrea pentru ea o afecțiune stăruitoare, căci niciodată nu acceptase un ban pentru toată munca făcută în casa și grădina ei.

„Se zvonea, concret, că Eddie asasinase o femeie din Stepney cu doi ani în urmă, cînd fusese detașat cu contract la primăria Stepney ca să refacă ramele ferestrelor la cîteva proprietăți de cazare. Acuzația era anonimă și foarte vagă, iar noi tindeam să nu credem nimic din ea. Informatorul însă a insistat și am început să primim scrisori și chiar telegrame în care ni se spunea că trebuia să luăm acuzațiile în serios. În final, după trei luni de bombardament constant în tot acest sens, ne-am simțit obligați să cercetăm.”

Au fost cercetați ultimii patru ani din trecutul lui Eddie, căutîndu-se semne ale unei laturi ascunse a firii lui. N-a ieșit la iveală nimic, pînă cu șase zile înainte de termenul pe care îl fixase Pace pentru încheierea investigației. Un circimar din Stepney i-a împărtășit unui detectiv părerea lui că tîmplarul respectiv, „Țanțoșul Eddie”, cum fusese poreclit în bar, îl luase drept pește. „Nu știu de unde i-a venit ideea – poate l-o fi îmbrobodit cineva – dar nu voia să creadă

că nu-și găsisse omul," a declarat cîrciumarul. „Mă tot bătea la cap, ori de cîte ori avea ocazia, cînd lua cîteva halbe și era cam mai aburit. Spunea că voia o blondă cam neconvențională și nu conta dacă nu era veritabilă, cită vreme avea părul blond."

Doi dintre foștii colegi de lucru din Stepney ai lui Eddie au fost chestionați pentru a doua oară. La prima întrebare, amîndoi spusese că nu era decît un guraliv simpatic, un om cu un sortiment pestriț de orgolii și capricii, dar numai la suprafață, totuși. Acum, însă, cînd s-a ridicat problema gusturilor lui sexuale, unul dintre ei a spus că, o dată sau de două ori, Eddie și-a manifestat interesul pentru prostituatele locale.

„Odată," a relatat omul, „s-a întors de la cumpărat sandvișuri și, pe drum, se opri pe la trei-patru cabine telefonice și copiase datele și numerele de telefon lăsate de prostituate pe pereți. M-a întrebat dacă, după părerea mea, l-ar fi costat scump să le viziteze. I-am spus că habar n-aveam, iar el a zis că ar fi vrut să încerce doar o dată, ca să știe cum era."

Omul chestionat nu descoperise niciodată dacă Eddie telefonase la vreunul dintre numerele notate, căci nu peste mult au fost repartizați să lucreze în echipe separate.

„Femeia pe care se susținea că ar fi omorît-o fusese, de fapt, prostituată cu program parțial," spune D.I. Pace. „Mai era și blondă vopsită – o coliziune de fapte nu prea semnificativă dar, în afară de asta, aflaserăm destul ca să se justifice o cercetare mai serioasă."

Femeia moartă, Laura Bingley, fusese găsită într-o pivniță abandonată, la trei străzi distanță de garso-

niera unde locuia și își ducea de obicei clienții. Fișa de autopsie arăta că părea să fi murit din cauze naturale.

O însemnare adăugată de patologul criminalist explica:

Deși decedata era tînă, nu se poate presupune că avea rezistența normală a tinereții. Era grav subalimentată și avea o înfățișare emaciată, ca în cazurile de infometare lentă. Antecedentele de moarte subită conțin multe cazuri asemănătoare cu acesta, unde oprirea bruscă a inimii pare să fie principala cauză a decesului, prilejuită de o slabă rezistență constituțională la frig și o cădere neașteptată a echilibrului electrolitic din sînge.

„Singura caracteristică suspectă a morții consta în faptul că Laura fusese găsită într-un loc unde nimeni nu știa să se mai fi dus vreodată," precizează Pace. „Patologul confirmase că avusese contact sexual cu puțin timp înainte de a muri, deci o văzuse cineva fie înainte de moarte, fie în momentul propriu-zis, dar pînă acum spre bărbatul respectiv nu se îndreptase nici o suspiciune și nici măcar nu încercaseră să-l găsească."

Apoi, s-a făcut o încercare serioasă. Trecuseră doi ani, amintirile se mai încețoșaseră, dar o anume persoană avea motive să-și amintească acțiunile Laurei Bingley în noaptea morții. Eva Bristow, căpitan în Armata Salvării, supraveghease pîrintește cîteva prostituate din zonă și vorbise de mai multe ori cu Laura,

care părise dintotdeauna prea firavă pentru modul de viață pe care-l ducea.

„Sărăcuța, era clădită precum o vrăbiuță,” o descrie doamna căpitan Bristow. „Cînd mai intram în cîrciumă să cîntăm un imn și să ne vindem ziarul, o vedeam adeseori cu o jumătate de pintă de *stout*¹, despre care cineva îi spusese că era cam totuna cu o masă. Biata de ea credea. Mereu avea țigara aprinsă, fiindcă mai credea și că nicotina o apăra de infecții. Laura era o nefericită, victimă din naștere după cum arăta, iar în acea ultimă seară cînd am văzut-o mi-am spus, de cîteva ori în timp ce o priveam, că n-avea s-o mai ducă multă vreme.”

Doamna căpitan Bristow își amintea că Laura fusese abordată de cîțiva bărbați, în cele din urmă ridicîndu-se și plecînd cu unul dintre ei. „Nu l-am uitat niciodată, din mai multe motive. În primul rînd, mi s-a întipărit în minte fiindcă m-am întrebat în sinea mea: cum poate un om în toată firea, cu o conștiință morală primită de la Dumnezeu, să-și satisfacă poftele cele mai josnice cu o ființă atît de firavă și de bolnăvicioasă? De asemenea, cumpărase un ziar de la mine cu cîteva minute înainte de a-l vedea apropiindu-se de Laura, și mirosea a lăcrămioare – floarea favorită a mamei mele, al cărei parfum mi-era drag încă din copilărie. A, da, mi-l amintesc, ba bine că nu.”

L-a descris perfect pe Eddie Lawrence, pînă la

1. Bere neagră tare, englezească.

suvițele de păr rebel care-i tot cădeau pe frunte și pe care și le dădea încontinuu la o parte. O polițistă a confirmat amănuntul cu lăcrămioarele: „E o colonie foarte ieftină și împruțită pe care o folosește el, am remarcat-o de fiecare dată cînd a venit pe-aici. Uneori, mirosul de transpirație i-o ascunde, dacă nu vă e cu supărare.”

Astfel, Eddie Lawrence era acuzat, anonim, de a fi ucis o femeie cu care fusese, aproape sigur, în momentul morții sau cu scurt timp înainte. Cercetările extinse nu reușiseră să găsească un martor care s-o fi văzut pe Laura vie după ce ieșise din cîrciumă în seara aceea, dar Pace considera că nu avea nevoie de o confirmare a depoziției doamnei căpitan Bristow. „Ceea ce doream cu adevărat să știu era cine anume îl acuză pe Eddie, iar în acest sens am ajuns la un rezultat curînd după ce vorbisem cu doamna căpitan Bristow.”

Un examinator de documente calificat determinase că scrisorile anonime caligrafiate cu multă grijă erau scrise toate pe aceeași hîrtie, iar hîrtia provenea dintr-un top destul de scump, produs de un fabricant de papetărie costisitoare. Mai mult, și cerneala aparținea aceleiași firme. Detectivii au vizitat departamentul de distribuție al papetarului și au fost încurajați cînd au aflat că hîrtia nu li se vindea multor persoane din Marea Britanie – asemenea materiale scumpe găsesc de obicei o piață mai profitabilă în străinătate. Detectivii au aflat numele a douăzeci și șapte de firme din Londra și din împrejurimi care foloseau hîrtia în chestiune.

„Ar fi putut să fie foarte greu să verificăm listele de angajați ale tuturor celor douăzeci și șapte de firme,” povestește Pace, „după care să le cotrobăim trecutul pentru a afla cine putea avea motive să manifeste un interes răzbunător soldat cu moartea unei prostituate, cu doi ani în urmă. Dar am avut mare noroc. La cea de-a patra firmă, o companie de avocați din Hackney, la doar două mile spre nord față de locul unde murise Laura Bingley, șeful de birou cu care am vorbit a spus că era ciudat că întrebam tocmai despre acea hîrtie anume, fiindcă cineva furase un top nou-nouț, de pe un birou din cabinetul asociatului superior, și cu toții o suspectaseră pe femeia de serviciu, care plecase de la firmă peste câteva săptămîni. Așa că unul dintre ofițerii mei a întrebă dacă întîmplător pierduseră și cerneală, iar omul a răspuns: „Păi, da, dacă tot veni vorba, o călimară mare, plină. De unde știți?!”

Poliția a mers pe teoria că femeia de serviciu furase hîrtia și cerneala. I-au obținut numele și adresa din dosare și, în aceeași după-amiază, doi detectivi s-au prezentat la o modestă casă cu terasă din Stepney și au vorbit cu singura locatară, o văduvă între două vîrste, numită Esther Grant.

Polițiștii au întrebă dacă puteau intra în casă și, aproape imediat, au văzut un top de coli pe masa din *living-room*. Pe gheridon se afla călimara înaltă de cerneală neagră-albăstrie, împreună cu două tocuri școlărești de modă veche depuse alături.

„Esther Grant a cedat fără presiuni,” spune Pace. „Le-a spus ofițerilor că, înainte ca soțul ei să moară, amîndoi obișnuiseră să bea în cîrciuma unde își aș-

teptau clienții Laura și alte două fete.

Asemenea doamnei căpitan Bristow, lui Esther îi părea rău pentru Laura, ba chiar regreta foarte mult soarta tuturor fetelor care-și făceau meseria prin par-
tea locului.”

Esther începuse să frecventeze de una singură cîrciuma în perioada cînd soțul ei se internase în spital, cu un cancer în faza finală. O făcuse ca exercițiu de a se descurca singură, a explicat ea, fiindcă știa că se apropia vremea cînd avea să trăiască de capul ei. La cea de-a treia sau a patra ieșire singură, a intrat în vorbă cu cîteva dintre prostituate și le-a găsit compania agreabilă.

Urmasă apoi cumplita perioadă a morții soțului ei, în urma căreia Esther a făcut mari eforturi de a-și duce viața de una singură. A continuat să viziteze neînsoțită cîrciuma și, cu timpul, a ajuns să le cunoască după nume pe toate prostituatele.

„Se țineau deoparte, fără a face probleme restului clienților,” le-a spus Esther polițiștilor. „Cîrciumarul e genul de om care trăiește și-i lasă și pe alții să trăiască, și nu-l deranja prezența lor acolo, cîtă vreme nu-i încurcau socotelile. A început să facă glume, nevino-vate, dacă binevoia, că mă alăturam și eu fetelor, și i-am zis de-a dreptul că, acum, cînd rămăsesem singură, erau pentru mine ca un colac de salvare. Aveau o gașcă foarte prietenoasă.”

Cînd a murit Laura Bingley, celelalte fete au fost foarte triste, a relatat Esther. Apoi, într-o seară, a vorbit cu una dintre ele, care părea foarte agitată.

În sfîrșit, prostituata a acceptat să-i spună lui Es-

ther despre ce era vorba, cu condiția să nu mai sufle o vorbă nimănui. „Pentru cele mai multe dintre ele, eram confidenta standard,” a explicat ea. „Puteau să-mi povestească tot ce voiau, părea să le-ajute asta și, bineînțeles, tot ce spuneau, la mine rămânea, niciodată nu mergea mai departe. Iar fata asta mi-a spus că fusese cu omul ăla ciudat de-a binelea, care-i spusese că el o omorîse pe Laura. O omorîse ca să experimenteze un mod pe care-l aflate de la niște experți, așa că ar fi fost bine să se păzească.”

Esther încercase s-o liniștească pe fată, spunându-i că nu erau decît aiureli – Laura murise din cauze naturale, după cum demonstrase autopsia.

Fata însă era convinsă că individul îi spusese adevărul. Știa cînd spunea adevărul, a spus ea, în meseria ei învățai să recunoști o minciună de la o poștă. Mai credea și că, dacă îi provoca individului neplăceri, avea să sufere pentru asta – probabil la fel cum suferise și Laura.

„Și n-a fost nevoie să-mi spună cine era omul – oricum n-aș fi întrebat-o – fiindcă ori de cîte ori intra în local, ceea ce făcea destul de mult în perioada aia, fata asta făcea o mutră de parcă ar fi fost pălită cu parul. Efectiv devenea țeapănă și se făcea nevăzută ca să n-o acosteze.”

Esther aflate numele omului – Eddie Lawrence – și începuse să-l observe. Cînd a remarcat că părăsise de cîteva ori cîrciuma cu o fată anume, Amy, a reușit s-o facă să-i vorbească despre el, atacînd subiectul pe ocolite și spunînd că părea un tip vesel și prietenos, cum și arăta. Amy a răspuns că totul nu era decît

o prefăcătorie. Era un individ ciudat și, dacă nu plătea peste medie, nici n-ar fi avut nimic de-a face cu el.

„A spus că-i scotocise repede buzunarele hainei, cînd el era în baia ei de-acasă,” a relatat Esther, „și a găsit un ac mare, ca unul chirurgical, cu un fel de alt ac prin centru. Era înfășurat într-o batistă, a zis ea, și i s-a părut teribil de amenințător.”

De ce, a întrebat-o un detectiv pe Esther, începuse campania de acuzații împotriva lui Eddie Lawrence? Și de ce așteptase atît de mult?

„Fiindcă iar a început să se laude în legătură cu micuța Laura, despre cum a omorît-o,” a răspuns Esther. „S-a întîmplat acu' vreo patru luni. A apărut din nou în Stepney, a agățat-o pe una din fetele de la cîrciumă și, cînd s-a întors, era tulburată. Am stat de vorbă cu ea și mi-a spus că individul fusese ciudat de-a binelea. Luase niște tablete, vreo două, credea ea, în drum spre casă, și după ce și-au făcut treaba a întrebat-o dac-o mai ținea minte pe Laura.”

Fata spusese însă că nu o cunoscuse niciodată pe Laura, dar auzise despre ea, iar Eddie ar fi spus că el o cunoscuse, ba bine că nu – el era cel care o omorîse. Și, cînd a zis asta, s-a bătut peste buzunarul de la piept, buzunarul unde spusese Amy că-și ținea acul acela ciudat.

„Nu știu cum am ajuns să fiu atît de convinsă că o omorîse într-adevăr pe Laura,” a continuat Esther, „dar eram convinsă și încă mai sînt. Poate fiindcă fetele erau atît de sigure – or fi ele proaste la cap în multe privințe, dar cînd e vorba de judecată oamenii, sînt mult mai deștepte decît majoritatea celorlalți.”

Eddie îi spusese lui Amy că era din Fulham. Un control la registrul electoral a confirmat acest lucru, după care Esther a știut ce secție de poliție să bombardeze cu mesajele ei anonime.

Era o ironie a sorții că Esther furase colile și cerneala în scopul de a-și asigura anonimatul scrisorilor. „N-am știut că hîrtia era scumpă, nici foarte deosebită, de fapt. Voiam doar ceva care să nu se poată localiza ca provenind de la un magazin de pe-aici. Mă ajută și să mă simt invizibilă, dacă înțelegeți ce vreau să zic.”

Un medic i-a spus inspectorului detectiv Pace că acul pe care îl descriesese Amy părea foarte asemănător cu un ac spinal, cu un canal relativ larg, e destul de lung și are prin centru o stiletă pentru a-l ține degajat și a reduce la minimum absorbția cînd este scos, chiar înainte de extracția fluidului spinal.

„Se impunea o reevaluare completă a lui Eddie Lawrence,” relatează Pace. „Asta am hotărît și, din fericire, șeful meu înclina în același sens, așa că nu peste mult am început să scormonim adînc, cu suficienți oameni care să se ocupe de cercetări. Prima informație interesantă care a ieșit la suprafață a fost faptul că, în timpul celei de-a doua sentințe în închisoare, Eddie se împrietenise cu un farmacist condamnat la zece ani pentru trafic de droguri.

Acesta cîștigase interesul lui Eddie cu proprietățile *liniștitoare-mental* ale unui compus numit daprisal. O căutare ulterioară, printre cîțiva comercianți temporari de droguri slabe, a confirmat că Eddie luase legătura cu o sursă ilegală a medicamentului prescris. Eddie i-a mai cerut farmacistului să-i spună și unele pro-

bleme medicale mai înspăimîntătoare, iar unul dintre subiectele abordate se referea la metodele de asasinat care nu lasă urme.”

Farmacistul, încă deținut în perioada cercetărilor despre trecutul lui Eddie Lawrence, a fost dornic să facă orice lucru care l-ar fi prezentat într-o lumină de responsabilitate civică. Prin urmare, le-a spus polițiștilor tot ceea ce discutasese cu Eddie, deși un detectiv a suspectat că o mai făcea și fiindcă bănuia că, afară, Eddie îl demola în același stil pe el.

Într-adevăr, da, a spus farmacistul, discutaseră despre modul de folosire a acului spinal; Eddie îi ceruse chiar să-i scrie denumirea obiectului. Concret, farmacistul îi explicase lui Eddie cum e posibil să omori pe cineva cu un ac spinal, extrăgîndu-i o cantitate excesivă de fluid. Eddie îl presase să-i dea detalii explicate, cerîndu-i chiar să-i deseneze și schițe.

Partea operațiunii de care voia să fie sigur era modul de a înclina virful acului cu treizeci de grade spre capul subiectului, cînd e introdus între vertebre pentru a ajunge la măduva spinării.

„Farmacistul a spus că-l tot bătea la cap cu asta,” continuă Pace, „privind modul cum trebuie să-ți imaginezi un anumit plan atunci cînd intră acul, calculînd apoi unghiurile pornind de la o linie dreaptă imaginară. Timplarul priceput care era Eddie putea aprecia nevoia de precizie, dar obsesia față de precizie în slujba crimei era un aspect al caracterului lui Eddie pe care nu l-aș fi bănuit niciodată.”

Toate căutările prin trecutul lui Eddie au întregit portretul unui om vanitos și inofensiv la suprafață, dar

obsedat în secret. Un studiu al fișelor de la biblioteca publică a arătat că într-o perioadă de un an Eddie împrumutase foarte multe cărți despre creșterea pășărilor tropicale, devieri sexuale și proceduri chirurgicale pentru surori.

„Următorul pas logic ar fi constat în exhumarea cadavrului Laurei Bingley. La prima vedere, aveam motive s-o facem, dar rămânea un aspect teoretic, fiindcă Laura fusese incinerată. În sensul strict al cuvântului, nu puteam face nimic cu Eddie, întrucât în absența cadavrului și a oricărei probe materiale care să-l lege de moartea Laurei Bingley, poliția nu avea dreptul să pună piciorul în spațiul locuinței lui. Dar, tocmai când căutam să luăm o hotărâre dacă să-l confruntăm sau nu cu ceea ce aflaserăm, am avut noroc pentru a doua oară.”

Investigații discrete într-o fabrică unde lucrase Eddie cu jumătate de normă, la finisarea dulapurilor, au obținut mărturia unui bătrîn paznic de noapte, Terry Latham. Terry a spus că, în unele seri, Eddie trecea prin curte în drum spre casă de la cîrciumă și se așeza cu el să-i țină de urît. Terry nu voia în mod deosebit să-i țină nimeni companie, plăcîndu-i să stea singur, și găsea trîncănelile lui Eddie cam prea ușuratică ca să-l intereseze. Totuși, de cîteva ori, Eddie îi vorbise despre bătrîna lui profesoară, Cynthia Hambleton, căreia îi făcuse diverse treburi gospodărești și-i îngrijise grădina.

„Mi-a spus că, în secret, o ura,” le-a relatat Terry Latham polițiștilor. „Timp de cîteva ani, la școală, îi făcuse viața un iad, a zis el – făcîndu-l de ris în fața

celorlalți cînd nu putea să citească fără să se bilbîie și să se poticnească, ținîndu-l după ore ca să scrie poziții, prostii din astea. Cînd a aflat că ieșise la pensie și stătea într-o casă după colț de a lui, a început să se răzbune. A zis că i se pișa pe flori, îi devasta ghivecele și dădea vina pe pisici, i-a otrăvit peștișorii auriu din acvariu și tot timpul se prefăcea că îngrijea grădina și casa.”

Partea cea mai sinistă, însă, a spus Terry, a apărut atunci cînd Eddie i-a declarat că-i făcuse de petrecanie Cynthia Hambleton cînd bătrîna căzuse la pat, bolnavă de bronșită. Îi spusese deja că avea ceva pentru el în testament, așa că Eddie s-a hotărît să grăbească ziua cînd primea moștenirea. „La început nu l-am crezut și n-a mai adus niciodată vorba,” a spus Terry.

„Dar cînd am stat să mă gîndesc, mi-a trecut prin minte că vorbise serios. Nu arătase ca atunci cînd îndruga verzi și uscate. Mi-am închipuit că-mi spusese adevărul.” Întrebat de ce nu se prezentase cu ceea ce considera a fi posibilă dovadă a unui asasinat, Terry a răspuns că nu era el omul care să-i caute pe oamenii legii, indiferent din ce motiv. „Cînd vin ei la mine, însă, pot fi foarte îndatoritor...”

Cynthia Hambleton nu fusese incinerată. S-a obținut un ordin de exhumare și un patolog criminalist a efectuat o autopsie asupra rămășițelor descompuse, sub supervizarea unui neurochirurg și a unui neuropatolog. „Era clar, chiar și în cazul unui trup în stare de putrefacție atât de avansată, că măduva spinării și creierul suferiseră o lipsă gravă de fluid, care ar fi provo-

cat inevitabil moartea," a constatat patologul. În continuare, a descris semnele găsite pe țesuturile care acoperă vertebrele lombare și înțepături în membranele din interspațiile lombare trei și patru, corespunzătoare cu invazia unui ac spinal.

- „Pe baza depoziției verbale a lui Terry Latham și a probelor obținute prin autopsie, Eddie Lawrence a fost acuzat de omucidere," relatează Pace. „La proces, neurochirurgul a spus că i-ar fi fost ușor oricărui om destul de atent să învețe să facă ceea ce-i făcuse Eddie Cynthiei Hambleton, fără a-i provoca mari dureri – totul ținea de îndemânarea manuală, pe care Eddie o avea fără îndoială..

Avocatul a încercat să pledeze pentru responsabilitate diminuată, afirmând că, sub influența dăprisalului în combinație cu alcoolul, clientul său era capabil să facă nebunii. Dar argumentul n-a rezistat, iar Eddie a făcut dintr-o dată stînga-mprejur și a mărturisit și asasinarea Laurei Bingley. Din păcate, pe aceea n-o puteam dovedi, așa că a trebuit să fie ignorată."

Eddie Lawrence a fost condamnat la douăzeci de ani închisoare, pentru asasinarea Cynthiei Hambleton. Pe tot parcursul procesului, Esther Grant a stat în asistență. A fost întristată să afle că nu i se putea face dreptate în mod direct bietului spiriduș de fată a cărei față continua să-i bîntuie visele. Totuși, cu mare ușurare îl ascultase pe Eddie Lawrence vorbind și recunoscînd că el o ucisese pe Laura. Cel puțin, a spus Esther, acum avea să doarmă mai bine și, de asemenea, credea ea, și Laura.

Spectrul

Arhivele internaționale de psihiatrie criminalistică sînt pline de cazuri ale unor bărbați și femei care au suferit asemenea deformări de personalitate, încît nici chiar instinctele lor fundamentale n-au mai reușit să se conformeze configurațiilor omenești generale.

Categoric, aceasta era situația unui mic infractor din Amsterdam care a părut să se transforme, într-un timp alarmant de scurt, din hoț indolent în asasin bestial. Timp de nouă săptămîni, la sfîrșitul anilor '80, crimele sale au semănat teroarea pe o porțiune întinsă a Olandei, pînă cînd a fost identificat, localizat și dovedit mai presus de orice îndoială ca ucigaș cu sînge rece, grație eforturilor combinate ale unui detectiv din poliție și ale unui patolog criminalist.

Cazul a început, din punct de vedere legal, în pri-

mele ore ale zilei de 11 noiembrie 1988. Un cuplu între două vîrste, Cyriel și Betti Teirlinck, venind acasă, la vila lor din marginea sudică a orașului Amsterdam, au constatat că ușa din spate fusese forțată. Cînd a încercat comutatorul electric, Cyriel a descoperit că alimentarea cu curent era întreruptă. Cei doi au ajuns imediat la aceeași concluzie: fuseseră jefuiți. În cartierul lor aveau loc, de cîteva săptămîni, o serie de spargerii minore, în ciuda vigilenței poliției și a patrulelor civile.

Cyriel a intrat pe dibuite în hol, pentru a ajunge la telefon ca să anunțe poliția. În timp ce trecea din bucatărie pe culoar, soția sa, aflată la cîteva pași în urmă, a văzut o siluetă întunecată mișcîndu-se în fața lui. Înainte ca vreunul din ei să aibă timp de a reacționa, Cyriel a fost lovit în cap cu un baston luat de pe suportul din antreu.

În momentul cînd a căzut pe spate, atacantul a trecut în spatele lui, i-a împins capul înainte și i-a tăiat beregata cu un cuțit cu tăiș lung. Cyriel a căzut pe podea. Atacantul s-a aruncat spre geamul înalt al ușii din față, spărgîndu-l, și a luat-o la fugă printr-o zonă împădurită de lîngă casă.

Urletele lui Betti au adunat vecinii și, în cîteva minute, poliția a ajuns la fața locului. Echipa medicală a sosit prea tîrziu pentru a-l mai salva pe Cyriel, care murise în mai puțin de zece minute, de pe urma hemoragiei.

Curentul electric s-a restabilit și ofiterii de cercetare a locului crimei și-au început activitatea. În timp ce infirmierii își îndreptau atenția spre Betti, tratînd-o

pentru starea de șoc, un om aștepta cu răbdare să-i vorbească. Era inspectorul Louis Buysse, anchetator specialist de la biroul de omucideri din Amsterdam.

„Era al doilea loc al unui asasinat pe care-l vizitam în noaptea aceea, la distanță de numai o jumătate de milă de primul,” declară el. „Au fost două morți cumplite. O tînără, Benita Elsschot, și un bărbat între două vîrste. Amîndurora li se tăiasă beregata și amîndoi păreau a fi surprins un spărgător. Atîta numai că nu părea să se fi furat nimic – se pătrunsese prin efracție, dar, nu lipsea nici un obiect. Din cîte-mi puteam da seama, la prima vedere, de modul cum acționa intrusul, ambele crime fuseseră comise de aceeași persoană, pîrînd foarte clar că nu făcuse decît să intre în casă și să rămînă la pîndă, în așteptarea victimelor.”

Verificarea pe computer prin radio-telefon n-a dat rezultate: nu era consemnat nici un asemenea *modus operandi*. „Crimele de acest gen sînt îngrijorătoare ca dracu’,” afirmă Buysse. „Nu sînt comise de bandiți de rînd”, sau de bufoni care ies să se căpătuiască pe socoteala altcuiva și omoară accidental pe cineva cu acel prilej. Sînt comise de bolnavi la cap care vor să ucidă și, pe lîngă extrema pericolozitate a unor asemenea criminali, faptul că sînt străini de victimele lor îi face al dracului de greu de prins. Pur și simplu nu există conexiuni pe care să le urmărim.”

Patologul criminalist care a examinat cadavrele era Frank Gezelle. El a confirmat că ambele victime fuseseră ucise de același agresor și, în continuare, a reținut că pumnalul fusese mînuit cu oarecare precizie.

„Pentru a fi sigur că omoară pe cineva cu un atac la beregată,” spune el, „cel mai bun lucru pe care-l poate face agresorul este să aducă pumnalul în contact cu gîtul, după care să apese capul în jos, astfel ca pielea să fie tăiată de-a curmezișul beregății. Altminteri, dacă bărbia e ridicată și pielea gîtului este întinsă, mănunchiul carotid – grupul de vase mari prin care circulă atît de mult sînge vital – se retrage sub protecția mușchilor sternomastoidieni, prin urmare rămînd posibilitatea de a fi tăiat numai laringele.

Acest atacant, în ambele cazuri, a forțat cu deliberare capul în jos, astfel ca să aibă acces maxim la principalele vase sanguine, în timp ce cuțitul luneca prin piele, de-a latul părții anterioare a gîtului. În asemenea împrejurări, moartea e practic asigurată. Acest asasin știa cu precizie ce făcea.”

Inspectorul Buysse a început să se concentreze asupra probelor criminalistice care se acumulau. Avea sentimentul, a spus el, că dacă era vorba ca acel ucigaș să fie prins vreodată, așa ceva nu se putea realiza decît cu ajutorul indiciilor pe care le lăsa în urmă. Nici o cantitate de gîndire deductivă nu avea șanse să depisteze un individ care nu dorea decît să ucidă alte ființe omenești, indiferent cine erau.

La cinci zile după omorurile din Amsterdam, pe un tronson pustiu de drum de lîngă Beverwijk, un bărbat care purta hanorac și mască de schi din lînă, înarmat cu o pușcă de vînătoare, a intrat prin fereastra neblocată a unei ferme și a urcat scara spre dormitorul mare. Înăuntru dormeau Willem și Fran Nijhoff, o tînră pereche care primise vechea casă ca dar de

nuntă de la părinții lui Fran, cu opt luni în urmă.

Willem Nijhoff a fost trezit de scîrțitul podelelor din dormitor. A întins mîna și a aprins lampa de lîngă pat. Individul mascat stătea la picioarele patului, cu pușca întinsă. Willem a urlat la el să iasă din casă și, cînd a dat să coboare din pat, omul mascat a apăsat pe trăgaci. Alicele au lovit plapuma ridicată. Fran Nijhoff s-a trezit și a zbierat. Trăgătorul s-a răsucit și a ieșit în fugă din cameră. În timp ce stătea lîngă pat, Willem și-a dat seama că fusese rănit în antebraț. Apucîndu-se de braț, a fugit din dormitor pe urmele atacantului, dar acesta dispăruse.

„Lăsase însă niște urme,” spune inspectorul Buysse. „Pe linoleumul din bucătărie s-a găsit modelul în zig-zag al unei tălpi de pantof, iar urma instrumentului pe care-l folosisse ca să forțeze fereastra era aceeași ca urma de pe tocul ușii casei Teirlinck, din Amsterdam.

Mai existau și fibre roșii, un amestec de lînă și material sintetic, care se agățaseră de o margine aspră a ușii dormitorului cînd fugise, iar acestea corespundeau cu unele găsite în casele ambelor victime din Amsterdam. Ne-am bucurat că de astă dată nu mai omorîse pe nimeni, desigur, dar prezența unei arme de foc în scenariu era îngrijorătoare. Toate semnele de diversificare a metodei îngrijorează, cînd lipsește motivația firească.”

Polițiștii au ajuns la concluzia că nu puteau decît să aștepte următoarea lovitură a asasinului, întrucît nu existau indicii care să stea la baza unei urmăriri. „Și n-a fost ușor,” declară Buysse. „Nu există tensiune mai sfișietoare decît aceea din categoria pe care o

simt poliștii cînd așteaptă ca un potențial ucigaș să se dedea din nou instincțelor sale respingătoare."

Omul pe care dorea să-l prindă poliția era Karel Hensen, născut la Amsterdam în anul 1953, fiul unui binecunoscut actor de radio. Încă din fragedă pruncie, Hensen fusese împovărat cu o diversitate de defecte fizice și emoționale, care-l distanțau de ceilalți copii. Cînd avea unsprezece ani, părinții lui muriseră într-un accident de schi și, întrucît alte rude nu avea, a fost dat în grija autorităților locale. Karel a trecut prin pubertate ca un băiat slab, introvertit și necomunicativ; și mai mult îl stînjenea o bîlbîială, deși a dispărut fără nici un motiv vizibil la vîrsta de șaisprezece ani. În școală, avusese o capacitate de reținere scăzută și părea să înțeleagă foarte puțin.

Cînd a terminat școala, nu știa să citească, să scrie sau să efectueze calculele cele mai simple.

Înainte de ieșirea din școală, Karel a început să se implice în delictе minore, dar era nepriceput la furturi și spargerі, ca și la orice altceva. În consecință, a compărut de mai multe ori în fața instanței de judecată. Cu timpul, însă, trăind aproape numai printre infractori și comițînd repetat același gen de delictе, a devenit eficient la furtușaguriile mărunte și spargerile minore, acumulînd cîteva termene de închisoare.

Karel nu avusese niciodată o slujbă cum se cade și nici nu căutase, așa că avea mult timp liber. În parte, l-a folosit pentru a învăța să citească omenește, adeseori săptămîni în șir. I s-a dezvoltat talentul la activitățile de teren și supraviețuire. Printre felurilele

condamnări cu închisoarea și pînă a fost în sfîrșit demascat ca fiind notoriul Spectru, talentul lui de supraviețuire și camuflarea i-au fost adeseori de mare folos.

În timp, lui Karel i se formase un interes constant pentru omoruri. În copilărie, asistasе la sacrificarea animalelor în hambarele dosnice ale măcelăriilor și la abatorul local; ulterior, cînd era deținut în închisoare, i se arătaseră fotografii ale unei decapitări din Peking. Treptat, a adunat o colecție de fotografii reprezentînd oameni omorîți în nenumărate moduri bizare și oribile și poseda șase casete video, cumpărate de la comerțanții porno din Amsterdam, afirmate a fi filme „muc și sfîrc”. (Nu erau nici măcar convingătoare ca falsuri, dar Karel avea să declare că simularea uciderilor îl „îniștea”.)

În 1973, la vîrsta de douăzeci de ani, Karel a lucrat ca muncitor zilier pe un șantier de construcții din oraș și, în acea perioadă, a efectuat un număr de spargerі, de obicei în pauza de masă. Cu un prilej, în timp ce căuta prin sertarele unei sufragerii mobilate luxos, a fost deranjat de proprietarul casei, un bătrîn cu baston. Karel a spus că, în timp ce-l privea pe firavol bătrîn, posibilitatea de a-l ucide i s-a prezentat ca o opțiune atractivă. Un lung moment, a crezut că avea s-o facă, dar în ultima clipă s-a răsucit și a fugit din casă.

Revenit la lucru, nu-și mai putea alunga imaginea bătrînului tăcut și scandalizat, stînd în ușa, confruntîndu-se cu un om mult mai tînăr care l-ar fi putut ucide la fel de ușor ca și cum ar fi rupt un băț uscat.

„Ideea era ca o băutură alcoolică tare,” i-a spus el unui psihiatru din penitenciar. „Deforma controlul pe care-l aveam asupra simțurilor mele. Rătăceam pe șantier, făcînd ce nu trebuia, aproape provocînd accidente, tot felul de nebulii care se întîmplau numai pentru că nu puteam trece peste ideea că avusesem șansa să omor pe cineva și nu profitasem.”

Peste trei zile, Karel s-a înapoiat în casa respectivă și a pătruns sfîngaci și zgomotos, intenționat. A umblat dintr-o cameră în alta, deschizînd sonor sertarele, trîntind ușile după el, dar degeaba – nu era nimeni acasă. Peste două zile, a revenit și de astă dată l-a găsit pe bătrîn dormind într-un fotoliu. Karel a scos de la centură un cuțit mare și a așteptat. Trezindu-se, bătrînul a dat să se ridice din fotoliu. Karel s-a abținut, așteptînd pînă cînd omul a început să se agite de-a binelea. Atunci, cu inima bătîndu-i puternic, i-a șters cu tăișul cuțitului pielea zbîrcită a beregatei.

„Sîngele i-a țîșnit imediat din gît și cînd a încercat să scoată un sunet, să urle, l-a ieșit sînge și pe gură. După aia, a căzut înapoi în fotoliu și m-am uitat la el cum s-a stins în fața mea. Am văzut cum ieșea viața din el.”

Experiența a reverberat puternic în sufletul lui Karel, de-a lungul săptămîinilor următoare. La aproape o lună după prima crimă, a comis-o pe a doua. De astă dată, victima era o fată de optsprezece ani, chelneriță într-un restaurant cu hamburgeri. Karel intrase pe ușa din spate deschisă și stătuse în bucătărie, cu cuțitul scos, așteptînd să intre cineva, oricine. Chelnerița a apărut prima, așa că ea a fost cea pe care a ucis-o,

împingîndu-i capul în jos, cum citise într-un manual despre luptele de comando. Cu acea ocazie, impulsul fusese deosebit de puternic și rezultatul de două ori mai liniștitor – termenul pe care-l folosea întotdeauna – fiindcă fata purta bluză albă și tot pieptul acesteia s-a înroșit în mai puțin de un minut.

„A căzut în genunchi, pe faianță,” a relatat Karel, „și și-a cuprins trupul cu brațele, fără să-și atingă gîtul. Avea ochii sticloși, gura i se mișca, dar nu ieșea nici un sunet, și se legăna înainte și-napoi, în timp ce sîngele continua să-i șiroiască din gît. După un timp, a căzut pe spate, iar eu am fugit.”

În urma celor două crime, Karel a început să se întrebe de ce nu fusese prins. Nu-și luase nici o măsură specială de prevedere pentru a-și acoperi urmele sau a-și falsifica identitatea, cum ar fi trebuit să facă asasinii meticuloși. El n-o făcuse și totuși nu i se întîmplase nimic. După ce s-a gîndit un timp, a ajuns la concluzia că îndrîjirea lui juca rolul de camuflaj. „Auzisem că treburile astea merg în sens opus și cred că probabil era adevărat. Dacă lucram în continuare cu îndrăzneală, n-aveam să fim prins. După două crime, însă, mi-a pierit cheful. Nu voiam să mai continui.”

În 1974, un alt om a mărturisit cele două crime pe care le comisese Karel.

Karel a urmărit procesul, într-o stare de derută, nesigur ce-ar fi trebuit să simtă. Celălalt construieste cu atîta grijă o pistă falsă, încît a fost crezut; a fost judecat și, în cele din urmă, a ajuns în pușcărie. Odată închis, a devenit foarte retras și pînă la urmă s-a sinucis.

Cînd a aflat despre sinucidere, Karel a fost indignat. Pînă atunci, sentimentele lui rămăseseră în suspensie, lăsîndu-l în mare măsură neafectat.

Acum însă nu mai încăpea nici o îndoială: era furios. Individul nu numai că-i fusese crimele, dar mai și murise, ajungînd inaccesibil răzbunării lui Karel. „Așa că mi-am zis că într-o zi aveam s-o fac din nou.

Nu peste mult, la începutul lui 1975, am fost prins și acuzat de paisprezece spargerii. Eu le făcusem pe toate – nu m-am ostenit să neg – și am fost condamnat la douăzeci de ani de închisoare.

Asta a amînat lucrurile, dar încă mai juram în sinea mea că, atunci cînd redeveneam liber, aveam să încep iarăși să omor, și de data asta fără să mă mai opresc.” Karel a fost eliberat din închisoare după doisprezece ani. În toamna anului 1987, a început să se reabiliteze, ceea ce însemna să-și găsească o slujbă, o mașină modestă de ocazie și un mic apartament într-o zonă rurală în apropiere, unde putea trăi în condiții aspre dacă era necesar.

După un an de reaclimatizare în condițiile libertății, și-a sărbătorit noua existență mergînd și omorîndu-i pe Benita Elsschot și pe Cyriel Teirlinck.

Nici un psihiatru n-a putut oferi vreodată o explicație satisfăcătoare pentru obsesia lui Karel Hensen. Omorurile îl „linișteau”, a spus el, dar nu susținea că ar fi fost un fior deosebit de atractiv, sau că obținea de pe urma crimelor ceva asemănător cu o emoție sexuală. Nu prezenta nici un semn de instinct sexual activ, de nici un fel.

„Părea să fie complet asexual,” afirmă un psihiatru

care l-a examinat, „și dacă nu stăteau chiar așa lucrurile, sînt sigur că n-am putut dovedi contrariul. Nici altcineva n-a reușit, din cîte știu.”

După incidentul de la ferma Nijhoff, unde plănuise să asiste la moartea cuiva de pe urma împușcării cu alice, Karel a revenit la folosirea cuțitului. Ajunsesse să creadă că pușca era pentru el un simbol foarte nenorocos și nu se potrivea cu genul lui de ucigaș. În deplina tradiție psihotică, presupunea că dăduse peste ceva care acționa contrar „vibrațiilor” lui. Simțea că avusese mare noroc să scape.

Următoarea victimă a fost o tînără naturalistă care locuia într-o veche caravană de țigani, amenajată elaborat, la marginea unei păduri din Aalsmeer, lîngă Hilversum. Timp de cîteva zile, Karel a urmărit-o cu binoclul, dintr-o ascunzătoare pe care și-o construise la aproape un kilometru și jumătate distanță, unde avea loc și pentru mașina lui.

Cînd a stabilit programul zilnic al naturalistei – considera că era important să-l cunoască, deși n-a putut explica de ce – într-o seară, la scurt timp după căderea întinericului, a mers cu mașina pînă la rulotă și a parcat-o între copaci, la mică distanță. A așteptat pînă cînd lampa din caravană s-a stins, apoi a coborît din mașină și a forțat ușa cu o șurubelniță.

Tînăra l-a auzit intrînd și se dăduse pe jumătate jos din pat în momentul cînd Karel a înhățat-o. A ținut-o de perete, cu capul tras înainte, și i-a tăiat scurt beregata cu cuțitul.

Apoi, a aprins din nou lampa și a îngenușat

lîngă femeie, în timp ce aceasta sîngera de moarte. N-a plecat pînă nu s-a convins că trupul ei nu mai dădea nici un semn de viață.

„Crima a fost descoperită a doua zi, pe la amiază,” relatează inspectorul Buysse. „Din nou, am urmărit recoltarea indicilor criminalistici, și am devenit atît de captivat de ideea că locul unui asasinat conține toate detaliile necesare pentru rezolvarea crimei, încît am găsit singur un indiciu. La circa douăzeci de metri de rulotă, criminaliștii găsiseră urme de pneuri, dar cînd am venit să arunc o privire, mi-au atras atenția tufșurile. La înălțimea genunchiului, poate puțin mai sus, două crenguțe rigide fuseseră rupte, iar în vîrf al uneia rămăsese prins un fragment metalic palid, nu mai mare decît o coajă de vopsea – ceea ce am și recunoscut că era, o parte din vopseaua mașinii care lăsase urmele de roți.”

În timp ce Buysse dădea la analiză coaja de material albastru, doctorul Frank Gezelle făcea o descoperire interesantă pe cadavrul ultimei victime.

„Zgîrieturile și vinătăile de pe față și umeri sugerau că avusese loc o luptă și, în timpul acesteia, partea laterală a unui obiect asemănător cu o șurubelniță fusese apăsată pe brațul moartei, exact atît de puternic și de îndelungat, încît să lase o impresiune, sub forma unei vinătăi precis conturate. Pe-atunci, n-aș fi fost gata să jur, dar semăna foarte mult la formă cu instrumentul cu care se forțase ușa caravanei – precum și ușa casei Teirlinck, pe cea de la Benita Ellschot și fereastra fermei Nijhoff.”

Prelevînd mulaje ale urmelor de cauciucuri de lîngă

rulotă, criminaliștii au găsit o urmă de pantof, slabă, dar clar definită. Avea model în zigzag și părea să corespundă cu urma găsită în casa Nijhoff.

„Începea să se întîmple ca de obicei”, comentează Buysse. „Obțineam o mulțime de probe perfect corespondente, toate indicînd aceeași persoană, dar totuși nu aveam nici cel mai nenorocit indiciu cine era.”

Între timp, un examen microscopic al micii patricule găsite pe ramurile de lîngă caravană a confirmat că era vopsea și, cu toate că specimenul era prea mic și subțire pentru a i se face analiza, trei chimiști erau gata să declare că mostra corespundea perfect vopselei metalizate folosită la automobile.

Într-un alt laborator, tehnicienii fotografici au putut reproduce nuanța culorii, imprimînd mostrele pe hîrtie glasată, pentru a-i imita luciul metalic. Acestea au fost puse în circulație pe la comercianții de mașini, cu speranța că cineva putea atașa de nuanța respectivă un nume, indicînd vehiculele particulare la care se putuse folosi.

După aceea, asasinul a lovit din nou. De această dată, a pătruns într-un apartament din Bussum și a atacat un bătrîn avocat pensionar, pe care-l urmărise timp de trei zile. Bătrînul dormea într-un fotoliu, cînd Karel l-a apucat de pîr, împingîndu-i capul în jos și manevrînd cuțitul cu cealaltă mînă.

Lui Hensen, însă, i se rezerva o surpriză mare și neașteptată: superstiția lui cu privire la armele de foc avea să se confirme. Bătrînul a scos un mic pistol *Colt Mustang .380* din buzunarul smokingului și l-a împușcat pe Karel drept în umăr.

Cuprins de panică și groază, Karel l-a lovit pe bătrîn, răsturnîndu-l din fotoliu, apoi a fugit din apartament, ținîndu-se de umăr. „M-am dus direct la mine acasă, conducînd mașina cu o singură mînă,” a povestit el mai tîrziu. „Odată ce-am intrat, am încuiat ușa și am scos manualul de supraviețuire de la Infanteria Marină S.U.A. Am deschis la capitolul cu operațiuni de urgență. Îmi arăta cum să-mi scot un glonț din trup și, drept să spun, cînd am văzut fotografiile și instrucțiunile cu ce trebuia să fac, aproape că m-a luat cu leșin. Dar mă durea oricum atît de tare, încît i-am dat bătaie. S-a făcut o mizerie groaznică, însă am reușit, am scos glonțul. Apoi, am irigat rana cu alcool și, după aia, i-am ars marginile cu o luminare aprinsă. După cîtva timp, în timp ce încercam să fac curat, am leșinat. Cred că am zăcut, cînd revenindu-mi, cînd leșinînd iar, vreo trei zile.”

La început, poliția nu a pus pe seama Spectrului – cum i se spunea acum ucigașului – atacul asupra avocatului pensionar, cum i se spunea acum ucigașului, mulțumită unei campanii alarmiste de presă.

Buysse a intrat în alertă cînd a citit raportul unui detectiv inferior despre bătrînul care speriasse un agresor înarmat cu un cuțit. „I s-a trezit interesul și lui Frank Gezelle, patologul,” relatează Buysse. „Lucra portretul-robot al asasinului și, cînd a văzut în raportul meu că avocatul îl împușcase pe atacant de aproape, a fost dornic să vadă pistolul. I-am spus că încă se mai afla acasă la avocat, iar Gezelle s-a dus imediat acolo, ca să-l ia de la bătrîn.

Seara, cînd am ajuns la morga orașului, ca să

rumeg cazul, i-am găsit pe patolog și pe avocat așezați de-o parte și de alta unui banc de laborator, discutînd implicațiile unei serii de rezultate ale analizelor pe care le așteptau.”

Gezelle a explicat că emoția lui se referea la un fenomen folositor din punct de vedere criminalistic, care se produce atunci cînd cu unele pistoale se trage de aproape asupra țintelor omenesti. „Coltul *Mustang* e una din armele la care se aplică adeseori,” a spus el. „Efectul este cunoscut ca «retrostropire». Impactul face uneori ca prin țeava pistolului să intre sînge și particule de țesuturi care parcurg cîteodată o distanță destul de mare de-a lungul țevii. Îl provoacă, bănuiesc, efectul de absorbție produs atunci cînd gazele deflantației rămîn înăuntru, iar țeava armei suferă o răcire bruscă.

Se pot aspira tot felul de fragmente – păr, piele, os. În acest caz, efectul de sucțiune avusese loc într-adevăr și am extras din *Mustang* sînge, piele și fibre textile. Le-am trimis la o analiză completă, iar avocatul a putut face uz de influența lui pentru a obține prioritate extraspecială, astfel că rezultatele ne-au parvenit în aceeași seară.”

Cel mai practic rezultat al acestor teste, din punct de vedere al investigației, consta în grupa sanguină și în faptul că o cantitate din același sînge se amestecase cu fibrele unui material anume din cămașa agresorului.

„După cum se prezentau acum lucrurile,” declară Buysse, „de îndată ce aflam cine era individul, îl puteam îngropa în dovezi care ne spuneau practic totul,

în afară de numele lui."

Trei vânzători de mașini le-au spus detectivilor că erau convingeți că acea nuanță anume de albastru a vopselei găsite lângă rulota din Aalsmeer se folosea la autoturismele *Peugeot 205*. Existau sute de mașini astfel vopsite, prin toată Olanda. Totuși, inspectorul Buysse le-a spus oamenilor lui să se uite după un *Peugeot 205* de acea culoare, probabil cu o zgîrțitură pe partea laterală, aproximativ la înălțimea genunchiului.

„Aceste cazuri se rezolvă întotdeauna dezamăgitor,” e de părere Buysse. „După două zile de căutare, un polițist a găsit o mașină avînd culoarea respectivă, marca și modelul adecvat și, da, o zgîrțitură de-a lungul părții din dreapta, cam la nivelul genunchilor. Era parcată pe o stradă liniștită, nu departe de centrul orașului Amsterdam.”

Mașina a fost pusă sub supraveghere și, de la distanța de două sute de metri, i s-au fotografiat cauciucurile din față.

Fotografiile au fost duse la laboratoarele poliției centrale și dezvoltate în regim de urgență. În douăzeci de minute, s-a confirmat că pneurile erau aceleași care lăsaseră urmele pe pămîntul de lungă rulota unde fusese asasinată naturalista.

În timp ce Buysse și alți doi polițiști continuau să supravegheze mașina, Karel Hensen a ieșit dintr-una din casele cu terasă și s-a oprit lângă mașină, mormondind cu cheile. Buysse și un polițist au coborît din mașina lor și au traversat grăbiți strada. L-au încadrat pe Karel, cu mîinile aproape atingîndu-l, în eventuali-

tatea că se hotăra s-o ia la fugă.

– Este mașina dumneavoastră? îl întrebă Buysse.

Karel ezită, apoi răspunse că da, era mașina lui. De ce voiau să știe?

– Avem motive să credem că ne-ați putea ajuta în anchetarea unui număr de crime grave.

Karel se uită de la unul la altul, după care, spre surprinderea lor – și spre a lui proprie, după cum avea să mărturisească ulterior – oftă și spuse:

– Cred că pot face mai mult decît să vă ajut doar – vă pot rezolva totul.

În cele din urmă, toate s-au legat cu o precizie pe care inspectorul Buysse rareori o mai întîlnise într-un caz penal. Urmele de șurubelniță de pe proprietatea și brațul uneia dintre victime se potriveau perfect cu șurubelnița găsită în portbagajul mașinii lui Karel Hensen. Fibrele, urma de pantof, speciemenle de sînge și piele, toate s-au dovedit ca provenind dintr-o singură sursă. „Țintuiserăm Spectrul la zid,” conchide Buysse.

La proces, apărarea a adus argumente de natură psihiatrică, susținînd că inculpatul nu putea fi definit ca sănătos mintal. Judecătorul a fost de acord, dar le-a amîntit juraților că acuzatul nu era un imbecil, oricît de deformată avea mintea. Categorie, putea să discearnă binele de rău.

Juriul a concurat la acest punct de vedere. Karel Hensen a fost închis pe viață, pentru trei asasinat, fără recomandare de termen maxim. Nu e de așteptat să fie eliberat vreodată.

O chestiune de hazard

Într-o dimineață geroasă din decembrie 1980, un om care-și plimba câinele peste terenurile comunale din Leek Wootton, Warwickshire, a observat o movilită în iarbă, la marginea unui lac înghețat.

Nu fusese acolo în dimineața din ajun. Apropiindu-se, a văzut că pe mica movilă sclipeau cristale de gheață, iar când a ajuns la cinci metri distanță, câinele său a luat-o la fugă spre obiect, adușmecind și lătrind. De aproape, omul a văzut că era trupul unui copil, o fetiță ghemuită în poziție fetală, cu un strat gros de promoroacă pe față, păr și haine. S-a retras, înnebunit, începînd să strige, sperîndu-și câinele și făcîndu-l să latre și mai tare.

Două ore mai târziu, o femeie scundă și cu expresie uimită, Lucy Davidson, stătea în anticamera

unei morgi de spital, așteptînd să vadă cadavrul găsit lîngă lacul înghețat. Fiica ei în vîrstă de unsprezece ani, Irene, dispăruse de șaptesprezece ore, iar descrierea fetei moarte – păr șaten deschis, ochi căprui, hanorac maron, fustă gri de școală și bluză *Fair Isle* – corespundea cu a lui Irene.

O polițistă a urmat-o îndeaproape pe Lucy, cînd a fost condusă lîngă targa rulantă acoperită. Un asistent a ridicat capătul cearceafului.

Lucy a scos un mic țipăt, iar polițista a prins-o, cînd s-a prăbușit. Mai târziu, revenindu-și îndeajuns pentru a ține în mînă o ceașcă de ceai și a asculta întrebările rostite cu blîndețe, i-a spus unui detectiv că Irene ieșise să se joace cu prietenii în seara trecută, imediat după ora ceaiului, pe la cinci și jumătate. Se întunecase, dar fundătura lor cu case particulare modeste era bine luminată și circulau întotdeauna foarte mulți oameni.

„Mereu ni s-a părut a fi destul de sigură,” a spus Lucy.

Nici unul dintre copii nu-și amintea s-o mai fi văzut pe Irene după ora șase. O fetiță a spus că i se păruse c-o văzuse hoinărind singură pe drum, dar nu putea fi sigură; alta a declarat că, după părerea ei, Irene alergase după un cățel care apăruse sub un felinar.

„Se întîmplase ca de obicei,” relatează un detectiv. „Copiii se jucaseră, apoi plecaseră acasă și nici unul dintre ei nu avea habar ce se întîmplase în afara propriei sale mici sfere de interes. Și-au scormonit cu sinceritate memoriile, dar nici unul nu se jucase cu Irene în seara aceea, așa că n-aveau idee ce anume

făcuse. Tot ce puteam spune cu oarecare certitudine era că murise, probabil sufocată, iar cadavrul fusese aruncat de o persoană necunoscută pe terenul comunal, la câteva sute de metri distanță de casa unde locuia."

La examenul post-mortem, întrucât sufocarea era o descoperire comună în cazurile de acel gen, patologul a avut grijă să caute semne care ar fi sugerat că asupra feței lui Irene se aplicase o presiune. Conform așteptărilor, s-au găsit vinătăi pe partea interioară a buzelor, provocate de contactul anormal de puternic cu dinții de sus, acest lucru sugerînd că gura ei suferise o apăsare susținută.

"Nimic violent totuși", își mai amintește patologul, „ceea ce însă nu înseamnă că nu se folosisese forța. Dar se procedase cu o anume prudență, ca pentru a nu provoca vătămări vizibile din afară. Dacă un om este destul de puternic și de răbdător, își poate pune mîna peste gura și nasul cuiva, ținînd-o acolo pînă cînd, cu timpul, victima sucombă de anoxie și, în cele din urmă, moare datorită lipsei oxigenului din plămîni."

Nu exista nici o urmă de intervenție sexuală și nici un semn, pe trup sau îmbrăcăminte, care să sugereze o luptă. Deducția de moment a patologului a fost că Irene fusese ținută nemișcată, incapabilă să se zbată măcar, în timp ce presiunea blîndă, dar fermă peste nas și gură o împiedicase să respire.

„Deși nasul și gura nu prezentau vinătăi vizibile," declară patologul, „eram conștient de o anume netezime, o diferență la atingere a zonei, așa că am periat mostre de piele și le-am trimis la analiză. Am mai

observat și că se simțea un anume miros, ca al apei de trandafiri, din conținutul stomacului. Și acest lucru a fost suficient de neobișnuit pentru a mă face să recoltez câteva probe pentru analiză."

Poliția a început să întrebe din casă în casă, prin fundătura unde locuia Irene. Chestionîndu-i pe adulți, n-au primit răspunsurile obișnuite în asemenea cazuri: vecinii tindeau să spună că fetița fusese agreată și veselă, îi plăcea viața și toată lumea o simpatiza. Cu acest prilej, însă, cîțiva părinți de pe stradă au spus că Irene fusese retrasă și nepopulară, și nu ieșea printre ceilalți copii decît ca să-i critice. „Mi-a fost greu să-mi păstrez expresia calmă," povestește o polițistă. „O bătrînă a spus: Irene era o jăvruță nesuferită, Dumnezeu s-o odihnească în pace,/ iar vecinul ei mi-a spus că fetița nu zîmbea decît atunci cînd vreun alt copil se lovea." Nimeni nu părea s-o fi antipatizat activ pe Irene, dar majoritatea celor care o cunoșteau remarcău cît de certăreată și de irascibilă fusese.

„Tînărul Evans, însă, o plăcea," a spus o persoană chestionată, Howard Brough, care locuia în cea mai mare casă din fundătură, aflată chiar în curba de sus. Brough era un director de bancă pensionar, în prezent artist semi-profesionist care executa un număr de cabaret, cu scamatorii și citire a gîndurilor. „De la fereastră mea din salon, văd pînă la strada principală," a spus ei, „și, stînd acolo aproape toată ziua, îmi cam dau seama ce se întîmplă. Micul Evans era atașat clar de Irene."

Lui Brough i s-a cerut să explice ce înțelegea prin „atașat". A spus că Brian Evans, un băiat de șapte-

sprezece ani care lucra în ramura locală a unei rețele de agenții de știri, obișnuia să iasă seara în poartă și să stea de vorbă cu Irene, dacă fata era prin preajmă. „Nu era la fel de veselă ca toți copiii, dar asta nu părea să-l descurajeze pe Evans.”

O poveste similară a spus Violet Drew, o contabilă în vîrstă de patruzeci și șase de ani, care locuia singură într-o casă din capătul opus al fundăturii, lîngă șoseaua principală. „Mi se părea că ieșea în stradă după școală, ca să se-nvîrtă așteptînd pînă apărea tinărul Evans,” a afirmat Violet. „Nu mergea să se joace cu ceilalți copii, era prea posomorîtă pentru așa ceva.”

Detectivul însărcinat cu cazul, Bill Mason, s-a hotărît să-l interogheze pe Brian Evans, spunîndu-le părinților lui că încerca să consemneze opinia a încă unei persoane tinere asupra activităților cotidiene din zonă și din împrejurimi.

A putut observa că mama lui nu-l credea. Mason a discutat cu Brian în camera acestuia.

De la bun început, convorbirea a fost stînjinită de divisiunile decorului lui Brian. Avea un număr de dispozitive electronice emițătoare de lumină, construite de el însuși, și i-a explicat lui Mason că funcționau pe baza impulsurilor generate de glasul omenesc, la fel cum luminile disco reacționează la ritmul bas al muzicii. „Mi-a fost cam greu, dar mi-am stăpînit impulsul de a-i cere să le oprească,” își amintește Mason.

„Încercam să evit orice formă de ton negativ, fiindcă nu voiam să devină ostil față de mine. Suspecții care nu sînt tensionați sau defensivi tind să lase mai

ușor să le scape unele afirmații. Asta e părerea mea, cel puțin, și întotdeauna lucrez pe baza acestei ipoteze. Băiatul părea destul de relaxat, în timp ce discutăm, dar luminile care fulgerau și clipeau, toate de culori diferite, mă enervau atît de tare, încît cred că nu mai reacționam la fel de logic ca în condiții normale.”

După cîteva întrebări de ordin general despre populația fundăturii, despre copiii care se jucau cu regularitate acolo și oamenii din alte cartiere care veneau și plecau, Mason l-a întrebat pe Brian dacă o cunoștea deosebit de bine pe Irene.

Brian a ridicat din umeri. O cunoscuse, a răspuns el, dar nu putea zice că suficient de bine. A adăugat că nu era foarte comunicativă. Își petrecea mult timp stînd pe loc, cu privirea în gol.

„Am încercat diverse căi de a insista asupra subiectului,” continuă Mason. „L-am întrebat dacă era destul de familiarizat cu oricare dintre copii pentru ca aceștia să-i facă semn cu mîna dacă îl vedeau în agenția unde lucra. A spus că da, așa că l-am întrebat dacă Irene îl salutase vreodată, la serviciu. A răspuns negativ. Eu însă am continuat, vorbind despre copii în general și apoi îngustînd subiectul asupra lui Irene îndeosebi, fără să mă prea preocup dacă bănuia că-l suspectam. Mă interesa mai mult aparența unei abordări sistematice, care, din nou, liniștește oamenii – chiar și pe cei vinovați – și-i face mai puțin predispuși să se apere împotriva scăpărilor.”

După un timp, Mason s-a uitat la dulap și a observat șase albume de fotografii puse în șir pe raftul de sus. L-a întrebat pe Brian dacă putea arunca o privire

în ele. Brian a dat din cap că da, însă cu o expresie neliniștită. Detectivul a luat jos albumele și a deschis unul. Era plin, de la un capăt la altul, cu fotografii de copii. Imaginile erau izbutite tehnic, majoritatea în alb-negru, și cele mai multe îi reprezentau pe copiii din fundătură jucându-și jocurile pe trotuare și în drum. „E un loc bun ca să fotografiezi copii,” a spus din proprie inițiativă Brian.

„Accesul mașinilor e interzis. Înseamnă că se pot juca peste tot, vin și alții să se joace cu ei, așa că se găsesc întotdeauna o droaie pe care să-i fotografiezi.”

Prudent, Mason l-a întrebat pe Brian dacă fotografiatul copiilor reprezenta pentru el o pasiune deosebită. „Printre altele,” a răspuns Brian, arătând spre cele cinci albume puse pe jos, la picioarele lui Mason. „Îmi place să fotografiez orice, numai oameni să fie. Instructorul meu zice că-mi place fotografia la fel cum-le place gămanilor mîncarea.”

„Instructorul tău?”

De la colegiu, a răspuns Brian. Urma cursurile se-rale și lucra ca să obțină Certificatul intermediar al orașului și breslelor, după care spera să-și găsească o slujbă la un studio profesionist.

Mason a răsfoit și celelalte albume. Unul era dedicat fotografiilor cu bărbai lucrînd într-o fabrică de construcții; altul era numai cu femei – surori, polițiste, prostituate – tot la locul de muncă; în sfîrșit, al treilea și al patrulea conțineau activități din cluburile locale de judo și karate, iar cel de-al cincilea, portrete ale rude-lor lui Brian și ale colegilor din biroul unde lucra.

Bill Mason bănuia că nimerise în gol. L-a mulțumit

lui Brian pentru timpul acordat și s-a întors la secție, unde a scris un raport pentru superiori. A doua zi, după o oră de cînd predase raportul la biroul D.C.I.-ului, Mason a fost chemat și întrebat, destul de rece, dacă nu i se păruse ciudat că doi martori separați, din părți diferite ale zonei unde locuise victima asasinatului, susțineau că după părerea lor Brian Evans avu-se o relație nesănătos de strînsă cu fițița moartă.

„Șeful a spus că trebuia să existe vreun motiv pentru asta, un anume motiv ca doi oameni să observe o apropiere deosebită, și chiar dacă Brian Evans părea un băiat cumsecade, cu hobby-uri echilibrate, ar fi trebuit să fie presat în continuare, și mai dur, asupra naturii și profunzimii legăturilor sale cu Irene David-son.”

Mason s-a întors și a vorbit cu Howard Brough. L-a întrebat dacă era absolut sigur că Brian Evans manifestase o anume înclinație față de Irene, dat fiind că oricum îi plăcea să fotografieze copii. „Nu la fotografii îi stătea mintea,” a răspuns înnegurat Brough.

Mason a observat că, în timp ce vorbea, Brough mînuia o monedă mare, aruncînd-o dintr-o mînă în alta și rostogolînd-o în stilul prestidigitatorilor. L-a văzut pe detectiv privind moneda și i-a explicat că era dolarul lui norocos de argint. „Cred în noroc. Moneda asta e talismanul meu. Toată lumea ar trebui să aibă cîte unul.”

„Ați spus că lui Brian nu-i stătea mintea la fotografii,” l-a îndemnat Mason, revenind la subiect. „Ce vrei să spunei, exact?”

„Am văzut-o, la tineri, toată viața. Încă de cînd

eram copil, am fost martor. Tipul intens, adeseori el însuși destul de tînăr, care se învîrte pe lîngă fetele cele mai mici și face o fixație pentru una anume. Vă spun sincer, domnule ofițer, după cum se uita la fetița aia, îți venea să întorci capul și să nu te mai gîndești la ce se întîmpla."

În aceeași seară, cînd s-a întors Violet Drew de la serviciu, Mason a vizitat-o. A întrebat-o din nou pe contabilă dacă era sigură că exista ceva deosebit în modul lui Brian Evans de a o fi abordat pe Irene. Femeia a repetat că era inconfundabil și că putuse recunoaște ceva profund nefiresc în atenția acordată de tînăr fetiței.

În acest punct, a mai spus ceva, care i-a modificat lui Mason toată perspectiva asupra investigației. Detectivul i-a notat cuvintele, așa cum le consemnase și pe ale lui Howard Brough. I-a mulțumit lui Violet pentru timpul pe care i-l acordase și a plecat.

S-a dus direct la patolog și l-a întrebat dacă-l deranja să revadă descoperirile. Datele medico-legale ale cazului au fost etalate din nou. Fata murise sufocată. Nu avea urme de violență pe trup, însă neteziimea pielii din jurul gurii și a zonei nazale externe îi îndemnase pe patolog să recolteze mostre.

Nu se găsisese nimic ieșit din comun, cu excepția unui miros de apă de trandafiri, cam deplasat, al conținutului stomacului, care altminteri părea a consta în hrană normală, parțial digerat.

„În timp ce eram acolo," relatează Mason, „patologul a telefonat la laborator, ca să întrebe dacă exista vreun rezultat al analizelor asupra conținutului stoma-

cului lui Irene. Au răspuns că încă nu, însă mostrele din zona bucală și nazală denotau o prezență masivă a stearatului de zinc. Nu auzisem niciodată de substanța asta, dar patologul mi-a spus că e un compus al oxidului de zinc, cu niște acizi numiți stearic și palmitic în proporții variabile, folosit ca pudră deosebit de fină."

Mason era foarte nemulțumit de evoluția cazului. Avea suspiciuni parțial conturate, prea diforme pentru a sugera o direcție directă de anchetă. Știa că ar fi trebuit să înceapă prin a-l lua tare pe Brian Evans, lăsînd la o parte orice considerație față de sentimentele tînărului, pentru a clarifica realitatea de fond a relației sale cu Irene Davidson.

Lui Mason însă aceasta i se părea o atitudine posibil dăunătoare, într-o direcție pe care n-avea nevoie s-o urmeze. „Pe-atunci, n-aș fi recunoscut-o, dar între timp mă încredinșasem că Brian Evans nu avea nici o legătură cu crima. Cu această convingere, nu voiam să-i întunec mai mult decît trebuia opinia față de autoritate – amintiți-vă că era un membru al societății productiv și de un eminent echilibru mintal, cu vederi înaintate, și nu cred în perturbarea creierului și emoțiilor oamenilor de acest gen, mai ales din moment ce există atît de puțini.

Așadar, am încercat să găsesc un alt mod de a aborda a întregii probleme. Am trecut în revistă surmarul arsenal de indicii pe care le aveam și am decis ca, oricît erau de subțiri, să mă folosesc de ele, dacă era cît de cît posibil, pentru a-mi stabili linia de anchetă."

Mason i-a vizitat pe toți comercianții detaiști de produse chimice din oraș, întrebînd despre vînzări de stearat de zinc, sau *zinci stereotypes*, cum insistau ei să-l numească. Nici unul nu mai vînduse așa ceva de ani de zile.

S-a hotărît să încerce mai departe, în Stratford-upon-Avon, și a găsit un farmacist care vînduse o sută de grame de produs, cu mai puțin de un an în urmă.

Nu știa cine îl cumpărase căci, deși necesita semnătura în registrul lui de otrăvuri, acesta se număra printre obiectele distruse de toxicomanii care atacaseră farmacia.

„Așa fac ei,” explică Mason. „Întră în laboratorul cite unui chimist, în puterea nopții, gîndindu-se să fure toate drogurile care se găsesc, după care descoperă că farmaciștii au aflat între timp că toxicomanii fac așa ceva și drogurile problematice sînt toate în dulapuri mari de metal, ca niște seifuri, în care nu se poate ajunge. Așa că intrușii devastează farmacia.”

Următorul indiciu mărunț consta în remarca întîmplătoare a unui vecin al familiei Davidson, care spusese că Irene părăsise să se înțeleagă foarte bine cu mica Eva, o fetiță de nouă ani, grav handicapată, cu paralizie cerebrală, care era adusă uneori la poartă cu fotoliul rulant ca să-i poată privi pe ceilalți copii jucîndu-se. Vecinul spusese că Irene manifesta o solitudine fătîșă față de Eva și chiar îi construise un mobil deosebit pe care să-l agațe în camera ei. Prin faptul că provenea de la un copil ca Irene, adăugase vecinul, reprezenta un act de extremă afecțiune.

Mason o văzuse deja pe Eva și nu considerase că merita să încerce s-o chestioneze: în afara posibilității de a o tulbura, fetița nu părăsise capabilă să dea răspunsuri coerente la întrebările lui. Cu toate acestea, era hotărît să urmărească indiciile cît de departe îl puteau duce, așa că a vizitat-o pe Eva și familia ei, fără a fi deloc sigur ce întrebări dorea să le pună.

Eva a însemnat o enormă surpriză. Își putea controla doar un singur picior, iar restul trupului ei părea a fi într-un perpetuu haos demnificări contradictorii; capul i se răsucea dintr-o parte în alta, ochii i se rostogoleau în orbite, îi curgeau balele și chițăia printre accese de mormăieli.

Total, la acea fetiță, părea dezacordat și arbitrar fără speranță și totuși, peste douăzeci de minute, Mason conversa cu ea, tot mai inconștient de handicapurile ei.

Pînă și vorbirea, care la început părăsise bîlmăjită, i-a devenit ușor de înțeles, după ce și-a dat seama că toate vocalele erau prelungite și consoanele grăbite. „Era un dialect. Nimic ieșit din comun.

Nu trebuia decît s-o ascuți și, cu cît ascultam mai mult, cu atît îmi era mai ușor.”

Mason a întreat-o pe Eva dacă Irene vorbise mult cu ea. Da, a răspuns Eva, vorbise; o tratase exact ca pe o persoană normală (ba chiar mai bine, a adăugat mama ei). Vorbise Irene despre cineva care nu-i plăcea, a întreat Mason, cineva cu care chiar nu se înțelegea? Eva i-a spus că lui Irene nu-i prea plăceau ceilalți copii, fiind prea copilăroși. Dar dacă îi plăcea cineva într-un mod personal, singurul la care se

putea gândi Eva era cineva numit Paronor.

Mason a fost nedumerit. Paronor? Înțelesese corect? A întrebat din nou, iar Eva, cu mare efort, a repetat numele: Paronor.

Nu știa despre cine era vorba, dar Paronor era o mare pacoste, așa spusese Irene de câteva ori, când se plîngea de școală, de cartierul unde locuia, declarînd că ar fi vrut să se mute în alt oraș.

După un timp, Mason s-a gândit că o obosea pe Eva. Și-a cerut scuze, i-a mulțumit pentru ajutor și a plecat. În drum spre casă, a analizat numele Paronor și a ajuns la concluzia că era mai probabil ca respectiva pacoste să fie un obiect, nu o persoană. Părea a fi încă un indiciu care nu ducea nicăieri.

Acasă, îl aștepta un mesaj pe robot. Era de la patolog. Aroma de trandafiri pe care o detectase provenea de la *Turkish Delight*. Unul dintre chimiști recunoscuse mirosul și confruntase analizele chimice cu un specimen de la magazinul local.

„E din cel scump,” adăugă patologul. „De import.”

Mason a telefonat la familia Davidson și a întrebat-o pe Lucy dacă recent cumpărase *Turkish Delight*. Nici vorbă, a răspuns femeia; nu-și amintea să fi cumpărat vreodată, fiind un produs de cofetărie care nu-i prea plăcea.

Înainte de a se culca, Mason a conchis că, deși nici unul dintre indicii nu-l dusese în nici o direcție, trebuia totuși să-și dezvolte suspiciunea neformată, cea care îl făcuse să-și schimbe optica asupra cazului. Și trebuia s-o facă la rece, fără cea mai mică dovadă, necum vreo probă concretă.

A doua zi dimineață, înainte de a fi avut timp să-și facă planuri, a primit un telefon de la chimistul din Stratford-upon-Avon. Îi menționase unei asistente problema cu *zinci steeas*, iar femeia își amintise cine-l cumpărase: „O contabilă locală, are biroul după colț. Domnișoara Drew, Violet Drew.”

Unu-zero pentru știința criminalistică, și-a zis Mason. Acum, suspiciunea lui neclară promitea să ia formă. Și-a consultat din nou caietul, cu cele două declarații care-l nedumeriseră.

Una îi aparținea lui Howard Brough, când vorbise despre curtea pe care i-o făcea Brian Evans lui Irene Davidson: „Îți venea să întorci capul și să nu te mai gîndești la ce se întîmplă.” A doua era declarația lui Violet Drew, pe aceeași temă: „Îți venea să te întorci și să nu te gîndești la ce-avea în cap.”

Acum, avînd și un indiciu, stearul de zinc, care făcea legătura între cei doi, Mason a recunoscut cea mai tăioasă suspiciune: complicitatea. Dar își pregătiseră povestea fără să acorde atenția cuvenită detaliilor.

Înainte de a pleca de la secție, Mason a telefonat unui prieten care lucra la un laborator de analize din Birmingham, întrebîndu-l la ce folosesc în zilele noastre oamenii stearul de zinc. Ca antiseptic, i-a răspuns prietenul, deși nu prea mult, fiind toxic. A mai adăugat că îl foloseau și magicienii. „Tratează cu el cărțile de joc, le face să se întorcă foarte în și le ușurează să manevreze avantajele alea pe care le obișnuiesc scamatorii.”

Mason s-a dus drept la șeful lui și i-a spus ce

avea: doi oameni care păruseră să-l indice independent pe același suspect, dar o făcuseră folosind un limbaj similar, iar acum păreau a fi legați prin cumpărarea unui praf, din care se găsiseră urme pe gura și nasul fetei asasinată. „Ceea ce ai aici,” a răspuns șeful, „se numește, cred, epifanie.”

Mason l-a găsit pe Howard Brough acasă. A întrebat dacă putea intra și, când a fost poftit în salonul mobilat decorativ, primul lucru pe care l-a văzut a fost o cutie mare de *Turkish Delight*. De import.

„Iar a doua pe care am reperat-o a fost masa de scamator,” continuă Mason. „Pe fața de masă care atîrna pînă jos era brodat cu paiete de aur cuvîntul PARANOR.”

Brough l-a văzut pe Mason privind masa și i-a comunicat că Paranor era pseudonimul lui de scenă; se baza pe cuvîntul „paranormal”. Sporovăia nervos, iar Mason, observînd, n-a făcut nimic ca să-l întrerupă.

„Îmi place să încurajez oamenii spre a-mi folosi numele ăsta, nu pe cel real,” a urmat Brough, „din moment ce propagarea numelui nu poate decît să facă reclamă spectacolului, ceea ce e cu atît mai bine...”

Mason l-a întrebat dacă-i încuraja și pe copii să-i folosească numele scenic.

Fațada lui Brough a început să se ofilească. A strîns din dinți, după cum a observat Mason, încercînd să se agațe de un zîmbet. Din cîte-și amintea el, a răspuns, nu încurajase niciodată vreun copil să-i folosească numele de scenă.

„Iar Violet Drew vă ajută să vă faceți publicitate?”

Era o plăcere, povestește Mason retrospectiv, să vadă un răufăcător descleindu-se. Brough și-a privit mîinile, le-a încheștat, le-a vîrît în buzunare și l-a privit pe Mason. Dintr-o dată, a părut distrus. A înghițit de cîteva ori, apoi, cu glas tremurat, a cerut să afle ce spusese Violet Drew despre el.

„Cred că știm destul,” a fost răspunsul lui Mason, pe care și-l spera destul de enigmatic și amenințător pentru a-l face pe Brough să mărturisească. Și a reușit — deși nu într-un mod absolut direct.

„Trebuie să înțelegeți ceva,” a început el. „Trebuie s-o înțelegeți înainte să mai scoatem o vorbă. Unii dintre copiii ăștia, copilașii ăștia nevinovați, sînt niște animale, n-am alt termen pentru ei. Pot fi de-a dreptul diabolici.”

Moment în care, recunoaște el acum, Mason a început să improvizeze din mers.

„De ce v-a făcut jocul Violet Drew?” a întrebat el. Brough n-a înțeles, așa că Mason a încercat o altă tactică: „N-a descumpănit-o părerea dumneavoastră despre copii. De ce?”

Brough a privit un moment spre fereastră, după care a spus că ar fi dorit să-l reprezinte un avocat. Mason a răspuns că se putea aranja și l-a dus pe Brough cu mașina la secție.

Cînd au ajuns, însă, Brough se răzgîndise. Părea aproape nerăbdător să dea o declarație și să termine cu toate.

A spus că o invitase de cîteva ori pe Irene Davidson în casa lui, susținînd că voia s-o antreneze ca asistentă în spectacolele sale de magie.

Pusese chiar să i se facă un costum și îi ceruse să-l îmbrace. Tot ce voia să facă, a jurat el, era s-o vadă îmbrăcându-se, s-o privească în timp ce făcea acel lucru și să stea lângă ea în timp ce învăța să mînuiască recuzita. Nu plănuia deloc s-o atingă. Pur și simplu era un om căruia îi făcea plăcere să se uite la copii, la anumiți copii...

Violet Drew îl iubea, a spus Brough, și o iubea și el, în felul lui, deși continuaseră să fie discreți după ce-i murise soția, la fel cum fuseseră și înainte.

Acest lucru adăuga, cumva, o anume tensiune relației. Brough îi mărturisise înclinația lui de a privi anumite fetițe (și anumiți băieți, după cum a reieșit), iar Violet Drew a acceptat situația fără dificultate – și ea avea câteva slăbiciuni proprii, cu care spera ca Brough să se acomodeze la rîndul lui.

„Fata nu le spusese părinților ei nimic despre vizitele la mine,” i-a spus Brough lui Mason, „însă chiar dacă le spunea, eram pregătit să-i abordez și să continui cu mica înșelătorie; instruiind-o ca mică asistentă de magician...”

Brough avea convingerea că fata îi cunoștea adevărata natură a sentimentelor față de ea și, în seara cînd avea să moară, se plimbase destul de aproape de casa lui ca să fie chemată înăuntru și se comportase, cum spunea el, „cochet”, acceptînd să intre, dar bosumfîindu-se de cum ajunsese înăuntru. Un lucru a dus la altul – dorise *atît de mult* să-i facă plăcere – și se pomenise îngenuncheat în fața ei, cuprinzînd-o cu brațele. Irene începuse deodată să se zvîrcolească și să strige.

Brough o ținuse cu blîndețe, a jurat el, imobilizînd-o doar, împiedicînd-o să fugă, punîndu-i o mînă peste față ca să nu mai țipe. Apoi, deodată, fata a rămas moale, și și-a dat seama că murise.

„Violet m-a ajutat, m-a calmat în cele din urmă. Ne-am debarasat de cadavru după ce s-a lăsat liniștea. Apoi am hotărît că, dacă eram întrebați, băiatul cu aparatul de fotografiat, Evans, putea fi indicat ca făptaș posibil. Nici unul din noi nu-l simpatizează.”

Peste cîțva timp, după ce Brough a fost acuzat de asasinarea lui Irene Davidson, iar Violet Drew de complicitate, Mason a vizitat casa Evans și a cerut să discute cu Brian. Dorea să știe dacă avea idee de ce-l antipatizau Brough și domnișoara Drew. Dorea s-o afle fiindcă nici unul dintre ei nu spusese de ce și, totuși, stînd să reflecteze, își dăduse seama că fără-n-doială Brian le dispăcea suficient de mult pentru a dori să-l înfunde pentru crimă.

„Da, cred că știu de ce,” a răspuns Brian.

S-a dus la un scrin, a scos dintr-un sertar un plic și i l-a dat lui Mason. Înăuntru se aflau trei fotografii. O reprezentau pe Violet Drew, în diverse stadii ale aceleiași situații, condusă afară din agenția de știri unde lucra Brian, încadrată de polițiști. În cea de-a treia fotografie, se uita urît spre aparat.

„Furt din magazin,” a explicat Brian. „N-a apărut în ziare, dar a venit în birou și m-a prevenit că avea să-mi facă mult rău dacă arătam cuiva fotografiile, sau dacă vorbeam cu cineva despre ceea ce se întîmplase.”

„Dar ai păstrat totuși fotografiile?” a observat Mason.

„Suveniruri,” a răspuns Brian, introducându-le înapoi în plic. „Ca să vezi...” a clătinat el din cap. O snoabă cu nasul pe sus ca ea, arestată pentru hoție, iar acum acuzată de favorizare a unui ucigaș.”

„Doar niște slăbiciuni de-ale ei, cred,” a comentat Mason.

Atunci când Howard Brough a fost reținut în stare de arest, a vorbit scurt cu Bill Mason, în timp ce așteptau duba care avea să-l ducă la centrul de detenție. Brough încă mai avea dolarul norocos, despre care gardienii îi spusese că putea să-l păstreze.

„Poate credeți că nu prea mi-a purtat noroc,” i-a spus el lui Mason.

„Nu am nici o părere,” a replicat Mason. „Nu pun nici un preț pe ideea de noroc. Viața depinde numai de hazard.”

Brough a răspuns că Mason avea dreptul s-o creadă. Moartea lui Irene Davidson fusese o chestiune de hazard și tot hazardul îl făcuse să manevreze cărțile înainte ca ea să intre în casă; aceasta era părerea lui Brough despre hazard, îl vedea ca pe o întâmplare nefastă.

Norocul era opusul hazardului. Iar dolarul norocos, talismanul, avea să-l scoată la capăt, o știa. „Și o veți ști și dumneavoastră,” i-a spus el lui Mason.

În aceeași noapte, Howard Brough a murit în celula lui de la centrul de detenție. Se otrăvise. Dolarul său norocos era de fapt un dispozitiv scamatoricesc, alcătuit din doi dolari de argint făcuți să pară unul singur, o jumătate conștind într-un capac care se îm-

pingea, iar cealaltă fiind scobită pentru a alcătui un compartiment circular. Se deschidea apăsând într-un anume loc de pe margine. Violet Drew a dezvăluit faptul că, ani de zile, moneda conținuse calea de salvare a lui Brough, pentru eventualitatea că avea să ajungă vreodată în situația de a nu mai putea să se decidă ce avea de făcut sau încotro o apuca în continuare.

Un gram de cianură de potasiu, înghițită într-o secundă, l-a omorât în alte patru secunde.

Percheziția casei lui Violet Drew a dezvăluit un tub de ruj cu vîrf decorativ fals: și ea avea un gram de cianură de potasiu, darul libertății de la amantul ei. Dar nu avusese curajul s-o folosească.

În schimb, a stat doi ani în închisoare pentru complicitate la tăinuirea unui omor din culpă.

Un om cu considerație

Căminele de bătrâni din Dordrecht, la sud de Rotterdam, Olanda, erau considerate de autorități o piatră de hotar în atitudinea umană față de refacerea vieții văduvilor și văduvelor. Atât de mulți bătrâni, rămași dintr-o dată singuri pe lume, fie erau incapabili să facă față întreținerii unei locuințe proprii, fie aveau nevoie de o casă mult mai mică, întrucât le scăzuse nevoia de spațiu și capacitatea fizică de a și-l gospodări.

„Satul pensionarilor reprezenta o tentativă de a le oferi cetățenilor sprijin, fără a le afecta prea drastic independența,” își amintește un fost supraveghetor. „Fiecare căsuță avea o cameră de zi, o bucătărie, un dormitor și o baie, toate înscrise într-un spațiu economic care reușea să evite înghesuiala.

Avea și grădinițe în spatele caselor, îngrijite de

grădinari cu contract. În esență, își duceau viața la fel ca oricare alți cetățeni, cu măsura suplimentară de siguranță a supraveghetorilor complexului, care patru-lau de trei ori pe zi, controlându-i discret și asigurându-se că era totul în regulă.

Satul, care consta în douăzeci de case dispuse pe trei străzi paralele, atrăsese mult atenția la inaugurare, în 1959. Planuri „adăpostite” similare se pilotau în America și Marea Britanie, toate fiind tributare modelului de bază și concepției administrative ale proiectului olandez.

Primul deces din satul Dordrecht a avut loc în anul 1961. În chip ciudat, defuncta era cea mai tânără locatară, o femeie de șaizeci și trei de ani, care făcuse cu regularitate plimbări îndelungi și îi ajutase sistematic pe locatarii mai puțin mobili.

Moartea o surprinsese într-un fotoliu din micul living, cu radioul cântînd încet pe o masă alăturată. Supraveghetorul își amintește că decesul femeii îl șocase puternic pe fiul ei, care plănuiise s-o ia în vacanță. „Era distrus. Nu putea înțelege de ce o femeie care nu fusese bolnavă niciodată în viața ei putuse muri atât de subit, fără nici un avertisment, și la o asemenea vîrstă prematură.”

Întrucît decedata nu prea avusese nevoie să consulte un doctor, fișa ei medicală nu era în măsură să prezinte cauza morții, așa că s-a ordonat o autopsie.

Patologul i-a găsit sistemul cardio-vascular în bună formă; părea să fi suferit pur și simplu o „insultă brutală” la adresa sistemului, pe care medicul a încercat s-o explice ca pe invazia unui agent neprecizat ce

provocase oprirea inimii. Era o cauză a morții extrem de nesatisfăcătoare, dat fiind faptul că nu oferea nici un indiciu despre modul sau, motivul decesului. Patologul, însă, nu mai avea nimic de adăugat.

Peste zece zile, s-a produs un alt deces, pe altă stradă: de astă dată, locatarul era bătrîn și infirm, un bărbat de optzeci și șase de ani, găsit, la fel ca femeia, așezat într-un fotoliu, cu fața spre un perete gol. În acest caz, întrucît victima suferea de o boală cardio-pulmonară, medicul a emis certificatul de deces, prezentînd cardiopatia cronică drept cauză a morții.

„Poate că dacă ar fi trecut cîteva luni, sau săptămîni numai, pînă la al treilea deces, nu s-ar fi trezit nici o suspiciune,” declară doctorul Piet de Mattos, patolog criminalist în Rotterdam la vremea respectivă. „Însă, la zece zile după a doua moarte, s-a produs o a treia. Acesta era un bărbat de șaptezeci și doi de ani, din nou găsit într-un fotoliu din mica sa casă, pîrînd să fi sucombat de moarte naturală, la fel ca în primele două cazuri. Domnea însă sentimentul general că așa ceva era prea mult pentru o simplă coincidență.”

Nu s-a bînuit imediat o intervenție criminală. Administratorii satului au convocat imediat o ședință de urgență și au ajuns la concluzia că putea fi o scurgere de gaz intermitentă sau vreo altă sursă de otrăvire a atmosferei. Au fost chemați la fața locului experți în tehnologia gazelor și alții care investigaseră efectele din timpul războiului ale chimicalelor îngropate și, timp de o lună, s-a produs o agitație masivă, fiind excavate grădini și drumuri întregi, într-un efort de a localiza o amenințare ascunsă și neprecizată.

„Între timp, eu trebuia să aflu exact ce li se întîmplase celor trei care muriseră,” relatează de Mattos. „Au fost exhumate cadavru femeii și al celui de-al doilea bătrîn și s-au expus în toată splendoarea lor putrefiată pe două mese, de-o parte și de alta a celei mai recente victime.

Pe vremea aceea, eu eram tînăr și extrem de entuziasmat, și din cîte-mi amintesc, însuflețirea mea nu lăsa loc pentru dezgust față de starea cadavrelor care fuseseră dezgropate – femeia, mai ales, se prezenta deosebit de prost. Aveam în mîini o provocare și dispuneam de toate resursele științei criminalistice rînduite înainte de mine, gata să mă ajute. Astfel îmi consideram poziția. Pe-atunci, încă mai eram idealist.”

Întrucît se sugerase implicarea gazelor în decese, de Mattos a căutat foarte atent semne de invazie toxică a monoxidului de carbon.

„Mă ocupasem de posibilitatea otrăvirii banale, cu lichid, pe cale bucală, expedind specimene de sînge și conținut stomacal la laborator, iar laboranții cerceau încă una sau două alte posibilități. De obicei, în cazul otrăvirii cu monoxid de carbon, apar semne vizibile chiar la suprafață, pe piele, care dobîndește o nuanță roșie ca de cireășă, dar în două dintre cazurile aflate în fața mea pielea avea orice nuanță posibilă, numai cea roșie nu, iar la cel de-al treilea se înregistra culoarea alb-cadaverică standard. Ceea ce, desigur, nu excludea posibilitatea gazării. Așa că am deschis cadavrele și am procedat prudent cu examinarea, făcînd tot timpul însemnări.”

Cea mai vizibilă trăsătură internă a intoxicației cu

monoxid de carbon este, din nou, culoarea roșie ca a cireșei, în sînge și mușchi, datorată respectiv carboxihemoglobinei și carboximoglobinei. În nici unul din cele trei cadavre nu s-au găsit asemenea semne.

Li s-a cerut laboranților să facă analize sanguine pentru niveluri scăzute ale monoxidului de carbon, în timp ce de Mattos tăia secțiuni din cele trei creiere și căuta degenerări ale ganglionilor de bază, cele patru mase de materie cenușie localizate în adîncul emisferelor cerebrale.

„N-am găsit nimic neobișnuit,” declară el. „Așa că am început din nou să cercetez suprafața și am descoperit o coincidență curioasă. Pe trupul celei de-a treia victime – bărbatul în vîrstă de șaptezeci și doi de ani – și pe cel al femeii, am localizat zone de învințire difuză pe dosul încheieturilor de la mîini. Întrucît cadavrul femeii era în stare de descompunere gravă, a trebuit să folosesc lumină filtrată ca să examinez mîinile, dar vinătăile erau indubitabile, și arătau foarte asemănător pe amîndouă victimele.

Era o descoperire categorică, în sens criminalistic, așa că am raportat-o.”

Fred Coenen, inspector în poliția din Rotterdam, s-a prezentat la morgă să arunce o privire vinătăilor. Coenen văzuse sute de crime violente în cariera lui, multe dintre acestea fiind omucideri, și a bănuțit că știa cauza vinătăilor. Văzuse victime de jafuri bancare, răpiri și violuri.

„Le provoacă de obicei,” a spus el, „imobilizarea mîinilor de către un atacant, cu podurile palmelor.”

Își amintea un caz cînd o pacientă dintr-un pat de

spital primise o băutură otrăvită de la o soră, care apoi se rezemase cu podurile palmelor peste încheieturile mîinilor femeii, ca s-o împiedice să se zbată, pînă cînd aceasta se potolise, murind.

„Nu reprezintă atît o tehnică, cît o manevră instinctivă,” precizează Coenen. „Singurul lucru pe care-l are de făcut un atacant, în foarte multe cazuri, este să controleze brațele și mîinile care se zbat ale victimei. Dacă o face cu coatele, întinse în afară și apăsînd lateral, nu lasă practic nici o urmă. Cu podurile palmelor, însă, rămîn întotdeauna semne, iar semnele arată aproape de fiecare dată la fel.”

Astfel, acum există posibilitatea ca doi dintre decedați să fi fost imobilizați fizic într-un moment anterior morții, și amîndoi în același fel.

Indiciile se opreau aici. Rezultatele analizelor de sînge și conținut gastric au sosit fără să prezinte nimic ieșit din comun.

Disecția în continuare a creierelor celor trei cadavre n-a denotat nici o schimbare în afara celor de natură degenerativă, care erau de așteptat avînd în vedere vîrsta înaintată a morților, mai ales în cazul celor doi bărbați.

„Excavațiile au încetat și gropile au fost astupate,” povestește supraveghetorul, „totul fiind repus în ordine. Avuseseră loc mari deranjuri și cheltuieli și nu se găsisese nimic. Oamenii din sat și-au reluat viața liniștită, iar cei trei defuncți au fost înmormîntați la loc, doi dintre ei pentru a doua oară. Totul a revenit la normal.”

Și apoi, în mod incredibil, a murit încă un locatar.

O bătrână trecută cu puțin de optzeci de ani a fost găsită în fotoliul de lângă fereastră, cu fața atît de placidă și de normală, încît cei din patrula de dimineață i-au făcut cu mîna, crezînd că privea pe fereastră. Cînd, la a doua patrulare, a fost văzută stînd tot acolo, în aceeași poziție, poliștii au făcut cercetări. Și pe partea dinapoi a încheieturilor acestei persoane existau vînații. De cum a aflat, Fred Coenen a declanșat o anchetă de omucidere completă.

„Nu puteam aștepta pînă erau exterminați cu toții,” explică el. „Nu aveam nimic mai substanțial decît bănuiala că exista un ucigaș, dar trebuia să acționăm, să încercăm cel puțin a împiedica repetarea situației.”

La două zile după cel de-al patrulea deced, fata celei de-a doua victime s-a prezentat la biroul supraveghetorului și a spus că, revăzînd obiectele personale ale tatălui ei, descoperise o discrepanță financiară semnificativă. „Așa s-a exprimat ea,” își amintește supraveghetorul. „A spus că îl jefuise cine știe ce ticălos. Bătrînul își ținea toți banii în casă – era o chestiune de independență și o puteam înțelege, dar subliniaserăm clar din capul locului că nu ne asumam nici o responsabilitate pentru paza specială a banilor și obiectelor de valoare.

Locatarii individuali ai caselor trebuiau să aibă singuri grijă de aceste lucruri.

Am luat legătura cu rudele celorlalți decedați și le-am cerut să cerceteze cu atenție toate obiectele existente, ca să vadă dacă nu lipsea nimic. În fiecare caz, dispăruseră bani, iar rudele au putut demonstra convingător nepotrivirile.

În cazul primei victime, femeia de șazece și trei de ani, fiul ei aproape și-a ieșit din minți. Nici măcar nu se deranjase să verifice obiectele mamei sale, atît de afectat de moartea ei fusese. Toate fuseseră puse într-o cameră nefolosită, rămîinînd ignorate pînă îl mai trecuse durerea de pe urma pierderii ei.

Cînd a controlat, la cererea noastră, a constatat că lipsea o sumă echivalentă, în zilele noastre, cu aproximativ cinci mii de dolari, aproximativ trei mii trei sute treizeci și trei de lire sterline.”

Dacă bătrîni muriseră asasinați, cel puțin exista un motiv. Fred Coenen nu se îndoia că erau cazuri de omucidere, chiar dacă, pînă acum, nu se găsiseră la nivel oficial decît cauze naturale ale deceselor. A instalat o cameră de interogatoriu în incinta satului pensionarilor și i-a chestionat pe toți cei care lucrau cotidian în complex. A mai efectuat și o verificare extensivă asupra trecutului tuturor celor interogați.

„Sosise momentul ca administratorii să roșească,” relatează Coenen. „Dintre cei șase membri ai patrulelor angajați cu normă întreagă, trei aveau cazier, iar unul din ceilalți trei folosea acte false – era refugiat din sudul U.R.S.S. Grădinarul șef era un violator de copii condamnat, ceea ce cred că nu ridică probleme, satul pensionarilor fiind probabil cel mai sigur loc unde ar fi putut lucra – categoric, mult mai potrivit decît spitalul de copii. Alții, ca lăptarul și poștașul, au fost cercetați cu atenție și exonerati.”

Cam prin aceeași perioadă, s-a produs o diversitate: doi bătrîni au fost găsiți morți în două cămine de pensionari din Rotterdam, iar un medic examinator a

raportat că unul dintre ei avea vînatăi pe dosurile mîinilor.

„Era genul de lucru care speri să nu se întîmple,” comentează Coenen. „Ai o serie de omoruri și, dacă nu dispui de nici un indiciu despre ceea ce s-a întîmplat, încă te mai poți bucura că se restrîng doar într-o zonă anume. Îți oferă o comodă iluzie de îngrădire. Cînd încep să se răspîndească, ți se prăbușește complet moralul.”

Tehnicienii criminaliști au vizitat locurile celor două decese și au colectat mostre de praf, păr și fibre; au împachetat toate hainele pe care le-au putut găsi și le-au dus la laborator pentru un examen amănunțit. Ambele cadavre au fost duse la morgă, iar doctorul de Mattos a reînceput o cercetare meticuloasă, căutînd cele mai mici nereguli. În cazul celui de-al patrulea mort din sat, nimerise iarăși în gol. Găsise, însă, ceva vag interesant, deși fără a fi suspect în nici un mod concret. Acum, examinîndu-l pe unul dintre cei doi bătrîni, a găsit încă o dată același lucru.

„Era o mînjitură grasă și transparentă, abia vizibilă, pe obraz,” o descrie el. „Găsiseram o pată similară pe cel de-al patrulea cadavru din sat – bătrîna era mînjită pe bărbie. Dădea o senzație uleioasă distinctă la atingere și emana un miros slab, deși nu-l puteam identifica prea bine, nici eu și nici altcineva din morgă. Am trimis o probă din primul caz la analiză și încă se mai afla la laborator, cînd am găsit-o pe a doua. Așa că am trimis-o și pe aceea și le-am spus polițiștilor că aveam pentru ei încă un subiect de frămîntare.”

Analiza mînjiturilor a dezvăluit că erau salicilat de

metil, mai cunoscut ca ulei de perișor. Se folosește ca agent aromatizant, mai ales la medicamente, precum și la unguenți, cu rol contra-iritant, cel mai adesea în tratamentul degerăturilor și la ușurarea durerilor reumatice de articulații.

„Nu era o direcție promițătoare de urmat,” spune Coenen, „dar trebuia să încercăm să aflăm dacă urmele fuseseră lăsate de un intrus. La locul nici uneia dintre cele șase decese nu se găsise perișor, nici preparate care să-l conțină. Nici pe primele trei cadavre nu se detectase așa ceva, deși, oricum, numai unul dintre ele fusese recent. Într-un mod curios, acest lucru deținea promisiunea unei piste reale, apărînd doar intermitent, cum se întîmplă cu multe indicii semnificative recurente.”

În timp ce de Mattos munea pe brînci să mai dezgroape indicii înainte ca ultimele cadavre să fie predate pentru înmormîntare, Fred Coenen încerca să afle cît de dificil ar fi fost să verifice magazinele care vindeau cu amănuntul preparate din perișor în orașul Rotterdam și în împrejurimi. A descoperit că era imposibil un control al cumpărătorilor produsului, întrucît acesta se vindea practic prin toate buticurile, și nici chiar o trecere în revistă a comercianților nu s-ar fi putut garanta ca fiind concludentă.

„Începeam deja să mă pregătesc pentru posibilitatea ca acele cazuri să rămînă nerezolvate,” mărturisește Coenen. „Aveam șase morți, toți bătrîni, și toți – inclusiv ultimii doi, după cum știm acum – jefuiți de bani. Totuși, cu toate că jaful e un motiv proeminent de crimă și stă cu siguranță la baza unui enorm nu-

măr de omoruri din culpă anual, nu aveam nici o dovadă pentru a declara că acei oameni fuseseră asasi-nați, sau măcar uciși accidental.

Nu aveam nici o probă că muriseră altfel decât din cauze naturale. Vinătăile unora dintre ei puteau să nu însemne absolut nimic, fiind doar traume minore inci-dentale, fără legătură cu nimic care ar fi interesat po-liția.

La un anumit nivel, cred că m-aș fi putut consola cu gândul că acel caz era pur și simplu prea al dracului de dificil, prea lipsit de probe pentru a ne duce un-deva, dar la un alt nivel știam perfect de bine că mor-țile aveau să mă sîcîie ani de zile, nefiind capabil să mi le scot din minte. Numai dacă misterul se rezolva în vreun fel."

A mai murit încă un bătrîn, de astă dată într-un cămin pentru convalescenți de durată. Moartea lui ar fi putut să fie certificată ca firească de către medic, atîta că, în acest caz, doctorul familiei știa că anumite decese de bătrîni din Rotterdam nu erau considerate, de către autorități, deloc firești.

"La autopsie, aproape că nu mi-a venit să cred, cînd am găsit încă o mînjitură cu perișor," relatează doctorul de Mattos. „Se afla pe obrazul stîng și, în-trucît deja mă uitam după asemenea pete, prezența ei mi-a fost atît de evidentă, încît aproape am putut sus-pecta că cîneva o depusese acolo într-o tentativă gro-solană de a-mi distrage atenția de la altceva."

Fred Coenen a făcut singurul lucru care-i putea trece prin minte: i-a chestionat din nou pe toți cei ce aveau legătură cu satul, sperînd ca el sau oîterii săi.

să simtă aroma de perișor asupra cuiva. În două ca-zuri, au avut impresia că distingeau mirosul.

„Ne simțeam ca niște idioți," recunoaște Coenen, „înghesuindu-ne să ne comparăm însemnările despre parfumurile emantate de oameni. Dar altceva nu pu-team face și cu toții eram de acord că lăptarul și unul dintre spălătorii de geamuri aveau acel miros anume. Așa că i-am chemat din nou, pentru interogatoriu in-tensiv."

Spălătorul de geamuri a trezit bănuiele serioase, refuzînd să spună ceva în absența unui reprezentant legal. Cînd a fost chemat un avocat, acestuia nu i s-a cerut să facă nimic, fiindcă spălătorul își crease alibiuri excelente: mai întîi, nu intrase niciodată în casele din sat (după cum stipula contractul) și, în al doilea rînd, întotdeauna fusese văzut de martori cînd era prezent în incintă.

„Era adevărat," continuă Coenen. „Omul nu fusese niciodată scăpat din vedere de către cel puțin patru martori, în orice moment al rondului său. Cînd l-am întrebat, chipurile, într-o doară, despre perișorul pe care-l folosea, mi-a spus că nu era perișor. Era un preparat de eucalipt pentru umărul său artritic și ar fi fost încîntat să ne ofere o dovadă și în acest sens, dacă era necesar."

Lăptarul, Jan Minne, era simpatizat în sat, datorită temperamentului său vesel și modului în care-i ajuta pe oameni.

Ducea scrisori la poștă pentru toți cei care aveau dificultăți la mers, repara siguranțe fuzibile, schimba becuri și chiar unsese cîteva porți care scîrțiau. Su-

praveghetorul satului l-a descris ca pe un om plin de considerație. Când s-a așezat în fața lui Fred Coenen, în biroul supraveghetorului, care fusese rechiziționat pentru interogatorii, a zîmbit cu căldură.

„I-am spus că regretam necesitatea de a-i pune asemenea întrebări,” povestește Coenen, „iar el a ridicat din umeri, zîmbind din nou, cu o expresie perfect destinsă și supusă.

Așa că în acel moment am schimbat imediat foaia și i-am spus că aveam motive să cred că știa mult mai mult despre cele șase decese de bătrîni decît ne lăsase să credem. Când am spus asta, jur că s-a arătat atît de lezat, încît m-a făcut să mă simt ca o canalie.”

Fără a spune că Jan Minne era suspectat pentru un lucru atît de banal ca folosirea – sau aparența folosirii – perisorului, Coenen a indicat multiplele ocazii pe care le avusese lăptarul ca să intre în casele oamenilor, știind unde-și țineau lucrurile și cîștigîndu-le încrederea prin modurile în care îi ajuta.

Iar victimele locuiseră toate singure, în locuri unde nu pătrundeau cu regularitate alte persoane; chiar și bătrînul din cîminul de convalescență avusese o cameră rezervată.

„O persoană în poziția dumneavoastră, i-am spus, ar putea face tot ce vrea într-una din aceste vilioșoare, scăpînd basma curată.”

Jan Minne a fost de acord că ipoteza era verosimilă. Însă chiar credea detectivul, a întrebât el, că era genul de om care să facă un lucru ca acela pe care-l sugerase – să omoare niște bătrîni pentru bani?

„Spuneți-mi dumneavoastră,” a răspuns Coenen.

Iar Jan Minne i-a spus. A recunoscut că el era omul pe care-l căutau și a spus că se bucura că fusese prins, întrucît nu se putea gîndi la nici o altă cale de a fi oprit.

„După ce am omorît-o pe prima, care era foarte puternică – intenționat încercasem cu o persoană puternică, pentru ca să văd cum mergea – am știut că aveam să deprind obiceiul. Mă obișnuiesc cu tot ceea ce-mi crează o plăcere aparte, inspectore.”

Fred Coenen a zis că, revenind cu gîndul la acea discuție, încă își mai amintește fiurul de gheață din stomac, în momentul cînd și-a dat seama că vorbea cu un psihopat. Jan Minne continua să zîmbească, mereu relaxat, doar cu o vagă expresie de regret. Coenen l-a întrebât cum își ucisese victimele. Minne a vîrît mîna în buzunar și a scos un pătrel de material împăturit, asemănător cu o mătase foarte subțire. Era o membrană, a spus el, extrasă din trupul unei specii mari de calcan-de-mare care trăia în apele din jurul Vietnamului.

„A despăturit-o, arătîndu-mi că era foarte mare, iar cînd a întins-o pe birou, am văzut că avea formă de sac, cu un capăt rotunjit. Mi-a spus că era complet impermeabilă. Nimic nu se putea infiltra prin ea, deși era foarte subțire. O adusese din Vietnam fratele lui, pe vremea cînd țara se numea Indochina Franceză. Membrana era un instrument pentru omoruri silențioase.

Sacul era conceput spre a fi tras peste capul victimei, în somn. Era atît de subțire, că se lipea de trăsăturile feței, oprind cea mai mare parte din aer, iar

acest lucru se întâmpla aproape instantaneu.

„Efectul”, mi-a spus de Mattos mai tirziu, povește Coenen, „este cardioinhibitor, ceea ce înseamnă că scăderea bruscă a alimentării cu oxigen face inima să se oprească, ceea ce se întâmplă mult mai rapid decât în cazurile de sufocare obișnuită.” Minne trăgea punga peste capetele oamenilor adormiți, în felul cum trebuia folosit obiectul. Până și femeia sănătoasă și viguroasă, prima sa victimă, trăgea un pui de somn dimineața, după ce-și făcea plimbarea prin sat. Doi sau trei dintre bătrâni au schițat tentative slabe de a-și scoate sacul de pe cap, a adăugat el. Minne s-a rezumat să-i țină de miini pînă li s-a oprit inima, ceea ce s-a întâmplat cu atît mai repede, cu cît își consumaseră oxigenul disponibil în timpul micii lupte.

„Nu simțeau nimic cu adevărat,” l-a asigurat el pe Coenen.

„Zbaterea nu era decît un reflex. Nu însemna nimic. N-am vrut să sufere. Niciodată nu le-aș fi făcut așa ceva.” Deci, o făcuse numai pentru bani, a întrebat Coenen, sau exista și vreun alt motiv?

„Pentru bani,” a dat din cap Minne. Apoi, însă, a ridicat din umeri, indicînd că mai era și altceva. Coenen aștepta. „Poate și pentru plăcerea de a o face,” a continuat Minne. „Poate că din cauza asta am făcut-o de atîtea ori.

Prezența mea acolo în momentul morții era o experiență foarte emoționantă. Mă simțeam mîndru că o putusem face să se întâmple.”

A adăugat că-și mutase baza de operațiuni la Rotterdam, după ce a văzut frămîntările pe care le provo-

case în sat. Așa că plănuise să folosească o parte din banii furați ducîndu-se să trăiască la Amsterdam, unde avea ferma convingere că ar fi putut continua să „reteze vieți” fără a fi prins vreodată. Deși, a adăugat el, în adîncul sufletului n-o găsea o idee prea bună. „Admir reținerea, dar trebuie să-mi fie impusă.”

După ce Jan Minne a fost inculpat, Coenen l-a întrebat dacă folosea perișor. Da, a răspuns Minne, tot timpul. Suferea de reumatism de la vîrsta de douăzeci de ani și își ungea zilnic articulațiile degetelor, încheieturile și coatele.

„Perișorul te-a dat de gol,” i-a spus Coenen.

„Sperasem eu s-o facă ceva anume,” a zîmbit Jan Minne. „Substanța aia e chiar mai bună decît spune lumea. Nu credeți?”

Beneficiarul

Spre amiaza zilei de sîmbătă, 18 iulie 1970, Sarah Loudon, inspector de sănătate, a telefonat la poliția din Bradford, Yorkshire, întrebînd dacă puteau veni la un mic apartament dintr-o construcție municipală de lîngă satul Baildon. Era îngrijorată că una dintre pacientele de pe lista ei, o văduvă vîrstnică, putea fi moartă.

Sarah a explicat că, în urmă cu două zile, o vizitase pe pacientă la ora stabilită, dar nu-i răspunsese nimeni la ușă. Întrucît bătrîna, care se numea Lily Dale, suferea de angină și nu lipsea niciodată mult timp de-acasă, absența ei o îngrijorase, dar Sarah sfîrșise prin a presupune că avea vreun motiv întemeiat, întrucît vecinii aveau impresia că o văzuseră pe Lily cu scurt timp în urmă.

Nici peste două zile nu-i răspunsese, iar de data asta inspectoarea de sănătate simțise un miros suspect de descompunere, cînd deschisese fanta cutiei de scrisori pentru a o striga pe locatară. Din spatele clădirii, se părea că o fereastră de la bucătărie fusese deschisă cu forța.

Poliția a pătruns în apartament, pentru a găsi trupul lui Lily Dale pe podeala *living room*-ului. Avea craniul spart de o lovitură în frunte, cu un obiect dur și neascuțit.

Se vedea clar că murise de o bună bucată de vreme. Părțile vizibile ale trupului se înverziseră pe alocuri, în apartament domnea un puternic miros de putreziciune și, cînd a fost ridicat cadavrul, un mare număr de viermi au căzut pe covor.

Doamna Dale fusese jefuită. O veche casetă pentru bani – în care, după cum a confirmat cumnata ei, își ținea economiile – fusese spartă și zăcea goală pe podeaua *living*-ului. Lipseau, totodată, diverse bijuterii.

Fiul necăsătorit al lui Lily Dale, Albert, în vîrstă de treizeci și opt de ani, a fost vizitat la domiciliul său din Bradford și anunțat de moartea mamei sale. „Vestea l-a întristat vizibil,” își amintește un polițist, „dar a primit-o destul de stoic. Țin minte că a spus că Yorkshire-ul devenise o junglă și că nimeni nu mai era în siguranță. O remarcă tipică pentru un asemenea om. Era destul de greoi, cu multe idei fixe și cam rămas în urmă față de viața din jur. Se vedea clar din modul cum se îmbrăca: haine strîmte și tunsoare de la începutul anilor '60, cravată *slim-Jim*, într-un cuvînt, tot modul de a arăta și a se comporta.”

Albert a declarat că nu se putea gândi la nimeni care să-i fi atacat mama. „Toată lumea o simpatiza. Toată lumea. O fi fost doar vreun ticălos de spărgător mărunt, care a lovit-o când l-a surprins, nu? Pariez că asta veți descoperi, când o să cercetați.”

În calitate de ruda cea mai apropiată, în viață, a lui Lily, Albert a spus în glumă că probabil avea să fie singurul beneficiar al testamentului ei, dacă găseau vreodată unul: „Îndrăznesc să zic că va avea pentru mine prețul unei cine de post.”

Patologul criminalist a confirmat că loviturile în cap cauzaseră moartea lui Lily. „Zona frontală a craniului era sfărâmată și prezenta ceea ce numim o fractură-iaz pe partea laterală a țestei: în cazul de față, e un soi de adîncitură, cu mici fisuri radiind de pe fundul ei. Ambele locuri lovite au produs vătămări cerebrale corespondente, dedesubt. Probabil că atacul a fost feroc.”

La două zile după găsirea cadavrului, una dintre prietenele lui Lily, o altă văduvă numită Betty Herbert, s-a adresat poliției, spunînd că, după părerea ei, era posibil ca Albert să fie implicat în crimă. A adăugat că se gîndise mult înainte de a se aborzea să abordeze poliția. „Ar fi trebuit să vin mai curînd,” a spus ea, „dar am zăcut la pat cu bronșită aproape două săptămîni și nu m-am putut ridica pe picioare.”

Un inspector de poliție, Cynthia Abbott, a discutat cu Betty și a consemnat o declarație. A întrebat-o pe Betty cînd își văzuse ultima oară prietena.

Vecinii din apartamentele blocului unde locuise Lily spuneau că o văzuseră cu două-trei zile înainte de a fi

fost găsită, dar acum era clar că se înșelau.

„Am văzut-o acum trei săptămîni,” a răspuns Betty. „Dacă nu eram bolnavă, aș fi trecut pe la ea în urmă cu o săptămîină și atunci poate că nu s-ar fi întîmplat nimic, cine poate ști?”

Sau, cel puțin, poate o găseam... de cît timp murise?”

Abbott a spus că, după opinia patologului, Lily era moartă de șase, șapte zile, la data cînd o găsiseră. A îndemnat-o pe Betty să-i spună ce știa despre relațiile dintre Lily și fiul ei.

„O cunoșteam pe Lily de cînd eram amîndouă tinere căsătorite. Ne destănuiam toate grijile și necazurile, indiferent despre ce era vorba, și amîndouă simțeam să ne făcea bine să avem pe cineva cu care să ne descărcăm amarul.

Eu n-am avut niciodată copii, iar Lily avea numai unul, pe acel Albert, care era un mare ticălos, încă de pe vremea cînd a învățat să umble. Unor copii le poți observa răutatea de mici, iar ei avea cu prisosință. În toți anii ăștia, a fost o belea pe capul lui Lily, nu o binecuvîntare, cum ar trebui să fie orice fiu.”

Abbott a insistat ca Betty să fie mai concretă și să-i vorbească mai mult despre băhuielile ei în sensul că fiul doamnei Dale era implicat în crimă.

„În ultimul an și jumătate, sau cam așa ceva, Lily îmi spunea cum se certa cu Albert în problema banilor,” a răspuns Betty. „Ea îi tot împrumuta bani, pe care el nu i-i mai dădea înapoi. Sute de lire, după socotelile ei.”

Evident, Abbott a fost prudentă în legătură cu măr-

turia. A încercat să afle dacă Betty Herbert avea vreun motiv anume ca să-l antipatizeze pe Albert Dale, dincolo de aversiunea ei instinctivă – vreo ranchiună nedecarată, eventual.

Betty a recunoscut că avea o părere foarte proastă despre el, dar numai fiindcă nutrise o asemenea afecțiune pentru Lily, pe care Albert o exploata cu atâta nepăsare.

„N-a avut niciodată vreun sentiment adevărat pentru Lily,” a spus Betty. „În cele din urmă, a trebuit s-o recunoască și ea însăși. Dacă se apropia vreodată de ea, o făcea ca s-o stoarcă de bani, sau de altceva ce-i trebuia și nu putea obține din altă parte.

Lily bănuia uneori că lua pur și simplu diverse lucruri, fără să-i spună. Pînă și bateriile din lanternă i le-a scos odată. Vă dați seama? Lily l-a văzut umblînd la lanternă, în hol, și l-a întrebat ce făcea cu ea. El i-a răspuns că regla arcul butonului, fiindcă nu mergea bine. Data următoare, cînd a vrut s-o folosească pentru a se duce în spate la gunoi, bateriile dispăruseră.”

Abbott a întrebat dacă Lily făcuse vreo referire recentă la certurile pe teme bănești dintre ea și fiul ei.

„A vorbit despre asta ultima oară cînd am văzut-o,” a spus Betty. „Mi-a povestit că o bătea la cap să-i mai dea, în loc de a-i achita datoriile. Ar fi mulțumit-o și o plăta în rate, nu voia decît să-l vadă că avea bunăvoință.”

Albert a fost interogat de un ofițer C.I.D., care l-a întrebat despre banii împruțuți de la mama lui și despre certurile pe care le avuseseră, eventual, din cauza lor.

Albert a negat scurt că luase vreodată bani cu împrumut de la ea. Le-a spus polițiștilor că Betty Herbert era o vacă bătrînă și obraznică și născocea totul din pură răutate. „În plus, patalogul a spus că mama a fost omorîtă, probabil, simbăta trecută, cel mai de vreme vineri, nu? Ei bine, eu în săptămîna aceea am plecat la Amsterdam, încă de marți, și nu m-am întors pînă în luna următoare. A fost omorîtă în lipsa mea.”

Povestea lui Albert s-a confirmat. Plecase, într-adevăr, cu un contract de amenajare a unui magazin la Amsterdam, din data de 7 iulie, și nu revenise la Bradford pînă în dimineața de 13. Se estimase că Lily Dale fusese asasinată în ziua de 10 sau 11 – data de 11 părea cea mai probabilă. Alibiul lui Albert a fost îndosariat, iar direcția anchetei s-a îndreptat spre un grup de tineri delincvenți suspecți deja de spargeri în cartier.

Patologul criminalist care efectuase autopsia asupra lui Lily Dale se întrebase deja, retrospectiv, dacă nu cumva comisese o greșeală. Cînd a aflat despre declarația lui Albert, s-a hotărît să analizeze din nou întreaga problemă.

„Îmi bazasem estimația inițială asupra datei morții pe starea de putrefacție a cadavrului,” relatează el. „Bacteriile intestinale descompuseseră hemoglobina, generînd pete verzi în abdomen, ceea ce de obicei necesită opt-nouă zile, în condiții ca acelea în care fusese găsită Lily Dale.”

Acum, a început să țină seama de faptul că, deși era vară, în Yorkshire fusese o lună iulie rece. Conform poliției, caloriferul apartamentului lui Lily era pro-

gramat să intre în funcțiune timp de o oră dimineața și două ore seara, cu termostatul reglat pe menținerea unei temperaturi ambientale de 24°C. Acest lucru crea un factor care fusese luat în calcul de patolog, când estimase momentul morții.

„L-aș fi putut lăsa așa, desigur, fiindcă acționasem pe baza probelor disponibile, și nimeni nu mi-ar fi pus la îndoaială nici procedura, nici concluziile.

Trebuie însă să spun că, atunci când mi s-a arătat consemnarea convorbirii cu Albert Dale, am avut sentimentul foarte neștiințific că nu era nici pe jumătate atît de curat pe cît se pretindea a fi.

Astfel, în tradiția sireată și suspicioasă a bunei gîndiri detectivicești, m-am hotărît să refac toate cercetările, începînd cu instalația de încălzire centrală a apartamentului lui Lily.”

Pe polițiști i-a cam nemulțumit cererea de a verifica din nou ceasul încălzitorului, dar au făcut-o și au confirmat reglajele.

Patologul le-a cerut să *încearcă* programarea, pentru a vedea dacă aparatura funcționa. Au făcut-o și au constatat că, deși cronometrul mergea cu o exactitate de două minute, nu mai părea capabil să pornească sau să oprească instalația.

O vizită făcută de un detectiv lui Betty Herbert a confirmat că precis ceasul caloriferului era stricat încă din primăvară; ea i-a spus unui întreprinzător particular care le instalase sisteme de încălzire mai multor persoane vîrstnice din cartier, iar acesta a răspuns că aștepta de luni de zile o piesă de schimb, pentru a repara comutatorul defect al lui Lily.

„Deci, cadavrul lui Lily zăcuse într-un apartament rece,” a conchis patologul. „Ceea ce însemna că, probabil, era moartă de mult mai mult timp decît estimasem eu.

Totuși, n-avea rost să-mi revăd aprecierea datei decesului; aveam nevoie de un calcul cu date științifice solide la bază.

Bănuiam că viermii îmi puteau da un indiciu, dar, întrucît cunoștințele mele despre invadatorii înăripați ai mortăciunilor fuseseră întotdeauna șubrede, am recurs la ajutorul unui entomolog cu experiență.”

Specimene moarte ale viermilor din cadavrul lui Lily Dale au fost expediate doctorei Beryl Tranter, entomolog criminalist din Leeds. „Ideea,” ne explică ea, „era aceea că, dacă puteam constata vîrsta larvelor moarte, aș fi reușit să dau, pe baza stadiului lor de dezvoltare, o indicație privitoare la timpul minim de cînd era moartă doamna Dale la data găsirii cadavru-lui.”

Estimarea timpului morții pe baza dezvoltării viermilor poate fi temeinică numai dacă leșul este răcit la scurt timp după descoperire, altminteri larvele continuă să se maturizeze. În cazul lui Lily Dale, trupul neînsuflit fusese depozitat în congelator la două ore după ce îl găsiseră.

Doctorei Tranter a constatat că larvele cele mai comune din colecție erau cele de *Calliphora*, muscade-carne (în cazul de față, *Calliphora erythrocephala meigen*, cea mai răspîndită specie din Marea Britanie). Ciclul de viață al insectei e foarte bine documentat.

„Îi veți auzi adeseori pe polițiștii care cercetează locurile unor asasinatate sau ale altor morți neexplicate menționând faptul că pe cadavru existau larve de muște,” afirmă Tranter. „Musca este denumirea colocvială a unei grupe de insecte zburătoare numite *Diptera*, care se găsesc practic în toate țările din lume.

Ele includ și musca-de-carne albastră, cea verde și banala muscă de casă. Din punct de vedere criminalistic, singura trăsătură importantă a acestor insecte constă în faptul că ciclurile lor de viață variază în funcție de condițiile climatice.”

Apoi, un alt fapt semnificativ e acela că muștele-de-carne nu zboară pe întuneric, astfel că își depun ouăle numai în timpul zilei.

Prin urmare, în cazul oricărui cadavru găsit noaptea sau în primele ore ale dimineții cu ouă recente de *Calliphora* pe el, este aproape sigur că moartea a avut loc în ziua dinainte.

„Ouăle sînt foarte distinctive,” precizează Tranter. „Au formă de banană și culoare galbenă, iar muștele preferă să și le depună pe carne proaspătă, nu putrefiată. Și le depun la foarte scurt timp după moarte, sau chiar și pe oamenii sau animalele vii, dacă țintele respective sînt într-un fel sau altul handicapate de răni sau boli.

O singură muscă depune între trei sute și două mii de ouă, în mici grupuscule de cîte cincizeci pînă la o sută cincizeci, întotdeauna pe locuri umede ca pleoapele, nările, gura, organele genitale și anus. Le atrag și rănilor deschise – viermii apar adeseori pe ulcerările picioarelor.

Întrucît dezvoltarea larvelor de *Calliphora* e strîns legată de temperatura ambiantă, în living-ul lui Lily Dale s-a instalat un monitor cu funcționare permanentă. Vremea era aproximativ constantă de cîteva săptămîni, așa că gama termică rezultantă de 7-15°C a fost luată ca bază de calcul acceptabil de exactă.

„În apartament fusese oricum, dar numai cald nu,” spune Tranter, „așa că dezvoltarea larvelor trebuie să fi decurs încet. Ouăle nu eclozează la temperaturi mai mici de 4 grade Celsius, dar o fac cu certitudine între 6 grade și 7 grade Celsius. În acest punct al anchetei, a trebuit să încep să examinez cu multă atenție larvele moarte, căutînd diverse semne ca ușoara îngroșare a învelișului exterior, care se produce atunci cînd temperatura ambiantă e relativ scăzută. Aceasta, alături de alți factori, ca de pildă aspectul secțiunii la tăierea în două, mi-au indicat destul de clar viteza de dezvoltare.”

Stadiul din viața unei insecte plasat între perioadele de năpîrlire se numește instar. În prima etapă de instar, larva încearcă să-și croiască drum mîncînd prin pielea gazdei, sau intrînd într-o cavitate corporală din apropiere. În acest scop, viermele exsudează enzime proteolitice puternice, care desfac proteinele și peptidele, într-un proces virtualmente identic cu cel digestiv.

Acest prim instar durează între opt și paisprezece ore. În cazul viermilor găsiți pe cadavru lui Lily Dale, Tranter a găsit semne care indicau că primul stadiu instar durase aproape douăzeci și patru de ore.

„Iar etapele următoare erau prelungite în mod si-

milar," relatează ea. „Am putut demonstra cu ușurință acest lucru, pe baza unui număr de factori, ca densitatea pielii larvelor, culoarea lor, lungimea și greutatea medie – toți acești factori convergînd spre o indicație despre durata de dezvoltare a insectei.”

Al doilea stadiu instar durează în medie două-trei zile. În acest caz, Tranter era sigură că se prelungește pînă la aproape cinci zile și a făcut efortul de a consulta și alte autorități, din Germania, care au confirmat.

„Momentul estimativ al morții lui Lily Dale se deventa tot mai mult, în urmă față de data apreciată inițial, de 10 sau 11 iulie,” declară specialistul. „Ceea ce căutam, în fazele finale ale propriei mele estimări, era un semn de instar terț maturizat, din genul care se găsește adeseori departe de organismul mort, căutînd un ascunziș unde să-și formeze pupa.

Cînd am studiat cîțiva viermi sub un microscop de mică putere, am distins că aveau o culoare albă uniformă, care indica faptul că erau complet hrăniți. Cu alte cuvinte, încetaseră să mai devoreze cadavrul și-și degajaseră intestinalele.”

În cazul lui Lily, intervalul cel mai scurt în cadrul căruia viermii ajunși în acel stadiu de dezvoltare ar fi prezentat degajarea intestinală reprezenta cam zece-unsprezece zile. Larvele de culoare albă uniformă se aflau la sfîrșitul celui de-al treilea stadiu instar și începuseră să se deplaseze pentru a-și forma pupele în alte locuri. Estimația revăzută părea să indice tot mai probabil perioada cît zăcuse în apartament cadavrul lui Lily, înainte de a fi fost găsit.

„Deci, scăzînd zece-unsprezece zile de la cea a găsirii cadavrului, am ajuns la data de marți 7, sau miercuri 8 iulie,” conchide Tranter. „Albert Dale nu plecase la Amsterdam decît în seara zilei de 7 iulie.”

Așadar, alibiul lui Albert se prăbușise. Poliția a examinat probele și a discutat cu doctorița Tranter și cu patologul care pusese în mișcare noua investigație. Au mai vorbit și cu cercetătorii criminaliști care examinaseră fereastra forțată a apartamentului lui Lily, ajungînd astfel la concluzia clară că fusese deschisă pe dinăuntru.

După opinia ofițerului însărcinat cu ancheta, noile descoperiri sugerau convingător că poliția trebuia să-și îndrepte din nou atenția înspre Albert Dale. S-a obținut un mandat de percheziție pentru apartamentul lui Albert din Bradford, iar acesta a fost chemat la interogatoriu.

Albert a negat vehement orice legătură cu moartea mamei sale, repetîndu-și aserțiunea că nu împrumutase niciodată bani de la ea. „Ce fel de fiu ar face una ca asta?” a întrebat el. „Am iubit-o pe bătrîna mea mamă, nu i-aș fi făcut nici un rău și, categoric, n-aș fi luat bani cu împrumut de la ea. Am cunoscut vremuri cînd am putut-o ajuta cu cîteva lire, cînd nu-i ajungea pensia și nu voia să se împrumute din micile ei economii. O mamă trebuie să se poată baza pe fiul ei pentru asemenea ajutoare, dar viceversa, pur și simplu nu se cuvine.”

Albert a fost confruntat cu faptul că, după cîte se părea acum, Lily putuse muri înainte de plecarea lui la Amsterdam, iar fereastra deschisă a apartamentului

parea să fi fost forțată dinăuntru. Albert a tăcut un timp, după care a început să scornească o nouă apărare, semicoerentă. A aruncat vina asupra vărului său, bolnav de hemiplegie: „Niciodată nu i-a plăcut bătrîna și a spus-o.”

Lucrînd strict ca la carte, poliția l-a adus pe văr, David, un bărbat plîpînd, de vreo douăzeci și cinci de ani, care umbla cu baston. Lui David i s-a spus în față că Albert îl acuzase de asasinarea mătușii sale Lily. David a răspuns că nu se mira: Albert ar fi fost în stare să spună orice, ca să-și scape pielea.

„E un mincinos din obișnuință,” le-a declarat David polițiștilor, „și se pricepe, dar uneori sare calul. Dacă credeți că i-am putut face felul mătușii Lily, dați-i drumul și anchemtați-mă. Dar vă spun de pe-acum, nu pot nici să strivesc o muscă fără să cad de pe picioare, necum să mai și omor pe cineva dîndu-i în cap.”

Percheziția la domiciliul lui Albert nu dezvăluise nimic care să-l incrimineze. Polițiștii s-au hotărît să cerceteze din nou apartamentul, de data asta folosind o echipă specializată, care executa strict percheziții domiciliare.

Ofițerul însărcinat cu anchetarea crimei a fost impresionat. „Abia de zece minute veniseră, cînd au și găsit șapte sute de lire sterline în bancnote, ascunse într-o țevă falsă de evacuare, sub chiuveță, iar dedesubt se aflau bijuteriile dispărute ale mamei sale, înfășurate într-o cîrpă de praf. Unele dintre bancnote erau atît de vechi, încît emisiile lor monetară ieșise din circulație.”

Numărînd banii, un detectiv și-a dat seama deo-

dată de semnificația unei liste de numere găsită acasă la Lily: erau seriile bancnotelor.

Albert a cedat în sfîrșit și a mărturisit. Avusese nevoie de bani ca să achite o datorie de o sută douăzeci și cinci de lire la jocuri, către un maestru tîmplar agresiv din echipa de amenajare a magazinului. Albert avea să-și primească plata pentru munca depusă recent abia după două săptămîni de la terminare, așa că nu avusese din ce să se achite.

„E un ticălos al dracului”, maestrul ăla, a afirmat Albert, „nu-i genul pe care să-l poți duce cu zăhărelul. Îi eram dator și a spus că, dacă intram în joc pentru a încerca să ciștig, trebuia să fiu pregătit și să pierd. Așa că a trebuit să fac rost de bani. M-ar fi schilodit, dacă nu-i dădeam.”

În dimineața de marți, 7 iulie, ajunsese acasă la mama lui înainte de ora zece, întrucît tîmplarul dorea banii pînă la amiază. Lily a refuzat să-i mai dea un singur penny, iar cînd a încercat să-l oprească pe Albert să-i ia bani din poșetă, acesta a lovit-o. Bătrîna a căzut. Albert a luat vîtraul ornamental de alamă și a lovit-o din nou, de două ori, omorînd-o.

„Nu pot spune de ce-am făcut asta. S-a întîmplat. Era vie, făcea tărăboi, iar în clipa următoare o loveam cu reteveul. Nici nu m-am gîndit, din cîte-mi amintesc. Am făcut-o și gata. Și problema s-a rezolvat.”

A șters vîtraul, a forțat cu el o fereastră din spate, ca să simuleze o spargere, a golit poșeta și caseta de economii și a plecat cu banii și bijuteriile.

„Cînd am scăpat de pacostea datoriei, m-am simțit puțin mai bine, cu toate că acum aveam și o crimă pe

conștiință," a declarat el. „Dar, peste câteva zile, cum nimeni nu găsise cadavrul, m-am calmat și am aranjat figura din bucătărie cu țeava. Cred c-ar fi trebuit să lucrez mai atent.”

După ce-și luase crima de pe suflet, Albert le-a pus polițiștilor o întrebare: ce anume îi făcuse să revizuiască data estimativă a morții lui Lily? Ofițerul de interogatoriu i-a explicat despre vârsta larvelor.

La asta, Albert n-a răspuns nimic. Ulterior, în penitenciar, a fost auzit spunându-i altui deținut că, după părerea lui, poliția folosea o metodă nouă și infailibilă de a determina ora morții victimelor, dar nimeni nu putea afla amănuntele. Nu-i învinuia pentru asta, a spus el, însă s-ar fi așteptat din partea lor la un pre-text mai serios decît alureala aia cu vârsta viermilor.

În ianuarie 1971, Albert Dale a fost judecat pentru jaf și omucidere. Juriul l-a găsit vinovat și a fost condamnat la închisoare pe viață.

Scrisori de dragoste

În zilele noastre, orice bombă suficient de mică pentru a fi purtată asupra individului e presupusă a fi o armă politică, iar la instructajul experților în explozivi se pune accentul mai ales pe înțelegerea, manevrarea și dezamorsarea bombelor confecționate de teroriști politici. Bomba folosită împotriva unui individ, ca mijloc de răzbunare personală din motive non-politice, nu a reprezentat niciodată un expedient comun, iar în ultima vreme a devenit foarte rară. N-a fost deloc surprinzător, prin urmare, că atunci cînd a explodat o bombă într-o casă din cartierul Inglewood al orașului Los Angeles, în vara anului 1986, poliția a declanșat o alarmă antiterorism pe scară completă.

„Te simți atît de prost, după o situație ca asta,” declară Daisy Yarborough, o vecină. „gîndindu-te că

ai fi putut să faci ceva, când bineînțeles că nu puteai face nimic – de unde să fi știut ce avea să se întâmple? Dar, desigur, chiar știind asta, nu te simți deloc mai bine...”

Daisy stătea pe veranda din față, tricotînd, într-o după-amiază caldă de marți a lunii iulie, când a văzut camioneta poștei oprind în fața casei de vizavi. A privit alene cum cobora factorul poștal, ducînd un pachet poștal mare și galben, capitonat. Poștașul a mers pe cărare spre ușa din față și a sunat. Casa era proprietatea lui Denise Longton, producătoare radio, care locuia acolo singură, de șase luni, de cînd divorțase. Daisy s-a uitat să vadă dacă Denise răspundea la ușă; de cele mai multe ori, în timpul zilei, lipsea de acasă. Dacă așa se întîmpla și astăzi, Daisy avea să ia pachetul, cum făcuse de alte cîteva ori.

„Atunci, am văzut ușa deschizîndu-se și a apărut Denise, zîmbitoare ca de obicei. A luat pachetul de la poștaș. Chiar înainte de a închide ușa, a privit peste drum și mi-a făcut cu mîna. I-am răspuns și eu.”

Peste un minut, s-a produs o explozie cutremurătoare. O secundă, Daisy n-a știut ce se întîmplase. Primul ei gînd a fost că se prăbușise un avion pe stradă. Apoi, a văzut că vila lui Denise Longton era învăluită în fum. Daisy a scăpat lucrul de mînă pe jos și a traversat strada în fugă. În timp ce străbătea grăbită aleea, a auzit zgomot de metale căzînd și sticlă spartă, după care o rafală de vînt a risipit fumul, iar Daisy a văzut că un perete lateral al casei fusese complet spulberat.

„A fost îngrozitor,” își amintește Daisy. „Toate din

casă arătau de parcă fuseseră adunate, zdrobite cu ciocanul și apoi aruncate în perete, rămînînd acolo unde căzuseră. Era un haos, un coșmar de fum și trosnete. Și atunci am văzut cocoloașele alea de materie roșie care loviseră perețele și lunecaseră în jos, lăsînd dîre stacojii, și mi-am dat seama că trebuia să fie Denise.”

A trecut o oră, pînă cînd poliția s-a convins că nu fusese un atac terorist. Au așteptat în timp ce inspectorii de la companiile de electricitate și gaze examinau cablurile și țevile ca să vadă dacă explozia nu fusese provocată de o instalație din bucătărie sau de un boiler de apă.

„Desigur, între timp aflaserăm că era altceva, un obiect adus la fața locului,” relatează locotenentul Ray Bush, însărcinat cu investigația. „În casă se simțea miros de exploziv, pe care nu-l poți confunda, dar trebuia să urmărim toate procedurile, numai în scop de eliminare. Cînd băieții de la electricitate și gaze au plecat, a intervenit expertul în explozivi. Era Luke Matthews, un om cu multă experiență, cum dovedeau cîteva degete lipsă.”

Matthews a intrat singur în casa dărîmată, croindu-și drum printre resturi, vizualizînd traiectul spre exterior al unei de șoc, reconstituindu-l spre sursă.

Nu era ușor, căci deși o explozie crează linii distincte care se îndepărtează de centru, cînd detonația are loc într-un spațiu închis, undele de șoc ricoșează, creînd o urmă turbionară care ascunde cu eficacitate punctul de pornire.

După o oră însă, Matthews a putut spune, cu des-

tulă certitudine, că explozia emanase dintr-un punct aflat aproape de fundul salonului.

„Zona imediat adiacentă unei explozii este adeseori cea mai puțin avariată,” explică el, „și, privind în jur, printre lemnăria și sticlăria sfărâmată dintr-o vitrină și un grup de proiectoare electrice sparte, am pescuit un pachet poștal capitonat, galben, gol, ca acela pe care-l văzuse Daisy Yarborough sosind. Am mai cules și numeroase fragmente de hirtie de scris, cu caligrafie de mână. Plicul cel mare avea numai o ruptură pe spate, fiind în rest intact. Ținând seama de faptul că fusese livrat cu circa un minut înainte de explozie și adăugînd că se găsisse chiar lângă epicentrul detonației, am conchis că, probabil, anchetăm un incident cu o scrisoare-capcană.”

Trupul lui Denise Longton a fost recuperat sub forma unei serii de fragmente, douăzeci și trei în total, care au fost transportate la morga centrală a poliției, pentru examinare. Patologul a determinat, după forma anumitor bucăți și traumele pe care le suferiseră, că vătămarea principală se produsese după ce explozia o catapultase pe Denise în nucleul vârtejului de metal și sticlă în zbor. „Parcă ar fi fost aruncată într-un malaxor gigantic,” a afirmat patologul.

În acel caz, ca și în oricare altele, locul crimei a fost principalul punct de investigație. O echipă de tehnicieni criminaliști au descins pe strada liniștită, înconjurînd casa devastată și împrejurimile cu paravane gri. Apoi, au început o cercetare de tip grilă. Aceasta implica marcarea de pătrate cu latura de treizeci de centimetri pe o zonă lungă de cincizeci de metri și lată de

șapte, dincolo de peretele spulberat al casei.

„După aceea, mai mult de cincizeci de tehnicieni au înșenuncheat,” povestește Ray Bush, „și au început să lucreze cu pensete, lupe și flacoane de colectare. Au parcurs terenul centimetru cu centimetru pătrat, fiecare acoperind suprafața cîte unui pătrat la un moment dat și înaintînd numai după ce pătratul fusese studiat amănunțit.

Fiecare pătrat era fotografiat înainte de cercetare, apoi bucățile de resturi erau clasificate, catalogate și introduse în flacoane și plicuri însemnate atent cu numărul pătratului din care provenea fiecare fragment și poziția acestuia pe suprafața pătratului. Era o muncă monstruoasă, dar nimeni nu le spusese vreodată acestor oameni că activitatea lor avea să fie ușoară.”

Primul suspect era fostul soț al decedatei, Bernard Longton, proprietar al unei librării în Vermont. De la divorț, care urmasse unei lungi perioade de înstrăinare, Bernard Longton o rugase de mai multe ori pe soția sa să-i lase lui casa din Los Angeles. Nereușind, se mulțumise să locuiască într-o cameră închiriată. Aranjamentul din Vermont reieșise a nu fi nici pe departe atît de idilic pe cît își imaginase, și de trei ani dorea să-și transfere afacerile în Los Angeles și să-și formeze acolo o clientelă.

Cînd s-a prezentat la librăria lui Bernard, care se afla într-o clădire atrăgătoare și mobilată costisitor, la colțul unei străzi elegante, Ray Bush a avut sentimentul că Longton îl așteptase. „M-a privit cu o expresie ca a cuiva căruia în sfîrșit îi sosește autobuzul. Nu cred că se bucura să mă vadă, ci dorea numai să

termine mai repede." Ray Bush a început interogatoriul întrebându-l pe Bernard Longton când își văzuse ultima oară fosta soție. Cu o săptămână în urmă, a răspuns Bernard, când vizitase orașul Los Angeles și încercase s-o convingă iarăși să-i închirieze o cameră în vechea lor casă. Bush a întrebat de ce trebuia neapărat să locuiască acolo; în Los Angeles se găseau destule alte locuințe potrivite pentru un bărbat singur.

"Din mai multe motive," i-a răspuns Longton, mîngîindu-și barba tăiată cu îngrijire. "Mai ales, însă, avea legătură cu prinderea unui fir de intenție, dacă mă urmăriți."

Bush i-a răspuns că nu era sigur că-l înțelegea.

"Păi, eu alesesem casa aia din Los Angeles. Îmi plăcuse atmosfera, felul cum cade lumina oblic peste stradă la o anumită oră din zi, felul cum se vede apusul soarelui de la fereastra bucătăriei. Era un fel de vatră, cred, un loc-sursă inspirator, unde-mi veneau ideile cele mai bune."

Atunci, de ce se mutase în Vermont, cu trei ani în urmă?

"Avusesem cumva senzația, după cîteva vizite în Vermont, că acolo puteam lua un start excelent în afaceri. Din nou era o chestiune de atmosferă, de *senzație* a locului. Într-un fel, Los Angeles-ul îmi decolorase ideile. Magazinul pe care l-am deschis acolo avusese succes, dar era lipsit de caracter, simțeam că nu creasem acea *rețea* magică și benignă pe care doream s-o realizez. Pentru mine, înțelegeți, o librărie e o stare de spirit și ar trebui să-și impună caracterul ei aparte asupra clientului."

Cu răbdare, Ray Bush l-a întrebat de ce nu reușise în Vermont. Longton a spus că locul era potrivit, dar oamenii erau niște filistini mai răi decît cei din Los Angeles. "Cel puțin, în Los Angeles, sînt destui filistini cinstiți. Aici, îmbracă totul în denumiri literare și memorează recenzii și liste de cărți, și țin minte anii cînd au apărut anumite cărți și tot felul de căcaturi. M-apucă greața."

Ray Bush i-a atras atenția că nici librăria din Los Angeles nu mersese bine. Atunci, de ce voia să se întoarcă?

"Acum îmi dau seama că în Los Angeles începuse să mi se formeze nucleul a ceva foarte bun," a răspuns Longton. "Dar n-am avut destulă răbdare să aștept pînă se dezvoltă. A fost o greșeală cumplită și am plătit-o cu trei ani în țara asta falsă a minunilor. Vreau s-o iau de la început în Los Angeles; vreau să-mi acord timpul necesar. E important să locuiesc în acel loc, fiindcă doresc să reconstitui stările de spirit pe care numai acolo le-am putut trăi."

Casa, a subliniat Bush, era aproape distrusă. Trebuia să fie demolată. Voia să vadă reacția lui Longton față de acest lucru. Longton a dat din cap cu tristețe, a ridicat din umeri și a spus că oricum n-ar mai fi putut locui niciodată acolo. Știa că fosta lui soție era hotărâtă împotriva și nimic din ce-ar fi spus n-ar fi putut-o face vreodată să se răzgîndească.

"Poate, dacă se scoate terenul la vînzare, reușesc să-l cumpăr din nou..." Bush își amintește că, după aceste cuvinte, Longton l-a privit drept în ochi, absolut deschis, și a spus: "Ați făcut atîta drum fiindcă mă

credeți vinovat pentru ceea ce i s-a întâmplat lui Denise, nu-i așa?"

„Într-adevăr, sînteți suspect", a răspuns Bush. „Vă dați seama, desigur, că era inevitabil."

„Și este suspect și Larry Stuart?"

Numele era nou pentru Ray Bush. Cercetările în trecutul morții dezvăluiseră foarte puține cunoștințe; lucra singură, ținîndu-se chiar la distanță de echipa ei de producție la postul de radio, iar pe plan monden nu avea relații cu mulți oameni.

Conform cumnatei sale, acesta fusese unul dintre motivele destrămării mariajului, în afară de refuzul lui Denise de a-și smulge rădăcinile din pămînt și a se muta în Vermont. Bernard dorește să-și cultive relațiile și contactele sociale în Los Angeles, dar Denise nu-l sprijinea în acest sens.

„Recunosc," mărturisește Ray Bush, „că nu doream ca Bernard Longton să știe că habar n-aveam cine era Larry Stuart, așa că i-am răspuns că, da, se putea spune că Stuart era suspect."

După aceea, interogatoriul a urmat un sistem stas, Longton afirmînd că un om în situația lui, care era singurul dușman cunoscut al fostei sale soții – deși considera că era un cuvînt prea dur, pur și simplu nu se înțeleseseră – ar fi fost un idiot încercînd să scape omorînd-o. „Doar dacă n-aș fi genul căruia îi place să fie hărțuit de poliție, ceea ce nu e cazul."

La întoarcerea în Los Angeles, o scurtă cercetare a scos la iveală informația că Larry Stuart era scenograf la o agenție de reclamă.

Era căsătorit și locuia împreună cu soția și cele trei

fiice ale sale într-o reședință modernă din Santa Monica, la un kilometru și jumătate spre nord față de Aeroportul internațional Los Angeles. La postul de radio unde lucrase Denise Longton, doar o singură persoană, o secretară executivă, a recunoscut că știa despre relațiile dintre Larry Stuart și Denise, discrete, care datau de doi ani.

„Așadar, cu toată subtilitatea și diplomația pentru care sînt vestiți copiii americani," zice Ray Bush, „am năvălit direct în biroul lui Larry Stuart și i-am spus că știam nu numai despre legătura sa cu Denise Longton, ci și că se situa atît de sus în capul listei de suspecti de crimă, cît de mult era posibil. Stuart era un domn foarte țeapăn și formal, care s-a uitat la mine de parcă aș fi fost ceva în care călcase pe drum. Mi-a spus că nu-mi va vorbi mai mult decît ca să-mi ceară să plec. Orice întrebări aveam, i le puteam pune avocatului său, a cărui carte de vizită mi-a și înmînat-o."

Între timp, plicul capitonat găsit la locul exploziei îi fusese predat pentru examinare unui specialist în amprente, Peter Weiss. Acesta dezlipise cu grijă eticheta cu adresa și i-o dăduse la cercetat, împreună cu fragmente din hîrțile scrise, unui examinator documentarist. În privința plicului, Weiss trebuia să decidă dacă merita oare riscul de a-l introduce într-o soluție chimică spre a revela eventualele amprente, făcîndu-l însă inutilizabil pentru orice alte teste care implicau chimicale.

„Și nici celelalte teste nu le puteam face mai întîi, fiindcă ar fi distrus amprente latente," explică Weiss. „Ceea ce trebuia să hotărîsc, de fapt, era dacă exista

posibilitatea ca pachetul să fi reținut vreo amprentă demnă de atenție. Din experiența mea cu acest gen de colete – învelișul exterior avea o suprafață netedă, semiabsorbantă, cu fibre dense – știam că era capabil să furnizeze amprente de o calitate atât de fină, încât puteau fi fotografiate fără dificultăți, dînd în final posibilitatea de confruntare, dacă aceleași amprente figurau în baza de date penală. Desigur, de un număr de ori, încercasem să scot amprente de pe un asemenea pachet și nu mă alesesem decît cu niște pete. Depindea mult de calitatea hîrtiei și, în cele din urmă, nu-ți rămînea decît să te încrezi în instinctul de acel gen care nu se explică, spunîndu-ți doar da sau nu."

Weiss s-a hotărît să meargă înainte și să efectueze testul chimic pentru amprente. Procedura este standard și se numește de obicei „Testul cu ninhidrină”. Se pregătește o baie, conținînd o soluție de hidrat chimic de triketohidrină, care acționează ca un revelator, scoțînd la iveală orice amprente latente de pe hîrtie, sub forma unor imagini închise la culoare, clare, asemănătoare cu niște fotografii.

„Și am avut noroc. Au apărut cîteva amprente, iar pînă la urmă am reușit să le eliminăm pe cele ale poștaşului și pe ale lui Luke Matthews, expertul în explozivi. Astfel, ne rămîneau doar două amprente, mai slabe decît celelalte, depuse acolo de o persoană, pînă una-alta, neidentificată."

Eticheta cu adresa de pe pachet fusese între timp studiată cu atenție de către criminalistul documentarist, Don Baker, care redactase un raport despre descoperirile sale. „În sumar,” spunea el, „literele folosite la

adresarea coletului au fost trasate de mai multe ori pentru a se îngroșa, ceea ce are efectul de a le face complet anonime, întrucît orice șansă de a obține o caracteristică a unei linii date este distrusă de prezența celorlalte linii. Nu există nici o ștampilă poștală, așa că singura speranță de a oferi indicii utile o mai prezintă doar eticheta propriu-zisă, care pare a fi fost tăiată dintr-un anume tip de hîrtie de desen. Se impune analiza."

Cît despre fragmentele de hîrtie de scris, acestea erau prea mici pentru a avea mult sens în ansamblu, în afară de a părea să fie resturile unui teanc de scrisori destul de voluminos. Se depuneau eforturi de a încerca să se asambleze unele dintre bucățele, pentru a vedea dacă ieșea la iveală vreun indiciu.

Avocatul lui Larry Stuart a fost și mai irascibil decît clientul său. I-a spus lui Ray Bush că dacă procesului de cercetare a faptelor clientului său i se atașa cea mai mică umbră de defăimare, atunci detectivul avea să fie făcut, *personal*, răspunzător. „Iar asta, cum bine știți, poate să coste,” a adăugat avocatul.

Ray Bush nu s-a lăsat intimidat. „Pentru ceea ce posed,” i-a răspuns el avocatului, „nimeni nu-și va da osteneala să mă acționeze în judecată. Trebuie să aflui despre relațiile domnului Stuart cu Denise Longton. Dacă nu primesc de la dumneavoastră versiunea oficială, voi întreba în circuitul de birle."

Avocatul și-a revizuit în cele din urmă atitudinea și a dat o declarație. De aproape doi ani clientul său, Larry Stuart, avusese o legătură strînsă cu doamna Denise Longton, care în acel interval era despărțită de

soțul ei, Bernard Longton; în ultimele șase luni ale legăturii, fusese divorțată.

Ray Bush a întrebat dacă avocatul avea vreo obiecție față de amprentarea clientului său, în scop de eliminare. Avocatul a răspuns că da, ar fi obiectat – dacă era necesar –, în termenii cei mai categorici. Clientul lui nu făcuse nimic pentru a fi tratat ca un infractor, nici nu atrăsese atenția poliției cu suspiciuni suficiente de teimeinice pentru a face din prelevarea amprentelor lui o necesitate legală.

Ergo, nici o amprentă.

„Bernard Longton a spus același lucru, doar că mai amabil,” precizează Ray Bush. „A susținut că se pricepea la libertățile civile și, chiar dacă nu se teme că amprentele sale l-ar fi incriminat vreodată, nu intenționa să-și prejudicieze libertatea de opțiune numai pentru a ajuta cine știe ce tehnicieni să-și ușureze munca.”

Fără consimțământ, amprentele lui Longton și ale lui Stuart nu puteau fi folosite, chiar dacă se obțineau prin mijloace camuflate. Dacă vreunul dintre ei era acuzat de delict penal, desigur, atunci amprentele li se puteau lua fără consimțământul lor. Prin urmare, în acel punct, la dosar existau două amprente fără nici un corespondent în arhivele criminalistice, iar poliția deocamdată nu avea cum să știe cine le lăsase.

Picul căptușit era acum examinat de un expert în balistică, acesta trăgând concluzia, după urmele din interiorul pachetului, că avusese înăuntru o cutie plată și, judecând după lățimea și adâncimea impresiunii cutiei, probabil cinci batoane de gelignită.

În plic nu exista nici un semn al vreunui dispozitiv detonator, dar totuși printre debriurile colectate în timpul căutării tip grilă de la locul exploziei se găsisse ceva ce putea face parte din mecanismul de aprindere.

În diverse locuri din fața casei se găsiseră fragmente dintr-o cutiută; erau ușor de depistat, datorită vopselei verzi deosebit de vii cu care fusese decorată cutia. La laborator, bucățile au fost adunate cu multă căznă la un loc; erau o sută șaptesprezece la număr. O echipă de patru oameni s-au apucat să reconstituie cutia. Le-au fost necesare două zile, lucrând ceasuri în șir, dar când au terminat, expertul balistic a putut expertiza suprafețele interioare ale cutiei, recoltând urme de gelignită.

„Au găsit mai mult decât atît,” continuă să relateze Ray Bush. „În mod incredibil, și chiar incredibil vreau să zic, un copil mîzgălise cutia pe dinăuntru cu un creion. La început, semnele fuseseră slabe, abia vizibile, dar într-o lumină potrivită se distingeau, clare și inconfundabile. Era scris cuvîntul *Tina*, cu majuscule mari, nesigure. Și, ghici ghicitoarea mea: cea de-a doua fiică a lui Larry Stuart se numea Tina.”

De astă dată, Ray Bush s-a dus direct la Larry Stuart acasă. Servitoarea l-a primit și i-a cerut să aștepte. Peste nici un minut, Stuart a apărut ca o furtună, cerînd să știe de ce era hărțuit acasă.

„I-aș fi putut spune că în mod normal n-o făceam, ceea ce era adevărat, dar dacă-i spuneam asta, ar fi trebuit să-i explic că procedasem așa fiindcă avocatul lui încercase să mă sperie pentru a nu face tocmai

acest lucru, și nu-mi plac încercările paraziților de a mă intimidă. Dar nu i-am spus de ce, ci doar că voiam să-mi confirme o mostră de caligrafie copilărească."

Dintr-un plic care conținea câteva fotografii, Bush a scos o imagine în plan detaliu a inscripției din interiorul cutiei. Stuart s-a încruntat la vederea ei. L-a întrebat pe Bush ce aștepta de la el să-i declare. Bush l-a spus că nu trebuia să declare decât dacă o recunoștea. Stuart a spus că nu, n-o cunoștea de nicăieri.

"Aveți o fiică pe nume Tina?"

"Există milioane de Tine," a replicat Stuart. "Probabil că numai în Los Angeles sînt vreo două mii."

Bush a întrebat dacă îi putea totuși arăta fotografia doamnei Stuart. Nu, s-a răstit Stuart furios, nu voia s-o tîrască în afacerea aia. Doamna Stuart însă sosise deja în capătul holului, o femeie înaltă și atrăgătoare, cu ochi fermi și inteligenți. Lucrase ca tehnician superior la o companie japoneză de electronice, înainte de a se mărita, și-a amintit Bush, fără să se poată întreba ce găsise o asemenea femeie, cu înfățișarea și talentele ei, la un constipat ca Stuart.

Doamna Stuart s-a apropiat, fără să zîmbească, cu fața lipsită de orice expresie. I-a întins mîna lui Bush.

"Sînt Lilian Stuart," s-a prezentat ea. "La ce doriți să mă uit?"

A apărut și un copil, o fetiță, oprindu-se lîngă Lilian. Bush le-a întins fotografia. În timp ce Lilian o studia, Bush a scos și celelalte fotografii din plic, și imediat fetița a împuns cu degetul imaginea color de

deasupra teancului, spunînd:

"Asta-i cutia de creioane a Bindei!"

Bush a privit-o imediat pe Lilian Stuart, întrebător. Binda, i-a explicat ea, era pronunția fetei celei mai mici pentru Belinda, numele fetei mai mari. În acel moment, Bush a observat că Larry Stuart se uita cu gura căscată la soția lui.

Aceasta i-a înapoiat fotografia și a întrebat dacă putea vorbi cu Bush între patru ochi. Bush a confirmat, iar Lilian Stuart l-a condus într-un mic salon de recepții de lîngă hol, lăsîndu-i pe soțul și fetița ei singuri.

"Presupun că dorești să vă dezvăluiți descoperirile pe rînd, ca într-un thriller," a spus Lilian, închizînd ușa. "Îmi veți ierta nerăbdarea față de așa ceva. Eu i-am trimis pachetul acela lui Denise Longton. Presupun că deja o știți."

Ray Bush n-a vrut să-și divulge neștiința, nici să-și primejduiască norocul. S-a mulțumit s-o privească tăcut, sperînd că femeia avea să-i spună și restul. Înainte de a începe, Lilian Stuart s-a așezat, a luat o țigară din tabachera de pe masă și și-a aprins-o. "Am făcut dispozitivul exploziv din gelignit industrial împachetat într-o cutie de creioane vechi," a mărturisit ea. "Nici o clipă n-am visat că acea cutie putea să supraviețuiască."

Bush i-a recomandat să-l însoțească la secție, înainte de a spune mai mult. Lilian a răspuns că înțelegea și l-a rugat să aștepte. A ieșit din cameră, iar cînd Bush a revenit în hol, n-a mai văzut pe nimeni. Un moment, cuprins de o panică irațională, a crezut

că fugiseră cu toții. Apoi, Lilian Stuart a reapărut, îmbrăcată cu o jachetă pentru oraș. Larry se afla în ușa altei camere, împreună cu două dintre fete, privindu-i. Înainte de a pleca, Bush i-a spus lui Larry că avea să discute cu el mai târziu.

La secția de poliție, Lilian și-a mărturisit ura arzătoare și de durată față de Denise Longton, care culminează cu vizita pe care i-o făcuse celeilalte femei, luând cu ea un teanc de scrisori de dragoste pe care Denise i le scrisese lui Larry Stuart, găsite de Lilian în seiful lui din perete. „De ani de zile reușisem să-l deschid, nu și-a dat seama niciodată...”

Lilian agitase scrisorile și-i spusese lui Denise că știa totul despre legătura ei sordidă cu soțul său. I-a spus că trebuia să se gândească la efectul faptelor ei asupra familiei. I-a cerut să pună capăt aventurii.

Denise a răspuns că nu se credea capabilă s-o sfârșească. „I-am zis că, dacă n-o rupea cu Larry, scrisorile astea aveau să-i explodeze în față, într-o zi. Probabil a crezut că mă exprimam metaforic.”

Bush și-a amintit bucățelele de hîrtie pe care expertii documentariști încă mai încercau să le reasambleze.

„Am crezut serios că puteam să scap,” a recunoscut Lilian. „Dar, pe de altă parte, nu prea-mi păsa. Știam că, dacă îl puteam pierde pe Larry în favoarea unei femei ca ea, puteam să-l pierd și pentru oricâte altele. Încă îl mai iubesc. Mare păcat, numai, că el nu pare nici măcar să mă placă prea mult.” L-a privit un moment pe Bush. „Îmi va fi dor de copiii mei,” a mai adăugat ea.

În aceeași zi, s-a confirmat că amprentele lui Lilian se potriveau cu cele de pe picul capitonat. Când i s-a spus cît de multe dovezi supraviețuiseră exploziei, a mărturisit că era uimită. Tehnicienii, a conchis ea, nu pot încerca să comită crime serioase. Le lipsește imaginația necesară.

În urma unei acuzări fără apărare pentru omor calificat, Lilian Stuart a fost încarcerată pe viață. În închisoare, a părut să se adapteze bine și i s-a permis să lucreze la proiecte speciale în atelierul de electronică al deținuților pe termen lung.

La doi ani după pronunțarea verdictului, a aflat că Stuart, care între timp divorțase de ea, se însurase cu o dansatoare. Peste șase luni, cea mai mică fiică a lui Lilian a fost accidentată mortal de un șofer care a fugit de la locul faptei și nu a fost prins niciodată.

De Crăciunul aceluiași an, după ce lucrase zece zile la un proiect personal în atelierul închisorii, Lilian i-a arătat articolul terminat unui gardian însărcinat cu atelierul. Era un obiect mic, cilindric, nu mai mare decît un aerosol manual.

„Mi-a spus că era prototipul unui monitor portativ pentru luarea tensiunii sanguine,” a declarat ulterior gardianul, în fața comisiei de anchetă. „Nu mă prea pricep la chestiile astea, dar mi s-a părut că arăta foarte reușit.”

După nici zece minute de cînd gardianul o felicitase pentru munca ei, Lilian și-a aplicat electrozii exteriori ai aparatului de-o parte și de alta a gîtului și s-a electrocutat.

Conturi reglate

René Blum, un parizian de patruzeci și șase de ani, era șeful poliției districtuale a unui grup de trei orașele la sud de Mézière, din Ardeni, în nordul Franței. Deși Blum, un individ retras și fără umor, nu era cel mai popular locuitor din regiune, în genere se recunoștea că-și făcea bine treaba și era posibil să fie cel mai devotat și mai cinstit om pe care-l cunoscuseră vreodată locuitorii districtului. Sub ochiul rece și ferm al lui Blum, rata criminalității din zona jurisdicției lui prezentase un declin constant, în primii săi patru ani de activitate.

În februarie 1979, pentru a sărbători cea de-a patra aniversare a nămirii sale, soția lui Blum a organizat o petrecere de familie acasă. Nu aveau copii, dar au invitat șase nepoți și nepoate, împreună cu părinții

acestora și cei ai de familia lui Blum.

„Am muncit din greu ca să iasă o ocazie deosebită,” i-a povestit ulterior doamna Blum unei prietene. „Nu-i plăcuseră niciodată petrecerile, dar știam că se bucura să aibă familia în jurul lui. Aranjasem pînă și să fie chemat la datorie un alt ofițer – chiar dacă se ivea o urgență gravă. Nimic nu trebuia să ne tulbure ziua sărbătorească. Acum, după ce am avut timp să mă gîndesc, sînt sigură că putem distruge fericirea, anticipînd-o cu prea multă tărie.”

La jumătatea extravagantei mese, cînd toată lumea mîncase bine și personalul angajat anume elibera masa ca să facă loc pentru noi delicatese, lui René Blum i s-a făcut dintr-o dată rău. Și-a cerut scuze, s-a ridicat și s-a îndepărtat cu trei pași de la masă. Apoi, a trebuit să se sprijine cu mîna de perete. „Cred că mîncarea asta mi-a căzut prea greu,” a spus el, spre nedumerirea tuturor. „Culoarea nu e cea bună...”

S-a întors, privindu-i intens un moment pe toți, cu ochii de la un mesean la altul, după care a început să se clatine și să pălească vizibil. În clipa următoare, s-a prăbușit. Doi frați de-ai săi l-au dus în dormitor și l-au întins pe pat.

„Țin minte că, în clipa cînd a pus capul pe pernă, a oftat,” își amintește fratele său mai tînăr, „dar nu era oftatul unui om care se culcă, ci sufla tot aerul din trup. Murise, am văzut cum ochii își pierdeau strălucirea. A fost îngrozitor, absolut incredibil, fiindcă în urmă cu cîteva minute, după vinul băut și mîncarea delicioasă, se înveselise de-a binelea, ceea ce era neobișnuit pentru el. Și acum, asta. Morț. Pur și sim-

plu nu puteam să înțelegem."

Întrucât Blum era ofițer superior de poliție, moartea sa subită a trebuit să fie luată foarte în serios de către autorități.

„Nu existau circumstanțe suspecte," relatează unul dintre colegii săi, „dar nu poți fi sigur niciodată, fiindcă atîția oameni le poartă pică polițiștilor, mai ales celor atît de puternici și, sincer să spun, drastici ca Ren."

Trupul neînsuflit al lui René Blum a fost dus la Mézière, unde i-a efectuat autopsia Georges Dufour, un patolog criminalist desemnat de către stat.

„La disecarea cadavrului, am constatat că stomacul și intestinele prezentau o culoare albăstruie, congestionată," explică Dufour, „și mai ales intestinele arătau suprasaturate de sînge. Examinînd interiorul craniului, am descoperit că meningile – cele trei membrane care învelesc creierul și măduva spinării – erau hiperaemice, conținînd, adică, o cantitate excesivă de sînge. Ținînd seama de faptul că victima consumase o mare cantitate de mîncare foarte grea cu scurt timp înainte morții, am colectat întregul conținut al stomacului și l-am trimis la analiză."

Dufour era rezonabil de sigur că semnele indicau otrăvirea lui Blum, dar nu avea idee ce otrăvă se folosisese. Nici rezultatele de laborator n-au fost concludente: indicau prezența unei substanțe care nu se potrivea cu calitățile nutritive ale celorlalte materii din stomacul lui Blum. Era necesară o analiză specială, la Institutul analitic național din Paris, iar aceasta avea să dureze probabil zece zile.

Între timp, a fost numit succesorul lui René Blum.

Acesta era Olivier Léger, un om mult mai vesel și mai dinamic decît Blum, care și-a asigurat subordonații că, dacă se dovedea că predecesorul lui fusese otrăvit cu deliberare, atunci prima lui sarcină urma să fie aceea de a-l aduce pe vinovat în fața justiției.

La trei zile după instalarea lui Léger, primarul a murit subit, exact după ce mîncase de cină. Sora lui, cu care locuia, a anunțat că o privise dintr-o dată, murmurase ceva despre niște mîini reci, apoi se prăbușise în față, deja mort.

Dufour a efectuat autopsia primarului și a găsit în mare parte aceeași înfățișare internă pe care o remarcase în intestinele și creierul lui René Blum. „Am mai observat și altceva," adaugă el. „Rigiditatea cadaverică părea a fi diminuată, începea încet și nu s-a instalat obișnuita întepenire completă, înainte ca trupul să se înmoaie din nou. Același lucru se întîmplase și cu Blum, deși prima oară nu-mi dădusem seama."

Dufour i-a menționat această descoperire suplimentară unui chimist de la laboratorul din Paris, care i-a mulțumit și a promis că-i va oferi foarte curînd un rezultat al primei analize. Conținutul din stomacul primarului decedat a fost îmbuteliat și trimis la Paris, pentru a fi comparat cu al lui Blum.

„Nu era cea mai fencită situație în care să intre un nou șef de poliție," recunoaște Olivier Léger, „deși trebuia să-mi reamintesc că această situație, sau începutul ei, reprezenta motivul pentru care fusesem avansat."

S-au numit detectivi care să verifice sursa tuturor alimentelor folosite la cîinele precedente ambelor decese. Nu s-a găsit nimic neobișnuit – produsele erau

locale, cumpărate de la detaiști din oraș sau, în cazul anumitor legume, cultivate acasă.

„Listele ordonate care se acumulau mă linișteau întrucâtva,” spune Léger, „cînd s-a produs al treilea deces. De astă dată, era directorul școlii secundare locale. La zece minute după ce-și terminase cina, stătea în grădină, inspirînd aerul serii, cînd deodată a înțepenit, i-a strigat soției ceva de neînțeles și a căzut mort.

Astfel, a început o anchetă de omucidere completă. Trei membri proeminenți ai unei comunități locale nu mor unul după altul astfel și nu din cauze naturale, în orice caz. Hotărîrea noastră de a-l găsi pe otrăvitorul lui Blum a fost îngreunată de o intervenție neașteptată a prefecturii din Paris.”

Fiind districtul lui Léger, acesta încă mai era șeful titular, dar s-a pomenit „asistat” de polițiști cu mult mai multă experiență în anchetele de crimă decît el. Zeci de ofițeri au descins în zonă, chestionînd oamenii din casă-n casă, acționînd rapid pentru a stabili absolut toate legăturile dintre membrii publicului și cele trei victime.

Pregătirea raportului de la laboratorul din Paris fusese accelerată acut. Cînd verdictul asupra primului specimen a ajuns pe biroul doctorului Dufour, acesta spune că a avut sentimentul de a se fi întors în timp, ajungînd în toiul căutării unui ucigaș clasic. „Otrăvire cu ciuperci,” explică el. Una dintre cele mai vechi forme de asasinat. Se constatare că Blum consumase *Agaricus campestris*, varietatea comestibilă, în mare cantitate, dar printre aceste urme exista o prezență masivă de *Amanita phalloides*, o specie foarte otrăvitoare.

Directorul mîncase și el ciuperci otrăvitoare. Acum, cînd cei de la laborator știau ce să caute, rezultatele au apărut cu repeziciune și s-au chemat botaniști pentru a cerceta regiunea înconjurătoare, ca să vadă dacă într-adevăr ciupercile otrăvitoare creșteau pe lângă speciile comestibile.

„N-au găsit absolut nici un gen otrăvitor,” relatează Dufour, „și, în timp ce ei continuau să caute, am primit o informație suplimentară de la laboratorul din Paris. Descoperiseră și urme de ciuperci cu pălărie-roșie, deși în foarte mici cantități. Se aflau în conținutul stomacului tuturor celor trei oameni. Pălăria-roșie e un fungus halucinogen, destul de otrăvitor în sine, dar se crede că, în combinație cu *Amanita phalloides*, a avut loc o acțiune acceleratoare, grăbind efectul toxic și, după toate probabilitățile, intensificîndu-l totodată.”

După plecarea botaniștilor, au sosit specialiști în creșterea ciupercilor, cercetînd locurile unde puteau fi cultivate pălării-roșii și alte specii exotice. Léger se ocupa cu încercările de a stabili o legătură între cele trei victime, pe cînd ajutorul său lucra la o listă a oamenilor din regiune care ar fi putut ști, în mod rezonabil, cum să prepare o otrăvă sofisticată.

„Morții, deși avînd ca trăsătură în comun proeminența civică, nu aveau între ei nici un alt fel de legături notabile,” precizează Léger. „Ba chiar, se știa că René Blum nu se înțelegea bine cu directorul școlii și se afla în relații reci cu primarul. Nici primarul nu era prieten cu directorul – unul era catolic, celălalt protestant – iar pe Blum îl evita pur și simplu ori de cîte ori putea, întrucît cei doi nu vedeau cu același ochi aran-

jamentele locale pentru parcare a mașinilor. Cît despre director, bietul om fusese întotdeauna prea ocupat că să-și facă relații cu alți oameni în afara celor din mediul său profesional. Din cîte puteam determina, între cei trei nu existase nici o legătură tangibilă."

Ancheta începea să bată pasul pe loc. Nu se descoperise însă nimic nou, nu se putea dezgropa nici o conexiune între cele trei decese (dincolo de cea mai evidentă, și anume că toate se datoraseră otrăvirii în același mod), și nici sursa otrăvirii nu putea fi localizată, necum să se depisteze un singur suspect de asasinat.

"Prima posibilă probă reală, un indicator al direcției potrivite, a sosit din nou de la laboratorul din Paris," declară Léger. „Cei de acolo aveau un chimist criminalist cu diplomă în toxicologie, care lucrase un timp într-un comitet consultativ al guvernului în problema otrăvirilor, compilînd broșuri despre pericolele prezentate de anumite substanțe banale și contribuind la un registru național al antidoturilor.

Era un om foarte perspicace și considera că știa despre acel amestec dintre pălăria-roșie și cealaltă ciupercă otrăvitoare.

Fusese folosită, bănuia el, în cantități foarte mici, ca tonic, de către o sectă religioasă din Belgia, în anii '30.

Chimistul le-a trimis lui Léger și doctorului Dufour c"pii după un articol pe acest subiect, publicat într-un periodic științific din 1935. Sectanții belgieni, cunoscuți sub denumirea de Ascultătorii (credeau că tunetele și vînturile puternice erau mijloacele lui Dumnezeu de a

atrage atenția și că, dacă Îl ascultau pe timp de furtună, aveau să înțeleagă lucruri deosebite), folosiseră un număr de substanțe periculoase pentru a-și accentua conștiința comunicării divine, inclusiv stricnina, arsenicul și laudanumul, un preparat din opiu.

Experimentele cu ciuperci rezultaseră în moartea unui număr de credincioși, dar se credea că un amestec anume, numit *Lumina vera* („Adevărata lumină”) constituia, ingerat în cantități infime și numai după post, o cheie spre „calea divină a înțelegerii."

„Iar *Lumina vera* era amestecul care se folosisese pentru a ucide trei cetățeni de-ai noștri," precizează Lger. „Pe baza acestui lucru, mi-aș fi putut spune că umblam după un aderent al Ascultătorilor care încă mai poseda rețeta amestecului de ciuperci și care le purta pică șefului poliției, primarului și unui director de școală. Era greu de crezut, dar într-un fel am simțit că mi se spusese ceva de folos, care întîrziase prea mult."

S-a produs, apoi, o a patra otrăvire, a unei femei de astă dată. Edith Radiguet, o bibliotecară între două vîrste, s-a prăbușit în timpul cinei și, grație intervenției rapide a surorii ei, a fost transportată la spital, unde o spălătură gastrică intensă i-a salvat viața.

Cu toate acestea, Edith a fost grav bolnavă cîteva zile, trecînd o săptămînă pînă cînd Léger a putut vorbi cu ea. Era domc să știe dacă avusese vreo legătură, oricît de firavă, cu cei trei morți dinainte.

„Nu putea gîndi, sărmana, încă mai era foarte grav bolnavă," își amintește Léger. După un timp însă, gîndindu-se și gemînd, și clătînînd din cap, s-a luminat deodată la față. «Toți patru am făcut parte din comitetul de

picnic», a răspuns ea. "La prima vedere, nu părea un fir prea promițător, dar Léger l-a urmărit. Comitetul de picnic organiza picnicul anual al copiilor, un eveniment de o zi întreagă pentru aproximativ trei sute și zece de copii, avînd loc de obicei într-o vale frumoasă, la treizeci de kilometri nord de Mézière. Comitetul trebuia să decidă asupra transporturilor, aprovizionării și distracțiilor.

O mare parte din activitate – care se desfășura prin telefon și corespondență, fără ca membrii să se întâlnească – se referea la contractarea diverselor servicii necesare.

„Pe poliștii mei a început să-i mănînce nasul,” a spus Léger. „Am luat înseamnărea comitetului de picnic și le-am studiat cu atenție. Existau sugestii pentru numirea de chelneri în autobuze, liste cu numele oamenilor cărora urma să li se ceară să ajute la împărțirea mîncării, alții care să ridice corturi în caz că era vreme urîță, iar alții cărora le reveneau activitățile de divertisment. Pe lîngă toate celelalte, am aflat că organizarea unui picnic pentru copii nu e deloc o treabă simplă.”

Léger a studiat lista de oameni care furnizau mîncare. Era încă nou venit în zonă și puține dintre nume însemnau ceva pentru el, dar ajutorul său i-a putut descrie pe toți cei doisprezece care figurau la aprovizionare.

Erau nouă gospodine, un bucătar de hotel, patronul unui bar cu gustări și un preot local specializat în prepararea de prăjituri fine.

„L-am pus pe ajutorul meu să-i chestioneze, atent la posibila depistare a maniacului ucigaș în mijlocul lor, și în timp ce el aplica această sarcină improbabilă,

m-am uitat la celelalte liste. În timp ce făceam acest lucru, poliștii experți din Paris circulau peste tot, urmărind piste pe care se vedea clar că nu voiau să mi le împărtășească – deși trebuie să spun că rămăseară foarte prietenoși.

Le răspundeam cu aceeași prietenie, dar nu le-am spus despre listele noastre de picnic. Mi se părea absolut cinstit.”

Pe lista companiilor propuse pentru furnizarea autobuzelor cu care să fie transportați copiii existau adnotări făcute de Blum și de primar, iar dedesubt își consemnaseră aprobarea directorul școlii și Edith Radiguet. Însemnările se refereau la problemele de anul trecut cu firma lui Jules Fort.

Acesta oferise trei autobuză, la prețuri foarte competitive, dar unul dintre ele fusese extrem de degradat – de fapt, se rupsese un scaun, în timp ce autobuzul dădea colțul, revenind de la picnic, iar un copil fusese rănit, deși ușor doar. Comitetul hotărîse ca la viitorul picnic, pînă la care mai erau cîteva săptămîni, contractul pentru autobuze să se încheie cu o altă firmă, cu toate că Jules Fort licitase din nou la cel mai competitiv nivel.

„Nu era prea mult,” spune Léger, „dar reprezenta singurul semn al unei posibile neînțelegeri pe care îl putusem găsi și, sincer să fiu, freamătul meu inițial de emoție începea să se stingă, cu cît stăteam mai mult parcurgînd listele cu oamenii care organizau un picnic. Vreau să spun, obiectiv fiind, părea că ne cam agățam de paie, nu?”

A sosit încă un mesaj de la laboratorul de analize

din Paris: chimistul criminalist specializat în toxicologie efectuase câteva teste foarte detaliate asupra multiplelor mostre prelevate de la victimele crimelor cercetate de Léger, precum și asupra specimenelor recoltate de la Edith Radiguet, și găsisse urme de bronz oxidat. Persoana care preparase otrava, considera chimistul, amestecase mixtura într-un vas de bronz.

Între timp, Léger s-a dus la sediul lui Jules Fort din orașul învecinat și a cerut să discute cu directorul. I s-a spus că firma era în proprietatea și sub conducerea Annei Fort, fiica patronului inițial, Jules Fort. Jules suferise recent o congestie cerebrală și zăcea paralizat. Anna conducea compania de acasă, unde își îngrijea și tatăl, care nu-și mai putea purta singur de grijă.

Anna Fort, o femeie robustă, de aproape patruzeci de ani, l-a salutat binevoitoare pe Léger și l-a tratat cu o cafea. S-au așezat să stea de vorbă în camera de dimineață, unde stătea și Jules Fort, pe fotoliul cu rotile, într-un colț, privind pe fereastră peluza și copacii. Anna a explicat că tatăl ei nu mai vorbea, dar era sigură că își găsisse o mulțumire interioară, după atîția ani în care se străduise să țină firma pe roate. „Acum e mică, avem doar câteva autobuze, dar sînt de ajuns ca să ne întreținem.”

Léger abia s-a putut îndura să explice ce anume îl adusese acolo, dar a făcut-o, iar Anna a răspuns că înțelegea, căci într-o situație atît de gravă trebuia desigur că exploreze toate piste. „Ne-a părut rău că organizații picnicului n-au vrut să folosească autobuzele noastre anul ăsta,” a spus ea, „dar am înțeles prea bine. I-am spus clar primarului că speram să putem fi de folos la

vreodată viitoare, iar problema s-a limitat la atît.”

Léger și-a cerut scuze pentru că-i răpise timpul, acceptînd încă o ceașcă de cafea, numai din politete, apoi a plecat. În drum spre casă, s-a gîndit să treacă pe la spitalul general local, unde Edith Radiguet era încă internată. A întrebat-o dacă îi putea confirma că, atunci cînd fusese refuzată oferta firmei lui Jules Fort, disensiunea se rezolvase fără resentimente.

„Ba dimpotrivă,” a replicat Edith. „Anna Fort a intrat ca o furtună în biroul primarului și a cerut să-i vorbească. L-a acuzat de favoritisme; a spus că probabil el aranjase un sabotaj în legătură cu scaunul autobuzului, anul trecut, pentru a avea un pretext să-i facă și cîne tatălui ei.”

Congestia suferită de Jules Fort se produsese la trei săptămîni după ultimul picnic și incidentul cu rănirea copilului. Conform afirmațiilor lui Edith Radiguet, Anna Fort îi spusese primarului că tatăl ei suferise congestia din vina lui; supărarea și chinurile de pe urma incidentului îi distruseseră sănătatea. Apoi ieșise val-vîrtej, spunînd că încă nu terminase cu cei din comitet.

Înainte de a reveni la Anna Fort pentru a afla cu ce ar fi putut infirma aceste declarații, Léger i-a studiat trecutul. A aflat că era contabilă cu studii, care în ultimii ani nu reușise să-și găsească de lucru pentru că era considerată un factor de risc în orice loc de muncă – era epileptică și supusă unor crize bruște de *grand mal*. Locuise patru ani cu tatăl ei, cîștigîndu-și existența ca administrator cu controlul de calitate într-o mică fabrică specializată de alimente.

Continua să dețină acea slujbă, cu jumătate de normă. Dintr-o dată, lui Léger i s-a spulberat orice încredere. Posibila legătură dintre munca Annei într-o fabrică de alimente și otrăvirea selectivă a oamenilor nu era clară, dar considera totuși că avea suficiente date pentru a-și justifica o tactică de presiune. I-a spus brutal Annei că-l mințise în legătură cu propria-i reacție față de refuzul ofertei de autobuze.

Femeia a avut nevoie de un moment pentru a-i asimila schimbarea de ton. Apoi, a schimbat și ea tonul. A strigat la Léger că era unul de-ai lor, elita autonumită și autointerесată care conduce totul după un cod care nu ține seama de merite.

Léger își amintește că începuse să vorbească atât de rapid și de violent, încît se temea să n-o apuce o criză. „A sfîrșit amenințîndu-mă cu avocați, anchetatori de la guvern și tot felul de grozăvii, dacă nu ieșeam imediat din casa ei. Bineînțeles că am plecat – nu aveam de ales.”

Înainte de a pleca, însă, a reținut totuși cîteva lucruri. Așezîndu-se, ca din întîmplare, astfel încît să vadă în grădina din spate, unde stătea Jules Fort, la marginea unei livezi de meri, a descoperit că privea drept în bucătărie, pe care și-o imaginase ca aflîndu-se în cealaltă parte a casei. Léger a dispus doar de un moment pentru a înțelege ce vedea, dar a fost sigur că era o mică oală de bronz cu margini înalte, depusă pe podea, lîngă aragaz; a mai văzut și chepengul pivniței, ridicat pe jumătate. În drum spre ieșire, a trecut prin dreptul portretului unei femei cu ochi holbați, care părea să sufere cu tiroida. Pe plăcuța de alamă din josul ramei

scria: „*Adèle Jouve, 1932*”.

„Pe vremea cînd încă mai eram un tînăr polițist fără experiență,” povestește Léger, „un ofițer mult mai în vîrstă mi-a spus că, ori de cîte ori mă aflu într-un loc care-mi trezește suspiciuni, să memorez cît mai multe posibil dintre lucrurile pe care le văd, pentru a medita la ele mai tîrziu. Învățasem că așa ceva era foarte util. Mai învățasem, cu timpul, și că analele crimelor rezolvate cu succes sînt doldera de mici coincidențe. Aceste două lecții importante, însă, s-au ciocnit în cursul aceleiași zile.”

Cînd a ajuns înapoi la birou, acolo îl aștepta chimistul criminalist de la Paris. Participase la o conferință, în apropiere, și se gîndise să facă un mic ocol și să-i viziteze pe cei cu fascinantul caz de otrăviri. Léger i-a mărturisit că avea un suspect și spera să găsească o cale de a înlătura obstrucțiile și a opera cît de curînd posibil arestarea.

„Problema de moment, i-am spus eu chimistului, e că nu am nici o dovadă, nimic ce mi-ar putea folosi ca s-o pun pe Anna Fort în legătură cu otrăvirile. În timp ce vorbeam, mi-a venit în minte numele ciudatei femei din portret și l-am întreb: «Ați auzit vreodată de o femeie numită Adèle Jouve?».”

Chimistul a dat din cap, fără ezitare. Léger a făcut ochii mari. Jouve, i-a spus chimistul, era o fondatoare a Ascultătorilor, secta care inventase ucigătorul tonic cu ciuperci. Chimistul citise totul despre ea, într-o vreme, și aflase că era un fel de biochimistă primitivă, cu un talent înnăscut de a crea medicamente pe bază de plante. „Dar mai era și nebulă,” a adăugat el.

În seara aceea, cei doi au luat cina la un restaurant local, iar Léger i-a spus chimistului tot ceea ce știa despre caz și despre femeia care, nu se îndoia – *cu adevărat* nu se mai îndoia, deja – era ucigașa.

„De ce n-o acuzați pur și simplu, în față?”

Léger i-a atras atenția că îi era ușor unui chimist criminalist să vorbească așa; rezolvarea unei crime era mai complicată decât o simplă acuzare la adresa suspectului principal.

„Dar e irascibilă,” a spus chimistul. „Nu-și poate stăpîni nervii și e clar că are un temperament criminal. Unii oameni nu pot suporta tensiunea nici unei amînări, simt nevoia să termine odată cu toate. Pariez că, dacă îi dai de înțeles că ai multe date despre ea și nu e decât o problemă de timp pînă o arestezi, va scurta așteptarea și va mărturisi totul.”

Léger nu l-a crezut, nu complet. Ca ipoteză, era destul de atrăgătoare, totuși, și deși exista pericolul de a o face pe suspectă să se retragă și mai mult după paravana ei de apărare, s-a gîndit că ar fi putut să încerce ceea ce-i propusese chimistul.

A doua zi, s-a dus la Anna Fort și, de îndată ce aceasta i-a deschis ușa, a atacat-o cu suspiciunile lui. Știa că o interesa cultivarea ciupercilor, a spus el – nu era adevărat?

Bănuiala lui se baza doar pe trapa pivniței pe care o văzuse deschisă și pe ideea că ciupercile sînt cultivate în beciuri. Spre sincera lui surprindere, Anna s-a fîsticit. Ce dacă avea treabă cu ciupercile, a întrebato ea, ce vedea asta?

Se retrăsese în hol, iar Léger a urmat-o înăuntru. A

arătat portretul femeii cu ochi holbați. „Cine e acolo?” a întrebato el.

„Stră-mătușa mea,” a răspuns Anna, luîndu-l din nou prin surprindere.

„O stră-mătușă care concepea preparate din ciuperci de genul folosit recent pentru a asasina trei persoane din această localitate și aproape a o asasina și pe a patra.”

Léger e de părere că, în continuare, a funcționat pe pilot automat. A continuat pur și simplu să vorbească. În loc de a crea tensiune cu pseudo-certitudinile lui, cum îi propusese chimistul, părea să fi provocat o prăbușire, prin simpla greutate a atacului. Anna plîngea, cu o mină la gură și cealaltă ridicată în față, defensiv. Léger s-a auzit pe el însuși menționînd oala de bronz și, imediat, femeia a început să urle la el, lovindu-l cu pumnii în brațe și cerîndu-i să înceteze.

„Am chemat un polițist, ca să stea cu ochii pe tatăl ei, și ne-am dus la secție. Anna, mai calmă, mi-a spus unde creșteau ciupercile, unde se găseau sporii de cultură și, cel mai important lucru – fiindcă n-aveam nici un indiciu – mi-a explicat cum își otrăvise victimele.”

Absolut nimeni nu fusese pregătît pentru acei răspunsuri. Anna se folosise de un complice. Era Max Fraque, cel mai bătrîn dintre șoferii care lucrau la firmă, un om profund loial lui Jules.

La fel ca stră-mătușa ei, înainte, Anna îl convertise unei cauze. Această cauză consta într-o răzbunare de tip pervers, dar Anna îl convinsese pe Max că reprezenta și lupta lui, în egală măsură cu a ei.

„Nu făcea decât să aștepte ocaziile,” spune Léger. „În cazul primarului și al lui Edith Radiguet, îl pusese pe Max să creeze câte o diversiune la ușa din față, pe când ea aștepta în spatele casei, gata să se furișeze în bucătărie.

Anna a făcut cercetări atente, în mare măsură prin simplă iscodire, iar când a fost sigură că știa programul de cină din casa primarului, s-a strecurat în bucătărie, în timp ce sora gazdei discuta cu Max la intrare. Cronometrarea era de o importanță vitală, chemarea la ușă trebuia să aibă loc exact în momentul când mîncarea se afla în farfurii, cel puțin parțial, pentru a putea adăuga pasta de ciuperci în porția potrivită. Cu Edith Radiguet mersese deosebit de ușor – locuia singură, iar Anna nu avusese decât să intre în bucătărie, să adauge pasta în cratiță și să plece.”

Aproape că se produsese o complicație tragică, în seara aleasă de Anna pentru a o otrăvi pe Edith Radiguet, datorită surorii acesteia, venită în vizită. Sora, însă, a sosit chiar după ce Anna se așezase la masă și nu a mîncat, așa că mîncarea otrăvită n-a fost împărțită cu ea. Iar dacă sora ei nu venea, Edith ar fi murit aproape cu siguranță.

În cazul petrecerii lui René Blum, situația care ar fi putut părea foarte dificilă pentru a încerca o otrăvire selectivă s-a dovedit a fi cea mai ușoară. Soția lui Blum telefonase la magazinul anex al fabricii de alimente unde lucra Anna.

După ce a cumpărat cîteva produse pentru masa sărbătorească, a întrebat-o pe administratoră dacă îi putea cumva recomanda pe cineva care să servească

la masă, cu o ocazie, fără s-o coste o avere. Administratora i-a spus doamnei Blum că avea să se intereseze. Prima căreia i-a cerut ajutorul a fost Anna, care a oferit serviciile lui Max Fargue, spunînd că era nu numai ieftin, ci și chelner cu experiență. În sens tehnic, prima crimă a fost comisă de complicele ei, dar, conform raționamentului Annei, toată munca propriuzisă fusese efectuată de ea.

Și, mult mai repede decât plănuise, Anna și-a comis primul omor. Cărțile, cum i-a spus ea unui psihiatru, începeau să arate drepte. Mai presus de orice, îi plăcea să vadă conturile reglate cum se cuvine. Când a murit Blum, abia aștepta să le vină de hac tuturor celorlalți din comitetul de picnic, reglîndu-și toate cele patru conturi.

Cazul nu a ajuns niciodată în fața instanței. Anna Fort a fost găsită inapătă de a fi judecată, pe baza faptului că avea mintea instabilă și, după părerea a trei psihiatri, în degenerare rapidă. Olivier Léger o considera sănătoasă, dar de o perversitate ucigașă, „deși acesta nu e un diagnostic acceptabil în instanță, încă.”

În interesul public, Anna a fost internată într-un sanatoriu de nebuni asasini. Complicele ei, Max Fargue, a fost închis pe viață.

Cu inima frîntă

Cynthia Coogan era fiica unui milionar și nepoata altui milionar. Tot cu un milionar se și măritase. La vîrsta de treizeci și opt de ani, avea mai mulți bani decît știa și o serie de domiciliu complet gratuite, în New York, Cape Cod, Seattle și Washington. O dată pe an, zbura în Europa, unde petrecea o lună făcînd cumpărături prin cele mai elegante capitale și întîlnindu-se cu cunoștințe vechi și noi, în apartamentul ei din Florența. Robert Coogan, soțul Cynthiai, n-o însoțea niciodată peste hotare, dar în fiecare vară petreceau cîte șase săptămîni împreună pe proprietatea lor de vacanță de la Cape Cod.

Pe înserat, în ziua de luni, 8 octombrie 1973, Robert Coogan a telefonat poliției de la locuința sa din Sutton Place, New York, anunțînd că soția lui fusese

asasinată. În nici zece minute, s-au prezentat la fața locului cîțiva detectivi, un fotograf și doi tehnicieni de laborator. Coogan i-a condus în salonul spațios unde soția sa stătea așezată în capătul canapelei *Chesterfield*, cu o mîină atîmînd peste spătar și cealaltă zăcînd cu palma în sus, desfăcută, în poala fustei de lînă muștar. Cu excepția unui singur amănunt discordant, Cynthia Coogan ar fi putut sta acolo în așteptarea unor musafiri, cu părul șaten perfect aranjat și machiajul impecabil. Incongruența consta într-un cuțit de bucătărie gros, care-i ieșea din partea stîngă a pieptului. Lîngă ea, pe canapea, se afla o băltoacă de sînge închegat.

În declarația dată poliției, Robert Coogan a spus că sosise acasă la cinci și jumătate și, ca de obicei, intrase în apartament cu cheia lui, fiindcă luna Annie, servitoarea, avea zi liberă. „Mi-am lăsat servieta în hol, am intrat aici și am găsit-o, stînd așa cum o vedeți. La început am crezut că privea ceva de pe pereți, înțelegeți, din felul cum continua să privească astfel, fără a întoarce capul cînd eu intram și îi vorbeam. Apoi, am văzut cuțitul.”

A spus că stătuse în fața soției sale vreo cinci minute poate, năucit, incapabil s-o atingă sau să alerge la telefon, sau să-și urmeze oricare dintre celelalte impulsuri care îl izbeau pe rînd și se risipeau, lăsîndu-l amorțit. „Pur și simplu nu puteam înțelege. Parcă aș fi făcut un pas greșit, ajungînd într-o lume alternativă, un loc ireal despre care nu trebuia să aflu.”

După ce s-au făcut fotografiile, cadavrul a fost dus la morgă și tehnicienii au început să înainteze prin apar-

tament, presărînd praf pentru amprente și folosind aspiratoare cu filtru la colectarea specimenelor de fibre și păr de pe covor și mobilier. Robert Coogan i-a însoțit pe detectivi la secție, astfel că amprente de lui au putut fi luate, în scop de eliminare, dintre cele cîteva zeci care existau în apartament. În timp ce se afla la secție, a făcut și o declarație mai detaliată, pentru consemnare.

„Cynthia s-a întors din Europa acum două săptămîni,” i-a spus el detectivului Steve Lambert.

„Lipsise cam patru săptămîni, stabilindu-și baza în apartamentul nostru din Florența și vizitînd diverse localități – Roma, Paris, Londra. Cît timp a stat în Europa, a văzut o mulțime de prieteni.

De cînd s-a întors, a făcut vizite, întîlnindu-se cu cunoștințe din New York, pregătindu-se pentru sezonul de toamnă.” I-a zîmbit răutăcios detectivului.

„Cynthia trăia pentru scena socială. N-aveam nimic împotrivă, cred, dar etica muncii mă atrage mult mai mult.”

În raport, detectivul Lambert l-a descris pe domnul Coogan ca pe un bărbat chipeș, îngrijit, trecut cu puțin de patruzeci de ani, fost membru al Ivy League care luase sub control afacerile bancare și companiile de asigurări ale familiei la jumătatea anilor '60 și-și formase, conform numerelor din urmă ale revistei *Fortune*, reputația de „agresivitate benignă pe piața acaparărilor și în afacerile crescînde cu administrarea fondurilor de pensii, pentru care manifestă un instinct călit prin muncă grea și entuziasm.”

„Niciodată nu mai ajunsese în apropierea unui

tip de magnat,” recunoaște detectivul Lambert. „Este adevărat ce se spune, bogații *sînt* altfel, mai ales cei de acel gen – se născuse bogat și reușise să se îmbogățească și mai mult, prin propriile sale eforturi. Știa totul despre putere; era o trăsătură instinctivă a lui, cred. Simțeam încontinuu că trebuia să-l servesc cu diverse lucruri cît timp se afla în birou, avea asupra mea acest gen de efect, ca și cum ar fi fost un șef înnăscut, categoric de clasă regală, iar eu eram fără putință de tăgadă un servitor înnăscut, sau un țăran care a avut atîta noroc cît să se înalțe la nivelul de servitor.”

Coogan a suportat cu stoicism moartea soției sale, ceea ce Lambert a presupus a fi rezultatul educației: n-ar fi făcut nimic atît de vulgar ca să cedeze și să izbucnească în plîns, sau să se înfurie, sau să se sufoce atît de tare, încît n-ar mai fi putut vorbi.

„I-am cerut să se gîndească la toți cunoșcuții soției sale, care ar fi putut să-i poarte ranchiună sau să se fi înfuriat de vreo întîmplare recentă, suficient de ne-bunește pentru a-i înfige un cuțit între coaste. Nu existau urme de luptă – apartamentul nu fusese deranjat – așa că presupuneam, deocamdată cel puțin, că ucigașul Cynthiai Coogan fusese primit în apartament fără a i se opune în nici un fel rezistență. Coogan și-a acoperit fața cu mîinile, cînd i-am spus că ne-ar fi fost de folos să primim o listă a oamenilor celor mai puțin favoriți care încă mai făceau parte din cercul social al cuplului. A răspuns că avea să fie cam greu, poate imposibil, întrucît bănuia că soția lui cunoscuse mult mai multe persoane decît el, dar avea să facă tot

ce putea, dîndu-mi lista cît mai curînd posibil."

Autopsia asupra Cynthiai Coogan a fost efectuată de doctorul Hector Ortega, un hispano-american cu experiență de patolog criminalist în Los Angeles, fiind, prin urmare, conform propriei sale descrieri, lipsit de credință în mîntuirea omenească. Destinul omenirii, după părerea exprimată volos a lui Hector, constă în a se spulbera ca un scaiet uscat, fără a lăsa pe pămînt nici o urmă demnă de atenție. "Ceea ce-și fac oamenii unii altora," spunea el, „nici șobolanii nu și-ar face. Nici șerpii n-o fac și nici măcar gîndacii. Omul e o greșeală oribilă, un snop de sîrme cosmice, iar cînd va pleca și va lăsa planeta înapoi animalelor, va fi mult mai plăcută."

Rapoartele de autopsie ale lui Hector (în America se numesc protocoale) contravin în chip ciudat cu perspectiva lui zîmbitor-cinică. Este un patolog de profund valoare și urmează o direcție suspectă, indiferent cît de vagă, prin toate mijloacele posibile, pînă cînd bănuielile i se confirmă sau cazul se rezolvă altfel.

În raportul despre Cynthia Coogan, a scris că trupul aparținea unei femei de rasă caucaziană, bine hrănită, între treizeci și cinci și patruzeci de ani.

Nu existau diformități externe vizibile, nici desfigurări, iar singurele semne particulare de pe trup constau într-o mică aluniță pe abdomen, la doi centimetri și jumătate sub ombilic, și o cicatrice de cinci centimetri pe partea posterioară a piciorului drept, înapoia genunchiului.

După o notă despre greutatea și înălțimea Cynthiai, și observația că angajase un contact sexual cu

scurt timp înaintea morții, Hector continua descriind modul în care părea să fi murit.

Un cuțit de bucătărie, în greutate totală de 50 grame (1,75 uncii), cu lamă din oțel de carbon lungă de 10 centimetri (aprox. 4 inci), a fost înfipt în piept prin cel de-al patrulea spațiu intercostal stînga, pînă la o adîncime de 5,4 centimetri (3,25 inci), la o distanță de 8,4 centimetri (3,25 inci) de marginea stîngă a sternului. Vîrfurile cuțitului a penetrat ventriculul drept al inimii, provocînd o hemoragie abundentă în sacul miocardic.

Cynthia murise în urma hemoragiei interne, a conchis Hector la un moment dat în intervalul de douăzeci și patru de ore pînă cînd trupul să fi fost adus la morgă. La sfîrșitul raportului, Hector a înscris o observație criminalistică suplimentară:

În apropierea locului unde s-a oprit vîrfurile cuțitului și pe lama propriu-zisă, există urme ale unei substanțe care seamănă superficial cu nisipul sau cu un pietriș foarte fin. Unele particule din acest material sînt vizibile pe rana de la suprafață și par să fi fost împinse în interiorul trupului prin simpla forță cu care a fost înfipt cuțitul prin peretele pectoral.

În douăzeci și patru de ore, Robert Coogan aduse o listă – trei pagini dactilografiate – de oameni care i-ar fi putut purta soției sale, în mod verosimil, destulă antipatie, încît să se poată simți îndemnați s-o omoare.

„Înseamnă împingerea unor amănunte la extrem, firește,” i-a spus el detectivului Lambert. „Nu mi-l pot imagina cu adevărat pe nici unul dintre ei făcînd-o, dar există pe lista aceasta cîteva persoane care, cu siguranță, au dat de înțeles că n-au o părere prea bună despre soția mea sau despre mine. Pe cei mai răi, aceia care și-au manifestat public ostilitatea în repetate rînduri, i-am bifat cu cîte o stelută.”

Întrebat dacă avusese contact sexual cu soția sa în ziua asasinatului, Coogan a ezitat, apoi a spus că da, avusese: făcuseră dragoste cu o oră înainte ca el să se dea jos din pat, în dimineața de luni, 9 octombrie.

Asasinarea Cynthiei Coogan a constituit un apreciabil eveniment mass-media, dar politica de tăcere și refuz loial a lui Robert Coogan de a vorbi, a adus curînd exilarea subiectului pe paginile din mijloc ale ziarelor. După patru zile, reportajele au dispărut complet, în timp ce poliția acționa, fără nici un dram de succes, pe baza listei primite de la Coogan.

În ziua de sîmbătă, 13 octombrie, la secția de poliție s-a prezentat o tînără femeie pe nume Deena Shawn, cerînd să discute cu detectivii care anchetau asasinarea doamnei Coogan. În cele din urmă, a primit-o Steve Lambert, care a remarcat că era vizibil îngrijorată.

„Îți poți da seama cînd povestea e reală și are implicații adînci,” comentează el. „Oamenii uită să mai fie nervoși. Secția de poliție îl face pe orice nou-sosit să fie iritat, dar fata asta avea expresia aceea cu ochii bulbucați de groază pe care o vezi la unele fete pur și

simplicu nervoase în mod firesc. Atîta numai că atunci cînd a vorbit cu mine era absolut sinceră, foarte preocupată, și nu și-a desprins ochii dintr-ai mei pînă n-a terminat de vorbit.”

Colega de cameră a Deenei, Annie, dispăruse. Annie era servitoarea familiei Coogan și, conform spuselor Deenei, îi plăcea munca de-acolo și n-ar fi renunțat la ea, cum presupuneau acum alții că făcuse. Annie ar fi trebuit să se întoarcă în apartamentul lor comun din Queens în seara de duminică, 7 octombrie, dar nu mai apăruse.

Cînd, după două zile, tot n-a venit, Deena a telefonat la familia Coogan, cu toate că Annie o rugase să nu facă asta decît în caz de extremă urgență, și a vorbit cu o servitoare nouă, care i-a spus că Annie plecase, iar ea habar n-avea unde se dusesese. Abia în după-amiaza aceea a aflat Deena că doamna Coogan fusese omorîtă.

Vestea a surprins-o și s-a întrebat dacă nu cumva exista vreo legătură între omor și dispariția colocatarei sale, dar, nu se putea gîndi la nimic veridic și oricum nu dorea să aibă în vedere această posibilitate.

După puțină gîndire constructivă, Deena a început să se întrebe dacă nu cumva Annie plecase în vizită la singura ei rudă, un frate din Michigan, dar cînd i-a telefonat, acesta a răspuns că nu-și mai văzuse sora, nici nu primise vești de la ea, de luni de zile. Vineri, Deena se îngrijorase rău, iar sîmbătă a fost destul de alarmată ca să intre în secția de poliție și să le expună detectivilor temerile ei parțial conturate.

„Se gîndea că Annie putea fi într-un fel implicată în

crimă," relatează Lambert. „Și cine ar fi putut-o condamna pentru o asemenea părere? Prietena sa dispare, pentru prima oară de când o știa, în ziua dinainte ca stăpîna ei să fie asasinată. Două evenimente importante, ambele centrîndu-se asupra unor oameni care s-au cunoscut, *ergo*, există o legătură. Și exista, desigur, deși nu era una la care mica Deena să se fi putut gîndi.”

Detectivul Lambert a notat de la Deena amănunte despre Annie, plus o fotografie a celor două fete împreună, și i-a promis că poliția avea să facă tot posibilul pentru a-i da de urmă.

A doua zi, duminică, Lambert s-a prezentat la frumoasa casă a lui Robert Coogan din Sutton Place. Și-a cerut insistent scuze pentru deranj. Coogan n-a părut tulburat.

„I-am spus că mă preocupa faptul că servitoarea părea să fi dispărut, iar el nu-mi declarase asta,” povestește Lambert. „A făcut o mutră de parcă i-aș fi pus în față un rebus. Nu înțelegea care era problema. «Servitoarele dispar tot timpul», a răspuns el. «Dumnezeu știe cîte au trecut pe-aici. Vin, pleacă, iar de cele mai multe ori cînd pleacă, iau cu ele și ceva de valoare.» Cel puțin atîta lucru o deosebea pe Annie, a adăugat, nu luase nimic. Cu toate tulburările din viața lui, abia la jumătatea zilei de marți își dăduse seama că fata nu mai era, așa că telefonase la agenție și angajase o altă servitoare.”

Lambert a întocmit raportul și a trimis un exemplar la Persoane dispărute, promițînd că avea să le trimită tot ce mai apărea în legătură cu fata. Se presupunea,

ca întotdeauna în cazul femeilor din New York trecute de optsprezece ani, că, dacă dorea să dispară și nu comisesse nici o crimă, atunci putea să dispară și să nu mai apară pînă nu era gata. Să dispari în New York, pentru un non-delinvent, e remarcabil de ușor.

În după-amiaza de duminică, Lambert a primit un telefon de la un detectiv particular care l-a întrebat dacă se puteau întîlni într-o problemă destul de urgentă.

„Mi s-a aprins un becuț,” spune Lambert. „D.P.-ii apar întotdeauna de parcă ar fi cei mai ezitanți și mai cu frică de lege oameni din lume, și sînt atît de manierați, încît te-apucă greața doar ascultîndu-i. În marea majoritate, sînt mai josnici decît rahatul, desigur, dar cînd ăsta mi-a spus că avea ceva ce putea fi în legătură cu cazul Coogan, m-am gîndit că ar fi fost mai bine să-i fac hatîrul. I-am dat întîlnire într-o braserie de lîngă Broadway, căci nu voiam să vină la stație. Îndeobște, contaminarea nu e un lucru care să mă deranjeze, dar trebuie să trag undeva linia, nu? Pur și simplu mi se-apeleacă să-i las pe D.P.-i să intre în secția de poliție și să se așeze pe mobilă.”

La întîlnire, detectivul particular s-a dezvăluit a fi pe cît de slinos se așteptase Lambert, dar părea un operativ pedant, lucru cam neobișnuit. A scos niște hîrtii ca să arate că îl angajase o anume doamnă Dorothea Lewis, pentru a-l urmări pe soțul ei, Charles Lewis, importator de diamante care avea un magazin cu amănuntul pe Fifth Avenue, unde vindea pietre tăiate și o linie limitată de bijuterii finisate.

„Detectivul a spus că acest Lewis era ștab mare,

cel mai mare ștab căruia trebuise vreodată să i se țină de coadă. Bijuteriile pe care le vindea erau unicate, confecționate doar de amorul artei, pentru prestigiu, fiindcă oricât de exotice sau de scumpe erau articolele, reușea să le vândă întotdeauna. Soția lui îi spusese detectivului particular că știa că babacul ei ajungea să cunoască niște cuconițe foarte șic în domeniul lui de afaceri și bănuia că avea relații curente cu una. Femeia ajunsese în faza – prin escrocherie, probabil, dar ce mama dracu' – în care era independentă financiar, oricum, suficient de independentă pentru a divorța de Lewis, iar dacă reușea să ajungă și la un aranjament grăsuț, cu atât mai bine. Așa că dorea ca detectivul particular să-l împrăsteie cu noroi pe Charles Lewis cît se putea de repede."

Detectivul particular avea fler teatral, afirmă Lambert, pentru că, exact în momentul cînd se părea că povestea nu avea nici o legătură cu ancheta cazului Coogan, a scos niște fotografii făcute pe o plajă, într-un loc izolat de lîngă Cape Cod.

Fuseseră immortalizate în ziua de joi, 4 octombrie, cu ajutorul unui teleobiectiv de 300 mm., aparatul fiind montat pe un suport stabilizator în mașina detectivului particular. Imaginile îl reprezentau clar pe Charles Lewis pe întinderea de nisip neted, cu aspect șlefuit, ținînd-o cu un braț pe după umăr pe Cynthia Coogan.

„Pînă nu-i văzuse fotografia într-un ziar vechi de trei zile, nu știuse că femeia cu care se întîlna Lewis era mondena asasinată. Deocamdată, nu arătase fotografiile nimănui, nici măcar soției lui Lewis, căci dorește să obțină ceva mai mult pentru a justifica tariful

destul de mare pe care avea să i-l ceară. Acum simțea, pe bună dreptate, că jocul era prea pipărat pentru sîngele lui și dădea totul pe mîna poliției. I-am mulțumit și am revenit la secție, cu tot ceea ce avusese el despre cazul Lewis."

Conform hîrtii oferite de detectivul particular, plaja unde fuseseră făcute instantaneele se afla la doar trei kilometri de casa de la Cape Cod a familiei Coogan. Lambert a consemnat acest lucru, oficial, dar s-a hotărît ca deocamdată să nu-i spună lui Robert Coogan nimic despre noua evoluție. În aceeași seară, Lambert s-a prezentat la morgă pentru a identifica trupul unui patron de magazin cu băuturi alcoolice, omorît în cadrul unui hold-up – magazinul se găsea la colțul străzii unde locuia Lambert, iar acesta îl vizita adesea. În timp ce se afla acolo, l-a văzut pe Hector Ortega trecînd grăbit, cu cămașa sa verde, șorțul și pantalonii pătate din belșug de sînge. Lambert a vrut să stea de vorbă cu patologul, dar s-a gîndit că poate era mai bine a doua zi, cînd avea să fie mai puțin ocupat. Totuși, cînd l-a văzut pe Lambert, Hector i-a făcut cu mîna și l-a invitat în pauza sa de cafea.

S-au așezat în micul cabinet, cu cafele și gogoși, iar Lambert i-a spus lui Hector despre apariția detectivului particular cu fotografia Cynthiei Coogan, cu puțin timp înainte de a muri. Hector s-a încruntat, înclinîndu-și capul, cu privirea spre Lambert:

„Deci, nisipul, hm?"

A trecut un moment pînă cînd Lambert și-a dat seama despre ce era vorba. „Atunci m-a pocnit. Nisipul. Nici c-un gînd nu-l învrednicisem.

Din cînd în cînd, găsești asta în notele de autopsie, cite unul moare cu un cuțit împîntat în trup și cine știe de murdărie e împinsă în rană de impactul înjunghierii. Se întîmplă frecvent și, după un timp, începe să-ți scape din vedere. Acum, Hector avea ochii mari de entuziasm. «Am păstrat o mostră», a spus el, doar cîteva fire, cît am putut răzui pe o lamelă de microscop."

Hector a adus specimenul, care fusese anexat în dosarul cu duplicate după probe. Pradă unui impuls, s-a dus și la congelatoare și a trecut un mic aspirator peste părul Cynthiai. Au apărut alte cîteva fire de nisip. Hector i le-a adus pe toate lui Lambert și l-a întrebat dacă avea să mai organizeze și altceva, în timp ce analiza materialul nisipos.

„«Verifică grupa sanguină a domnului Coogan», a spus el. L-am întrebat de ce și mi-a răspuns că, din perfecționismul lui personal, detesta să fie ceva lăsat în aer, ceea ce era modul său de a spune că nu-i plăcea să rămînă în beznă nici cu cel mai nenorocit fleac."

Mostra de pe lamela microscopică, plus o pungă de specimene cu cele cîteva boabe de nisip prelevate din părul Cynthiai, au fost trimise la unul dintre puținii paleontologi criminaliști din lume, care lucra, în acea perioadă, la Institutul Smithsonian din Washington D.C. Lambert a anexat o scurtă notă, cerîndu-i expertului să compare mostra cu o alta, care avea să-i parvină în cîteva zile; între timp, ar fi putut emite o opinie despre compoziția, structura și originea mostrei? Evaluările de acest gen, i-a explicat Lambert, sînt

impresionante întotdeauna cînd li se prezintă juraților.

Lambert a trimis apoi un telex la poliția din regiunea Cape Cod, unde Cynthia Coogan și Charles Lewis fuseseră fotografiați împreună. A cerut să-i trimită un specimen de nisip de pe plaja reprezentată în fotografia care însoțea mesajul telex.

„Atunci, s-a petrecut ceva cu adevărat îngrozitor," continuă Lambert. „Era genul de întîmplare care răzbate prin toată duritatea dobîndită în meserie, pînă la resursele de milă care ți s-au atrofiate. Un cadavru înfășurat cu frînghii a apărut într-o grămadă de gunoi din curtea unui crematoriu public. Trupul era destul de grav maltratat, cu brațele și picioarele moi, fracturate, craniul strivit, dar se putea recunoaște. Era Annie, servitoarea soților Coogan."

Hector Ortega a examinat cadavru la morgă și a conchis că, după ce fusese legată cu două bucăți de funie în jurul brațelor și al gambelor, fata fusese înținsă pe un drum și călcată de cel puțin trei ori cu o mașină.

„După ce am spălat-o de sînge și gunoi," i-a spus Hector lui Lambert la telefon, „am găsit niște urme excelente de pneuri. Am să-ți trimit fotografiile."

Mostra de nisip a sosit de la Cape Cod prin mesageria expres, iar Lambert i-a înaintat-o paleontologului criminalist. Peste cîteva minute, a fost chemat la telefon pe o linie radio: era poliția din Cape Cod. Lambert a intrat în camera radio-telefonică pregătit să confirme primirea nisipului și să le mulțumească tuturor, dar ofițerul de la aparat nu dorea să vorbească despre nisip. I se părea important, în vederea interesului

pe care secția Omucideri din New York îl manifesta față de un anumit cartier din Cape Cod, să-i spună neîntârziat lui Lambert că valurile scosese la mal în aceeași după-amiază cadavrul unui newyorkez, Charles Lewis. Trupul era grav molestat și părea să fi stat un timp în apă, dar în cămașa domnului Lewis erau cusute informații de identitate. Mai mult, în calitate de comerciant cu diamante brute, era necesar să poarte asemenea acte de identitate, iar amprente de pe cartela laminată corespundeau net cu cele ale cadavrului.

„Am stat un timp pe gânduri,” povestește Lambert. „Instinctul mă îndemna s-o iau la goană prin secție sîrîgînd despre întorsătura pe care o luau lucrurile, dar mai procedasem așa și înainte, făcîndu-mă de rîs, așa că m-am hotărît să cuget mai bine. Asta făceam, cînd am primit un telefon de la Hector Ortega, întrebîndu-mă dacă aflasem grupa sanguină a lui Robert Coogan. Uitasem. Am pus un funcționar de la Omucideri să se ocupe imediat. A obținut informația de la oficiul de pașapoarte, apoi a confirmat-o cu ajutorul celor de la înmatricularea autovehiculelor.

„Are grupa O”, i-am spus lui Hector. A rîs, cu scrișnetul lui care trece drept rîs. Apoi, mi-a spus că Cynthia Coogan avusese contact sexual cu un bărbat cu puțin timp înaintea morții, dar acela nu era soțul ei. Domnul care o trăsese în țeară avea grupa AB. Și era un rezultat oficial, a spus Hector, căci dăduse sperma la analiză în propriul nostru laborator.”

La vremea cînd s-a confirmat că mostrele de nisip erau identice, Lambert a conchis că era timpul să-l

viziteze pe Coogan. A mai luat cu el un detectiv, ca martor, și încă unul, pentru a face cîteva iscodeli concrete.

Întrucît Lambert era convins că Robert Coogan își asasinase nu numai soția, ci și pe Charles Lewis și pe Annie, nici măcar n-a încercat să fie imparțial în abordarea convorbirii. Cuțitul din pieptul Cynthiai i-a spus lui Coogan, prilejuise o identificare. „Iar cînd am spus asta, i-am văzut străfulgerarea din ochi — am văzut-o, fiindcă o pîndeam. Doar o fracțiune de secundă, apoi s-a stăpînit, dar știa cu certitudine că nu existau amprente pe cuțit, chiar dacă noi nu i-o spuseseam.”

Lambert a explicat că pe cuțit se prinseseră niște urme de reziduuri locale, identificîndu-se locul unde murise. „Și n-a fost aici, domnule Coogan. A murit la Cape Cod.”

Din acest moment, sincronizarea devenea crucială: Lambert credea că pe Coogan îl dezechilibrase acea neașteptată întoarcere a atenției asupra lui și nu putea inventa nimic pentru a se apăra convingător.

„A murit înainte sau după ce l-ați călcat pe Lewis cu mașina și l-ați aruncat în mare?”

Ambii detectivi l-au privit pe Robert Coogan în timp ce schimba o gamă întreagă de expresii, ca și cum ar fi căutat una care să-i stea întipărită pe față. În cele din urmă, s-a ridicat în picioare, și-a împins ambele mîini prin păr și s-a așezat la loc. Calmul său studiat și aerul de detașare păreau să i se risipească amîndouă în același timp. A privit de la un detectiv la altul, ajuns vizibil în pragul lacrimilor.

„Îmi frînsese inima,” a spus el. „Nu e cine știe ce

apărare, dar știu că e suficient ca să te transforme într-un ucigaș. Sau asta, sau te ajunge disperarea."

Le-a spus detectivilor cum aflase că soția lui „ceea ceva”, când i-a telefonat în ultima săptămână a șederii ei la Florența, pentru a afla „că plecase, cu câteva zile în urmă; îi spusese femeii care îngrijea apartamentul că dorește să se ducă acasă mai devreme. Coogan era un om cu relații influente și nu i-a trebuit mult ca să afle unde plecase soția lui. „Oricum, știam deja despre comerciantul de diamante,” i-a spus el lui Lambert. „Îmi tot spuneam că e o prostie, dar asta era o auto-amăgire greu de întreținut, de vreme ce bănuielele mele nu sînt niciodată absurde."

Mersese cu mașina la Cape Cod și se confruntase cu cei doi în bucătăria vilei închiriate de Lewis pe plajă.

Lewis se comportase execrabil, spunînd că Cynthia fusese cu inițiativa. Coogan ascultase cît putuse de mult, pînă își pierduse calmul și-l lovide pe Lewis. Se încăieraseră, iar Coogan îi dăduse lui Lewis în cap cu un vâtrai de oțel. „L-am omorît, cred. Dar l-am scos în stradă și am trecut de cîteva ori cu mașina peste el. Asta obișnuiesc să le facă japonezii victimelor cînd sînt aproape moarte. Consideră că zdrobirea atît de multor oase din trup la un moment dat poate fi simțită chiar și la un nivel vecin cu moartea, provocînd dureri în plus."

De cînd începuse lupta între Coogan și Lewis, Cynthia se încuiase într-un dormitor, refuzînd să iasă. Înainte de a pleca din vilă cu trupul lui Lewis, Robert Coogan se asigurase că nu putea scăpa, astupînd

gaura cheii cu o lumînare. A dus cadavru pe mare, cu șalupa lui Lewis, l-a aruncat și s-a întors. A băut un pahar în bucătărie, gîndindu-se ce avea de făcut, în timp ce asculta gemetele soției sale din dormitor. În final, a ajuns la concluzia că nu putea s-o ierte.

Gîndul la adulterul ei îi sfîșia inima. Așa că s-a hotărît s-o omoare și pe ea. A scos un cuțit de bucătărie dintr-un sertar și a spart cu piciorul ușa dormitorului. Cînd aceasta s-a deschis în interior, Cynthia s-a repezit pe lîngă el, ieșind din casă, pe plajă.

„Am alergat după ea și am ajuns-o din urmă. Fără nici o ezitare, am răsucit-o și am înfipit în ea cuțitul. A țipat, abia auzit, apoi a căzut. Am prins-o, am cărat-o înapoi la vilă și am curățat nisipul de pe amîndoi."

A ars hainele pe care le purtase Cynthia afară și a îmbrăcat cadavru în haine curate, din sertarele aflate în dormitor. În acel moment, a știut că dispariția ei avea să provoace agitația presei, așa că a găsit cel mai potrivit să însceneze un asasinat.

„Mărturisesc că, dacă eram mai calm, mai puțin sfîșiat pe dinăuntru, l-aș fi înscenat altfel."

„Dar tot ați fi omorît-o?"

„A, da, pe amîndoi."

Și-a amintit chiar să aducă înapoi prosoapele îmbibate în sînge, într-o pungă de plastic, ca să facă o băltoacă pe canapea. Nici aducerea cadavru în casă nu pusese probleme, din moment ce una dintre garanțiile locuințelor din Sutton Place constă în zidurile înalte, discrete, ale grădinii din spate.

„Singura reală problemă era Annie," a spus Coogan. „Rămăsese aici duminică seară, în loc să plece aca-

să, cum ar fi trebuit. Când țiram cadavrul, am dat chiar peste ea. S-a holbat la mine o clipă, apoi parcă a înnebunit. Urla, dădea din mâini. Am înhățat-o, am lovit-o, am fugit după ea când a luat-o la goană și am lovit-o din nou. Of, mare porcărie a ieșit, un coșmar, serios. M-am asigurat că era moartă – am călcat-o cu mașina, ca pe Lewis, fiindcă în momentul ăla o uram, uram gândul că m-ar fi reclamat la poliție dacă putea...”

În timp ce-și lua pardesiul, pregătindu-se să plece la secție cu detectivii, Coogan a întrebat dacă patologul acela inteligent care găsise nisipul pe cuțit a observat că arma fusese scoasă din rană, apoi introdusă la loc. „Era singurul mod de a o putea dezbrăca și îmbrăca la loc,” a precizat el.

Lambert a răspuns că era destul de sigur că doctorul Ortega nu remarcase. Privindu-l pe Coogan, a zărit un mic zîmbet. Era clar că omorîrea Cynthiei îl calmase întrucîtva, a conchis Lambert. Poate chiar îi vindecase inima frîntă.

În timp ce toți trei ieșeau din casă, s-a apropiat un al treilea detectiv. A ridicat un plic, scuturîndu-l.

„Iarăși nisip,” i-a spus Lambert lui Coogan. „Din partea de dedesubt a mașinii dumneavoastră.”

„Pentru orice eventualitate?” a întrebat Coogan.

„Exact,” i-a răspuns Lambert.

O viață aparte

Ocazional, apar mistere cărora nici o investigație polițienească sau vreo analiză științifică, oricît de insistente, nu le pot găsi explicația, deși toți cei implicați simt că răspunsul există, aproape tangibil, așteptînd să fie descoperit. Cazul lui Simon Grant se înscrie exact în această categorie.

Într-o scrisoare adresată directorului serviciilor sociale din Rifton, Sussex, un istoric militar numit Maxwell Grant scria: „N-am avut nici un moment intenția, cînd ne-am despărțit, ca băiatul să sufere, dar în același timp trebuia să-i respectăm dorința de independență. Dilema devenea deosebit de acută prin faptul că Simon era handicapat, dar în cele din urmă și-a dovedit bunăvoința și capacitatea de a-și purta singur de grijă, așa că i-am cumpărat căsuța și l-am lăsat

să-și orînduiască singur viața."

Simon Grant suferise la naștere o vătămare care-i paralizase partea stîngă a trupului. Nu-și putea folosi piciorul stîng, care trebuia să fie susținut cu o proteză, dar brațul, deși țeapăn, îi era mobil și își putea folosi mîna. Datorită emacierii mușchilului gîtului, avea capul relativ nesusținut pe stînga; cînd era obosit, capul său tîndea să se aplece în partea aceea. Se obișnuise cu acest lucru și nu părea conștient de felul cum mersul său fîrșit și bălăbănirea capului în unele momente îi făceau pe oameni să-l evite la prima vedere.

"Nici chipul nu-i era de mare ajutor," își amintește un ofițer de poliție. "Ținea tot timpul gura deschisă și purta ochelarii aceia cu lentile mari și groase, care-i făceau ochii să pară enormi. Era destul de curat, dar, din cîine știe ce motiv, nu se spăla niciodată pe cap și abia dacă se tunde, așa că părul îi stătea adunat în lațe pe toată țeasta. Acest lucru, pe lîngă modul de a se mișca și înclinarea capului într-o parte, și fața aceea – oamenii erau realmente șocați, cu primele ocazii cînd îl vedeau. Adăugați faptul că era nervos și nu părea niciodată prietenos cu nimeni, și veți avea un membru al societății deosebit de dezagreabil."

Mama și tatăl lui Simon se despărțiseră cînd fiul lor avea optsprezece ani, iar acesta spusese clar că nu dorea să locuiască împreună cu nici unul dintre ei. Își scrisese chiar pe hîrtie motivele pentru care voia să fie lăsat în pace: dorea o viață separată, fără amestecul nimănui.

Avea un venit privat, dintr-un fond înființat de bunicul lui, și trăia cu ajutorul acestuia, petrecîndu-și zilele

în studiul unor cărți obscure despre religiile orientale și al unor articole competente, dar depășite, de medicină.

"I-am scris tatălui său pe vremea cînd Simon avea vreo douăzeci de ani," afirmă directorul serviciilor sociale din Rifton, "fiindcă mă îngrijora faptul că un om cu handicapurile lui Simon locuia singur. Doream un soi de asigurare că nu avea nici o problemă, și că tatăl cunoștea exact circumstanțele de viață ale fiului său."

S-a spus că serviciile sociale își băgau nasul unde nu le fierbea oala, din moment ce Simon nu dădea nici un semn vizibil de nefericire sau de dificultăți și nu cerea niciodată ajutorul nimănui. Locuia singur, într-o casă cu trei camere, pe o stradă liniștită, și se aventura afară numai de cîte două ori pe săptămînă, pentru a-și face cumpărăturile strict necesare. Un ofițer de poliție a remarcat că, dacă ar fi fost normal din punct de vedere fizic, nimeni nu i-ar fi acordat nici cea mai mică atenție.

Simon avea douăzeci și doi de ani, cînd s-a dus să-și petreacă o scurtă vacanță la mama lui, în Devon. Se întîmpla pe la începutul verii, în anul 1987. Mama lui le spusese unor prieteni că era timpul să joace un rol mai important în viața fiului său, deși ei considerau că se simțea doar vinovată pentru că, atîta timp, nu-l luase în seamă pe „micul troll” – cum obiș-

1. Monstru (pitic, uriaș, căpcăun) din folclorul scandinav, care trăiește sub poduri și îi mîncă pe copiii care trec pe deasupra.

nuia ea să-l numească atunci când era beată.

„Era, cu siguranță, ciudat,” îl descrie o vecină de-a mamei sale. „Polly Grant nu se codise niciodată să afirme că avea un fiu sucit, dar era mult mai anormal decât ne așteptaserăm.”

A sosit cu un taxi, luni, a spus vecina, iar în primele două zile ale vizitei a ieșit de câteva ori în oraș, împreună cu mama lui. După aceea, n-a mai apărut. „Și nici maică-sa. Era foarte ciudat, fiindcă Polly se număra printre acele femei care vor să umble tot timpul prin magazine.

Ocupau un loc important din viața ei socială – prezența prin oraș, întâlnirile cu cunoștințe, taifasurile cu acestea și vizitele la cite o cafea. Obişnuia s-o facă în fiecare zi, dar la nici o săptămână după sosirea fiului ei, a încetat complet să mai iasă din casă. De-atunci, n-am mai văzut-o niciodată.”

Nimeni nu a mai văzut-o vreodată pe Polly Grant.

„După ce a trecut prima săptămână, fără să dea nici un semn de viață, am început de-a binelea să supraveghez casa serios,” relatează vecina. „Seara, vedeam lumina aprinsă în *living room* și uneori zăream capul fiului din profil, privind la televizor sau ci-tind lângă foc.

Pe la miezul nopții, lumina se stingea, aprinzându-se alta într-o parte, unde e micul dormitor de oaspeți, iar după câteva minute se întuneca și acolo.”

La zece zile după sosirea lui Simon, vecina a traversat strada și a ciocănit la ușa din față a lui Polly Grant. Îngrijorarea i se intensificase brusc, amintindu-și că trecuse circa o săptămână de când Polly Grant nu

își mai cumpărase de băut. Polly nu ținea niciodată o rezervă de alcool în casă, știind că n-ar fi făcut altceva decât s-o bea pînă i se termina, așa că ieșea și se aprovizionă zilnic.

Vecina a trebuit să bată la ușa de câteva ori, pînă i s-a deschis. A apărut Simon, în cămașă, cu capul bîțîindu-i-se și gura căscată. „M-am prezentat și am întrebat dacă puteam vorbi cu mama lui. Mi-a răspuns că plecase pentru o vreme. A, am spus eu, nu știusem că plănuia o călătorie. La Londra, a precizat el; se dusesse la Londra să-și viziteze o prietenă, iar Simon acceptase să vadă de casă în lipsa ei. Înainte de a-i mai pune vreo întrebare, a mormăit ceva în legătură cu gazele și mi-a închis ușa în nas.”

Vecina n-a știut ce să facă. A continuat să supravegheze casa; după care, la două zile de când vorbise cu Simon, s-a adresat poliției. I s-a luat o declarație și i s-a promis că vor cerceta problema. Dar, înainte ca poliția să fi vizitat casa, Simon a plecat. Vecina l-a văzut când era ajutat să se urce într-un taxi, pe înserat. A telefonat din nou la poliție și a spus ce se întimplase. A fost trimisă o patrulă, iar unul dintre polițiști a observat atent casa din afară, luminînd cu lanterna prin ferestre și căutînd prin două mici alternanțe exterioare.

„Deci nici un semn de viață,” a declarat, ulterior, polițistul. „Credeam, pe atunci, că probabil vecina făcea prea mult caz de dispariția prietenei sale, dar totuși am căutat cu atenție. Tot ce-am putut spune era că nu se vedea nici țipenie de om, viu sau mort, în casă.”

Vecinii din Rifton ai lui Simon l-au văzut întorcându-se din vacanță, la fel de neîngrijit și de șubred ca înainte. În lipsa lui, se înregistrase o reclamație despre un miros care emana de undeva din grădina din spate, dar o cercetare ezitantă din partea angajaților primăriei nu dezvăluisese nimic și, pînă a revenit el, mirosul trecuse.

În Devon, trecînd o lună fără să se observe în continuare nici un semn al prezenței lui Polly Grant, vecina a chemat din nou poliția, declarînd-o persoană dispărută.

Polițiștii i-au găsit atitudinea cam melodramatică, dar au revăzut problema și au hotărît că aveau motive să investigheze. S-a obținut un mandat judecătoresc pentru a descuia casa, în care au intrat trei agenți și un cîine polițist.

„N-au găsit nimic,” afirmă un ofițer de poliție, „dar n-a fost o cercetare tocmai banală și lipsită de evenimente. Un timp, cîinele a părut scos din minți, alergînd dintr-o cameră în alta, lătrînd, adulmecînd prin colțuri. Nu voia să se potolească și, în cele din urmă, a trebuit să fie dus afară, întrucît comportamentul său agitat îi împiedica să lucreze.

Casa a fost percheziționată amănunțit, dar nu s-a găsit absolut nimic care să sugereze că ar fi fost ceva în neregulă. Lîngă ușa de la intrare se adunase corespundența, însă nici prin ea nu exista nimic semnificativ. Am telefonat la poliția din Rifton, le-am explicat situația și i-am rugat, dacă nu se supărau, să-i facă o vizită lui Simon Grant și să-l întrebe unde, exact, credea el că se dusesese mama sa.”

Primul lucru pe care l-a remarcat poliția din Rifton a fost mirosul infect din casa lui Simon. Un polițist și o polițistă au fost primiți fără tragere de inimă în living, pe care raportul lor l-a descris ca fiind sordid.

Pe masă se aflau mai multe farfurii cu mîncare consumată parțial, o tavă de ceai cu carne stricată pe un gheridon, iar podelele, scaunele și canapelele erau pline de ambalaje scortoase, golite complet sau pe jumătate.

„În aer,” relatează polițista, „se simțea un miros ca de canal. Plutea prin toate încăperile și pur și simplu nu puteam înțelege cum era în stare cineva să trăiască acolo, cu toate ferestrele închise, inspirînd un aer atît de viciat. După cîteva minute, mi s-a făcut rău și a trebuit să ies.”

În timp ce-și trăgea respirația în grădina din spate, polițista a văzut numeroase containere de chimicale parțial ruginite și sticle mari goale, împrăștiate prin iarba deasă, netăiată. Într-un șopron, a găsit un rezervor de oțel înalt de un metru și douăzeci de centimetri, plin cu un lichid brun și gros care mirosea a supă.

„În problema dispariției mamei sale, Simon n-a colaborat deloc,” afirmă polițista. „Ne-a spus că plecase la Londra, cerîndu-i să îngrijească în lipsa ei casa. O făcuse un timp, dar cînd femeia a întîrziat să vină și nici nu i-a telefonat ca să-l anunțe ce se întîmpla, s-a hotărît să se înapoieze în Rifton.

În tot timpul cît mi-a spus aceste lucruri, cu glasul lui monoton și cu capul aplecac într-o parte ca al monstrului lui Frankenstein, mă tot întrebam peste ce oare nimerisem, era într-adevăr bizar, casa insalubră, du-

hoarea și în mijlocul tuturor tînărul acela îngrozitor de ciudat. Cînd am fost sigură că n-avea să-mi spună nimic util, înainte ca el să mai poată spune ceva, am ieșit în hol și am observat rapid celelalte camere. Era complet ilegal să fac asta, dar am acționat pe baza unui impuls care-mi spunea că dădusem peste ceva groaznic, ceva care avea să-mi justifice căutările prin casă fără nici un drept."

N-a găsit nimic ilegal sau deosebit de bizar, în afara unei cutii aflate imediat lîngă pragul uneia dintre camerele nemobile; cînd s-a uitat înăuntru, a văzut trei pisoi morți.

"L-am întrebat ce se întîmplase cu ei și a spus că, după părerea lui, îi otrăvisese cineva. Se născuseră în grădina lui, mama lor fusese călcată de o mașină, iar el se hotărîse să-i crească singur. În ajun, ieșise să le dea de mîncare în cutia unde-i ținea și îi găsise pe toți trei morți înăuntru, exact așa cum l-am văzut și eu. l-am propus să-l îngroape și a spus că da, avea s-o facă puțin mai tîrziu."

Înainte de a pleca, polițista l-a întrebat pe Simon ce avea în rezervorul din fundul grădinii. Simon a răspuns că era un solvent la care lucra. Femeia l-a întrebat ce fel de solvent, iar Simon a răspuns tăios că n-ar fi înțeles.

Polițiștii din Rifton le-au spus celor din Devon ce declarase Simon despre absența mamei lui, iar micul dosar a fost lăsat deoparte. N-a fost închis, însă, pentru că raportul celor doi polițiști care vizitaseră casa a trezit interesul unui detectiv din Rifton.

Detectivul era John Foster, anchetator cu douăzeci

de ani de experiență. „Din ce citisem, l-am putut identifica pe Simon Grant ca fiind un tip dezechilibrat grav," explică el, „deși nu prea era nevoie de un detectiv cu experiență pentru a-și da seama de asta. Pe moment, nu puteam face nimic ca să dobîndesc și alte informații despre el, dar m-am hotărît să rămîn atent la orice lucru interesant care putea emana din direcția aceea."

Tatăl lui Simon a venit în vizită, de la locuința sa din Portugalia, în primăvara anului 1988. În ziua sositii, a vizitat cîrciuma locală și a vorbit acolo cu cîțiva dintre vecinii lui Simon. A spus că halul în care se găsea locuința l-a îngrijorat sincer și nu l-a mai crezut pe fiul său chiar atît de capabil să-și poarte singur de grijă pe cît insistase inițial. „E posibil să fie necesare niște aranjamente ca să vină și să stea cu mine în Portugalia," a spus Maxwell Grant, destul de tare ca să-l audă mai mulți oameni. „Zău, nu se mai poate continua așa."

Iar seara aceea a fost ultima oară cînd l-a mai văzut cineva pe Maxwell Grant. Cînd sosise, îi dăduse unui cizmar o pereche de ghete scumpe la reparat. Și reparația fusese costisitoare, fiindcă Maxwell insistase să se folosească piele veritabilă, care să corespundă calității pielii din care erau confecționate ghetetele. Cînd au trecut zece zile și clientul n-a mai venit să și le ia, cizmarul a telefonat la numărul local pe care i-l dăduse Maxwell, ca să-i spună că ghetetele erau gata. Omul care a răspuns la telefon a spus că domnul Grant plecase înapoi în Portugalia, cu cîteva zile în

urmă. Când cizmarul la întreat cine avea să plătească prestația scumpă pe care o făcuse, cel de la telefon a spus că nu-l putea ajuta cu nimic.

Peste câteva ore, detectivului John Foster i s-a comunicat că poate ar fi dorit să discute cu o femeie care-l aștepta într-o cameră de interogatoriu. Venise să-și exprime îngrijorarea față de siguranța lui Maxwell Grant. Femeia era Delia Moran, soția cizmarului într-al cărui local Maxwell băuse câteva rînduri în ziua sosirii sale la Rifton. I-a spus lui Foster că era convinsă că vizitatorului i se întîmplase ceva rău.

„A spus că Grant promisese să revină la cîrciumă a doua zi, dar n-a mai apărut,” povestește Foster. „Faptul în sine n-ar fi fost îngrijorător, dar după zece-unsprezece zile, cînd și-a dat seama că nici unul dintre ceilalți clienți nu-l mai văzuse pe Maxwell din aceea primă zi, Delia Moran a început să întrebe prin oraș. A aflat că îl așteptase și cizmarul; de asemenea, agentul local de voiaj, care-i aranjase zborul de înapoiere, și librarul, care comandase câteva cărți de referință pe care Grant le ceruse pentru a le lua cu el în Portugalia. La fel ca și cizmarul, Delia Moran a telefonat acasă, iar Simon i-a spus aceeași poveste – tatăl lui se întorsese în Portugalia.”

Agentul de voiaj nu mai fusese căutat pentru biletul de avion al lui Maxwell Grant.

John Foster a telefonat la poliția portugheză din orașul Portimao, unde locuia Maxwell Grant, cerînd să verifice dacă se întorsese recent din Marea Britanie. Peste o oră, polițiștii portughezi au revenit cu un telefon: servitoarea domnului Grant, aflaseră ei, era foarte

îngrijorată că nu mai primise de la el nici o veste, de două săptămîni, de cînd plecase să-și viziteze fiul din Anglia.

„Era timpul să-l vizitez pe Simon,” spune Foster. „Nimic din ceea ce aflasem deja nu mă pregătise pentru halul în care se prezenta aceea casă. Era o cocină. Aduna reviste vechi, ziare și ambalaje goale de polistiren, iar cînd le-am văzut, mi s-a întărit convingerea că era deranjat mintal. Acest gen de colecționare a unor gunoaie de nici un folos este un simptom al anumitor genuri de tulburări psihice. Totuși, nu aveam nevoie de asta ca să mă conving că era sărit de pe fix. Individul însuși era un morman de ciudățenii – Christoase, zdruncinat mai era.

Umbla cu ajutorul unui baston, pe care se rezema atît de greu, încît ai fi jurat că avea să-i alunece, iar capul îi stătea aplecat într-o parte. Nimic din toate astea n-ar fi contat, sînt convins, dacă nu era impactul total al capului aceluia – felul cum te privea prin ochelarii groși, părul ca o perucă zbîrlită, gura căscată cu dinți galbeni și limba care arăta ca și cum ar fi fost fiartă. Era doar un tînăr, dar aerul de abandon și senzația de prăbușire și descompunere erau abominabile. Ca să desăvîrșească acest efectul, mai avea și un miros ca de unt rînced.”

Simon nu s-a bucurat să-l vadă pe detectivul Foster, exprimînd clar acest lucru. A ascultat întrebările despre tatăl lui, după care a reacționat ca și cum n-ar fi auzit nimic. Foster s-a pomenit încercînd să se po-trivească pe o anumită lungime de undă, cu frecvența de ascultare a lui Simon, dar după câteva minute a

ajuns la concluzia că Simon juca teatru.

„I-am spus că trebuia să știm mai multe despre tatăl lui și, dacă nu plecam de-acolo cu un răspuns satisfăcător privind locul unde se afla, avea să vină o echipă de percheziție în casă și s-o scotocească pînă se găsea vreo urmă a omului dispărut. La asta, Simon și-a îndreptat capul, și-a împins ochelarii în sus pe nas și mi-a spus că-l hărțuiam. L-am asigurat că nu știa ce înseamnă hărțuire, dar avea să afle curînd, dacă mai continua să mă trateze ca pe un nătîng.”

Din acel punct, Simon a devenit mai comunicativ, dar n-a vrut să spună decît că, a doua zi după sosire, tatăl său se hotărîse să se întoarcă în Portugalia. „N-a zis de ce,” i-a spus el lui John Foster. „A plecat și gata.”

„A luat un taxi?”

„Da.”

Foster a sunat de la telefonul lui Simon, cu cartela de credit, la stația locală de taximetre. Documentele lor nu conțineau nici o comandă de la acea adresă, deși consemnau că duseseră acolo un pasager, cu două săptămîni și ceva în urmă.

„A telefonat la un număr pe care îl avea într-o agendă,” a susținut Simon, cînd a fost confruntat cu problema taxiului. „Nu mai văzusem niciodată șoferul, nici mașina.”

Foster i-a spus direct lui Simon că era o coincidență cam macabră între faptul că mai întîi mama lui dispăruse peste noapte, iar acum dispăruse și tatăl său. „Cred că vom avea nevoie de echipa aia de percheziție aici,” a încheiat el.

„Doriți să-mi spuneți ceva înainte de a-i chema?”

Simon s-a uitat în altă parte. Privind spre fereastră, a spus: „Voi depune o reclamație împotriva dumneavoastră. Asta-i hărțuire.”

A sosit o echipă de opt membri, care au parcurs casa din față pînă-n spate. Au verificat totul, inclusiv conductele de evacuare și rezervorul cu lichid gros din fundul grădinii. Au găsit alimente dezgustător de alterate, un număr de cărți medicale vechi roase parțial și colonizate de șoareci, și cîteva piei de pisică. Dar nu exista nici urmă de Maxwell Grant sau de vreun obiect de-al lui.

Foster recunoaște că-și imaginase că echipa de percheziție avea să găsească valiza vîrîtă undeva pe sub niște saci, apoi, poate, hainele, în fundul vreunor lăzi de gunoi. Dar n-a apărut nimic.

Singurul lucru misterios pe care l-au găsit, în afară de rezervorul cu solventul cleios și gros din el, sau ce era, a fost un obiect vag asemănător cu un pumnal, cu prășele arcuite și o bilă de oțel în vîrf. Zăcea pe fundul rezervorului, iar lichidul părea a-l fi făcut să strălucească.

Obiectul a fost fotografiat și s-au trimis copii la toate secțiile, în eventualitatea că știa cineva ce era. Între timp, Foster a luat legătura cu poliția din Devon, anunțînd cele întîmplate în Rifton. Pe baza afirmațiilor lui Foster, cei din Devon au decis să efectueze o percheziție completă a casei lui Polly Grant.

N-au găsit nimic deosebit de suspect, însă doi cîini pe care-i aduseseră în casă s-au comportat straniu, devenind foarte agitați, la fel cum făcuse și cîinele

intrat anterior în casa lui Polly. În ciuda faptului că nu găsiseră nimic, au hotărât că lui Polly Grant i se întâmplase ceva rău: vecina ei a spus poliției că Polly se plînsese repetat de faptul că, avînd bătăture la piciorul drept, găsea greu pantofi comozi și, prin urmare, ținea mult la cele cîteva perechi pe care le putea purta. „Cinci perechi de pantofi în total, atîtea avea,” le-a spus poliștilor vecina. „Cinci și numai cinci, vi le-aș putea descrie pe toate.”

Și le-a descris într-adevăr, iar poliția a descoperit, ca un semn rău, că toate cele cinci perechi de afluau în casă. Era acolo și singura pereche de papuci a lui Polly. Cu ajutorul vecinei, poliția a putut descoperi, cu certitudine, că se găseau în casă și aproape toate hainele lui Polly.

A sosit și identificarea ciudatului obiect de oțel găsit în rezervorul cu lichid din grădina lui Simon. Era piesa femurală dintr-o proteză de înlocuire a articulației șoldului. S-a dat încă un telefon la poliția portugheză: puteau afla dacă Maxwell Grant suferise o operație de înlocuire la șold? Răspunsul a sosit peste mai puțin de două ore: medicul domnului Grant din Portimao declara că, în 1986, Maxwell Grant își înlocuise cu succes articulația de la șold, grav bolnavă de artrită, într-un spital din Maida Vale, Anglia.

La domiciliul lui Simon Grant a fost trimisă o echipă criminalistică integrală. Au scos sculele din hambar, conținutul complet al rezervorului din grădină și peste o sută de obiecte incidentale care ar fi putut prezenta semne sau urme de posibilă utilitate în a afla ce se întâmplase cu Maxwell Grant.

„Spitalul din Maida Vale ne-a trimis numerele și alte date particulare ale protezei montate lui Grant,” continuă Foster, „și, incontestabil, era cea pe care o găsiserăm. Aveam sentimentul, oricît de exagerat ar părea, că Simon reușise cumva să-și dizolve tatăl în rezervorul din grădină. Chimisti de la laborator analizaseră substanța, sau încercaseră, numai pentru a descoperi că era un adevărat mister.

Din cîte-și puteau da seama, Simon amestecase o mulțime de acizi diferiți, apoi cîteva baze care neutralizaseră acizii, după care adăugase alte substanțe – panaină, de exemplu, care digeră proteinele. N-a vrut să spună ce introdusese acolo, însă afirmația lui anterioară, că era un solvent, a ajuns acum să fie luată în serios de mai multe persoane. Singura problemă era că laboranții noștri nu puteau de fapt să dizolve nimic înăuntru.”

A fost excavată grădina casei lui Simon și cea a mamei sale; s-a căutat prin conducte și canale cu camere de televiziune miniaturale și s-au recoltat mostre din interiorul țevilor, de pe grilele și capacele gurilor de scurgere. Au fost colectate substanțe care ar fi putut fi sînge, precum și un material găsit de un tehnician pe tăișul unui fierăstrău, considerîndu-se a semăna cu măduva osoasă. Mostrele au fost studiate prin toate mijloacele, de la examenul microscopic pînă la analiza A.D.N., dar rezultatele au ieșit în totalitate negative. Nu existau urme organice ale lui Maxwell Grant, nici vreo rămășiță semnificativă a fostei sale soții.

„Era ceva sinistru, fiindcă n-am găsit nici măcar

vreo amprentă de-a lui Maxwell Grant în casa din Rifton – gîndiți-vă, aveam o parte din proteza de la șold, dar nici o amprentă", își amintește Foster.

„În timpul întregului du-te-vino de căutări și expertize, circulație continuă a polițiștilor și a personalului criminalist, Simon stătea așezat în cite un loc, citind cărți și ziare vechi sau privind în gol. Tuturor li se părea că se afla într-o altă dimensiune și nu era conștient de nimic din agitația ce se desfășura în jurul lui.“

La șaisprezece zile după începerea cercetărilor din Rifton și Devon, s-a ajuns la concluzia că, fie și în absența cadavrelor, Simon Grant putea fi acuzat cu deplină siguranță de asasinarea tatălui său. Nimeni nu se prea îndoia că și mama lui era moartă, dar fără nici o indicație că pățise ceva, ar fi fost greu să se întocmească un dosar de acuzare adecvat.

„M-am dus cu încă un ofițer la Simon, ca să-l acuzăm și să-l arestăm," relatează John Foster. „L-am găsit mort, pe un scaun, la masă. Capul îi zăcea pe-o parte, într-o băltoacă de vomă.“

Autopsia a arătat că Simon murise otrăvit cu arsenic. Nu s-a găsit nici o urmă de arsenic, nici în casă, nici în buzunarele lui. Singura otrăvă prezentă era cea din organism.

„N-a lăsat nimic care să ne spună ce se întîmplat," afirmă Foster, „și nu s-au găsit indicii nici cînd o a doua echipă criminalistă, din Londra de astă dată, a cercetat casa lui Simon și pe cea a mamei sale.“

Cazul n-a ajuns niciodată în faza de pregătire pentru tribunal, iar dosarul a sfîrșit prin a fi clasat.

Un ultim accent enigmatic a constat, la opt luni

după moartea lui Simon, în descoperirea unor schelete de pisici adulte îngropate sub un copac de lîngă casă. Printre oase se afla o pereche de ochelari cu rame de aur, înveliți în hîrtie impermeabilă, identificați ulterior ca fiind ochelarii pe care-i purtase Maxwell Grant la sosirea în Rifton.

„Criminaliștii au marcat totuși un punct, terminînd cu un scor mai mare decît al poliției," încheie Foster. „Au desprins o substanță uscată, cojită, care se lipise ici și colo pe ramele, proptelele și puntea nazală a ochelarilor, și au supus-o unor analize atente, de diverse tipuri. În cele din urmă, au putut conchide că era, indiscutabil, materie cerebrală umană.“

Această descoperire n-a contribuit cu nimic la rezolvarea misterului, ci, cu siguranță, l-a făcut și mai enigmatic.“

Cele mai bune urări

Într-o scrisoare adresată fratelui său, Harry, în anul 1965, Thomas Kemp scria: „Sînt hotărît ca, pînă la vîrsta de cincizeci de ani, să-mi organizez viața exact așa cum mi-o doresc. Au trecut doi ani, ești și tu de acord că situația nu e chiar ideală, dar fii atent numai, de-acum încolo îmi rezerv mie cele mai bune urări și voi avea grijă să se împlinească.”

Thomas tocmai ieșise din închisoare, după o condamnare de trei ani pentru plasarea unor cecuri falsificate, dintr-un carnet furat.

La vremea eliberării, poseda exact o liră, hainele de pe el, plus o cămașă de rezervă, încă un rînd de lenjerie și o pereche de șosete. Mai avea și o foaie de drum cu ajutorul căreia avea să călătorească din Birmingham, unde fusese închis, pînă la Blackpool, unde

mama lui acceptase să-l primească în gazdă pînă-și găsea o slujbă și-și putea permite să-și închirieze o locuință proprie.

„Thomas avusese o carieră extraordinar de pestriță,” i-o descrie Doris Yuille, ofițerul care îl eliberase pe cuvînt. „Lucra ca mașinist de serviciu, cu experiență, la o firmă care fabrica ascensoare. Era o slujbă bună, la care se pricepea, dar stabilitatea îl irita – era neliniștit, aproape de cînd își încheiase etapa de calificare. Pe atunci, avea douăzeci și doi de ani. Din acea perioadă începînd, a schimbat un șir întreg de posturi, de la hamai într-o hală de carne pînă la ajutor al unui pictor de firme, adjunct de responsabil de etaj – cu tot cu acreditări false – într-un studio de televiziune și vînzător de mașini de lux în Mayfair. Nu rămînea în nici o slujbă mai mult de un an, fiind incapabil cronic să-și mențină mult timp același entuziasm, iar cînd nu-l entuziasma ceva, nici nu voia să audă de acel lucru. Pentru el, era totul sau nimic, angajament complet sau de nici un fel, în toate aspectele vieții.”

În detenție, Thomas atrăsese interesul guvernatorului închisorii, care credea că avea un soi de geniu neformat. Acesta l-a încurajat să se exprime prin scris și pictură, mai ales cea din urmă, pentru care manifesta un fler clar.

„Am aflat ulterior, însă,” mărturisește guvernatorul, „că Kemp era un copil-minune de tip invertit, genul care nu poate acționa decît contra curentului. Îi arăți un sistem, iar instinctul lui îl va îndemna să găsească o cale de a-l deturna în avantajul său propriu.

Și mai era ceva – agresa realmente pe oricine și

orice dacă o putea face în mod practic. Pe scurt, aveam de-a face cu o personalitate atrăgătoare, ca paravan al unui risipitor egoist, complet negativ."

Prima datorie a lui Thomas, după sosirea în Blackpool, a constat în a-și convinge mama că era un cu totul alt om. Cu dosarul lui, așa ceva ar fi fost cam greu de realizat, dar femeia nădădea o covârșitoare încredere pentru fiul ei mai mic. L-a crezut când i-a spus că se săturase să trăiască la periferia vieții și dorea să facă parte integrantă din societate, că voia să contribuie și să-și câștige un loc.

"Când mama s-a convins de bunele lui intenții," continuă Doris Yuille, „nu l-a mai presat să-și găsească o locuință proprie. Câtă vreme încerca să-și facă un rost în viață, mama lui avea să-l susțină material. Și, Dumnezeu s-o binecuvînteze, a și făcut-o. Era văduvă și trăia din micul venit al unei investiții făcute de soțul ei, administrator de magazin cooperatist. După un an de conviețuire cu ea, fără a contribui cu nimic la chirie și mâncare, Thomas accepta efectiv jumătate din alocația săptămînală pe care o extrăgea mama lui din bancă."

Sub pretextul că-și căuta de lucru, Thomas își petrecea mai tot timpul în agențiile de pariuri, mizînd zilnic la curse în speranța de a da marea lovitură. Când nu paria, putea fi găsit la cîrciumă, citind mica publicitate din ziare și reviste, încercînd, cum i-a spus odată la audiere unui polițist, „să găsesc o crăpătură prin care să mă pot strecura."

Doris Yuille declară că era conștientă de evoluțiile tulburi din acea perioadă a vieții lui Thomas Kemp,

dar nu putea să-l prindă niciodată cu o explicație clară despre felul cum își petrecea timpul, nici să afle de la alți oameni cu ce se ocupa. „Se prezenta la întrevederi pentru posturi, dar nimeni nu părea dornic să-l angajeze.

Mult mai tîrziu aveam să aflăm că le mărturisea posibilităților patroni despre o alergie a pielii susceptibilă la orice produs pe care îl fabrica sau distribuia compania; dacă era vorba de o muncă de birou, susținea că era epileptic. În toate cazurile, își cerea scuze, spunînd că avea obligația să participe la întrevederi, oricît de necorespunzător era, fiindcă altfel i se tăia ajutorul de șomaj.

Așa că își asigura venitul săptămînal, plus suplimentul frumușel pe care-l încasa de la mama lui, iar la vreun an și două luni după sosirea la Blackpool intrase și în pornografie.

Printre cunoștințele lui Thomas din cîrciumi se numărau și cîteva prostituate tinere și, cu două dintre ele, plus un tînar fotograf liber-profesionist în căutare de lucru, Thomas reînviase comerțul cu ilustrate pornografice. Nu cheltuia nici un ban propriu în această întreprindere, cu excepția cîtorva lire pentru publicitate în reviste de gang; fetele și fotografii urmau a primi un procentaj din cîștiguri. Caietele găsite peste ani de zile au indicat că Thomas păstra optzeci la sută din profitul scos pe fotografii. Reală surpriză a fost că vînduse atît de multe; două sute treizeci de seturi de ilustrate, cu trei lire setul, s-au vîndut într-o perioadă de trei luni, înainte ca Thomas să-și fi pierdut interesul și să abandoneze proiectul.

„Știa că, dacă era vreodată prins făcând iarăși ceva necinstit, avea să ajungă din nou în pușcărie, și de data asta pentru un interval de timp destul de lung”, explică Doris Yuille. „Dar dădea într-adevăr impresia că trăia cinstit și încerca să-și întemeieze o viață civilizată. Trebuie să recunosc că l-am crezut.”

Cu opt luni înainte de a împlini cincizeci de ani, Thomas Kemp s-a transformat, din escroc și hoț mărunț, în criminal violent. Ulterior, avea să devină și ucigaș. Psihiatrii criminaliști care urmau să încerce a-i evalua cazul nu i-au putut înțelege schimbarea, aceasta echivalând cu o răsturnare de personalitate. Metamorfoza, însă, nu a implicat și pierderea șireteniei; cînd s-a orientat pentru prima oară spre delict grave, numele lui n-a apărut pe nici o listă de suspecti.

Primul act violent a fost plănuț calm, ca și cum ar fi fost tot timpul un criminal de acel gen. Știa că, în fiecare dimineață la orele 10:30, proprietarul unei anume cîrciumi se ducea cu toate încasările zilei precedente la bancă. Ritualul nu era un secret – cîrciumarul era un om voinic și perfect capabil să se apere de un eventual atacant, sau chiar de doi. Slăbiciunea mamei sale consta în faptul că, după ani de zile în care vizitase banca dimineața la aceeași oră, de luni pînă vineri, fără a fi stînjenit vreodată, devenise delăsător.

Thomas Kemp a așteptat pînă într-o zi de luni dimineață, cînd sacul cu bani avea să conțină toate încasările de peste weekend ale cîrciumii. Timp de cinci minute înainte ca patronul să-și parcurgă drumul obișnuit, Thomas a stat la douăzeci de metri de ușa

băncii, îmbrăcat în clown, cu chipul complet anonim sub machiaj, împărțind trecătorilor foi volante, furate cu o săptămîină în urmă de la un supermarket.

Cînd proprietarul s-a apropiat, Thomas a aruncat hîrțile într-un coș de gunoi și a scos din buzunar o sticlă de plastic compresibilă. Cîrciumarul abia dacă l-a învrednicit cu o privire pe clovnul care l-a salutat vesel, agîtînd o mîină prin aer, în timp ce pe cealaltă o ridica în dreptul ochilor lui și storcea un jet de amoniac. Patronul s-a prăbușit la pămînt, acoperindu-și ochii cu mîinile. Thomas știa că nimeni n-ar fi putut observa nici o formă de violență – oamenii fiind pur și simplu nedumeriți de prăbușirea respectivului la pămînt. Așa că, fără grabă, s-a aplecat, a luat sacul cu bani și a trecut pe lîngă o pereche care se apropiase să se uite. Cei doi și-au amintit ulterior că bufonul spusese că se ducea la poliție.

În sac erau șase sute de lire, ceea ce în 1967 reprezenta o sumă de bani considerabilă. Thomas a cheltuit aproape o sută de lire pentru a-și cumpăra haine noi, după care a început să bea în barurile hotelurilor scumpe, nu în bodegi de pe faleză.

A continuat să candideze, pentru a-și primi ajutorul de șomaj, și să accepte jumătate din alocația săptămînală a mamei sale.

„Era complet amoral,” a declarat mai tîrziu un psihiatru. „Nu-l interesau deloc simțămîntele altora și se poate ca o prelungire a acestei indifferențe să-i fi făcut posibilă orientarea spre violență, deși lucrurile se întîmplă rareori atît de simplu. Ai fi putut crede că un om de vîrsta lui s-ar fi fixat, mai degrabă, în tiparul său

comportamental și în general ar fi avut dreptul s-o crezi. Thomas Kemp, însă, prezenta toate semnele de a trece printr-un soi de adolescență tardivă cu schimbări bruște de ritm și modificări rapide ale stărilor de bază. Pentru toți cei care-l întâlneau în acea perioadă, părea un individ fermecător și foarte calm, dar de fapt era în mare măsură scăpat de sub control."

Conform propriilor sale vederi asupra lucrurilor, în acea vreme Thomas ajunsese cît de departe posibil de curentul societății civilizate și acolo dorea să rămînă. Pentru a face asta, trebuia să n-aibă grija banilor și, descoperind cît de ușor îi era să comită un jaf cu doar o minimă planificare, s-a hotărît să mai încerce vreo cîteva. Făcînd aceasta, numai cu un mic efort intermediar, își putea garanta securitatea pe termen lung și libertatea de a face tot ce voia.

Al doilea delict cu violență a implicat folosirea unei arme de foc false, ceea ce nu l-a descurajat deloc pe Thomas. Și-a cumpărat o trusă de montaj din plastic și a asamblat un pistol automat cu aspect destul de veridic.

De data asta, s-a deghizat cu ochelari și perucă, văzuse cîțiva artiști de marcă, în turneu la Blackpool, folosind același camuflaj, și fusese uimit de măsura în care amintitele elemente puteau modifica fizionomia unui actor sau cîntăreț, pînă la a-l face de nerecunoscut.

În ziua stabilită, s-a deplasat cu autobuzul în orașul vecin, Lytham St Anne, pentru a fi cît mai sigur că avea de-a face cu străini. Urmărise de cîteva ori, de la colțul străzii, magazinul ales. Era o unitate neautori-

zată, cu ușa exact în fața tejghelei, astfel că se putea intra și ieși rapid, în linie dreaptă. Comerțul zilnic mergea bine și, din cîte știa Thomas, casa de marcat, foarte mare, se golea numai la ora închiderii.

Purtînd o perucă pronunțat căruntă și ochelari cu rame groase de baga, a așteptat afară pînă cînd în magazin n-a mai fost nici un client, apoi a intrat, agi-tînd pistolul fals. Femeia de la tejghea a avut nevoie de un moment pentru a înțelege ce se întîmpla, înainte de a vedea pistolul. Atunci, și-a dus ambele mîini la piept și, o secundă, Thomas a crezut că făcea un atac de cord. A răcnit la ea să golească sertarul casieriei în sacoșa pe care o adusese.

Femeia a încremenit un moment, dar cînd Thomas a strigat din nou, repetînd instrucțiunile, a deschis sertarul și a scos bancnotele cu ambele mîini, aruncîndu-se în gura căscată a genții. N-a durat mai mult de zece secunde, iar cînd a început să adune mone-dele din tăvițe, Thomas a aruncat pistolul în sacoșă, peste bani, a scos pulverizatorul și a stropit-o în fața cu amoniac.

În timp ce femeia se prăbușea după tejghea, urlînd sufocată, Thomas a strîns gura sacoșei și a ieșit din magazin. Ajuns pe trotuar, a cotit brusc la stînga, de două ori, intrînd pe o alee paralelă cu magazinul. În spatele unui furgon parcat, și-a scos peruca și ochelarii, l-a vîrît în sacoșa cu banii și pistolul, iar sacoșa a intrudus-o în altă geantă, de culoare diferită.

Apoi, a revenit cu pas vioi pe stradă, oprindu-se să arunce o privire în magazin. A văzut că femeia era ajutată de un bărbat, în timp ce altul forma un număr

la telefonul de pe peretele din spatele tejghelei. Thomas a așteptat pînă au sosit poliția și ambulanța, apoi s-a dus la stația de autobuz și a luat o mașină spre Blackpool.

„Acel hold-up i-a mai adus încă patru sute de lire”, relatează psihiatrul, „dar, departe de a-l face să se liniștească, simplitatea și succesul furtului îi creaseră un soi de mulțumire pe care infractorii simt de multe ori dorința s-o repete. Aproape imediat, s-a hotărît să comită încă un jaf, după ce-i pune la punct detaliile.”

Planul, însă, a fost amînat. Thomas a primit o scrisoare de la fratele său Harry, care-i spunea că venea la Blackpool să-și viziteze mama, adăugînd că spera să-l vadă cu aceeași ocazie și pe Thomas. Din scrisoare reieșea clar că Harry credea că Thomas folosea adresa mamei lor numai ca un loc unde să-i fie trimisă corespondența; Thomas îi spusese că avea să locuiască acolo doar pînă își găsea o adresă „decentă” pe care s-o poată trece pe hîrtie.

„Thomas a intrat într-o dilemă,” continuă psihiatrul. „Era un lucru care însemna totuși ceva pentru el. Majoritatea oamenilor amoralii au în viața lor o persoană la ale cărei opinii și sentimente țin. În cazul lui Thomas, acesta era fratele lui mai mare, un om cu o mică firmă proprie și un mod de viață pe care Thomas nu îndrăznise niciodată să i-l invadeze, fiind un teritoriu sacru. Acum, respectatul frate avea să afle că Thomas încă mai locuia la mama lui și nu-și găsise de lucru. În mod ciudat, Thomas nu și-a cheltuit banii pentru a-și lua o locuință, nici chiar în acea situație, cînd urma să sosească fratele său, iar el era destul de

capabil să-și permită un domiciliu propriu. În schimb, s-a hotărît să inventeze o promisiune pe care i-o putea face fratelui și pe care să și-o poată ține.”

Respectul simțit de Thomas nu era reciproc. Harry îl desconsidera și niciodată nu pierdea ocazia de a i-o spune. În ziua sosirii la Blackpool, principala prioritate a lui Harry, după ce și-a văzut mama, a constat în a se asigura că fratele său muncea și cîștiga bani, nu intra în belele și n-o supunea la presiuni pe bătrîna lor mamă. În împrejurările existente, Harry n-a fost deloc mulțumit. Thomas i-a spus că situația nu era chiar atît de gravă pe cît părea. Avea o slujbă, ca reprezentant al unei firme care vindea spațiu de reclamă la televiziune. Adunase ceva economii la bancă, dar voia să și le „consolideze” înainte de a începe să cheltuiască pe o locuință și toate celelalte cumpărături care urmau în mod inevitabil.

Harry nu s-a lăsat impresionat. I-a spus lui Thomas că, deși mama lor era sănătoasă, nu era corect s-o lase pe ea să-i gâtească, să-i facă tîrguiele și treburile gospodărești. Înainte ca Thomas să iasă din închisoare, bătrîna se obișnuise cu o viață independentă și avea dreptul s-o trăiască din nou. Thomas i-a promis că avea să se mute curînd. Era conștient că mama lui nu menționase banii pe care i-i dădea în fiecare săptămînă, lucru care l-a bucurat, dar bătrîna îi spusese lui Harry ceva ce a schimbat complet vederea de viitor ale lui Thomas.

„Aproape în treacăt,” povestește psihiatrul, „Harry spusese că nu și-ar fi putut dori o mamă mai bună și dorea ca niciodată să nu se abuzeze de generozitatea

și afecțiunea ei. «Dumnezeu mi-e martor că facem destul de puțin pentru ea», adăugase el, «și totuși, ea se asigură că vom trăi bine după ce nu va mai fi.» Thomas a fost intrigat, desigur. Fără a insista prea mult și aproape făcând să pară că știa deja faptele, a scos de la fratele său informația că mama lor moștenise la decesul soțului ei suma de treizeci de mii de lire sterline, reprezentând în cea mai mare parte propria moștenire, de la tatăl său, investită înțelept. Acum, banii acumulați dobânzi, urmînd a fi împărțiți între Thomas și Harry la moartea bătrînei. Thomas nu știuse nimic despre asta. A rămas năucit.

În săptămîna următoare, Thomas și-a luat un apartament foarte aproape de locuința mamei sale. L-a mobilat elegant, și-a instalat un telefon și a făcut tot ceea ce-i promisese lui Harry că avea să facă. Apoi, s-a retras în noul său birlog, începînd să se gîndească pe îndelete la ceea ce avea de făcut în continuare.

„Se trezise iarăși fiara de pradă din el, reieșind din felul cum plecase din casa bătrînei,” comentează psihiatrul. „Se plasase la o distanță de unde să poată lovi, retrăgîndu-se apoi: N-o putea face sub acoperișul ei. În afara oricăror considerații de ordin practic, ar fi contravenit în sens psihologic genului de ființă care era el. Pînă atunci, fusese în stare să-și ignore mama. Reprezenta o prezență care însemna pentru el mai puțin decît nimic. Îi oferea adăpost, hrană și bani, dar ca persoană era egală cu zero. Acum, dintr-o dată, devenise cineva, o țintă, așa că Thomas trebuia să se aplece în altă parte, într-un loc unde ținta să nu-i cu-

noască mișcările.” După o săptămînă de meditație, abia ieșind din casă și, cu acele prilejuri, nevorbind cu nimeni, Thomas s-a hotărît să încerce să intre în legătură cu un om pe care îl cunoscuse în închisoare, un bătrîn medic militar care fusese trecut în rezervă în anii '50. Cînd îl întîlnise Thomas, doctorul era închis pentru a se fi dat drept colonel în retragere, petrecînd cîteva zile și nopți în hoteluri de lux și plecînd fără a achita nota.

Fusese prins pentru că încercase aceeași figură o dată prea mult și prea aproape de locul anterior. În pauzele programului de detenție, conversase cu Thomas despre modul cum un om cu înfățișarea lui se putea da cu ușurință drept medic, iar discuția s-a îndreptat inevitabil spre latura întunecată a practicii medicale.

„Acel bătrîn îi spusese lui Thomas ceva despre medicamente, care i-ar fi putut fi de folos în actuala sa dilemă, dar nu-și mai amintea detaliile,” spune psihiatrul. „Așa că a făcut un real efort, telefonînd la închisoare, dîndu-se drept cadru de la comisia medicală și cerînd adresa prezentă a medicului și chiar numărul de telefon.”

Thomas s-a deplasat la Londra și a vorbit cu doctorul, care aproape că nu-și mai amintea de el. Bătrînul era alcoolic, așa că Thomas a făcut ceea ce-ar face orice animal de pradă în situația dată: l-a invitat în oraș, l-a îmbătat și i-a scormonit creierii.

Peste două săptămîni, Thomas i-a telefonat lui Harry pentru a-i spune că mama lor se îmbolnăvise cu o zi în urmă. Nu era nimic grav, a adăugat el, dar

medicul spusese că trebuia să se menajeze cât mai mult – avea ceva cu inima. A doua zi, Harry a sosit la Blackpool. Și-a găsit mama slăbită și palidă, cu ochii obosiți și, poate, puțin speriați. I-a spus să nu-și facă griji, după care a mers să stea de vorbă cu medicul.

Doctorul l-a asigurat că bătrîna era bine: suferise doar de niște palpitații, cum îi se întîmplă adeseori oamenilor de vîrsta ei; era modul inimii de a-i aminti că avea nevoie de mai multă odihnă, acum, cînd îmbătrînise. Cu îngrijire, a adăugat medicul, afecțiunea nu avea să-i creeze decît probleme minime.

Thomas i-a promis lui Harry că avea să-și viziteze regulat mama, făcîndu-i cumpărăturile și ocupîndu-se de tot ce-i mai trebuia. A repetat asigurarea doctorului: avea să fie bine.

Peste două luni, însă, bătrîna a avut un nou atac, mai serios de astă dată, iar Harry s-a prezentat la căpătîiul ei în mai puțin de douăsprezece ore. Medicul a încercat din nou să-l liniștească, acum însă spunînd că inimile unor persoane în vîrstă suportau palpitațiile mai ușor decît ale altora; poate că era un mic ghinion faptul că mama lui părea a fi susceptibilă la efectele colaterale care apar ocazional, slăbind-o.

Al treilea atac s-a produs peste cinci săptămîni. De data asta, bătrîna părea foarte bolnavă și speriată. Harry n-a putut-o consola, iar doctorul a recunoscut că nu arăta deloc bine. În asemenea număr de crize în acel interval, a spus el, plus faptul că spațiile dintre atacuri se scurtau, nu puteau indica decît o slăbire rapidă a inimii. Medicul avea să facă tot ce putea,

însă, așa că Harry nu trebuia să se îngrijeze prea mult.

Peste o săptămînă, la ora două noaptea, Thomas i-a telefonat lui Harry că mama lor murise. Vizibil afectat de durere, cu ochii înroșiți corespunzător, Thomas i-a așteptat pe Harry și pe soția lui la aeroport, cînd au sosit pentru înmormîntare.

Psihiatrul afirmă: „Thomas și-a amintit că primele cuvinte ale fratelui său fuseseră: «E o zi îngrozitoare». Iar propriul său răspuns tacit, dincolo de fațada îndurerată, a fost: «O fi pentru tine, dar este cea mai mare zi din viața mea!» În două săptămîni, i s-a predat un cec de cincisprezece mii de lire sterline, partea lui din moștenire. Așa cum îi spusese fratelui său cu aproape doi ani în urmă, cele mai bune urări îi erau dedicate lui însuși, iar acum se afla în starea de confort și siguranță pe care și-o prezisese cu atîta încredere.”

Cele întîmplate în continuare aveau să constituie încă o enigmă pentru cei ce au încercat să descifreze misterul lui Thomas Kemp. La patru zile după primirea moștenirii, a intrat într-o agenție de pariuri din Manchester, purtînd pe față o mască de cauciuc și ținînd în mînă pistolul fals. I-a cerut casierului să-i dea banii din sertar. Un client l-a iovit după ureche cu o sticlă de limonadă, iar cînd lui Thomas i s-au limpezit mințile, era ridicat în picioare de doi polițiști.

„Știa că urma să petreacă, probabil, un timp îngrozitor de lung după gratii,” continuă psihiatrul, „și cred că frica de a fi descoperit l-a determinat să mărturisească și celelalte jafuri, în eventualitatea că poliția l-ar fi arestat iarăși în clipa cînd ieșea din închisoare.”

Thomas n-a oferit nici o explicație cu privire la motivul pentru care a încercat să jefuiască agenția de pariuri, când tocmai încasase o moștenire atît de mare. Doi psihiatri criminaliști au considerat că habar n-avea de ce o făcuse. Au sugerat, fără convingere, că poate simțise dintr-o dată necesitatea de a fi prins și pedepsit, dar aceasta nu era decît o deducție. Nimeni nu știa.

„Și atunci, la o zi înainte de a urma să compară în instanță sub acuzația celor două jafuri cu circumstanțe agravante și a tentativei de jaf, a cerut să-l înțîlnească pe procuror și i-a spus că-și asasinase mama.”

Fără a manifesta nici o urmă de emoție, Thomas a explicat cum îi ceruse fostului său coleg de pușcărie, medicul scos din armată, să-i explice cea mai avantajoasă cale pentru a lichida o rudă vîrstnică fără a trezi bănuiele. Metoda, i s-a spus, consta în a crea o falsă boală de inimă, care părea să se agraveze progresiv. Medicul familiei avea să întocmească o fișă de probleme cardiace.

Cînd pacientul în sfîrșit sucombă, după al treilea sau al patrulea atac, nu s-ar mai fi pus problema autopsiei, doctorul fiind convîns că știa deja cauza morții. Atunci, urma să se elibereze fără discuție certificatul de deces.

„A folosit digitalină, furnizată de bătrînul fost medic,” explică patologul criminalist care a efectuat autopsia asupra cadavrului deshumat al mamei lui Thomas Kemp, la scurt timp după mărturisirea acestuia. „I-a administrat-o, presupun, în ceștile de ceai pe care i-l prepara cînd o vizita. Digitalina nu avea alt

efect decît acela de a cauza scurte tulburări cardiace, dar desigur că, la o femeie de vîrsta ei, sau chiar la una mai tînără, simptomele erau considerate a semna un atac de inimă. Și, pe măsură ce mărea dozele și scurta intervalele dintre ele, aparenta cardiopatie s-a agravat. Astfel, a devenit liber s-o omoare în orice mod și moment dorea. Practic, a folosit cianură, o capsulă mică pe care i-o vînduse fostul medic. I-a dat-o mamei sale cu un pahar de apă, spunîndu-i că era de la doctorul familiei, un mic fleac pentru inimă.”

Ironia, afirmă patologul, a fost aceea că inima bătrînei se afla într-o stare foarte bună. Fără intervenție din afară, ar mai fi trăit mulți ani.

Probabil că și Thomas ar mai fi trăit mulți ani, fără propria lui intervenție. Într-un bilet pe care l-a lăsat, a explicat că, în timp de vorba cu fostul medic despre cel mai potrivit mod de a-și ucide mama, primise – contra cost – și sfaturi despre calea de a purta permanent asupra lui o doză letală de otravă, astfel încît s-o poată folosi oricînd. A cumpărat două capsule de cianură și a învățat tehnica de a o ține pe cea de-a doua într-o pungă de cauciuc, în anus.

După examinarea îndelungată a stării sale psihice, în urma căreia psihiatrii l-au declarat sănătos, Thomas a fost judecat și condamnat la închisoare pe viață. A redus sentința la trei zile, murind cu fața lipită de grătilor de la fereastră, în biblioteca închisorii.

Incubus

Orașul Los Angeles este unul dintre principalele centre de fabricație, comerț, finanțe și afaceri internaționale din Statele Unite și, desigur, este nucleul industriei cinematografice americane.

În mod deloc surprinzător, mai deține și una dintre cele mai înalte rate ale criminalității pentru un oraș american „și cea mai colorată, cu siguranță,” conform cuvintelor lui Richard Housey, medic și criminolog, autorul unui influent studiu asupra câmpului infracțional din Los Angeles, *Designer Crime*.

Housey a locuit douăzeci și cinci de ani în cartierul Garden Grove din sudul orașului Los Angeles, timp în care a fost implicat în anchetarea și consemnarea a mii de infracțiuni. A lucrat adeseori ca reprezentant adjunct al parchetului și medic polițist suplimentar, în

perioade când agențiile de aplicare a legii se aflau sub presiune.

„Locul acesta frumos are nefericitul efect secundar de a atrage gușterii,” declară Housey. „Charles Manson era unul dintre ei, dar au mai existat și mulți alții care au atras mai puțină publicitate, deși unii au fost mult mai răi decât Manson – și, cu siguranță, mai imaginativi.”

Housey a descris o serie de asasinat din 1988, care au devenit cunoscute sub denumirea de omururile „Strigoifului din San Gabriel”. „Așa au fost numite în ziare și, inevitabil, numele a prins la public. Pentru poliție și ceilalți aflați în strînsă legătură cu crimele, însă, acesta a fost cazul Incubus.”

Cu numele Incubus erau semnate mai multe mesaje, douăsprezece în total, trimise pe o perioadă de trei săptămîni lui Sally Wimbush, care locuia într-o vilă împreună cu soțul și mama ei, la San Gabriel, în nord-vestul Los Angeles-ului.

„Sally era o tînăra frapant de frumoasă, chiar și după standardele locale,” o descrie Housey. „Pînă s-a căsătorit cu Jim Wimbush, contabil de studio, fusese top-model, lucrînd exclusiv pentru una dintre cele mai mari case de modă din zonă. Fața și silueta ei se găseau în toate reclamele, pentru liniile lor de prima clasă, și apărea în toate revistele de lux, inclusiv *Vogue* și *Harpres*. Renunțase la vîrsta de douăzeci și șase de ani, însă, cînd s-a întîlnit și s-a măritat cu Jim Wimbush. Se zvonea că Jim stabilise anumite clauze pre-nupțiale, iar retragerea din atenția publicului era una dintre acestea.”

Sally Wimbush n-a trăit mult pentru a se bucura de odihnă. Într-o noapte caldă, cu lună, de la sfârșitul lunii august, 1988, a fost violată și asasinată lângă piscina de acasă. Cadavrul a fost găsit dimineața, de către servitoare, care i-a spus lui Housey că, după ce și-a învins oroarea descoperirii, o bîntuia încontinuu ideea că nu-și putuse imagina niciodată o asemenea umilire a elegantei Sally.

„Sally fusese dezbrăcată complet,” explică Housey, „și culcată pe spate, pe o banchetă de marmură de lângă piscină, după care mîinile și picioarele îi fuseseră legate de picioarele băncii. Fusese molestată sexual, iar apoi, în toate orificiile externe ale trupului i se înfipsea cîte ceva. Avea introdusă o sticlă în vagin, un pix în anus, gura îi era plină cu excremente de cîine, iar prin timpane fuseseră virfite bețe. Fusese lăsată să moară sufocată și numai Dumnezeu știe cu ce dureri.”

Poliția știa de mesajele pe care le primise Sally – anunțase secția locală după sosirea celui de-al doilea. Detectivii făcuseră tot ce puteau: efectuaseră teste grafologice și alte cercetări criminalistice asupra biletelor, expediaseră copii la psihiatri și psihoterapeuți, la ofițerii de eliberare pe cuvînt, la lucrătorii sociali și diverși profesioniști de îngrijire, în virtutea șansei reduse ca vreunul dintre aceștia să recunoască eventual ceva.

„Nu erau obișnuitele scrisori anonime răutăcioase sau obscene,” precizează Housey. „Erau obtuze și amenințătoare. Prima spunea: «Voi veni în lumea ta de vis fermecat și-ți voi face din ea un coșmar. Mă voi

gîndi la tine, cînd vei citi asta. Poate chiar am să te privesc.» Și era semnată Incubus. Sally s-a îngrozit. A căutat termenul. A aflat din enciclopedie că un incubus e un spirit rău, care se zice că vine la persoanele adormite și le chinuiește ca un coșmar. Asta a speriat-o cel mai mult, conceptul. Trebuia să ia somnifere ca să doarmă. Soțul ei a luat imediat măsuri și a angajat trei paznici care să patruleze pe proprietate.”

Al doilea mesaj îi descria lui Sally interiorul dormitorului ei, încheindu-se cu promisiunea că acolo avea să fie martirizată – „sau lângă piscină, dacă noaptea va fi caldă.”

Conținutul mesajelor a devenit din ce în ce mai îngrijorător, iar amenințările s-au concretizat în detalii: cu două zile înainte ca Sally să fi fost în sfîrșit scoasă din dormitor și omorîtă, i s-a spus că aveau să i se umple toate „deschizăturile disponibile”, urmînd să moară într-o tăcere chinuitoare.

„Scrisorile erau niște capodopere gotice psihopate,” comentează Housey. „Cruzimea lor era calculată și gradată cu multă grijă. Dar, în ciuda persistenței campaniei și a escaladării amenințărilor, precum și a spaimei – a terorii crescînde a lui Sally, nici soțul ei și nici polițiștii nu credeau cu adevărat că amenințările aveau să fie urmate de ceva concret. Domnea sentimentul că, după un timp, incubusul, oricine o fi fost, avea să meargă mai departe, începînd să sperie alte femei.”

Cei trei paznici au fost suspectați imediat, dacă nu în primul rînd pentru crimă, atunci pentru complicitate, fiindcă în noaptea asasinării lui Sally toți trei își pără-

siseră posturile fără permisiune. Varianta lor a fost că se încuiaseră accidental în camera cu dulapuri din pivniță, unde își schimbau hainele. Locul era foarte izolat fonic și nimeni nu le-ar fi putut auzi strigătele.

„Este adevărat că dimineată, când poliția a deschis ușa, toți trei erau înăuntru, nerași și cîrpiți de nesomn”, confirmă Housey. Mai exista și o oarecare cantitate de cocaină și mult alcool.

După ce gărziile au fost supuse testelor criminalistice, a devenit clar că nu erau decît trei escroci blegi care ar fi trebuit băgați la închisoare pentru că-și compromiseseră acreditările. Dar nu erau ucigași și nici în solda ucigașului nu lucrau. Stătuseră înăuntru drogîndu-se, cum probabil făceau în fiecare noapte, iar cineva îi încuiase pe dinafară.

Omul care o ucisese pe Sally, și-au dat seama polițiștii, era bine informat despre aranjamentele ei domestice, pînă la amănuntele decorului din dormitor și la faptul că paznicii rareori ieșeau să patruleze. Servitorii au fost interogați și toți furnizorii care vizitau cu regularitate casa Wimbush au fost verificați. S-au făcut investigații exhaustive, dar poliția n-a găsit pe nimeni care ar fi putut fi considerat măcar pe departe posibil să fie implicat într-o bizară omucidere cu premeditare.

„Între timp, totuși, personalul criminalistic medical ținea să-și constituie un caz propriu”, continuă Housey. „Cadavrul lui Sally Wimbush a fost supus unui examen incredibil de minuțios. Ucigașii, și îndeosebi asasinii sexuali, lasă urme pe și în interiorul victimelor, și orice patolog criminalist demn de meseria lui do-

rește cu înverșunare să traducă aceste urme în identitatea criminalului.”

Patologul-șef Stewart Hornby i-a mărturisit lui Housey la începutul anchetei că știa, după ce văzuse unele dintre scrisorile primite de Sally, că urmau să aibă mult de furcă pentru a depista ucigașul. „A spus că urmăream un perfecționist, un om căruia îi place să acorde mult timp detaliilor și nu acționează niciodată pe baza unui impuls. Există puțini oameni de acest gen decît ne dăm seama, iar eu a trebuit să fiu de acord că o persoană, bărbat sau femeie, care poate prevedea unghiurile, integrîndu-le în planuri, devine un criminal extrem de greu de prins.”

Mostrele de spermă lipseau; urmele de unguent indicau că atacantul folosisese un prezervativ. Doctorul Hornby s-a hotărît să caute salivă, care uneori poate fi la fel de incriminatoare ca o mostră de spermă. În timp ce studia cadavrul cu o lampă ultravioletă, pentru a găsi orice semne ascunse, a observat vreo două fire de păr scurt, albicioase, strălucind printre firele de păr blond ale lui Sally. Se indicau a fi fibre artificiale, dar exista și un posibil câștig – cînd fibrele au fost ridicate cu bandă adezivă slabă, le-au însoțit și trei fire de păr mai închise la culoare.

„Erau fire de păr care, probabil, fuseseră atrase de cîmpul electrostatic spre fibre, înainte ca atît fibrele, cît și firele de păr, să se fi transferat pe capul lui Sally,” explică Housey.

„Merită să ne amintim, cît timp ne aflăm la acest subiect, că propriul păr al unei victime poate fi o mină de aur din punct de vedere al indiciilor, datorită atrac-

ției sale statice asupra particulelor de pe îmbrăcămintea atacantului."

În timp ce ancheta asupra morții lui Sally Wimbush continua, la sediul poliției a apărut încă o femeie cu o scrisoare pe care o găsisse în cutia poștală. Caligrafia corespundea cu cea a mesajelor trimise lui Sally, precum și hirtia. Semnătura, din nou, era Incubus.

"M-am hotărât să-ți fac cunoștință cu nenorocirea," spunea mesajul. „Curînd, îți vei dori nici să nu te fi născut vreodată."

De astă dată, poliția a luat cazul în serios și a pus sub pază permanentă casa noii ținte, care se numea June Lowry. La fel ca Sally Wimbush, era tină, atrăgătoare și căsătorită cu un om substanțial de bogat. Soțul ei era agent de actori, plin de succes, iar June fusese prezentatoare de televiziune, acum lucrînd la domiciliu, ca reprezentant de presă al unora dintre clienții soțului ei.

"De data asta, poliția n-a mai avut ce să-și repropoaze," afirmă Housey.

"Au supravegheat-o pe June cu maximă atenție și, în materie de operațiuni de supraveghere și protecție, au procedat impecabil. Există însă multă stînjeneală neexprimată, fiindcă totuși nu reușeau să intercepteze scrisorile și, cu toate că polițiștii erau prezenți permanent, nu vedeau nimic suspect. Mesajele păreau să apară de la sine. De vreo două ori, ofițerii de gardă au oprit-o pe June să atingă hîrțile, dar pe majoritatea le-a văzut și aproape că au scos-o din minți. La fel ca înainte, amenințările se intensificau, autorul descria elemente din dormitorul lui June și-i spunea că avea

să moară fie acolo, fie lîngă piscină, dacă era cald.

June a murit în dormitor. S-a întîmplat pe înserat, cînd se schimba pentru cină. Erau invitați niște prieteni și se plănuiuse o seară animată, distractivă, pentru a încerca să-i distragă atenția cîteva ore.

Cînd a trecut o jumătate de oră fără ca June să iasă din dormitor, soțul ei a intrat să vadă de ce întîrzia.

A găsit-o răstîgnită pe pat, goală și vizibil moartă. Avea gura și beregata înfundate dens cu excremente de animale; în urechi îi fuseseră împlîntate bețe, avea un sfeșnic de cristal în vagin și, ulterior, cînd a examinat cadavrul, doctorul Hornby a găsit un creion de lemn împins pînă la fund în anus.

O combinație de panică, furie și presiuni financiare a determinat o razie prin baruri, cafenele și cluburi de bowling din vecinătatea cartierului Beverly Hills. Locatarii bogați din zonă au fost dintr-o dată cuprinși de groază, dîndu-și seama că protecția polițienească masivă și gardurile de sîrmă electrică din jurul proprietăților lor nu le mai garantau siguranța. Dacă Incubus voia să-i vină de hac cuiva, reușea. Trebuia acționat, iar în valul de razii care au avut loc în următoarele două zile au fost chestionați peste patru sute de oameni.

Inevitabil, spune Housey, printre cei interogați se aflau și persoane ciudate. Așa ceva ar fi fost normal în orice oraș, dar la Los Angeles procentajul de ciudățenii este întotdeauna ridicat și, din treizeci și opt de bărbați înscrși pe lista scurtă a „îndoielnicilor", nu mai puțin de șase au mărturisit asasinatelor comise de în-

cubus. „Au trebuit să fie verificați,” continuă Housey, „la fel ca și o mulțime de oameni care nu recunoscuseră absolut nimic, ba chiar negaseră cu vehemență. A trebuit să se aducă ofițeri în plus, specializați în interogatorii, și s-a chemat de la New York o echipă de experți psihologi. Brusc, poliția a devenit suprasolicitată, iar rata spargerilor a crescut, ceea ce a determinat și mai multe apeluri din partea locatarilor bogati ca să se facă efectiv ceva. Nimic din toate astea nu contribuia la moralul poliției, care s-a prăbușit în picaj când un agent în civil a fost prins de către un grup de vigilenți atacând o adolescentă, pe o alee din spatele unui bar. Presa avea o perioadă de zile mari. Imaginea pe care o înfățișau ziarele era aceea a unui oraș terorizat de un maniac și inefficient apărut de forțele polițienești corupte.”

Polițistul surprins molestînd fata fusese beat; era un agent-problemă cunoscut, lucrînd deja sub avertisment în momentul incidentului. Reprezenta un caz de excepție printre colegii conștiințioși și care munceau pe brînci, dar asta nu conta cu nimic. A fost întinată întreaga poliție din Los Angeles.

Apoi, s-a comis încă un omor. *Modus operandi*-ul era același ca în primele două cazuri: femeia fusese tină, atrăgătoare și bogată; a fost violată, i s-au înfipt bețe în urechi și alte obiecte în vagin și anus, și a fost sufocată cu excremente de animale.

Detectivii care au cercetat dormitorul unde se comisese crima au descoperit o serie de scrisori asemenea celorlalte.

„În acest moment, le-a venit ideea că, probabil,

acel personaj Incubus teroriza mai multe femei în același timp,” relatează Housey, „iar unele dintre ele pur și simplu nu anunțau poliția. Era un coșmar, de cel mai rău soi care se poate întîmpla. Societatea regională se simțea complet vulnerabilă, iar bogătașii descopereau că nici o sumă de bani sau putere de influență nu le puteau apăra soțiile.”

Între timp, doctorul Hornby făcuse cîteva descoperiri destul de importante. Testele de salivă asupra tuturor celor trei cadavre găsiseră urme pe umerii și sîinii femeilor. Nu e un element rar la victimele de viol, dar în toate cele trei cazuri saliva prezenta urme ale medicamentului fenitoină.

De asemenea, firele de păr străin găsite pe prima victimă, Sally Wimbush, reieșiseră a aparține unui animal, ceea ce l-a activat pe Hornby de-a binelea. Profilul unui fir de păr îi indică foarte clar sursa — om, maimuță, rozător, cîine, pisică și așa mai departe. Ei bine, acela era păr de pisică, iar Hornby a conchis că dorea să știe de fel de pisică.

Orașul Los Angeles forfotește de specialiști și în curînd s-a găsit o autoritate în anatomia și fiziologia pisicilor, cerîndu-l-se să determine rasa pisicii după păr. Expertul a spus că în mod normal putea, iar, după ce a examinat speciemenle doar cîteva minute, a anunțat că părul aparținea unei siameze cu mască brună. Doctorul Hornby nu avea idee dacă această informație urma să fie folositoare sau nu, dar cel puțin urmărise respectiva pistă cît putea de departe. Apoi, a încercat să facă același lucru cu urmele de fenitoină din mostrele de salivă.

Farmacistii din Los Angeles distribuie anual mari cantități de fenitoină. Sub denumirea de marcă dilantină, aceasta e recomandată cu regularitate ca anti-convulsiv în tratamentul epilepsiei, iar un număr de medici o mai folosesc și ca tratament parțial pentru migrenă. O consumă frecvent câteva mii de locuitori ai orașului. Din nou, Hornby urmărise la maximum o linie de anchetă, deși aceasta nu-l dusesse atât de departe pe cât sperase inițial.

Cadavrul celei de-a treia victime avea pe umăr o mușcătură. Hornby a convocat un odontolog criminalist, pentru a se sfătui. Odontologia este studiul științific al structurii și boilor dinților.

În ultimii ani, activitatea odontologilor criminaliști a fost folosită în mare măsură la instrumentarea dosarelor de acuzare unde fusese importantă identificarea unor indivizi. În acest caz, specialistul a fotografiat urma de dinți, după care a mărit imaginea pe computer. „Rezultatul final nu ne-a spus nimic despre cel care asasinase femeia,” consemnează Hornby în jurnalul său, „dar zilnic se acumula tot mai multe probe, ceea ce ne putea fi rău.”

Au fost verificați toți vânzătorii și prăsitorii de pisici siameze din zonă, însă lista finală a cumpărătorilor s-a considerat a fi incompletă și, în orice caz, era prea lungă pentru a putea fi folosită într-o căutare din casă în casă. Totuși, în urma unui apel publicat în ziar, un crescător a avut de raportat ceva interesant.

Unul dintre clienții lui avusese ceea ce numea el o „apucătură ciudată” când i s-au arătat diversele animale de vânzare. Și-a acoperit ochii cu ambele mâini și

s-a plîns că gratiile verticale, subțiri, de crom, ale cuștilor, îi dădeau o senzație de leșin. A trebuit să fie condus și lăsat să se așeze în sala de așteptare, pe întuneric, pînă i-au trecut amețelile și greața.

Acest sindrom, precizează Housey, corespunde cu crizele ușoare de epilepsie, fiind generat de efectul hipnotic al liniilor verticale sau orizontale. Vânzătorul de pisici nu-și amintea numele clientului, dar l-a descris aproximativ și a adăugat că, după părerea lui, omul cumpărase o siameză cu mască brună sau ciocolatie.

Housey susține că, dacă și poliția aduna dovezi, poate că publicul ar fi privit-o mai favorabil. Așa cum stăteau lucrurile, sentimentul general era că un psihopat extrem de periculos își făcea mendrele în voie prin jurul tuturor celor polițiști cu ochi de vultur și supraechipați.

O a patra tentativă de crimă a fost zădărnicită, cînd intrusul a declanșat involuntar alarma și sistemul de supraveghere video. Era mascat și îmbrăcat într-un trening negru, iar cînd și-a înșfăcat viitoarea victimă – o tină ră căsătorită care locuia într-o reședință bine păzită de la marginea suburbiei Santa Monica – femeia a simțit un miros urît și nu s-a îndoit ce era.

„Rahat de cîine”, i-a spus ea unui polițist. „Cînd îți patrulează prin curte dobermanii, de-atîta timp ca aici, dogii englezi și alți cîini mari cît calu’, devine un miros pe care nu-l mai confunzi prea ușor.”

Cînd a început să sune alarma și au intrat în funcțiune camerele video, agresorul s-a retras de lîngă țintă și aproape a dat peste un paznic care venise în

fugă spre piscină, cu pistolul scos. Înainte de a avea ceva timp să-l someze sau să încerce a-l captura, intrusul a fugit pînă la zid și a sărit pe deasupra. Într-o secundă, a dispărut dincolo de gard.

Housey declară că în acea situație poliția a avut un noroc incredibil. „Prezentau fotografii video ale intrusului mascat, cu mîna plină de fecale de cîine, comercianților, lucrătorilor sociali și tuturor celorlalți care le mai veneau în minte, de prin zona tentativei de crimă. Începeau să le stimuleze memoriile, și au reușit. Proprietarul unui magazin de articole sportive a spus că el vînduse treningul din imagine. Jura că nu avusesese decît două, iar pe unul i-l trimisese ginerelui său din Pittsburgh, ca dar de ziua lui. Pe celălalt îl cum-părase un tînăr ale cărui date din cartea de credit trebuiau să existe undeva prin documente.”

Documentele au scos la iveală numele unui oarecare Jeff Adams, care era înscris ca instructor vocal. Poliția i-a vizitat locuința, păstrînd o aparență moderată și chipurile întîmplătoare, dar cu enorme întări ascunse – inclusiv cercetași înarmați pe acoperișuri – care acopereau toată strada.

Adams, un tînăr cu glas blînd, părea timid și nervos. A recunoscut că avea un trening negru la modă, de genul precizat de poliție, dar nu li-l putea oferi spre examinare fiindcă i-l împrumutase unui prieten. Le-a spus polițiștilor numele prietenului, iar aceștia și-au cerut scuze și au plecat. În timpul vizitei, nu văzuseră nimic suspect, nimic deplasat sau straniu, care să fi sugerat că Adams era genul de om capabil să plănuiască și să comită asasinarea bestială a trei femei.

„E un păm_pălău,” a anunțat un polițist. „Un fătălău cu glas foarte plăcut.”

Prietenul despre care se susținea că ar fi luat cu împrumut treningul, instructor dramatic, a fost căutat la adresa comunicată de Adams, în cartierul Anaheim din Los Angeles. A reieșit că locuia într-adevăr acolo, iar poliția l-a găsit acasă. Dar a negat că împrumutase vreodată treningul.

„Vreau să zic, uitați-vă la mine,” a spus el, atînguindu-și puloverul și pantalonii. „Ăsta-i un *Armani*, mocasinii sînt *Gucci*. Vă par genul de om care să *ia cu împrumut* haine?”

„Atunci, de ce ar fi spus prietenul dumneavoastră o asemenea minciună?” l-a întrebat un detectiv.

„De unde să știu eu? Minte tot timpul, asta-i principala lui calitate.”

Între timp, o unitate de supraveghere de pe un acoperiș, una dintre cele trei rămase pe loc pentru a ține sub ochi activitățile lui Jeff Adams, l-a văzut plecînd din apartament cu un pachet învelit în hîrtie cafenie. L-a oprit o patrulă mobilă, în timp ce începea să îndese pachetul într-un coș de gunoi de la colțul străzii. I-au cerut să le arate ce avea în pachet.

Adams a ezitat, apoi a desfăcut hîrtia, explicîndu-le că era treningul despre care îl întrebaseră ceilalți polițiști. Dintr-o dată își amintise că nici vorbă să-l fi împrumutat unui prieten și tocmai se ducea la secția de poliție ca să-l predea pentru testele pe care voiau să le efectueze.

Cînd i s-a sugerat că părea mai degrabă să fi încercat să se descotorosească de trening, Adams a

negat. I s-a cerut să-i însoțească pe polițiști la secție. A refuzat, trebuind să fie luat cu forța și împins în mașină.

La secție, interogată de detectivi, Adams a negat că ar fi avut vreo cunoștință despre crimele din seria Incubus. El era instructor vocal, a spus, un om care preda anumite discipline și ducea o viață liniștită și disciplinată. Nu pretindea mult de la lume, în afara unui trai decent și a liniștii pentru a-și duce calm existența. Era curat, a mai spus, asta era esențialul în viața lui, principala sa etică; era un om cinstit și civilizat, care niciodată în viața lui nu încălcase cu bună știință vreo lege.

Încă mai nega totul când, peste o oră, ofițerii care tocmai îi percheziționaseră apartamentul i-au arătat două sticle de dilantină pe care le găsiseră în baie, și o cutie cu bețișoare de lemn identice cu cele folosite în asasinat. Adams a ridicat din umeri. Mulți oameni cumpărau acel gen de bețișoare cu unică folosință, se vindeau în supermarket-uri prin tot orașul. Și, da, era epileptic și trebuia să ia un medicament anticonvulsiv, împotriva bolii, era adevărat, ei? Existau o mulțime de epileptici, nu era nici o crimă în asta.

Ofițerii mai aduseseră din apartamentul lui Adams și un caiet pornografic. Era plin cu desene și fotografii de femei umilite în diverse moduri obscene. Încă un articol semnificativ era un abțibild lucrat manual. Fusese desprins de pe un *presse-papiers* de alamă din micul cabinet al lui Adams, aflat în partea din spate a studioului, unde-și desfășura activitatea. Pe abțibild scria, cu litere verzi fluorescente: „DAȚI CĂȚELELOR

SĂ MÂNÎNCE CĂCAT”. Adams a continuat să nege totul. Citise doar despre crime; a declarat el, nu cunoștea detaliile și nu-l interesau. El era un cetățean oarecare, ducând o viață oarecare, și nu putea înțelege cum de, pe baza așa-zisei dovezi a unui trening dintr-o fotografie neclară, era hăituit și forțat să recunoască un lucru pe care nu-l făcuse și nici n-ar fi fost capabil să-l facă.

Housey își amintește: „Chiar și când i s-au impus dovezile acumulate, când a fost întrebat despre coincidența cu bețele, indicația evidentă că-l interesau perversiunile înfăptuite asupra femeilor moarte, referirea de pe abțibild la excremente de câine și, cea mai incriminatoare din toate, prezența medicamentului său antiepileptic în saliva de pe cadavre – Adams a continuat să se declare victima nevinovată a unei îngrozitoare neînțelegeri.”

Și atunci, detectivilor care-l interogau pe suspect le-a telefonat prin radio un agent care rămăsese în apartamentul lui Adams pentru a ține evidența celor ce-l căutau. În timp ce stătea în bucătărie, prin ochiul de sus al unei ferestre intrase o pisică, începând să mănânce dintr-un castron pus pe jos, lângă frigider. Pisica era o siameză cu mască și avea la zgardă un medalion gravat cu numele și adresa lui Jeff Adams.

Suspectului i s-a spus că, pe baza actualelor dovezi, probabil că avea să fie inculpat de omucidere, încă înainte de apusul soarelui.

„Și atunci, a schimbat tactica,” povestește Housey. „A ripostat, atacând poliția. Cum puteau spune că el era în înregistrarea video? voia să știe. Cum puteau

spune că fusese prezent la locul vreuneia dintre crime? Nu fusese niciodată prins asupra faptului, tot ce aveau erau o grămadă de indicii care păreau să întregască un dosar, dar rămânea faptul că nu-l puteau amplasa la locul faptei. Un avocat, a declarat el, avea să desființeze argumentul că nimeni altul nu mai purtase un asemenea trening în locul și momentul respectiv; avea să sublinieze că mulți oameni folosesc medicamente contra epilepsiei, că bețișoarele în cauză sînt foarte comune și că firele de păr ale unei pisici siameze sînt identice cu ale oricărei alteia. Nu aveau nici un argument, a conchis el."

Fără probe care să-l plaseze cel puțin la locul uneia dintre fapte, era adevărat că îndoiala rezonabilă putea fi înaintată ca argument valid în fața unui juriu, pentru a lichida cazul. Polițiștii știau acest lucru, dar încercau să forțeze.

Încă mai încercau, cînd detectivul șef al anchetei a primit un telefon de la patolog, doctorul Hornby. „Ne-a sfătuit să cerem pistolul care fusese scos la locul tentativei de omor întrerupte,” spune detectivul. „Doctorul văzuse banda video de nenumărate ori, căutînd indicii, iar cînd primise o copie prelucrată a înregistrării o derulase pe un monitor imens din laboratorul balistic și văzuse mîna suspectului mascat lovind țeava pistolului paznicului, cînd se răsucise și o luase la fugă spre zidul de incintă. Fusese o lovitură directă în țeavă, de genul care ar avea toate șansele să lase o urmă.”

Era o șansă minimă, dar paznicul a fost găsit și întrebat dacă-și curățase pistolul sau mai făcuse cu el

altceva, după incidentul cu intrusul mascat. A spus că trăsese de două ori la poligon, dar afîta tot. În restul timpului, rămăsese în tocul unde și-l ținea.

Pistolul a fost adus în laboratorul poliției, pentru testare. Incredibil, pe țeavă s-a găsit o amprentă de deget arătător care corespundea cu a lui Adams.

„Iar asta era pur și simplu prea mult pentru o simplă probă circumstanțială,” conchide Housey. „Adams a fost inculpat și, datorită acelei singure amprente din locul unde a lovit pistolul, toate celelalte probe au dobîndit statutul meritat, iar vinovăția lui a devenit orbitoare ca lumina soarelui.”

Probele psihiatrice înaintate la proces au dovedit că Adams era în mod discutabil schizofrenic și că, de la vîrsta de șaisprezece ani, cînd îl umilise la o petrecere disco o „înfă bogată”, nutrise o dușmănie vicioasă față de femeile privilegiate, ajungînd pînă la o ură rituală, fetișistă, o ură pe care în sfîrșit începuse s-o pună în practică. „Dacă n-ar fi fost femei tinere și bine aranjate,” a spus psihiatrul în instanță, „ar fi fost altceva. Starea lui necesita un punct focal, o țintă spre care să-și îndrepte reaua voință.”

Adams a intrat în închisoare, nu în spitalul de nebuni criminali, cum sperase.

În urma cazului, poliția s-a văzut confruntată cu un adevăr extrem de incomod: indiferent cît de stringente eforturi depuneau pentru a apăra pe cineva și a împiedica să se împlinească ceva rău, fuseseră neputincioși în fața hotărîrii unui singur om.

În ciuda aparent copleșitoare prezențe polițienești, Jeff Adams luase simpla măsură de prevedere de a-și

reduce capacitatea reflexivă și, în această stare umbră, pătrunsese efectiv în proprietățile unde plănuia să-și omoare victimele și le cutureierase familiarizându-se cu topografia și chiar cu micile amănunte ale decorului și ale instalațiilor.

„În cazul primei victime, Sally Wimbush, poliția ar fi putut face mult mai mult ca s-o apere,” declară Housley, „iar ultimul caz a fost o treabă de impuls, Adams a recunoscut – dacă n-o făcea, probabil că nu l-ar fi prins niciodată”.

Dar, în cazul lui June Lowry, poliția înțesase terenul. Au făcut tot ce le era posibil unor polițiști pentru a o apăra pe femeie, în afară numai de a o însoți la tot pasul, și totuși a reieșit că Adams efectuase recunoașterea locurilor nu doar o dată, ci de trei ori, după care a intrat în casă chiar pe sub nasul poliției și a omorât femeia prin tortură în propriul ei dormitor. Realitatea este că Adams era mai hotărât decât polițiștii. Se confruntau legea și voința unui nebul de a reuși, așa că prima avea foarte puține șanse de câștig. Fusese un adevăr dureros de învățat și încă valabil.”

Discutând cu psihiatrul acuzării, după proces, Adams s-a exprimat în felul lui propriu: „Concentrarea mea era mai acută decât a tuturor celorlalți. Așa că, am reușit să fac ceea ce voiam.”

Conflict

S-a răspândit ideea că oamenii de știință trăiesc și lucrează pe un plan lipsit de patimi, dispute sau îndoieli, că domeniul cercetării științifice este o lume a armoniei și înțelegerii depline și că descoperirile sale sînt niște adevăruri absolute.

„Omul cu halat alb,” spunea odată un farmacolog, „este înfățișat adeseori ca un sus-pus, atotștiutor și condescendent nemesi al ignoranței și superstiției. Ar fi un știe-tot asexuat și lipsit de emoție, absolut contrar personajelor certărețe, răzbunătoare, invidioase, rele și suprem de nesigure pe care le-am întâlnit în călătoria mea prin minunata lume a științei.”

Știința criminalistică a fost popularizată prima oară în Marea Britanie în timpul anilor '60, cu ocazia unui serial de televiziune intitulat *Expertul*, în care Marius

Goring, jucînd rolul eroului omniscient care n-are niciodată o scamă pe halatul său alb, a plantat ideea de infailibilitate științifică în milioane de capete, săptămîni de-a rîndul. În timpuri mai recente, știința criminalistică a suferit o relativă demitizare, dezvăluindu-se că practicienii săi, în anumite cazuri, au prejudiciat grav cursul justiției.

Printre alte cazuri, acela al Celor șase din Birmingham a contribuit mult la vătămarea reputației științei criminalistice din Marea Britanie. În noiembrie 1974, aruncarea în aer a două localuri din Birmingham s-a soldat cu douăzeci și doi de morți. Poliția a intervenit rapid și a arestat cîțiva suspecți, în două ore. La timpul convenit, șase irlandezi au fost condamnați pentru atentate, primind lungi sentințe cu închisoarea.

La proces, mărturisirile a patru din cei șase au fost susținute cu analize chimice care arătau că doi dintre ei, Patrick Hill și Billy Power, mînuiseră explozivi chiar înainte de a fi fost arestați. Cel de-al treilea apel al Celor șase împotriva condamnării se baza pe probe criminalistice independente care dovedeau că urmele de săpun sau fum de țigară puteau genera aceleași rezultate pozitive ale testelor. Această mărturie, împreună cu revelația că anumite alte dovezi fuseseră refuzate la primul proces, au rezultat în declararea Celor șase din Birmingham nevinovați și eliberarea lor, în 1991, după șaptesprezece ani petrecuți în închisoare.

Asemenea cazuri sînt, cu siguranță, rare, iar cea mai mare parte a întregii științe criminalistice se efectuează în condiții de strictă supraveghere și drastică

respectare a unor linii regulamentare, rezultatele fiind verificate și contraverificate.

„Problema se ivese atunci cînd ideile fixe și gîndirea de modă veche ajung să stea în calea obiectivității,” declară un fost patolog criminalist. „În această profesiune, e trist de spus, există oameni care aderă la unele teorii și tehnici moarte încă dinainte ca ei să se fi născut. Nu sînt prea mulți și nu sînt persoane în poziții de o deosebită putere în cadrul meseriei, în majoritate lucrează la un nivel local, anchetînd morți suspecte, dar reușesc să-și aducă contribuția la prejudicierea reputației profesiunii. Un exemplu de gîndire greoaie îl oferă modul în care unii patologii examinează plămîinii nou-născuților morți, pentru a decide dacă au murit înainte sau după naștere.”

Mulți ani, s-a folosit așa-numitul „test hidrostatic”, pentru a determina dacă plămîinii copiilor respiraseră vreodată aer.

Plămîinii erau tăiați în bucățele, care apoi erau puse în apă. Dacă pluteau, se considera un semn că pruncul trăise cel puțin un moment în afara trupului mamei. Dacă se scufundau, însemna că nu fusese viu niciodată după naștere.

„O aiureală totală,” afirmă patologul. „Practica e neștiințifică, are un substrat teoretic înapoiat și nu ține seama de cercetările care au evoluat în cea mai mare parte a secolului nostru.”

Unii medici încă mai cred în testul hidrostatic și îl folosesc pentru a obține „dovada” unei nașteri vii. În fața faptului că s-a dovedit demult că pînă și un minim grad de descompunere va face plămîinii și fragmen-

tele de plămîni să plutească, tradiționaliștii răspund adăugînd procedurii o etapă în cadrul căreia comprimează plămînul între două foi de hîrtie și calcă pe el, pentru a expulza ceea ce se numește „gazul adițional”, produs de modificările putrefactive. S-a mai argumentat, fără dovezi, că globulele microscopice de aer respirat prinse în țesuturile fine ale unui plămîn de copil nou-născut nu pot fi stoarse prin presare și, așadar, vor rămîne pe loc două noul stadiu preliminar, pentru a indica faptul că plămînul a inspirat cel puțin o dată aer în trupul copilului viu.

Lucrarea *Essentials of Forensic Medicine*¹ de Polson și Gee, publicată în 1973, face această scurtă declarație despre testul hidrostatic:

Testul era suspect în 1900 și nu necesită discuții detaliate, întrucît în prezent se știe că nu are nici o valoare.

„Dar asta n-are nici o importanță pentru cei care încă mai jură pe tehnicile criminalistice medievale,” declară patalogul. „Permanent, pe parcursul suitei de proceduri care se folosesc pentru a face feluritele determinări așteptate din partea unui patalog criminalist, există încă înrădăcinate zeci de tehnici demodate și periculos de eronate, folosite în continuare de o generație care credea în tot ce i se spusese și nu voia

1. „Elemente esențiale ale medicinei criminalistice”.

să-și supună procesele de gîndire influenței nici unui fel de schimbări.”

Abordarea cu ochelari de cal, loialitatea încăpățînată față de principii desuete, n-ar părea o acreditare ideală pentru nimeni a cărui datorie este aceea de a determina cauzele morții sau a emite opinii despre evenimentele privitoare la decese pe baza cărora s-ar putea cere intervenția poliției.

Totuși, un asemenea om, Harvey Newton, a fost un admirat medic legist din sudul Californiei pînă în 1987, cînd a murit. Colegii angajați în activitatea criminalistică pentru administrațiile polițienești din vecinătate cunoșteau greșelile doctorului, dar cel puțin unul a recunoscut că intensă loialitate, în mare parte generată de firea lui „agreabilă”, i-a oprit să-și exprime criticile în tot timpul îndelungatei lui cariere.

Un tînăr medic însă s-a plîns totuși, iar pentru osteneala pe care și-a dat-o i s-a spus, în diverse moduri oficiale și semioficiale, să-și vadă de treaba lui.

„Sînt medic legist, competent, cred, iar în primele zile ale muncii mele activitatea profesională mă aducea adeseori în contact cu doctorul Newton. Unele dintre gafele la care am asistat aproape că mă făceau să urlu, dar asta avea în mare parte legătură cu aroganța firească a tineretii mele. Oricum, ceea ce l-a salvat de atîtea ori pe Newton a fost faptul că era foarte bun în instanță. Știa să vorbească, așa că devenise un martor eficace.”

Tînărul legist, al cărui nume este Lou, l-a cunoscut prima oară pe doctorul Newton cînd s-au prezentat amîndoi la locul unei morți subite. Decedata era o

tină ră femeie, abia trecută de douăzeci de ani. Zăcea ghemuită pe marginea patului, îmbrăcată complet, și părea să doarmă în liniște. Lângă ea, pe noptieră, se afla o cutie conținând un irigator vaginal. Nu era o descoperire ieșită din comun, dar necesita totuși o cercetare obiectivă.

„Doctorul Newton a studiat scena cu oarece înțelepțești frecări de bărbie și dînd ocazional din cap,” povestește Lou. „A conchis că era un caz clasic de embolie pulmonară. Folosise irigatorul într-o încercare de a-și provoca un avort, și-a închipuit el. Apoi, se ridicase, își aranjase hainele și pusese obiectele în ordine. În continuare, începuse să se simtă rău și se culcase pe pat. Atunci o lovisе embolia, după părerea doctorului Newton. Un caz cu adevărat clasic, a încheiat el.”

Doctorul Newton îi expusese ipoteza nu numai lui Lou, care pe-atunci era cel mai tînăr medic legist din echipă, ci și altor cîtorva asistenți medicali și unor polițiști. Toți îl ascultasera cu respect. Apoi, a sosit o echipă criminalistică, împreună cu medicul legist superior din regiune, care fusese în zonă și îl interesa să examineze cazul.

„Eu am ieșit,” relatează Lou, „fiindcă simțeam că prezența mea ar fi fost oarecum de prisos, dar bătrînul Newton a rămas înăuntru și, de pe hol, l-am putut auzi repetîndu-i teoria sa marelui șef. Ei bine, după aceea, s-a cam lăsat liniștea, apoi doctorul Newton a ieșit, ne-a salutat scurt din cap pe mine și pe polițiști și a plecat. Peste cîteva minute, medicul legist superior a venit în cadrul ușii și m-a întrebat

dacă doream cumva să examinez cadavrul, numai ca să-mi îmbogățesc experiența în materie de morți subite. Cînd am intrat în cameră, asistentul șefului tocmai eticheta o sticlă cu capsule. Erau barbiturice, m-a informat șeful. A spus că fata se sinucisese cu ele – luase atît de multe, încît avea gura plină de capsule parțial dizolvate.”

Cu o altă ocazie memorabilă, doctorul Newton a declarat că, după părerea lui, o persoană decedată era moartă de cel mult zece ore.

Cronometrajul era important, întrucît ar fi plasat anumiți oameni lângă locul morții, în vreme ce alții n-aveau cum să fi fost acolo.

„Am văzut cadavrul în același moment cu doctorul Newton,” zice Lou. „Zăcea, gol, în dormitor, la o temperatură medie de primăvară. Peste fosa iliacă dreaptă a mortului se așternuse o tentă cam verzuie. Am detectat un miros dulceag și am văzut că rigiditatea cadaverică era în curs de a trece. Toate îmi indicau că omul era mort de circa două zile, posibil chiar mai mult. Doctorul Newton însă mi-a spus că înțelesesem greșit. A insistat chiar că, în materie de evaluări mature a muncii criminalistice, își formase un instinct al acestor lucruri și știa cu siguranță tot ceea ce era necesar în legătură cu timpul deceselelor.”

Odată, doctorul Newton a vizitat o casă unde fuseseră găsiți morți un bărbat și soția lui. Omul, alcoolic, zăcea pe podea, iar femeia într-un fotoliu, lângă foc. Pe un gheridon se afla un flacon cu tablete de fenobarbital, pe jumătate gol.

Doctorul Newton le-a spus polițiștilor care îl în-

soțeau că putea înțelege de la prima vedere ce se întâmplase. Opinia lui expertă a fost înregistrată pe banda magnetofonului pe care-l folosea pentru a lua însemnări verbale la locurile crimelor.

„Avem istoricul de alcoolism cronic și violență al acestui om și trecutul soției lui de sub imperiul necesității de a-l salva din celule ale poliției și a-l scoate din șanțuri și încăierări. Sosește vremea când devine insuportabil. Cred că dacă privim prin locuință vom găsi un bilet de la soție și cred că vom afla că a drogat băutura soțului cu medicamentele ei pentru nervi, după care, când și-a dat seama că a murit, iar oroarea propriilor ei fapte și-a făcut efectul, a luat ea însăși o supradoză.”

Un polițist își amintea că, în acest punct, doctorul Newton îi făcuse cu ochiul, complice. „Mulți oameni, poate lipsindu-le experiența adecvată în asemenea cazuri, l-ar expedia ca pe un act de sinucidere.”

Apoi, a sosit echipa criminalistică, iar doctorul a încetat cu teoretizările și s-a apucat de treabă. De cum a mutat cadavru femeii, a ieșit la lumină un element interesant. Într-o parte a pieptului avea înfipt un cuțit de bucătărie, pe care până atunci îl camuflase brațul.

„În orice caz, Newton n-a fost descurajat de acest lucru,” continuă Lou. „N-a făcut decât să-și repete teoria, permutând însă câteva fapte, pînă a sunat, ca și cum ar fi prezis chiar acel scenariu, dar fără amănuntul cu cuțitul. Conform ultimei versiuni, probabil bărbatul își omorise soția, după care, dîndu-și seama ce făcuse în toropeala lui alcoolică, înghițise o cantitate

din tabletele ei și se îndepărtase la o distanță cuvenită de mizerabila lui viață.”

Imediat după aceea, un polițist a întors cadavru bărbatului de pe jos și a găsit un cuțit înfipt și în el. Pe locul unde zăcuse se afla o mică băltoacă de sînge închegat.

„Mi s-a spus că fața lui Newton a fost un spectacol extraordinar,” povestește Lou. „Și cînd, în cele din urmă, s-a făcut autopsia cadavrelor, în nici unul dintre ele nu existau barbiturice. Prezența tabletelor era incidentală, neavînd nici o legătură cu crima. Perechea fusese asasinată, desigur, iar peste trei săptămîni au fost acuzați doi puști din vecini. Comiseseră crimele în virtutea unui pariu.”

Un alt caz al doctorului Newton pe care Lou nu-l va uita niciodată se referea la cadavru unui copil dus la morgă sub suspiciunea de moarte în leagăn. Era o fetiță de un an și jumătate, curată și bine hrănită. Lou a sosit la scurt timp după ce echipa medicală încercase să reanime copilul, fără succes.

Trupul a fost dus la morgă cu ambulanța, iar Lou a intrat în cabinet să întocmească un raport de incident. Doctorul Newton era prezent, scriindu-și notele de autopsie.

Fără să i-o ceară nimeni, a privit trupul fetei, apoi i-a spus lui Lou că acel caz era exact ceea ce susțineau părinții – fetița murise pur și simplu în somn, așa cum pătesc mulți copii. A adăugat că decesele de acest gen au un anumit aspect vizibil, pe care după cîțiva ani înveți să-l recunoști.

„Cînd am privit cadavru, în luminile puternice din

morgă, mi-au venit alte idei," precizează Lou. „Copilul avea vînată pe brațe și o umflătură la ceafă. Apoi i-am palpat abdomenul și l-am găsit umflat și spongios. I-am menționat acest fapt doctorului Newton. El a răspuns că da, observase abdomenul, dar după părerea lui balonarea și senzația moale reprezentau primele stadii ale descompunerii. Iar asta, incredibil, la un copil mort doar de cîteva ore.”

Medicul de familie a refuzat să elibereze certificatul de deces, iar procurorul districtual a ordonat efectuarea autopsiei.

Examenul asupra cadavrului a demonstrat că fetița fusese omorîtă în bătaie. Avea abdomenul plin cu sînge de la ficatul rupt.

„Newton a avut efectiv tupeul să-mi spună, privindu-mă în ochi și foarte sigur pe el, că după părerea lui autopsierul făcuse o greșeală în privința abdomenului,” conchide Lou.

Mai spune și că au existat momente cînd ar fi putut crede că doctorul Newton nu urmasse absolut deloc studii de medicină. Și, totuși, era prezent, membru respectat al sistemului juridic, cu ani de decizii oficiale la activ.

„Detest realmente să-mi închipui cît de grav trebuie să fi greșit de-a lungul anilor,” încheie Lou, „sau cît de des.”

Au existat cîteva conflicte clasice între criminaliștii englezi și, din nou, patologii au fost adeseori deosebit de vehemenți în condamnările lor reciproce: relatarea lui sir Sydney Smith despre neajunsurile lui sir Ber-

nard Spilsbury, în special, este memorabilă.

Dawid Howatt, un bun patolog criminalist, din Aberteen, își amintește de doi bătrîni care i-au otrăvit primii ani de meserie. Pe-atunci – se referă la perioada dintre 1935 și 1940 – orice tînar era automat presupus a ști foarte puțin, cînd i se comparau cunoștințele cu cele ale unui bătrîn din același domeniu.

Nu era doar un mic capriciu al profesiei, subliniază Howatt, ci o pacoste persistentă, despre care credea uneori că n-avea să se mai sfîrșească nicio dată.

„Opiniile și judecățile mele erau întotdeauna subminate de oameni animați de invidie, bătrîni speriați că încercam să aduc cine știe ce tehnici noi pe care ar fi fost siliți să le învețe. Dacă urau ceva, era ideea de schimbare. Mai ales dacă schimbrea însemna abandonul vreunei vechi proceduri prețioase și, probabil, bune de nimic.”

Howatt, actualmente pensionar, este o mină de aur cu povești despre victoriile științei criminalistice la începuturile ei, dar cel mai mult îi place să vorbească despre „bandiții de știință” pe care i-a întîlnit, mulți dintre ei faimoși la vremea lor și remarcați pentru contribuțiile pe care și le-au adus justiției și înțelegerii omenești asupra resorturilor crimei.

„Dacă s-ar pedepsi crima la toate nivelurile ei, jumătate din bătrîinii ăștia ar trebui să fie închiși pe viață.”

Howatt și-l amintește pe profesorul de medicină legală care își învăța studenții că, dacă nu puteau detecta cauza morții, nici chiar după cea mai com-

pletă examinare a cadavrului, atunci cauza putea fi pusă pe seama *status lymphaticus*-ului.

„Mult timp după ce întreaga lume criminalistică încetase să mai folosească această jenantă evaziune, această fâțișă mărturisire de ignoranță,” spune Howatt, „acel bătrîn domn anume continua s-o colporțeze ca pe o concluzie validă și realmente respectabilă la care putea ajunge orice patolog criminalist. De fapt, însă, nu este decît o judecată pe bază de supoziții, pe care în zilele noastre aproape nimeni n-o mai găsește aplicabilă drept cauză a morții. A fost la mare modă între anii 1900 și 1950, aproximativ, și venea la îndemînă ca explicație a anumitor decese subite cărora nu li se putea găsi nici o cauză reală, nici chiar de către cei mai străluciți patologi.”

La pubertate, timusul, o glandă din pieptul omului, de obicei se comprimă și devine inactivă, dar la unii indivizi continuă să crească. Uneori, există și alte trăsături interne neobișnuite, ca de pildă glande limfatice mai mari decît media, iar cîteodată vasele sanguine majore, ca aorta, sînt subdezvoltate. „Se credea cîndva că oamenii în această situație, și mai ales adulții tineri, erau predispuși îndeosebi morții subite din cauze foarte banale,” continuă Howatt, „iar ocazional nu era necesar decît un cucui unde nu trebuia, cînd nu trebuia, ca să-i ucidă. Aceste decese nu lăsau semne vizibile la autopsie, iar starea se amesteca de multe ori cu ceva numit inhibiție vagală, care reprezintă o altă cauză destul de îndoielnică a morții.”

Ca urmare a unor dezbateri prelungite în presa medicală, condiția de *status lymphaticus* a fost pro-

pusă tot mai rar drept cauză, sau cauză contributivă, în cazurile de deces subit și neexplicat la tineri. Încă se mai crede posibil că unii oameni cu timus mare și activ și aortă strîmtată ar fi predispuși morții bruște din cauze mărunte, dar în multe situații e imposibil să se propună veriga de legătură. *Status lymphaticus* n-a avut niciodată o formulare științifică și reprezenta de fapt o concluzie negativă: cînd era consemnat ca motiv al morții, nu era necesar să i se demonstreze prezența, din moment ce absența oricăror altor semne era considerată a fi dovada că moartea se produsese datorită unui *status lymphaticus*. „Probabil că nici nu există, ca stare,” presupune Howatt. „Era un camuflaj comod pentru golurile din cunoașterea științifică, atîta tot.”

Cu toate acestea, pînă nu mai demult de jumătatea anilor '60, *status lymphaticus* încă a mai fost consemnat drept cauză a morții pe multe certificate de deces. Erau întocmite de persoane a căror stirpe încă mai există, afirmă Howatt. „Sînt cei care consideră că un medic trebuie să denote, mai presus de orice, consecvență în abordarea meseriei, iar modul de a o face constă în refuzul de a învăța orice lucru nou și a stăvili cu orice preț schimbarea.”

Mulți asemenea oameni continuă să ia decizii importante în Anglia zilelor noastre, declară el. „Ei ajută la instrumentarea unor cazuri de acuzare pentru poliție și propagă opinii care sînt niște imbecilități patențate, dar se pronunță cu glasuri minunate de rezonante și sigure, așa că e obligatoriu să aibă dreptate. Nimic nu sucește mai rapid capul unui politician decît vor-

birea cu ștaif din partea cuiva care-l ia de sus."

Troglođii, cum îi numește Howatt, au tendința de a se vedea pe ei înșiși ca păzitori a ceva sacru, nu practicanți ai unei meserii în continuă schimbare. „Se agață amarnic de tot balastul pe care l-au cules cu o sută de ani în urmă și nici nu vor s-audă de chestiunile care au apărut de-atunci încoaace. E un comportament dezgustător, dar pute a tradiționalism și, cită vreme tradiționalismul este considerat o virtute, vom avea parte și de siniștrii ăștia."

Într-un caz unde Howatt a fost convocat cu puțin timp înainte de ieșirea sa la pensie, poliția i-a cerut să exprime o părere secundă asupra unui aparent asasinat. „Au spus că-i va ajuta să-și clarifice cazul. Ceea ce doreau nu era o a doua opinie, ci doar încă una adidoma cu prima." Howatt a citit documentația existentă asupra cazului și a constatat că-l intrigă.

Patologul care fusese chemat prima oară examinare deja victima, o femeie trecută de treizeci de ani, și se pronunțase amănunțit asupra rănilor ei, exprimându-și teoriile despre ceea ce, probabil, se întâmplase.

„Făcea parte din școala dinozaurilor la care m-am referit," spune Howatt, un londonez dolidora de onoruri și opinii bazate pe nimic altceva, decît prejudecăți de lungă durată. Și, dacă pot divaga un moment, trebuie să spun că mare parte din necaz constă în faptul că știința criminalistică, sau anumite zone ale științei criminalistice n-au fost niciodată supuse unor evaluări obiective.

Ar trebuit să fie numită vreo persoană sau vreun

comitet, cu minte științifică limpede și fără nici o loialitate în cadrul breslei, pentru a verifica vechile „adevăruri" și a vedea dacă mai valorează ceva.

Cine poate spune că anumite lucruri sînt adevărate și altele nu? În patologia criminalistică, răspunsul multor cazuri este asemenea cu persoana care decide dacă o mînjitură pe o bucată de placaj a fost făcută de Picasso și deci valorează o avere. Opinia e totul – altă cale de a face o evaluare nu există.

Deci, oricum, iată-mă, confruntat cu înalta statură a opiniei celui om înzestrat. Întrucît am lucrat mult în America, în genere nu se consideră că am educația profesională care mi-ar da dreptul că contrazic asemenea oameni. Dar, ce naiba, e amuzant, și cînd reușesc să dovedesc că au comis o gravă greșeală, este cea mai pură bucurie."

Decedata, conform patologului din Londra, fusese înjunghiată fatal în piept, cu prilejul unei spargerii, de către una sau mai multe persoane necunoscute.

Absența singelui pe cadavru și la locul faptei în general indica limpede un șoc chirurgical intens în momentul cînd virful cuțitului atinsese pericardul (sacul membranos care înconjoară inima). Victima, după părerea omului din Londra, murise datorită șocului brutal al invaziei oțelului rece în trup.

„Și atunci, jur pe Dumnezeu că abia dacă mi-am putut crede ochilor," relatează Howatt, „am văzut că scrisese: «Acesta e un efect reflex înrudit cu bine-documentata condiție de *status lymphaticus*». Am crezut că visam. Adică, în ce țară a zinelor credea țăpul ăla bătrîn că trăia? A propos, ca o chestiune de in-

teres, și povestea cu șocul chirurgical intens și toate celelalte tot niște idiotenii erau. Dacă femeia murise de o cardio-inhibiție pe care el n-o înțelegea, de ce n-o spusese? Știu de ce, desigur – nu voia să pară că existau lucruri pe care el nu le știa."

Cînd a sosit timpul pentru autopsie, au fost prezenți amîndoi patologii, avînd la îndemînă un tehnician anatomist pentru a opera disecția, în timp de doctorii făceau însemnări.

„Înainte de a începe să taie," continuă Howatt, „am aruncat o privire plăgii înjunghiate și din nou am avut acea viziune a unui bătrîn suflet autoamăgît care se complăce în cețurile irealității. Rana nu avea sînge pe perimetru, marginile ei nu prezentau urme de hemoragie și nu exista nici o umbră de învinețire. Cu alte cuvinte, nu existase nici un strop de sînge prezent în interiorul țesuturilor, cînd fusese înfipt cuțitul în femeie. Ceea ce însemna, pur și simplu, că murise înainte de a fi fost înjunghiată. I-am atras atenția învățatului asupra acestui lucru, dar el a bîlmăjit ceva despre vascularizarea ocultă și i-a ordonat tehnicianului să taie. I-am cerut să aștepte pînă se făcea o fotografie a rănii. Nu voiam ca dovada să dispară în grindina celorlalte tăieturi operate de tehnician. După ce s-a imortalizat imaginea, am continuat."

Femeia murise din cauze naturale. Descoperirile interne n-au lăsat nici umbră de îndoială că o ucisese un cheag mare de sînge în plămîn. Ulterior, s-a stabilit să fiul ei, vizitînd-o acasă și găsind-o moartă, înscenase crima și apoi devastase locuința, furîndu-i eco-
nomiile și alte obiecte de valoare.

În urma autopsiei, cînd s-a convenit asupra cauzei morții, patologul cel bătrîn a ieșit din sala de disecție fără o vorbă. Cînd a ieșit și Howatt, bătrînul părăsise deja morga și era în drum spre gară, pentru a se întoarce la Londra. „Mai tîrziu, s-a plîns la autoritatea mea tutelară, în scris, că în timpul examinării îl obstrucționaseră teoretizările mele fătarnice și atitudinea îngîmfată, total necuvenite pentru un reprezentant al profesiei medicolegale."

Povestirea favorită a lui Howatt, despre neaveniții care se dau drept experți, datează cam de la sfîrșitul anilor '50, cînd lucra la New York și a fost angajat de o companie de asigurări pentru a efectua o autopsie de opinie secundă asupra cadavrului unui tînar, în scopul de a determina cauza morții.

„Înainte de a ajunge la locul stabilit, am primit un telefon de la patologul care realizase prima autopsie, pentru a-mi spune, efectiv, că avea beneficiul a ani întregi de experiență în favoarea lui – certificase cauza morții ca ocluzie miocardică. Spera să nu-mi influențeze judecata nici o presiune din partea celor care ar fi putut avea de cîștigat de pe urma unei a doua opinii, în dezacord cu prima. I-am spus să nu-și facă griji, aveam să-mi declar cu precizie convingerile."

Înainte ca Howatt să înceapă examenul, un avocat i-a spus că primul patolog era un bețiv notoriu, care-și menținea postul prin trafic de influență, în ciuda lipsei totale de talent. Acesta era motivul chemării unui legist din afara orașului, pentru opinia secundă – de cazul respectiv depindea o foarte mare despăgubire

de asigurare, așa că doreau o cauză a morții credibilă, oricare ar fi fost aceea.

„Ei bine, o autopsie pentru opinia secundă e un fenomen ciudat,” explică Howatt, „pentru că deschizi un cadavru care a mai fost deja deschis, iar organele sînt ciopîrțite dinainte și, în majoritate, nu se mai află la locul lor – rinichii, de pildă, sînt adeseori împachetați în ziare ude, iar pachetul e modelat astfel încît să se potrivească în cap, fiindcă are greutate și împiedică țeasta goltită de creier să se bălăngăne în sicriu la fiecare mișcare. Creierul, desigur, nu mai poate fi pus la loc în craniu după examinare, fiindcă e tocat ca un terci și s-ar infiltra prin tăietura oaselor cu fierăstrăul și incizia scalpului.”

Diversele convenții adoptate la reconstituirea unui cadavru înseamnă că numai patologii cu multă experiență la stabilirea opiniei secunde pot, îndeobște, să se descurce prin ghiveciul de organe sfirtecate și secționare, care stau grămadă în cavitatea abdominală. „Oricum, să înțelegi ansamblul e cam ciudat, trebuie să scormonești ca să găsești ce-ți trebuie în scopul de a-ți efectua examenul.”

În acel caz, însă, Howatt n-a găsit nimic care să corespundă cu necesitățile. Toate, chiar ținînd seama de faptul că fuseseră tocate, tăiate felii și mutate de la locul lor, arătau aiurea.

„Și deodată, am găsit un uter, legat de o pereche de ovare dolofane,” trîntește Howatt. „M-am uitat la tînărul medic care mă asista. A ridicat din umeri. Am ridicat și eu. După care, am rîs amîndoi vreo cinci minute în șir, mai mult pe nas, pentru ca oamenii din

anticameră să nu ne-audă.

Cel care făcuse prima autopsie reușise, nu știu cum, să bage alt set de organe interne în trup.

Adevăratele măruntaie ale tînărului mort erau cuse în cadavru unei femei, cine știe pe unde.

Probabil că între timp și fusese înmormîntată sau poate incinerată la crematoriu. N-am aflat niciodată.”

O suspiciune stăruitoare

Cînd se publică cifre oficiale arătînd numărul anual de decese din cauze naturale, le însoțește invariabil avertismentul că numerele sînt cel mult aproximative. Acestea sînt statistici care nu pot evita denaturarea.

De ani de zile, poliția și specialiștii criminaliști au acceptat faptul că în toate cifrele oficiale de morți din cauze naturale se înscrie un procentaj de morți „necurate”. Investigația atentă arată adeseori că o moarte aparent naturală este de fapt o sinucidere; asesorii de asigurări știu că un număr semnificativ de sinucideri sînt mascate ca decese naturale, pentru a evita încălcarea termenilor de asigurare pe viață. Mai puțin frecvent, morțile presupuse a fi fost naturale reies ca fiind asasinat. Iar altele, suspecte dar imposibil de dovedit, sînt în mod caritabil clasificate ca naturale.

„Și, desigur, majoritatea oamenilor nu găsesc nimic în neregulă la cifre,” declară profesorul Tim Bosley, psihiatru consultant la un spital general din New York. „De ce-ar face-o? Este un domeniu unde individul mediu nu are un simț înăscut al probabilităților, care să-l alerteze asupra posibilității de a o lua ceva razna.”

Totuși, profesorul Bosley argumentează că anumiți oameni, în împrejurări deosebite, pot detecta încălcări ale probabilităților.

Psihiatrii de spital, îndeosebi, au un anume simț al *verosimilității* care declanșează semnalele de alarmă atunci cînd configurațiile suprapuse ale vieții într-o unitate de îngrijire pe termen lung sînt perturbate sau contrazise.

O explică prin analogie. „Odată, cînd eram student, am vizitat un loc din nordul statului, o imprimerie unde se tipăreau cărți de joc. La capătul de ambalare al fluxului tehnologic lucrau femei cu mănuși albe de bumbac, așezate în șir la niște mese lungi. În fața fiecărei femei stătea cîte o tavă plină cu pachete de cărți, toate în cutii, dar încă nelipite. Femeile trebuiau să examineze fiecare pachet pentru a se asigura că nu lipsea nici o carte și nu se incluseră cărți tipărite defectuos sau duplicate. Repezițiunea operațiunii m-a uimit. O doamnă mi-a spus că nu avea nevoie decît de cinci secunde pentru a examina un pachet de cărți. Nu făcea decît să le răsfire în evantai într-o mină, cu fețele spre ea, și-și dădea seama, de la prima vedere, dacă lipsea ceva sau era inclusă vreo carte care nu trebuia.”

Femeile făceau această muncă de atîta timp, spune Bosley, încît își dezvoltaseră o baterie de instincte care se însumau într-un extrem de responsabil simț al ordinii.

Orice încălcare a acelei ordini, oricît de slabă, putea fi lipsa unei cărți de joc, sau duplicarea, sau imprimarea greșită sau locul nepotrivit, declanșa alarma.

„La fel se întîmplă și în domeniul meu de activitate. Lucrez cu pacienți psihiatrici pe termen lung. Lucrez tot anul cu sindroame, suferinzi și sisteme de rutină instituțională care își combină caracteristicile spre a produce o normă complexă, cu multiple standarde, o armonie unică. La un nivel subconștient, percep armonia, la fel ca majoritatea colegilor mei. Dacă iese ceva din sistem, s-ar putea să nu știm imediat ce este, dar de obicei observăm că se întîmplă ceva.”

Bosley s-a specializat în studiul și tratamentul schizofreniei la femeile tinere. În 1989, la trei săptămîni după introducerea unei serii de revizuirii procedurale menite să comprime supravegherea pacienților de durată și să monitorizeze simptomele cu un nivel crescut de exactitate, una dintre paciente a murit subit.

„Cu toate că părea o mare ironie, în situația existentă, nu s-au mirat prea mulți” povestește Bosley. „Toți însă erau destul de întristați de ceea ce se întîmplase. Vera avea douăzeci și doi de ani și se afla în secția noastră de aproape trei ani. Starea ei fusese diagnosticată prima oară pe vremea cînd era adolescentă, în Franța, unde tatăl ei era atașat diplomatic la Ambasada americană din Paris. *Bouffée délirante* – acesta era diagnosticul înscris pe fișa ei medicală.

A adus cu ea hîrțile cînd familia s-a întors la New York, la două zile după ce Vera împlinise nouăsprezece ani.”

O autoritate traduce *bouffée délirante* prin „accese de delir”, stări scurte de irealitate care se produc pe neașteptate, fără nici un avertisment vizibil și, de obicei, însoțite de un comportament ca în transă.

„E o clasificare strict franceză,” precizează Bosley, „și nu se acceptă pe scară prea răspîndită în afara Franței. În cadrul sistemului nostru de clasificări, se apropia cel mai mult de psihoza iluzorie acută. După cercetările cuvenite, am ajuns la concluzia că de asta suferea Vera și am tratat-o în consecință.”

S-a combinat un regim de terapie medicamentoasă moderată cu sesiuni de „normalizare”, în cadrul cărora Vera era dusă, sub supraveghere, în zone recreative ale spitalului, folosite de pacienții care suferau de afecțiuni non-psihiatrice.

„Am constatat că tehnica de normalizare este eficientă în aproape jumătate din psihozele iluzorii pe care le tratam,” explică Bosley. „Cînd reușește, pare să reducă numărul atacurilor iluzorii, cam cu o treime. Chiar și așa, starea rămîne derutantă pentru cei suferinzi și tulburătoare pentru oamenii din apropierea lor. În cazul Verei, știam că, din păcate, condiția se înrăutățește. Așa cum prezisese psihiatrul ei francez, se îndrepta spre starea numită de el *délires chroniques*, delir cronic, ceea ce însemna că probabil o aștepta o schizofrenie completă.”

Datorită trecutului ei depresiv și dorinței de a muri exprimată ocazional, moartea Verei a fost privită de

personalul medical și de ceilalți profesioniști din spital ca reprezentând deznodământul unei probabilități rezonabile. Profesorul Bosley, încă, n-a considerat că trebuia s-o accepte pur și simplu ca pe un fapt consumat.

„Se împotriva ritmului stabilit în cadrul secției,” afirmă el. „Recunosc că unul sau doi colegi m-au privit cam ca pe un nebul, pentru că spuseseam asta. Alții au fost înțeleghători.”

Un om căruia Bosley i-a exprimat neliniștea sa era un coleg psihiatru, Alex Lithgow, care i-a mărturisit că și el simțea ceva în neregulă la moartea Verei.

„Am fost atent să nu mă amăgesc,” declară Lithgow. „Schizofrenia e o stare extrem de distructivă și mulți bolnavi au un impuls ucigaș dirijat fără greș asupra lor înșile. Datorită strânselor mele contacte cu pacienții schizofrenici din secția de termen lung, știu că aproximativ o parte din ei își petrec poate jumătate din timpul de trezie gîndindu-se la moduri de a-și pune capăt zilelor. Și majoritatea celorlalți se gîndesc la asta, deși mult mai rar, iar dacă nu au în vedere sinuciderea, atunci cel puțin meditează uneori la pacea morții. Și mai există un fapt, penibil dar inevitabil, de care trebuie să se țină seama – mulți pacienți psihiatrici mor în urma efectelor secundare toxice ale medicației.”

Dar, cu toate că era conștient de instabilitatea fundamentală a vieții pacienților săi, Lithgow n-a putut accepta ideea că moartea Verei era în vreun fel o trăsătură firească a configurației de ansamblu. În cadrul structurii de viață a unității, insista el, decesul ei

pur și simplu nu se „integra”, fie ca sinucidere, fie ca accident farmaceutic.

„Fără a o spune de-a dreptul, amîndoi bănuiam că Vera fusese asasinată,” declară Bosley. „Nici unul dintre noi nu ținea să-și concretizeze suspiciunile. Cu siguranță, nu puteam emite o alegație onorabilă. Dar, din moment ce eram amîndoi membri ai personalului superior, nu ne trebuia prea mult ca argumente concrete pentru a convinge administrația spitalului că se impunea o autopsie foarte atentă.”

Autopsia n-a dezvăluit nimic în neregulă la moartea Verei. Ba chiar, nu s-a descoperit nici o cauză vizibilă a morții. Acest lucru l-a făcut pe Bosley să devină și mai bănuitor.

„Simțeam că trebuia să existe un semn de ceva. În acel punct, patologul era pregătit să pună totul pe seama unuia din acele sindroame specifice tinerilor pacienți psihiatrici decedați, o cauză absconsă a morții, ceva prea subtil, poate prea tranzitiv, ca să se vadă. Nu e o opinie anormală, mai ales cînd pacientul a urmat tot felul de tratamente medicamentoase complexe și ocazional contradictorii, de-a lungul unei perioade foarte lungi. Continuam să fiu foarte neliniștit, sub apăsarea propriilor mele suspiciuni, și n-avea nici un sens să încerc a-mi ignora sau suprima sentimentele. Vera, le spuneam eu oamenilor, pur și simplu n-ar fi trebuit să moară în acel moment. Suspiciunea mea stăruitoare, recunoșteam acum cu glas tare, era că fusese asasinată premeditat.”

Patologul, doctorul Harry Michaels, considera că profesorul Bosley manifesta o reacție irațională față

de moartea celei tinere femei.

„Nu-i critic în nici un caz pe psihiatri în general,” declară Michaels, dar în acel caz, aveam senzația că profesorul Bosley și ceilalți pur și simplu se apropiaseră prea mult de pacientă și țineau prea mult la ea. În orice caz, fusese o tinăra excepțional de agreabilă. Suspectam că tot ceea ce credeau Bosley și Lithgow a fi un semnal instinctiv față de nepotrivirea morții ei era nu mai mult decât reacția la ruperea unui atașament, care-i tulbura și li se părea greu de acceptat.”

La șase zile după moartea Verei, o altă pacientă din secția psihiatrică, Amy, a murit în cădere de pe fereastra unei băi de la etajul doi. De astă dată, patologul a fost cel care a simțit că era ceva suspect: profesorul Bosley și doctorul Lithgow credeau amândoi că al doilea deces era un suicid. Potrivirea în timp nu reprezenta decât o coincidență bizară.

„Nici unul din instinctele fin acordate care ne preveniseră în legătură cu Vera n-a acționat când a fost vorba de Amy,” afirmă profesorul Bosley. „Amy era internată doar de zece zile și avea un istoric de tentative de sinucidere. În termeni relativi, n-o cunoșteam, iar puținele informații pe care le obținusem, dintr-o discuție de douăzeci de minute anterioară internării în spital, îmi sugerau că ar fi trebuit supusă tranchilizării de durată, pentru a-i potoli impulsurile autovătămătoare. Încă se mai discuta despre cel mai potrivit regim medicamentos, în momentul când a murit.”

Suspiciunile patologului n-au ținut seama de trecutul psihiatric al lui Amy. „Orientarea unei mari părți din munca mea constă în criminalistică,” afirmă doctorul

Michaels, „iar unul dintre instinctele mele criminalistice s-a activat imediat, când am văzut fotografiile poziției în care fusese găsită a doua pacientă.”

Amy căzuse cu spatele pe caldarîmul aleii de sub fereastra băii. Impactul trupului la sol îi fracturase oasele umerilor și șase coaste. Partea dinapoi a craniului era distrusă, iar materia cerebrală se întinsese în jurul capului pe o rază de patruzeci și cinci de centimetri. Faptul pe care Michaels l-a găsit cel mai semnificativ a fost acela că fata avea capul îndreptat în direcția opusă peretelui.

„Această poziție arăta că Amy căzuse din clădire cu spatele,” explică Michaels. „Fereastra se afla la circa patruzeci de picioare înălțime, plus-minus două picioare. Căzînd cu fața înainte, ar fi avut timp să se dea peste cap în aer exact o dată. Ar fi aterizat pe spate, cu capul spre perete. Ieșind de-a-ndăratelea, nu s-ar fi rostogolit deloc peste cap, asta nu se întâmplă nici în proporție de unu la sută. Așa că ar fi căzut pe spate, cu capul în direcția opusă peretelui, adică exact așa cum a fost găsită. Iar fereastra era destul de mică, abia de treizeci de inci pătrați, ceea ce înseamnă că o ieșire îndărăt, cu deliberare, ar fi presupus mari eforturi, nefiind fără-ndoială ceea ce ar fi făcut un sinucigaș. S-ar fi aplecat înainte și ar fi ieșit cu capul.”

Doctorul Michaels a adoptat opinia eventuală că Amy fusese împinsă pe fereastra băii. A anunțat poliția, i-a expus bănuielile sale unui detectiv superior și, în interval de o oră, s-a pregătit să-l asiste pe doctorul Julius Bergowitz, unul dintre principalii patologi crimi-

naliști din New York, la efectuarea unei autopsii asupra cadavrului lui Amy.

„N-a încăput nici o îndoială cu privire la cauza morții,” declară Michaels. „Șocul fracturării instantanee a coastelor și umerilor ar fi omorât pe oricine. La fel și leziunile de la cap. Dar ceea ce a prezentat un interes imediat pentru mine și doctorul Bergowitz era un grup de vinătăi pe piept, la jumătatea stérnului, întinse peste curbările interioare ale ambilor sîni. Niciodată nu mai văzusem așa ceva, însă Bergowitz a știut pe loc ce era.”

Încordîndu-și degetele mîinii drepte, doctorul Bergowitz a apăsă cu vîrfurile lor semnele de pe pieptul lui Amy, acoperindu-le cu precizie. S-a văzut clar că vinătăile erau urmele unor degete de la mîna dreaptă. Fusese împinsă foarte tare, a spus el, destul de puternic pentru a-i provoca vinătăi grave, în deplină profunzime, pe piept.

„Era evident că fusese exact genul de apăsare necesară pentru a o împinge înapoi printr-o ferestruică,” precizează Michaels, „și nu prea încăpea nici o îndoială cum ajunseseră să apară acolo vinătăile. Dar, înainte de a afirma categoric această opinie, doctorul Bergowitz a spus că trebuia să găsim un al doilea set de vinătăi, numit de el set coroborativ, produs de cealaltă mîină a atacantului.”

Și s-a găsit și al doilea set. Avea forma unor slabe dungi vinete împrejurul gleznei drepte a lui Amy. Din nou, doctorul Bergowitz și-a folosit propriile degete pentru a demonstra întocmai cum fusese apucat piciorul cu mîina stîngă, în timp ce mîina dreaptă a agre-

sorului o împingea pe Amy prin mica fereastră a băii.

Pe baza marii probabilități ca Amy să fi fost asasinată, doctorul Bergowitz a spus că dorea ca trupul să fie transportat în secția de investigații științifice a Departamentului Poliției New York, unde existau instalații pentru proceduri post-mortem sofisticate, care nu se puteau efectua cu ușurință în prosectura unui spital. A spus că avea să continue a accepta cu bucurie asistența doctorului Michaels, la unitatea poliției, și a sugerat că cercetările lor ar fi avut de cîștigat dacă se emitea un mandat judecătoresc pentru transportarea trupului Verei, pentru un examen mai amănunțit.

„În ziua aceea, mi s-a relevat cu destulă acuitate un adevăr contemporan,” comentează doctorul Michaels. „Șiretlicurile, vicleniile evazive și tacticile prin învăluire ale avocaților apărării din zilele noastre sînt de o asemenea natură încît, dacă vrem ca un dosar de acuzare să aibă șanse de supraviețuire, trebuie să ajungă în instanță cu argumente aproape incredibil de rafinate. O autopsie realizată în spital e egală cu zero pe lîngă una efectuată în mediul multidisciplinar și de înaltă tehnicitate, ca să nu mai spunem și cît de profund cinic, al unei unități medicale polițienești. Doctorul Bergowitz avea să localizeze, să catalogheze și să coreleze întreaga configurație a traumatismelor de pe cadavrul lui Amy. Și de pe cel al Verei, dacă se găseau.

Cînd profesorul Bosley a auzit că doctorul Bergowitz era pregătit să accepte posibilitatea ca moartea Verei să fi fost suspectă, a fost imens de ușurat.

„Nimic nu doare mai rău decît sentimentul că urli

un mesaj urgent într-o vale pustie", afirmă Bosley. „Durerea s-a risipit în clipa când am aflat că patologul poliției dorea să cerceteze cazul Verei. Mi-a mai dispărut și crescînda senzație că, după părerea colegilor mei, petrecusem prea mult timp în compania nebunilor.”

Experiența criminalistică a doctorului Michaels nu-l pregătise pentru scara și anvergura necropsiilor polițienești asupra cadavrelor lui Amy și Vera.

„Dacă prin perioada aceea m-aș fi gîndit să comit o crimă, aș fi abandonat ideea după zece minute petrecute cu Bergowitz și echipa lui. Și să mai vorbești de despicierea firului de păr în patru...”

Într-unul din articolele sale publicate, doctorul Bergowitz afirma:

Existența amprenteii adevărului nu poate fi pusă niciodată sub semnul întrebării; multitudinea modalităților de a o găsi, și numai ea, este aceea care constituie un subiect potrivit de discuție și cercetare neobosită.

Întotdeauna există probe care dezvăluie adevăratele împrejurări ale oricărui caz, așteptînd doar să fie descoperite, susține el, deși poate fi necesar un anchetator excepțional de îndărătnic și flexibil intelectual pentru a le găsi. Doctorul Michaels și-a dat seama că se afla în compania unor entuziaști care tratau fiecare caz ca pe o provocare serioasă a priceperii lor și găseau de neconceput ideea eșecului.

„Acei oameni mă tratau cu deferință,” povestește

Michaels, „dar știam cu toții că procedurile, precum și gîndirea de la baza procedurilor, se aflau la mile întregi distanță de domeniul meu de competență.”

Cadavrele celor două femei erau depuse pe mese adiacente, iar Bergowitz prezida examinarea și disecția amîndurora, consfătuindu-se cu doctorul Michaels, în timp ce-i instruia la fiecare pas pe tehnicieni și pe doi patologi tineri.

Deși cadavrul Verei fusese deja deschis și examinat de către doctorul Michaels, autopsia spitalicească mai puțin exhaustivă lăsase aparatele majore relativ intacte, ceea ce însemna că încă mai erau ușor de examinat. Centimetru cu centimetru, suprafețele exterioare ale ambelor trupuri au fost inspectate din creștet pînă-n tălpi, pe parcurs colectîndu-se mostre din belșug. Examenul intern, disecția și recoltările care au urmat s-au terminat în cîteva ore.

La sfîrșitul zilei, doctorul Bergowitz și echipa sa asamblaseră treizeci și cinci de mii de cuvinte sub formă de însemnări, și o gamă de specimene atent indexate, două sute treizeci în total, care aveau să dețină rezultate analitice pentru toate zonele sau organele semnificative ale ambelor cadavre.

„Mai făcuse și fotografii,” continuă Michaels. „Crezusem că mă pricepeam cît de cît la fotografia clinică, dar Bergowitz folosea echipamente macro, de o complexitate și un rafinament care jur că m-au uimit. I-am menționat, în timpul unei pauze de cafea, că își dădea enorm de multă osteneală, iar el mi-a răspuns că întotdeauna proceda astfel, deși de obicei nu chiar atît de mult. «Mă reped cu toate forțele, cînd presimt că

mă așteaptă ceva», a declarat Bergowitz."

Asupra celor două femei s-au făcut două descoperiri care coincideau, ambele superficiale și discrete vizual. Bergowitz i le-a arătat lui Michaels pe copiii fotografice mult mărite.

„Atît Amy, cît și Vera, aveau pe călcîiul drept cîte o mică bășică stranie, turtită," precizează Michaels.

„Erau genul de semne pe care eu nu le-aș fi considerat reprezentative, cu toate că le observasem. Păreau provocate de roșături ale pantofilor, acel soi de semne mici care apar zilnic pe picioarele a milioane de oameni. Acelea două, însă, erau practic identice. Ocupau aceeași poziție pe picioarele drepte ale amîndurora și apăruseră în apropierea timpului cînd murise fiecare dintre ele. Privite în contextul respectiv, trebuie să spun că le-am găsit la fel de suspecte pe cît le considera, în chip evident, și Bergowitz."

Celelalte semne corespondente se aflau în interiorul gurilor celor două femei. Din nou, lui Michaels i-au părut a fi niște bășici neînsemnate, chiar mai mici decît cele de pe picioarele femeilor.

„Dar nu încăpea nici o îndoială că erau relevante. Le găsiserăm, aproape identice, și ambele sub limbile decedatelor, nici mai mult, nici mai puțin."

Acum, cînd morțile lui Amy și Vera deveniseră categoric suspecte, și indiscutabil legate între ele, a fost trimis un detectiv să verifice împrejurările conexe cu decesele.

Vera, i s-a spus acestuia, fusese găsită pe pat, îmbrăcată numai cu cămașa de noapte. Sora care o găsisese spunea că Vera nu putuse rămîne nesupra-

vegheată mai mult de zece minute, din moment ce fiecare pacientă era controlată de cîte o soră de cel puțin patru ori pe oră; sora însemna de fiecare dată într-un tabel de pe ușă, marcînd ultima ocazie cînd fusese văzută pacienta. Sora care o verificase ultima oară pe Vera a declarat că o găsisese într-o stare aparent normală și rezonabil de bine dispusă. Întrebată dacă-și amintea să fi văzut pe altcineva prin apropierea salonului Verei, sora a răspuns că singurul pe care-și amintea să-l fi văzut era George Devine, un portar și măturător în vîrstă de șazececi și doi de ani, care lucra în spital de cinci ani. Cînd sora vizitase camera Verei, Devine lucra în capătul opus al coridorului, cu un șlefuitor de dușumea.

Amy fusese găsită de paznicul care patrula prin curte, goală, răstignită pe alee, sub fereastra băii. Nimeni n-o văzuse intrînd în baie și nu exista nici un martor al căderii. Cînd biroul de detectivi i-a trimis prin fax un exemplar al acestor detalii doctorului Bergowitz, răspunsul a constat într-o sugestie de a afla, dacă era posibil, care persoană fusese ultima în baie, înainte ca Amy să fi intrat acolo.

„Această tendință spre o încrucișare operațională între cabinetul medico-legal și biroul de detectivi nu e ieșită din comun," explică un detectiv vîrstnic. „Întrucît în zilele noastre laudele se acordă cu mare dărnicie și fiindcă tind să cuprindă toate departamentele implicate în succesul unei anchete, pe nimeni nu-l apucă paranoia dacă liniile operative de demarcație se înceteșează și, uneori, dispar. Totul depinde de energia pe care o dobîndește munca de cercetare a unui indi-

vid." Sora care recuperase cămașa de noapte și capotul lui Amy a spus că baia tocmai fusese spălată. Un polițist care întocmise un raport de rutină la găsirea cadavrului a confirmat că, după aspectul îngrijit al încăperii, mirosul de lustru proaspăt și suprafețele imaculate, reieșea cu siguranță că fusese curățată recent.

Persoana care curățase baia a fost identificată cu rezeziune, era portarul și măturătorul de pavilion, George Devine.

„Era singura coincidență de care aveau nevoie Bergowitz și biroul de detectivi,” relatează profesorul Bosley. „În mai puțin de-o oră, George Devine a fost supus unui interogatoriu intensiv și i s-au percheziționat încăperile.”

În acel moment, poliția nu avea dreptul legal de a căuta în spațiul personal al portarului, de vreme ce nimeni nu specificase încă delictul pentru care putea fi considerat suspect. Totuși, când un ofițer l-a întrebat pe Devine dacă avea ceva împotriva unei percheziții, acesta a răspuns că polițiștii puteau face tot ce voiau, fiindcă n-avea nimic de ascuns, desigur, și s-ar fi bucurat să vadă cea neînțelegere lămurită cât mai curând posibil.

„Era complet deschis și cooperant”, îl descrie un detectiv. „A recunoscut chiar și o veche condamnare, cu peste treizeci de ani în urmă, în Louisiana, când i se dăduseră șaizeci de zile pentru vagabondaj. Termenul de detenție l-a speriat de-a binelea și de-atunci n-a mai stat niciodată fără serviciu, declară el, achitându-și permanent datoriile și evitând să intre în neazuri. Din câte am putut determina, spunea adevărul,

când a declarat că, lucrând în spital, nu făcea niciodată mai mult decât să-și vadă de treburi, încercând să se mențină cât mai nevăzut posibil, de vreme ce nu era nici un soi de animal social. A spus că nu-și amintea de femeile care muriseră și, cu siguranță, nu avea nici un amestec concret nici în viața, nici în moartea lor.”

Datele personale ale lui George Devine au fost rulate în rețeaua națională de computere juridice, ca procedeu de rutină, fără speranța de a apărea ceva semnificativ. Între timp, biroul de detectivi se baza pe doctorul Bergowitz și pe echipa lui pentru a afirma cu certitudine că Vera și Amy fuseseră asasinate în mod nelegiuit.

„Bergowitz nu s-a grăbit să se angajeze, înainte de a avea ceva mai tangibil pentru a continua,” afirmă doctorul Michaels, „așa că s-a abținut, insistând cu analizele asupra mostrelor de țesuturi ale celor două femei. De fapt, amândoi suspectam serios că Vera și Amy fuseseră electrocutate.”

Inimile ambelor femei fuseseră examinate cu mare atenție, în căutarea vreunui semn care să susțină teoria, dar nu s-a găsit nimic. „Majoritatea deceselor prin electrocutare sînt provocate de către aritmia inimii, o palpitație violentă,” explică Michaels.

„O doză ucigătoare de electricitate declanșează acel gen de palpitație numită fibrilație ventriculară, unde fibrele mușchilor care controlează camerele inferioare ale inimii intră într-un fel de ritm panicat, desincronizat cu restul inimii. Aceasta duce inevitabil la stopul cardiac.”

Nu rareori se întâmplă ca electrocutarea să-și lase

victima virtualmente fără urme. Cîtă vreme voltajele masive, cu amperaj intens, produc mutilarea și carbonizarea cărnii, șocurile mai mici, întru totul la fel de ucigătoare, nu produc mai mult decît mici semne de intrare și ieșire, adeseori sub forma unor bășici pe piele.

„Nici Vera și nici Amy nu prezentau vreun semn intern de traumă electrică, pe inimă sau în alte părți”, continuă doctorul Michaels, „deși, în cazul lui Amy, era mai greu de spus, fiindcă avea toracele fracturat grav. Proba comună a bășicilor din gură și de la picior era realmente tot ce aveam, dar ele aproximau foarte exact imaginea clasică a leziunilor electrice de intrare și ieșire, așa că trebuia să ne urmăm mirosul în direcția aceea.”

Patologii nu puteau decît să deducă genul de instrument folosit la asasinarea celor două femei; Bergowitz credea că se folosise chiar și un dispozitiv de împămîntare, pentru a se asigura circulația curentului în jos prin tot trupul – străbătînd, așadar, și inima – pentru a ieși, în ambele cazuri, prin piciorul drept.

„Astfel, în acel moment ne aflam în situația de a avea o pereche de decese arătînd foarte suspect, pe de o parte,” rezumă doctorul Michaels, „iar pe de altă parte, aveam un argument stăruitor, continuînd încă să fie înaintat de personalul administrativ superior al spitalului, în sensul că erau decese non-criminale, de genul celor care se produc mai mult sau mai puțin rutinier în unitățile psihiatrice pe termen lung. Din punct de vedere criminalistic, nu exista nici o dovadă

concludentă în sprijinul ipotezei noastre, dar nu puteam ignora puținul pe care totuși îl știam.”

O echipă specializată de cercetare a parcurs pavilionul psihiatric de la un capăt la altul, încercînd să găsească orice element electric care nu părea să-și aibă locul acolo. Instrumentarul standard din activitatea cotidiană a medicilor și surorilor fusese deja examinat amănunțit și eliminat. „Categoric, nu era deloc clar ce căutam,” recunoaște Michaels. „Tot ce știam era că ar fi trebuit să fie un instrument mic, de tip sondă, capabil să administreze un șoc letal.”

Echipa de cercetare n-a găsit nimic. Biroul de detectivi tocmai se întreba dacă s-ar mai fi justificat o a doua căutare, cînd, spre marea lor surpriză, rețeaua națională juridică de computere a oferit un paragraf despre George Devine. Era înregistrat sub un alias, dar amprentele îl identificau pe autor ca fiind Devine. În 1972, fusese acuzat de tentativă de omucidere și condamnat să petreacă o perioadă într-un spital păzit, pentru expertiză psihiatrică și tratament, dacă se considera necesar.

Fusese diagnosticat ca schizofrenic la limită și stătuse doi ani și jumătate în sanatoriu, sub pază, înainte de a fi eliberat, relatează profesorul Bosley, care a examinat ulterior documentația cazului lui Devine. „Fusese arestat pentru încercarea de a fi electrocutat o cameristă, într-un hotel din Houston, Texas, unde lucra. Femeia fusese mai puternică decît o crezuse el și îl lovise, lăsîndu-l fără cunoștință, pentru a da apoi alarma. Motivul pentru care cazierul nu conținea nimic în acest sens se datora unei simple mutări cu locuința

și unei la fel de simple falsificări de identitate, care îl consacraseră ca persoană diferită. În final, ca punct de interes, a reieșit că practic toate actele acelui om erau false. Deși superficială, înșelătoria îl ajutase totuși, și ar fi continuat să funcționeze, dacă N.Y.P.D.-ul n-ar fi anexat amprente alături de solicitarea de informații."

Cînd a fost vizitat a doua oară de către detectivii din New York și confruntat cu ceea ce descoperise computerul, George Devine n-a mai făcut nici un efort de a nega. Și, da, a recunoscut el, le ucisese pe Vera și pe Amy.

"Trebuia să se facă," le-a declarat Devine detectivilor. "Altă cale de ieșire nu era."

Documentele arătau clar că George încercase s-o omoare pe camerista din Texas, fiindcă îl înfuriase modul ei de a-l excita.

Atracția sexuală pentru George Devine reprezenta o intruziune în viața lui, care genera haos și-i perturba toate coltoanele existenței.

"Sexul îl îngrozea," precizează profesorul Bosley. "Singura lui experiență sexuală cu o altă ființă omească se produsese la vîrsta de paisprezece ani. Inițiativa aparținuse unei fete localnice, mai mare cu un an, după care, certîndu-se cu George, le spusese părinților ei că el o molestase sexual. N-a fost chemată poliția, cum ar fi fost de preferat; în schimb, George a fost bătut cu sălbăcie de tatăl fetei și de cei trei frați ai ei. Procedaseră sistematic și crud, fiind probabil mai mult o tortură prelungită decît o simplă bătaie. Implicase un grad de mutilare genitală, cu un dispozi-

tiv electric folosit la exterminarea șobolanilor de fermă. De-atunci, George suferise o teroare psihotică față de orice gen de excitație sau contact sexual."

Le-a mai spus polițiștilor că, împotriva voinței lui și după ani întregi de muncă neînterburată în pavilionul psihiatric, se pomenise atras de Vera. Fata îi vorbea cînd îl vedea în cursul rundelor zilnice și, deși nu radia nimic mai mult decît o blîndețe sfioasă, reacția lui sexuală față de ea declanșase o nevoie feroce de a eradica acea invazie în viața sa discretă.

Acasă, montase un dispozitiv similar cu cel care se folosisese pentru a-l mutila și cu cel cu care o atacase pe camerista din Houston. Din tubul de oțel al unui pix, fabricase un electrod pe care-l legase la un cordon principal, izolînd țeava împrejur cu izolier-band. De asemenea, turtise o cutie de bere din oțel subțire, tăiasă cu foarfeca un pătrat din folia astfel obținută și-i atașase într-un colț o sîrmă. Apoi, răsucise foaia metalică în formă de tub, potrivit-o în jurul electrodului.

"Întreaga trusă-a-morții putea fi purtată în buzunar și, cînd n-o avea asupra lui, o ascundea în scobitura suportului de lemn al unei lămpi din camera cu televizorul pentru pacienți," explică un detectiv.

"Foaia metalică furniza legătura la pămînt. O desfășura și o punea pe jos, cu celălalt capăt al sîrmei înfășurat în jurul unei împămîntări – o țeavă de calorifer, în cazul Verei, și un robinet de la baie, într-al lui Amy.

"Cînd a atacat, avea electrodul pregătit, cu capetele firelor înfipite într-o priză și fixate cu chibrituri. În continuare, și-a manevrat victimele pînă au ajuns să

calce cu piciorul desculț pe folie, după care a împins capătul dezizolat al electrodului în cavitatea bucală, umedă și conductibilă – nimic mai simplu, într-adevăr, căci, după cum a explicat George, în momentul acela ambele femei aveau gura căscată de frică."

Dacă George Devine s-ar fi limitat la o singură crimă, poate că n-ar fi fost prins niciodată. Doctorul Michaels știa că poliția n-ar fi insistat numai pe baza cazului Verei; Michaels însuși, la început, nu-l considerase în neregulă. Fără coincidența rănilor aproape identice prezentate de cele două femei, Bergowitz și echipa lui n-ar fi făcut nici o încercare de a instrumenta un caz.

"George s-a simțit apoi sedus de Amy, la scurt timp după ce o lichidase pe sărmana Vera," relatează profesorul Bosley. "Între cele două femei exista o asemănare fizică, iar cea de-a doua, la fel de prietenoasă cu el ca prima, a apărut într-o perioadă când George încă își mai revenea după tulburarea echilibrului. Era vulnerabil și de o disperată instabilitate.

George știa că moartea Verei era privită cu suspiciune, așa că a încercat să facă a doua crimă să treacă drept sinucidere. După ce a luat-o pe Amy prin surprindere în baie, a electrocutat-o cu electrodul – fusese ascuns lângă cadă, introdus în priză, gata pregătit, așteptând-o să-și facă obișnuita baie de la începutul serii – după care îi înghesuisese trupul în rama ferestrei și îl împinsese prin deschizătură. Apoi, făcuse curat în baie, eliminând toate urmele de luptă, și plecase înainte de a găsi cineva cadavrul.

"După cîțva timp, cu două zile înainte de a trebui

să înceapă procesul", conchide profesorul Bosley, „George a discutat cu un psihiatru criminalist. Avea o dispoziție vorbărească, confidențială, și a recunoscut fără nici un îndemn că marea lui greșeală constase în a-și lua de lucru într-un loc unde existau femei tinere. «Cînd e vorba de altfel de oameni, sînt inofensiv și în general n-aș face rău nici unei muște», a declarat el. Dar femeile tinere și sexualitatea lor erau cu totul altceva. Puteau dezlănțui în sufletul lui un haos ucigător."

La ordinul judecătorului de prezidiu, procesul lui George Devine s-a suspendat în cea de-a treia zi. Răspunsurile sale la întrebări erau incoerente, după opinia judecătorului, și dovedeau cu prisosință că inculpatul nu era apt să fie judecat.

Peste o lună, în urma rapoartelor detaliate a trei psihiatri, s-a dispus închiderea lui George într-un spital psihiatric păzit. Urma să rămînă acolo pînă cînd o curte de apel s-ar fi putut convinge că își recăpătase suficientă stabilitate mentală pentru a mandata o tentativă de reabilitare. La zece luni după internarea în spital, George a murit de cancer splenic.

Sfîrșit

Tehnoredactare computerizată
Editura și Tipografia

MIRON

Tel 336.17.21 - difuzare
336.33.04 - editură
337.42.92
Fax
Str. Baiulescu 63A
Sector 5, București
(îngă stația de metrou
Piepăneri)